

SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS

2021

Kultūra^τ

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Kuriančios savivaldybės

Savivaldybių kultūros indekso idėjos ir tyrimo autorė

Kristina Mažeikaitė

Kristinai Mažeikaitei ir Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant viešą prieigą kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorės išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

© Kristina Mažeikaitė, 2023

© Lietuvos kultūros taryba, 2023

Šiam indeksui duomenis teikė Lietuvos kultūros taryba, Valstybės duomenų agentūra, savivaldybių administracijos, Valstybinė kultūros paveldo komisija, Kultūros paveldo departamentas. Nuoširdžiai dėkoju visiems prisidėjusiems ir geranoriškai bendradarbiavusiems, teikiant informaciją bei išvalgas. Šis bendradarbiavimas leido įtraukti detalesnius ir platesnius duomenis apie kultūrą, nei yra prieinama viešojoje erdvėje, bei prasmingai ir kokybiškai prisidėjo prie galutinio savivaldybių kultūros indekso rezultato.

TURINYS

SANTRUMPOS	11
ĮVADAS	12
1. LITERATŪROS APŽVALGA.....	17
1.1. Tarptautinė praktika	18
1.2. Egzistuojantys Lietuvos savivaldybių indeksai	22
1.2.1. Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas	22
1.2.2. Savivaldybių gerovės indeksas	24
1.2.3. Lietuvos savivaldybių indeksas	26
1.2.4. Socialinio klimato indeksas	27
1.2.5. Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas	29
1.2.6. Apibendrinimas.....	31
2. KULTŪROS POLITIKOS TIKSLAI IR PRIORITETAI	35
3. METODOLOGIJA IR DUOMENYS.....	46
3.1. Kultūros indekso koncepcija.....	47
3.2. Kultūros duomenys	50
3.3. Metodologija.....	64
3.4. Savivaldybių kultūros indekso rodiklių sąrašas.....	73
4. SAVIVALDYBIŲ REITINGAI	82
4.1. Kultūros organizacijos	84
4.1.1. Kultūros įmonių duomenys (pagal juridinio kodo registracijos vietą)	86
4.1.2. Kultūros įmonių padalinių duomenys (pagal veiklos vykdymo vietą).....	90
4.1.3. Nevyriausybinių sektoriaus aktyvumas	96
4.1.4. Muziejų skaičius	99
4.1.5. Kultūros centrų skaičius.....	102
4.1.6. Bibliotekų skaičius.....	105
4.1.7. Organizacijų duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica.....	108
4.1.8. SUBINDEKSAS „KULTŪROS ORGANIZACIJOS“	109

4.2.	Kūrėjai	114
4.2.1.	Profesionalaus meno kūrėjų duomenys	116
4.2.2.	Meno mėgėjų kolektyvų duomenys	120
4.2.3.	Kūrėjų duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica	123
4.2.4.	SUBINDEKSAS „KŪRĖJAI“	124
4.3.	Kultūros makroekonomika.....	128
4.3.1.	Apyvarta.....	130
4.3.2.	Dirbančių asmenų skaičius	136
4.3.3.	Išlaidos darbuotojams	141
4.3.4.	Pridėtinė vertė	144
4.3.5.	Kultūros makroekonomikos duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica.....	149
4.3.6.	SUBINDEKSAS „KULTŪROS MAKROEKONOMIKA“	151
4.4.	Finansavimas kultūrai	156
4.4.1.	Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms	158
4.4.2.	Finansavimas organizacijoms	164
4.4.3.	Finansavimas profesionalaus meno kūrėjams.....	167
4.4.4.	Kultūros finansavimo duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica.....	176
4.4.5.	SUBINDEKSAS: FINANSAVIMAS KULTŪRAI	178
4.5.	Dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas	183
4.5.1.	Gyventojai per pastaruosius 12 mėn., vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis	185
4.5.2.	Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą	188
4.5.3.	Visuomenės dalis, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas	190
4.5.4.	Visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis	192
4.5.5.	Visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių.....	194
4.5.6.	Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu	196

4.5.7.	Bibliotekų registruoti vartotojai ir lankytojai	198
4.5.8.	Kultūros centrų dalyviai.....	201
4.5.9.	Muziejų lankytojai	203
4.5.10.	Dalyvavimo ir socialinio kapitalo duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica	205
4.5.11.	SUBINDEKSAS „DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS“	207
4.6.	Kultūros paveldas	212
4.6.1.	Kultūros paveldo (nekilnojamieji) paminklai	215
4.6.2.	Nekilnojamosios kultūros vertybės.....	220
4.6.3.	Nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius.....	224
4.6.4.	Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius	227
4.6.5.	Vidutinis finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai	230
4.6.6.	Kultūros paveldo duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica.....	233
4.6.7.	SUBINDEKSAS „KULTŪROS PAVELDAS“	234
4.7.	Pokyčių grupė	239
4.7.1.	LKT skirto finansavimo organizacijoms pokytis.....	240
4.7.2.	Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis	242
4.7.3.	Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis	244
4.7.4.	Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis	246
4.7.5.	Pokyčių grupės duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica.....	248
4.7.6.	SUBINDEKSAS: POKYČIŲ GRUPĖ	249
5.	SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS	253
5.1.1.	Subindeksų apibendrinimas	254
5.1.2.	SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS	261
5.1.3.	Savivaldybių kultūros indeksas savivaldybių klasteriuose	273
5.1.4.	Savivaldybių kultūros indeksas ir savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas	276

IŠVADOS	279
REKOMENDACIJOS	284
Literatūros sąrašas	288
Fotografijų sąrašas	291
PRIEDAI	292

SANTRUMPOS

CPVA – Centrinė projektų valdymo agentūra

DVT – darnaus vystymosi tikslas

ES – Europos Sąjunga

KPD – Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos

VKPK – Valstybinė kultūros paveldo komisija

LKC – Lietuvos kino centras

LKI – Lietuvos kultūros institutas

LKT – Lietuvos kultūros taryba

LLRI – Lietuvos laisvosios rinkos institutas

LR BP – Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo, 2021)

LR FM – Lietuvos Respublikos finansų ministerija

LR KM – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

LSI – Lietuvos savivaldybių indeksas

NPP – 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas

OSP – Oficialios statistikos portalas

PV – pridėtinė vertė

SGI – Savivaldybių gerovės indeksas

SGKI – Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas

SKI – savivaldybių kultūros indeksas

VPAI – Vilniaus politikos analizės institutas

IVADAS

Šiuolaikinėje visuomenėje sutinkama, kad gyvenimo kokybė susideda ne tik iš socialinių ar ekonominių pasiekimų, bet ir kultūrinės aplinkos. Tai patvirtina ir atskiri gerovės vertinimo indeksai, pavyzdžiui, Lietuvoje LR finansų ministerijos skaičiuojamas savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas, kur šalia socialinių, ekonominių ir demografinių rodiklių įtraukiami ir kultūriniai. Kita vertus, kultūros matų ar būdų, kaip sistemingai pamatuoti pasiekimus kultūros srityje, stokoja. Neretai kultūra lieka „neišmatuojama“ sritimi, suvokiama kaip bendrasis gėris. Tačiau **kiekybinių matavimų stoka kultūros srityje prisideda prie sisteminių problemų: sunku pagrįsti investicijų į kultūrą grąžą, o kartu ir poreikį investuoti**. Be to, matoma reikšmingų kultūros statistikos trūkumų. Tai prisideda prie ilgalaikių neigiamų padarinių kultūros politikai: sudėtinga kiekybiškai įvertinti kultūros lauką, pamatuoti rezultatus ar pažangą, o tai savo ruožtu apsunkina tolesnį planavimą bei, kaip minėta, argumentaciją dėl būtinų valstybės investicijų bei būsimos grąžos.

Kitas svarbus aspektas – vykdoma regioninė kultūros politika ir jos naudos / pokyčio įvertinimas. Kalbant apie kultūros politikos kontekstą, ypatingas dėmesys regioninei kultūros politikai skirtas LR KM pradėjus įgyvendinti Tolygios kultūrinės raidos modelį (nuo 2018 m.): įvyko sprendimų priėmimo decentralizacija (stiprinant savivaldą), buvo nustatyti ir siekiami apskričių kultūriniai prioritetai (LR KM, 2018). Su augančiu dėmesiu regioninei kultūros politikai atsirado ir detalesnių kultūros duomenų (ne agreguotų nacionaliniu lygiu, bet prieinamų savivaldos lygiu) poreikis. Reaguojant į vykdomą šalies kultūros politiką, detalizuotas / praplėstas *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimas* (Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021), kur jau galima matyti 2020 m. duomenis apskričių ir dalies savivaldybių lygiu. Tačiau tai tik gyventojų paklausą kultūrai reprezentuojantys duomenys. O detaliau palyginti savivaldybių kultūrinę aplinką lieka sudėtinga.

Kita vertus, neretai kalbant apie regionus ar bandant surinkti jų duomenis, nuošaly lieka trijų didžiųjų miestų kultūros situacijos vertinimas. Kitaip tariant, pasigendama visų savivaldybių palyginimo pagal tą pačią rodiklių sistemą. Lieka neatsakyti klausimai, ar tikrai Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m. sav., kaip trijų didžiųjų miestų savivaldybės, yra stipriai „kultūriškai nutolusios“ nuo likusių savivaldybių, ar tikrai šiuose trijuose didžiuosiuose miestuose yra pakankamai gerai atliepiama gyventojų kultūros paklausa ir užtikrinamas savivaldybių dėmesys kultūrinėms veikloms, o galbūt yra aspektų, kuriais kitos savivaldybės nurungia didžiuosius miestus. Taip pat aktualu įvertinti, koks nacionalinės valdžios santykis su vietos savivalda, ypač kalbant apie skiriamą finansavimą kultūrinėms veikloms.

Galiausiai, vertinant skiriamą dėmesį kitoms sritims savivaldos lygmeniu, matoma, kad kultūra nukenčia. Lietuvoje skaičiuojami keli skirtingi savivaldybių indeksai, tarp kurių kaip ryškiausias būtų galima išskirti LR FM sudaromą savivaldybių gyvenimo kokybės indeksą arba savivaldybių gerovės indeksą, sudaromą Vilniaus politikos analizės instituto. Tačiau visuose jau egzistuojančiuose Lietuvos savivaldybių indeksuose kultūros komponentė visai neįtraukiama arba įtraukiama fragmentiškai (savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas). Tad matoma spraga, kuri galėtų būti užpildyta sudarant atskirą ir išsamų savivaldybių kultūros indeksą. Be to, taikant pagrįstą metodologiją, sudarytas indeksas gali kur kas geriau ir tiksliau reprezentuoti esamą situaciją negu atskiri rodikliai (Barbieri ir kt., 2017).

Šio tyrimo objektas – savivaldybių kultūrinės aplinkos įvertinimas ir palyginimas.

Tyrimo tikslas yra sudaryti reprezentatyvų savivaldybių kultūros indeksą.

Indeksas yra matematinė atskirų rodiklių rinkinio kombinacija, kuri pateikia sudėtingos realybės santrauką, arba, kitaip tariant, indeksas padeda įvertinti daugiamatę aplinką, kurios neįmanoma reprezentuoti vienu rodikliu (Barbieri ir kt., 2017, Commission, 2008). Todėl siekiama, kad indeksas iš tiesų pateiktų kultūros situacijos reprezentaciją kiekvienoje savivaldybėje, kad jis būtų aktualus savivaldybėms ir galėtų nurodyti skirtumus, lyginant savivaldybes tarpusavyje, bei identifikuoti stipriąsias ir silpnąsias kultūros sritis savivaldybėse. Remdamosi stipriosiomis savybėmis, savivaldybės galėtų duomenis pasitelkti ir ekonominiams rezultatams gerinti, pvz., pristatydamos kultūrinius pasiekimus galėtų pritraukti aplinkinių savivaldybių turistus.

Taip pat sudarant šį indeksą siekiama, kad jis būtų ekonomiškąs, patikimas ir validus. Todėl remiamasi prieinamais duomenimis, daugiausia renkama Valstybės duomenų agentūros, ar kitais nacionaliniais tyrimais. Sudarant indeksą daug dėmesio skirta aiškiai ir pagrįstai metodologijai bei jos paprastumui. Aiški indekso sandara ir interpretacija būtina siekiant, kad indeksas taptų praktiškai naudojamas. Galiausiai svarbu ir tai, kad indeksas yra atsietas nuo politinių įtakų (sudarytas nepriklausomos kultūros politikos tyrėjos), todėl tai neutralus ir patikimas matas, kuris gali būti taikomas visose savivaldybėse vienodai, nepriklausomai nuo dominuojančių politinių pažiūrų.

Atsižvelgiant į prieinamus duomenis, šiuo metu savivaldybių kultūros indeksas gali būti sudaromas vėluojant, t. y. šiuo metu yra prieinami 2021 m. duomenys (dalis jų Valstybės duomenų agentūros skelbiami kaip išankstiniai). 2022 m. duomenys bus prieinami nuo 2023 m. III ketvirčio pabaigos. Tad esant parengtai metodologijai 2022 m. indeksą būtų galima paskelbti 2023 m. pabaigoje. Kita vertus, suprantama, kad

kultūros rodikliai nėra labai dinamiški, todėl tikėtina, kad atnaujinto indekso reikšmės koreliuos su dabar pristatomo indekso reikšmėmis. Be to, aktualus ir prasmingas ne tik galutinis indekso rezultatas – skirtas balas savivaldybei, bet ir rodikliai, įtraukti sudarant indeksą. Šie rodikliai gali tapti priminimu sprendimų priėmėjams, į ką svarbu atkreipti dėmesį, siekiant visapusiškos, integralios kultūros srities plėtotės.

Tyrimą sudaro 5 pagrindiniai skyriai. Pirmiausia **aptariami jau egzistuojantys indeksai, daugiausiai dėmesio skiriant Lietuvoje sudaromiems savivaldybių indeksams.** Taip pat **atliekama strateginių šalies kultūros politikos dokumentų analizė.** Ši analizė leidžia identifikuoti pagrindines kryptis indekso dedamosioms (subindeksams). Trečiajame skyriuje **pristatoma metodologija bei prieinami kultūros srities duomenys, jų trūkumai ir galimybės įtraukti į indeksą.** Taip pat šiame skyriuje detalai **aprašomi indeksą sudarantys rodikliai.** Ketvirtasis skyrius **pristato savivaldybių reitingus pagal kiekvieną rodiklį, įtrauktą į savivaldybių kultūros indeksą.** Šis skyrius padės suprasti, kodėl savivaldybės gavo vieną ar kitą galutinio savivaldybių kultūros indekso reikšmę. Tačiau kartu čia pateikiama informacija leidžia labai detalai susipažinti su savivaldybės kultūros situacija: kiek joje yra kūrėjų, kiek jų tenka vienam savivaldybės gyventojui, kiek yra kultūros organizacijų, kiek prie kultūros paslaugų prisideda savivaldybės administracija, kiek pačios organizacijos ir kūrėjai yra aktyvūs bei pritraukia nacionalinio finansavimo, ar egzistuoja stiprus socialinis kapitalas kiekvienoje savivaldybėje – ar savivaldybėje gyvenantys žmonės yra pilietiški, ar jaučiasi kūrybingi, galiausiai kokia kultūros paveldo situacija, ar skiriamos ir kokia apimtimi skiriamos lėšos paveldo tvarkybai ir t. t. Galima sakyti, kad kiekvienas rodiklis yra savotiškas atskiras indeksas, su kuriuo savivaldybės ir sprendimų priėmėjai turėtų susipažinti. Po kiekvienos rodiklių grupės **pateikiamas bendras rodiklių grupės rezultatas – subindeksas, kuris apibendrina savivaldybių pasiekimus išskirtoje grupėje.** Galiausiai penktame skyriuje **pateikiamas savivaldybių kultūros indeksas, apibendrinantis kultūros situaciją savivaldybėje.** Tyrimo pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos. Rekomendacijos apima ne tik savivaldybes ir jose egzistuojančią kultūros situaciją, bet ir kultūros duomenis renkančias ir pristatančias institucijas.

Galiausiai noriu atkreipti dėmesį, kad savivaldybių kultūros indekso balas – tai ne baudos balas, o galimybės balas. Galimybės pamatyti savo stipriąsias puses arba lengviau identifikuoti potencialias kryptis, kurios padėtų tapti **kuriančiomis savivaldybėmis.** Turtinga kultūrinė aplinka gali prisidėti prie stipresnių bendruomenių, didesnio pasitikėjimo valstybe, pilietiškumo puoselėjimo ar ekonominių rezultatų, pritraukiant turistus ar paskatinant

gyventojus likti ir kurti savo savivaldybėje. Todėl tikiuosi, kad visapusiškas kultūros situacijos pristatymas padės rasti geriausias sprendimo būdus, kaip minėtų rezultatų pasiekti.

1

■ LITERATŪROS APŽVALGA

1.1. Tarptautinė praktika

Šioje potemėje aptariama keletas indeksų, kurie nėra tiesiogiai susiję su kultūros indeksu regioniniu atžvilgiu, tačiau yra aktualūs dėl savo atskirų dedamųjų, susijusių su kultūra, arba metodologinių sprendimų. Vienas jų yra Kanados gerovės indeksas. Kitas – lyčių lygybės indeksas, skaičiuojamas ES valstybėms. Pastarasis aktualus dėl detalios metodikos, o kartu artimas kuriamam savivaldybių kultūros indeksui dėl savo socialinės krypties.

Kanados gerovės indeksas

Kanados gerovės indeksas (angl. *Canadian Index of Wellbeing*) (Michalos ir kt., 2011) yra įrankis, kuriuo siekiama per vieną matą reprezentuoti daugialypę žmonių gerovę. Šis indeksas aktualus, nes irgi yra taikomas šalies viduje esantiems administraciniais teritorijos vienetams palyginti. **Formuojant indeksą siekta, kad jis atitiktų priimtumo kriterijus, tokius kaip pagrindinės tikslinės auditorijos lūkesčių atitikimas, lengvai suprantamas, patikimas ir validus, neveikiamas politiškai.**

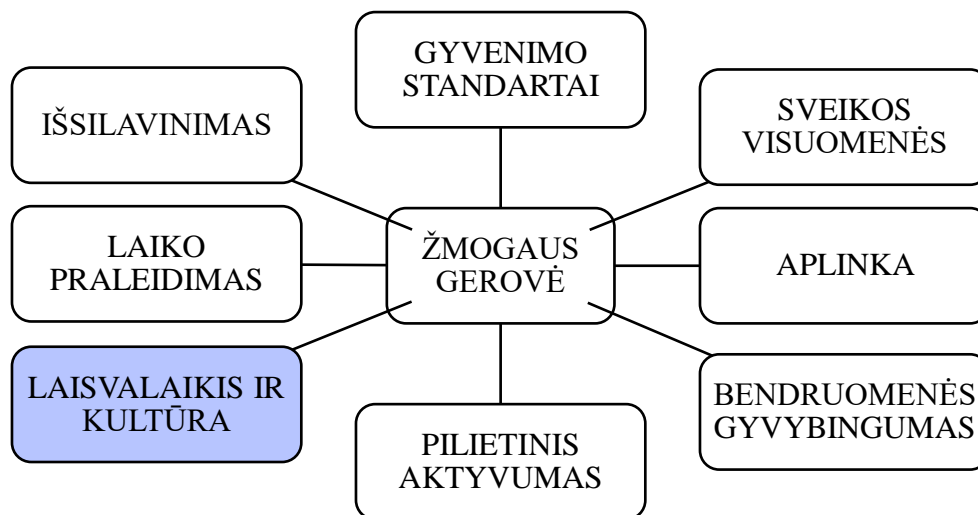

Indeksui pasirinktas šūkis – „matuoti tai, kas rūpi“ – nurodo, kaip plačiai gerovę siekiama matuoti, atsižvelgiant į šiuolaikinės visuomenės poreikius.

1 pav. Kanados gerovės indekso logotipas ir moto (sudaryta autorės, remiantis Michalos ir kt., 2011)¹

Sudarant indeksą, išskirtos 8 sritys (subindeksai), kurios, autorių sutarimu, gali reprezentuoti šiuolaikinio žmogaus gerovę (2 pav.). Tai gyvenimo standartai (angl. *living standards*), sveikos visuomenės (angl. *healthy populations*), bendruomenės gyvybingumas (angl. *community vitality*), pilietinis aktyvumas (angl. *democratic engagement*), laisvalaikis ir kultūra (angl. *leisure and culture*), laiko praleidimas (angl. *time use*), išsilavinimas (angl. *education*), aplinka (angl. *environment*).

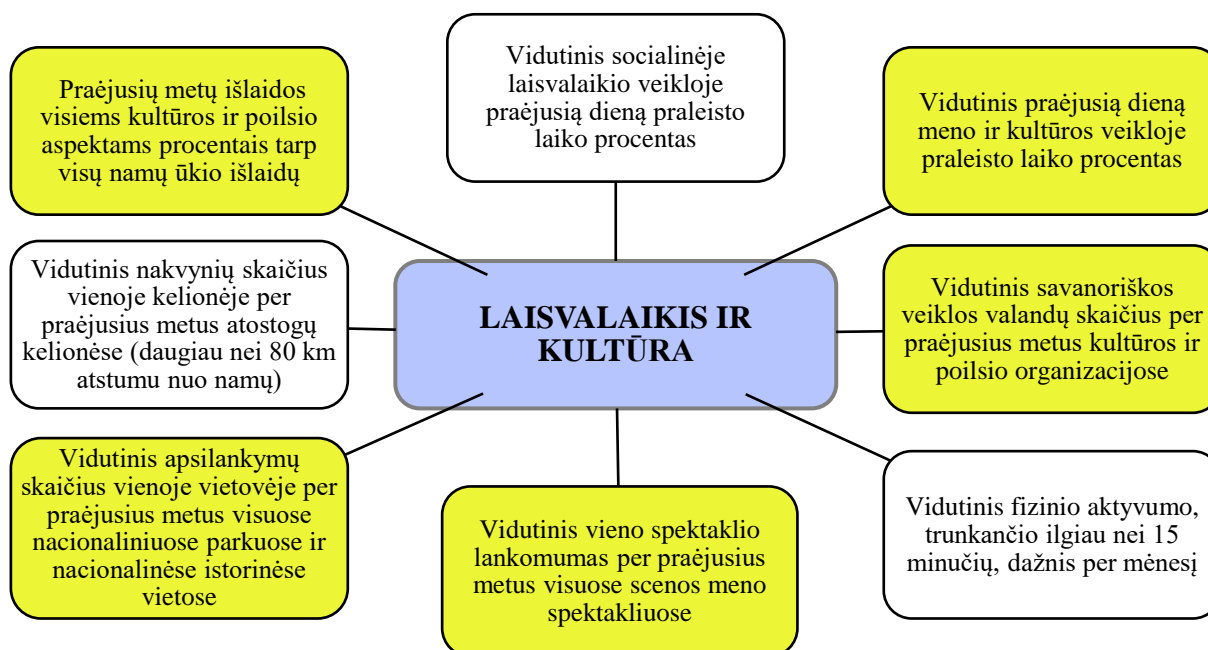
¹ Kanados gerovės indeksas turi savo logotipą ir šūkį (moto). Ši praktika galėtų būti pritaikoma ir SKI. Tai padeda indeksui būti labiau atpažįstamam (per trumpą šūkį išreiškiama indekso koncepcija) ir matomam (logotipas – ženklas).

2 pav.. Kanados gerovės indekso dedamosios (sudaryta autorės, remiantis Michalos ir kt., 2011)

Vienas iš žmogaus gerovės subindeksų yra laisvalaikis ir kultūra. Šią gerovės dedamąją sudaro 8 rodikliai (3 pav.). Pasirinkti tiesiogiai su kultūra susiję rodikliai nurodo gyventojų išlaidas kultūrai, pasyvų (kaip stebėtojo, žiūrovo) lankymąsi kultūroje bei aktyvų įsitraukimą (savanorystę)². Tai: vidutinis savanoriškos veiklos valandų skaičius per praėjusius metus kultūros ir poilsio organizacijose; vidutinis praėjusią dieną meno ir kultūros veikloje praleisto laiko procentas; vidutinis vieno spektaklio lankomumas per praėjusius metus visuose scenos meno spektakliuose; vidutinis apsilankymų skaičius per praėjusius metus visuose nacionaliniuose parkuose ir nacionalinėse istorinėse vietose; praėjusių metų išlaidos visiems kultūros ir poilsio aspektams procentais tarp visų namų ūkio išlaidų. Paprastai gerovės indeksuose kultūros dedamoji nebūna įtraukta arba įtraukiama netiesiogiai (per poveikį kitiems kintamiesiems). Šiuo atveju kultūros veiklos reprezentuojamos gana plačiai (kultūros paveldas, scenos menas ir kultūros ir meno veiklos bendrai). Kita vertus, kultūros rodikliai vertinami tik iš vartotojo perspektyvos (nėra vertinama kultūros pasiūla ar finansavimas kultūrai).

² Panašus įsitraukimo į kultūrą skirstymas taikomas ir Lietuvoje atliekamame *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis* tyrime (Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021).

3 pav. Kanados gerovės indekso dedamosios „Laisvalaikis ir kultūra“ rodikliai (sudaryta autorės, remiantis Michalos ir kt., 2011)

Pastaba: paryškinti rodikliai, susiję su kultūra

Sudarant rodiklį taikomos kelios metodologinės prielaidos. Pirmiausia visi rodikliai įtraukiami nepriskiriant skirtingų svorių, kitaip tariant, kaip lygiaverčiai. Remiamasi Laplaso abejingumo principu (angl. *Laplace's Principle of Nonsufficient Reason*), kuris teigia, kad kai nėra reikšmingos priežasties išskirti konkretų rodiklį kaip labiau svarbų nei kitus, kiekvienas rodiklis turi būti traktuojamas lygiavertiškai su kitais. Rodiklis sudaromas laikotarpiui nuo 1994 iki 2008 m. Šiuo atveju 1994 metai traktuojami kaip baziniai, tad standartizuojant rodiklius pradžios metais jiems priskiriama 100 proc. reikšmė. Toliau vertinami procentiniai pokyčiai kiekvienais metais, kitaip tariant, taikoma procentinio pokyčio skalė. Indeksas sudaromas kaip visų subindeksų ir rodiklių vidurkis. Kadangi procentinio pokyčio skalės leidžia kompromisus tarp kai kurių rodiklių (vienų rodiklių pablogėjimas kompensuojamas kitų pagerėjimu), jos gali būti laikomos kompensacinėmis skalėmis (Michalos ir kt., 2011). Pavyzdys, kaip apskaičiuojama laisvalaikio ir kultūros subindekso reikšmė, pateikiamas 1-ame priede.

Lyčių lygybės indeksas

Lyčių lygybės indeksas (Barbieri ir kt., 2017) nėra tiesiogiai susijęs su kultūra, tačiau jis aktualus metodologiniu požiūriu (taikomas pagal regioninius vienetus – ES šalis, sudarytas iš subindeksų, stebimas laike, atliekami palyginimai tarp šalių, be to, lyginant su kitais indeksais, pateikiama detali metodologija). Taip pat verta atkreipti dėmesį į indekso

pristatymą ir interaktyvias analizės galimybes³ (fragmentas pateikiamas 2-ame priede). Ateityje plėtojant savivaldybių kultūros indeksą, taip pat būtų galima sukurti interaktyvias galimybes nagrinėti indekso dinamiką, priklausomą nuo rodiklių grupės ar savivaldybės.

Lyčių lygybės indeksą sudaro **31 rodiklis tarp 14 sričių**, kurios galiausiai susiejamos į **6 subindeksus**: darbas, pinigai, žinios, laikas, galia, sveikata. Visi rodikliai išreiškiami per **vieną bendrą matą / skalę – lyčių skirtumus** (angl. *Gender gap*). Kiekvieno rodiklio lyčių skirtumai apskaičiuojami transformuojant rodiklius į skalę nuo 0 iki 1, kur 1 – tai absoliuti lyčių lygybė, o 0 – nelygybė. Atotrūkis nuo 1 implikuoja tam tikro dydžio nelygybės egzistavimą. Taip pat **taikomi korekciniai koeficientai**, apskaičiuojami kiekvienam lyčių skirtumui (visiems rodikliams). Kitaip tariant, net ir panašų lyčių atotrūkį turinčios valstybės gali būti vertinamos skirtingai. Korekcinis koeficientas priklauso nuo šalies pasiekimų lygio. Kuo aukštesnis šalies pasiekimas, tuo mažesnė lyčių atotrūkio korekcija. Gavus lyčių skirtumus (pagal kiekvieną rodiklį) ir korekcinis koeficientus, **apskaičiuojami lyčių atotrūkio rodikliai**, kurie apima lyčių skirtumus ir korekcinis koeficientus. Šie rodikliai yra be dimensijų (pašalinti matavimo vienetai) ir pateikiami skalėje [1; 100]. Paskutinis žingsnis – **indekso apskaičiavimas**. Tam agreguojami visų 14-os sričių rodikliai. Agreguotų rodiklių skalė išlieka [1; 100]. Rodikliai agreguojami apskaičiuojant aritmetinį vidurkį. Toliau atliekamas 14-os sričių agregavimas į 6 subindeksus. Tai atliekama apskaičiuojant geometrinį vidurkį. Subindeksų skalė – [1; 100]. Galiausiai subindeksai agreguojami į indeksą, pasitelkiant geometrinį vidurkį ir ekspertų svorius sritims, gautus po analitinio hierarchijos proceso (angl. *analytic hierarchy process (AHP)*). Galutinio indekso skalė – [1; 100], kur 100 – absoliuti lyčių lygybė, 1 – absoliuti nelygybė (Barbieri ir kt., 2017).

Kriterijai rodiklių atrankai:

- harmonizuoti ES lygiu ir palyginami tarp šalių narių;
- prieinami, reguliariai ir laiku atnaujinami, palyginami laike;
- tikslūs, patikimai matuojantys reiškinį ir jautriai reaguojantys į pokyčius;
- išsamūs ir lengvai interpretuojami, intuityvūs ir pakankamai paprasti, kad būtų galima vienareikšmiškai interpretuoti;
- su aiškia reikšme lyčių nelygybei arba lygybei;
- trūksta ne daugiau kaip 10 % duomenų (Barbieri ir kt., 2017).

Atrinkti rodikliai buvo performuluoti taip, kad jų teigiamas pokytis būtų tos pačios krypties, t. y. kad rodiklio padidėjimas reikštų lyčių lygybės pagerėjimą (pvz., rodiklis „būti

³ Tinklalapis: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022>

skurdo rizikos lygyje“ transformuotas į „nesančių skurdo rizikos lygyje“). Kitas rodiklių apdorojimo etapas buvo susijęs su daugumos kintamųjų išreiškimu per santykinius dydžius. Tai leido palyginti skirtingų struktūrų ir dydžių populiacijas. Santykiniai rodikliai buvo gauti dalijant dominantį kintamąjį iš jo artimiausio populiacijos etalono. Galiausiai dalis rodiklių buvo įtraukti kaip trejų metų vidurkis (pvz., moterų dalis parlamente). Trejų metų vidurkis pasirinktas tiems rodikliams, kurių pokyčiai labai jautrūs (dar viena ar kelios moterys parlamente gali lemti labai stiprų rodiklio augimą).

1.2. Egzistuojantys Lietuvos savivaldybių indeksai

Šioje potemėje aptariami Lietuvoje jau egzistuojantys savivaldybių indeksai bei jų sudarymo metodikos. Taip pat įvertinamos jų sąsajos su kultūros kontekstu. Šiuo metu Lietuvoje, užtikrinant tam tikrą reguliarumą, sudaromi keli savivaldybių indeksai: savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas, savivaldybių gerovės indeksas, Lietuvos savivaldybių indeksas. Taip pat šioje potemėje aptariamas dar vienas indeksas, kuris sudaromas apskričių lygiu, tačiau savo turiniu yra artimas minėtiems savivaldybių indeksams. Tai – socialinio klimato indeksas. Kaip vienalaikis indeksas kultūrai fiksuojamas LR BP pristatomas kultūros paslaugų efektyvumo indeksas (pateikiamos tik 1-erių metų indekso reikšmės).

1.2.1. Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas

Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksą (SGKI) sudaro LR FM⁴. SGKI sudarytas siekiant įvertinti skirtumus tarp savivaldybių 2013–2020 m. LR FM gyvenimo kokybės indeksą sudarė remdamiesi „Eurostat“ pateikiamais gyvenimo kokybės rodikliais. Atkreiptinas dėmesys, kad „Eurostat“ gyvenimo kokybės tyrimuose, siekiant įvertinti pasitenkinimą gyvenimo kokybe, yra vykdomos didelės apimties, reprezentatyvios apklausos, kurios nebuvo atliktos sudarant SGKI. Lietuvos atveju buvo pasitelkiami savivaldybių lygmeniu renkami rodikliai, kurie bent iš dalies galėtų lemti pasitenkinimą gyvenimo kokybe.

⁴ Prieiga per internetą: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/>. Savivaldybių gyvenimo kokybės indekso skaičiavimo metodika ir savivaldybių suskirstymas į klasterius buvo parengti vykdant ES paramos projektą, kurio tikslas – išanalizuoti Lietuvos savivaldybių finansinės struktūros ilgalaikį tvarumą, siekiant skatinti efektyvų vietos viešųjų paslaugų teikimą, taikant Europos gerąją praktiką pagrįstas standartinių išlaidų poreikio ir fiskalinio pajėgumo vertinimo priemonės.

SGKI pagrindu LR FM pasirinko gyvenimo kokybės modelį ir indeksą, kuris buvo taikytas atliekant ES struktūrinės paramos poveikio vertinimą gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje. Gyvenimo kokybė šiame modelyje buvo siejama su galimybėmis užsitikrinti pakankamą materialinės gerovės lygį, kurį apibrėžia su darbu ir užimtumu siejamos pajamos ir apsirūpinimas būstu. Gerėjančią gyvenimo kokybę signalizuoja pasitenkinimas savo sveikatos būkle, išaugęs švietimo ir socialinių paslaugų prieinamumas, intensyvėjantis dalyvavimas kultūriniame gyvenime, taip pat palanki gyvenamoji aplinka – mažėjantis aplinkos užterštumas ir išaugęs viešojo saugumo lygis.

SGKI apskaičiuojamas įvertinant 6 sritis: materialines gyvenimo sąlygas (subindeksas A); gyventojų verslumą ir verslo konkurencingumą (subindeksas B); sveikatos paslaugas (subindeksas C); švietimo paslaugas (subindeksas D); demografiją, pilietinį ir visuomeninį aktyvumą (subindeksas E); viešąją infrastruktūrą, gyvenamosios aplinkos kokybę ir saugumą (subindeksas F) (1 lentelė). Kiekvieną subindeksą sudaro rodiklių grupė su savo svoriais (detalus rodiklių sąrašas pateikiamas 3-iame priede).

1 lentelė. SGKI subindeksai ir jų svoriai (sudaryta autorės, remiantis (LR FM, 2022a))

Sub-indeksas	Svoris
A: Materialinės gyvenimo sąlygos (6 rodikliai)	0,3
B: Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas (5 rodikliai)	0,2
C: Sveikatos paslaugos (6 rodikliai)	0,1
D: Švietimo paslaugos (8 rodikliai)	0,1
E: Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas (5 rodikliai)	0,15
F: Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas (11 rodiklių)	0,15

Pastaba: pažymėti tie subindeksai, kuriuose įtraukti rodikliai, susiję su kultūra.

SGKI sudarytas iš dviejų tipų rodiklių – sietinų su konkrečia administracine teritorija (infrastruktūros tankumas, oro ir vandens kokybė ir pan.) ir sietinų su konkrečioje teritorijoje gyvenančiais individualiais (įvairių paslaugų vartotojų skaičius, pajamos ir pan.). Anot LR FM, toks rodiklių derinys sudaro prielaidas tiksliau įvertinti gyvenimo kokybę urbanizuotose teritorijose, nes matuoja ne vien teritorijos potencialą (esamą infrastruktūrą), bet ir teritorinio potencialo naudojimą (infrastruktūra pasinaudojusį asmenų skaičius, galimybes, kurias individams suteikia esama infrastruktūra). Taip pat savivaldybių reitingai pateikiami pagal savivaldybių klasterius. Skiriami šie klasteriai: didieji miestai, kaimiškos savivaldybės, kurortinės savivaldybės, kitos vietovės (LR FM, 2022b). Pagrindinis duomenų šaltinis – Lietuvos statistikos departamento (dabar Valstybės duomenų agentūros) skelbiami duomenys.

Siekiant palyginti skirtingo dydžio savivaldybes, rodiklių absoliutinės reikšmės prieš įtraukiant į indeksą buvo perskaičiuotos į santykinius dydžius (standartizuotos pagal

gyventojų skaičių, geografinės teritorijos dydį ar kt.). Taip pat visos rodiklių reikšmės buvo normalizuotos perskaičiuojant su 2013 m. to paties rodiklio mažiausia ir didžiausia reikšmėmis. Atliekant normalizavimą kiekvienų metų rodikliai konvertuojami į palyginamų rodiklių skalę. Piniginę vertę išreiškiantys rodikliai buvo transformuojami iš nominalių į realias vertes pagal paskutinių metų (2020 m.) kainas. Dauginant normalizuotus rodiklius iš jų svorio ir reikšmės sudedant, buvo gautos savivaldybių subindeksų reikšmės⁵. Galiausiai gautos subindeksų reikšmės dauginamos iš subindekso svorio ir, rezultatus sudėjus, gauta galutinė kiekvienos savivaldybės gyvenimo kokybės indekso reikšmė⁶⁷ (LR FM, s.a.).

SGKI, priešingai nei kituose Lietuvoje skaičiuojamuose savivaldybių indeksuose (SGI, LSI), yra įtraukti rodikliai, susiję ir su kultūros dedamąja. E subindekse (demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas) yra įtrauktas rodiklis *kultūros centrų dalyvių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų*. F subindekse (viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas) yra įtraukti šie rodikliai: *muziejų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, savivaldybių viešosios bibliotekos, tenkančios 1 tūkst. gyventojų, kultūros centrų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų* (LR FM, s.a.).

1.2.2. Savivaldybių gerovės indeksas

Savivaldybių gerovės indeksas (SGI), sudaromas Vilniaus politikos analizės instituto (prieinamos indekso reikšmės – pokyčių kreivės – 2016–2021 m.⁸), savo sudėtimi yra gana artimas Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksui. Anot Vilniaus politikos analizės instituto, SGI turėtų suteikti objektyvios kontekstinės informacijos apie savivaldybes bei didinti visuomenės informuotumą apie padėtį skirtinguose Lietuvos regionuose ir skatinti gyventojų įsitraukimą į gerovės kūrimą savo gyvenamojoje aplinkoje (VPAI, 2022b).

Savivaldybių gerovės indeksą sudaro penki komponentai (subindeksai), apimantys 22 skirtingus rodiklius (rodiklių detalizacija pateikiama 4-ame priede):

⁵ Pvz., normalizuotas Vilniaus m. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis eurais (rodiklis A1) dauginamas iš svorio 0,3, likę penki to paties subindekso rodikliai dauginami iš jų svorių, gautas reikšmės sudėjus gaunama subindekso 2020 m. reikšmė – 1,21 (LR FM, 2022a).

⁶ Pvz.: Vilniaus m. savivaldybės materialinės gyvenimo sąlygos (2020 m. reikšmė 1,21 (subindeksas A) dauginama iš svorio 0,3, kiti penki subindeksai dauginami iš jiems priskirtų svorių ir, reikšmės sudėjus, gaunamas Vilniaus m. savivaldybės gyvenimo kokybės indeksas 0,87) (LR FM, 2022a).

⁷ Maksimali GKI vertė gali augti ir viršyti 1. GKI skaičiuojamas normalizuojant kiekvienų metų rodiklių reikšmes, naudojant 2013 metų maksimalias ir minimalias reikšmes, dėl šios priežasties kai kurių rodiklių normalizuotos reikšmės netelpa skalėje nuo 0 iki 1. Tokie rodikliai turi poveikį subindekso įverčiui, kadangi normalizuotos visų subindeksų rodiklių reikšmės sumuojamos, o šios įtakos nepaveikia netgi tai, kad atskiriems rodikliams yra suteikiami skirtingi rodiklių svoriai (LR FM, 2022a).

⁸ VPAI pristatinėdami indeksą atkreipia dėmesį į ilgalaikės stebėsenos svarbą.

1. **socialinis saugumas** (matuojami 5 rodikliai, įvertinantys savivaldybių socialinės gerovės situaciją pagal integraciją į darbo rinką, lygias galimybes (vyrų ir moterų užimtumo santykį), socialinės paramos aprėptį ir skurdo rizikos lygį (nuo 2020 m.));
2. **fizinis saugumas** (matuojami 4 potencialių grėsmių gyvybei ir sveikatai rodikliai: automobilių kelių saugumas, nusikalstamumas (baudžiamųjų nusikaltimų santykinis rodiklis), medicininės pagalbos prieinamumas ir mirštamumo nuo neužkrečiamųjų ligų statistika);
3. **ekonominis gyvybingumas** (matuojami 5 konkurencingumo, investicijų patrauklumo ir augimo potencialo rodikliai: vidutinis atlyginimas, įmonių skaičius ir smulkių bei vidutinių įmonių skaičius, tiesioginių užsienio investicijų skaičius vienam gyventojui, užimtumo lygis (16–65 m. amžiaus gyventojų));
4. **švietimo kokybė** (matuojami 6 švietimo prieinamumo rodikliai: a) ikimokyklinio švietimo aprėptis, dalyvavimas neformaliojo vaikų švietimo veiklose ir b) švietimo rezultatų rodikliai: įstojusiųjų į kolegijas ir universitetus dalis tarp bendro tų pačių metų abiturientų skaičiaus ir brandos egzaminų (lietuvių kalbos ir matematikos) rezultatai (surinkusiųjų 51–100 balų dalis));
5. **demografija** (matuojami 2 rodikliai – demografinės senatvės koeficiento ir neto migracijos) (VPAI, 2022a).

Sudarant SGI, visų komponentų rodikliai standartizuojami pagal savivaldybės demografinius rodiklius, taip užtikrinant statistinį imties reprezentatyvumą ir rezultatų palyginamumą. Rodikliai, turintys neigiamą poveikį indeksui (pvz., ilgalaikio nedarbo statistika, asmenų, gaunančių socialines išmokas, procentas ir pan.), buvo apversti ($x_i^{inverted} = 1 - x_i$), tokiu būdu suvienodinant visų įverčių kryptį. Standartizuoti rodikliai buvo normalizuoti 0–10 balų intervale, čia 0 – „labai bloga padėtis“, 10 – „labai gera padėtis“. Atskiri SGI komponentai – socialinio saugumo, fizinio saugumo, ekonomikos gyvybingumo, švietimo kokybės ir demografijos subindeksai – yra normalizuotų rodiklių vidurkiai. Bendras SGI yra šių 5-ių indekso komponentų vidurkis (VPAI, 2022a).

Sudarant SGI reitingą, papildomai klasifikuojamos savivaldybės. Išskiriami šių savivaldybių grupių reitingai: didžiųjų miestų savivaldybės, kaimiškosios savivaldybės, kurortų savivaldybės, urbanizuotos savivaldybės, žiedinės savivaldybės. Savivaldybių klasterizavimas paremtas LR FM⁹ ir CPVA siūlomomis metodikomis. Klasteriai sudaromi laikantis principo, kad klasterio viduje būtų kuo mažesni skirtumai, o tarp skirtingų klasterių – kuo didesni. Vienos apskrities savivaldybės gali patekti į skirtingus klasterius.

⁹ Šaltinis: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-klasterizavimas/>

Sudarant SGI, naudojami viešai prieinami oficialios statistikos duomenys (2021 m. skelbiamo SGI atveju naudojami 2020 m. duomenys), o tai užtikrina pirminės informacijos patikimumą ir indekso sudarymo tęstinumą. Indekso duomenų šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos darbo birža, Higienos instituto, Švietimo valdymo informacinės sistemos.

SGI yra vienas plačiausiai savivaldybių bendrą situaciją įvertinančių indeksų, tačiau į jį nėra įtraukta kultūrinės aplinkos dedamoji.

1.2.3. Lietuvos savivaldybių indeksas

Lietuvos savivaldybių indeksas (LSI) sudaromas Lietuvos laisvosios rinkos instituto (paskutiniai prieinami duomenys – 2019 m.). Savivaldybių indeksą sudaro trys rodiklių grupės:

1. savivaldybė gyventojui;
2. savivaldybė investuotojui;
3. savivaldybės valdymas.

Šias tris rodiklių grupes sudaro 9-ios indekse vertinamos sritys („Komunalinės paslaugos“, „Transportas“, „Švietimas“, „Sveikata ir socialinė rūpyba“, „Investicijos ir plėtra“, „Mokesčiai“, „Biudžetas“, „Turto valdymas“ ir „Administracija“), kurios susideda iš 61 rodiklio. Kiekvienos srities svoris priklauso nuo analizuojamų rodiklių skaičiaus, o bendras rodiklių grupės svoris indekse paremtas ekspertiniu vertinimu. Atkreiptinas dėmesys, kad nė vienas iš 61 rodiklio neturi esminės įtakos galutiniam rezultatui. Rodikliai, kaip ir SGI atveju, vertinami dešimties balų sistemoje (0 – blogiausias, 10 – geriausias įvertinimas). Kiekvienam rodikliui srityje priskiriamas vienodas svoris (pvz., „Mokesčių“ sritis susideda iš 5 rodiklių, tuomet vieno rodiklio svoris srityje – 20 proc.) (detalesnė savivaldybių indekso grupės, rodikliai ir svoriai pateikiami 5-ame priede). Gautas rezultatas įvertinamas 100 balų skalėje, kur mažiausiai balų srityje surinkusi savivaldybė gauna 0, o daugiausiai – 100 balų. Galiausiai naudojantis sričių svoriais apskaičiuojamas grupės ir bendras savivaldybės vertinimas (LLRI, 2016).

Sudarant indeksą, vienas iš duomenų šaltinių buvo savivaldybių pateikta informacija. Tais atvejais, kai savivaldybė informuodavo, kad duomenų negali pateikti dėl paaiškinamų priežasčių, rodiklis buvo nevertinamas, kitiems srities rodikliams atitinkamai suteikiant didesnę svorį. Tais atvejais, kai savivaldybės nepateikdavo rodikliui įvertinti reikiamų duomenų, rodikliui būdavo priskiriama žemiausia galima, t. y. 0, reikšmė. Žemiausia reikšmė priskirta dėl to, kad duomenų nepateikimas autorių vertintas kaip skaidrumo stoka

savivaldybėje (LLRI, 2016). Kiti duomenų šaltiniai: Finansų ministerijos, Valstybės duomenų agentūros, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Lietuvos darbo biržos, Nacionalinio egzaminų centro, Konkurencijos tarybos, Valstybės tarnybos departamento ir kt. duomenys.

Anot LLRI, sudaromame indekse geriau vertinamos savivaldybės, kurios užtikrina žmogaus laisvę rinktis, skatina privačią iniciatyvą, kuria palankias verslo sąlygas, taupo išteklius bei veikia skaidriai. Visgi peržvelgus įtraukiamas dedamąsias galima apibendrinti, kad palankiau vertinamos tos savivaldybės, kurios skatina privatų verslą. Pavyzdžiui, pirma, vertinama, ar sukuriami palanki konkurencinė aplinka privatiems komunalinių, transporto, švietimo, sveikatos bei socialinės rūpybos paslaugų teikėjams. Antra, vertinama, ar savivaldybės užtikrina palankią aplinką verslui ir investuotojams (užtikrinamos kuo geresnę mokesstinę aplinką, panaikindamos barjerus, trukdančius naujoms įmonėms žengti į rinką, bei suteikdamos visą aktualią informaciją). Trečia, vertinamas savivaldybių administracinis našumas, t. y. sugebėjimas panaudoti kuo mažiau išteklių.

Indeksas orientuotas tik į ekonominės laisvės kategoriją bei kvestionuotinas dėl savo dedamųjų ir realesnės praktinės naudos savivaldybėms, nes iš esmės vertinamas tik vienas aspektas – palankumas privačiam verslui. Šiuo atveju platesnį vertinimą apie savivaldybes pateikia SGI ar SGKI. Natūralu, kad kultūros srities dedamoji (kaip neaktuali verslui) į LSI taip pat nėra įtraukiama.

1.2.4. Socialinio klimato indeksas

Socialinio klimato indeksas (SKI), sudaromas LKT (LKT, 2021), savo koncepcija artimas aptartiems savivaldybių gyvenimo kokybės ir gerovės indeksams. Nors pastarasis skaičiuojamas apskričių lygiu (neįtraukiant trijų didžiųjų miestų savivaldybių), galima atkreipti dėmesį į keletą metodologinių aspektų.

Socialinio klimato indeksas, apskaičiuojamas įvertinus socialinius, ekonominius ir demografinius rodiklius (iš viso 12 rodiklių). Pagrindinis duomenų šaltinis – Valstybės duomenų agentūra. Įtraukiami standartizuoti rodikliai pagal demografines charakteristikas.

Rodikliai:

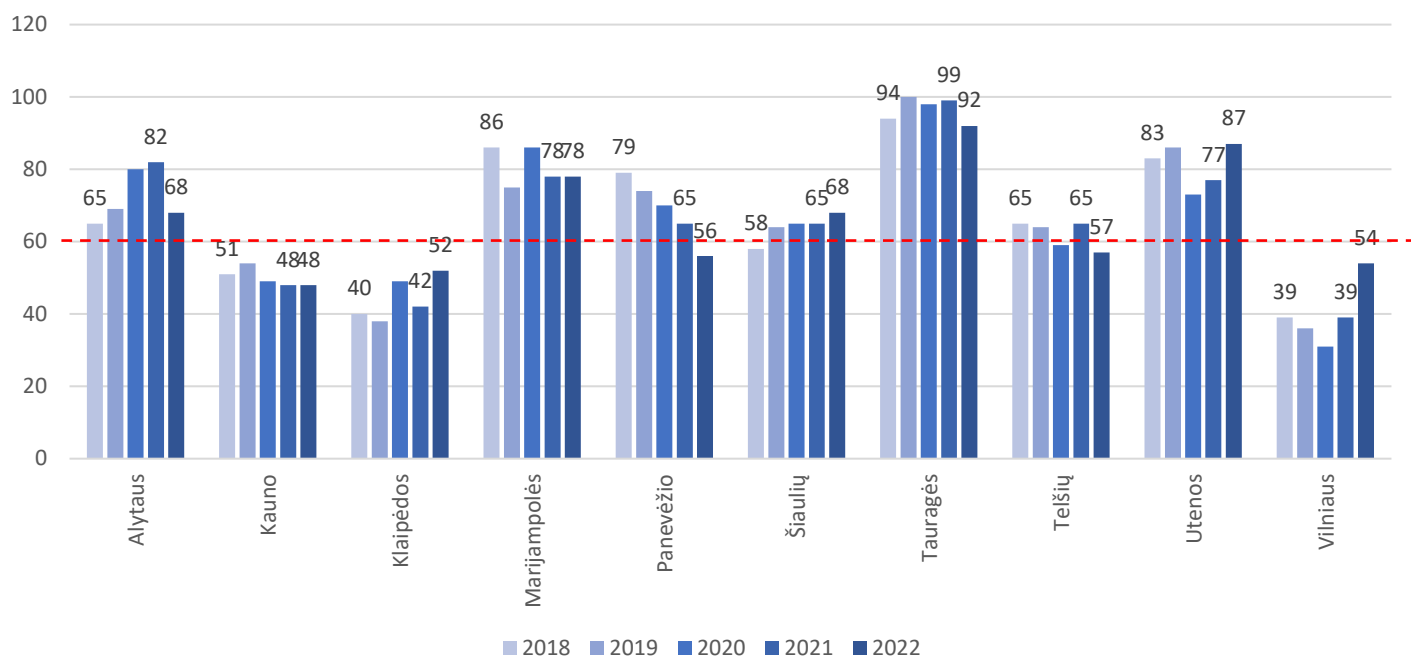
1. neto vidaus migracija, 1 gyv.;
2. šalies ūkio su individualiomis įmonėmis mėnesinis darbo užmokestis, Eur (bruto);
3. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, procentais;
4. tiesioginių užsienio investicijų, 1 gyv., dalis;

5. mokyklinio amžiaus vaikų (vyrų ir moterų), nesimokančių mokykloje, tenkančių 1 gyv., dalis;
6. dienos centruose socialines paslaugas gavusių vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų, 1 gyv., dalis;
7. socialinės pašalpos gavėjų, 1 gyv., dalis;
8. iš savivaldybių biudžetų mokamų vienkartinį pašalpų socialiai remtiniams asmenims gavėjų, 1 gyv., dalis;
9. iki 14 m. amžiaus išlaikomų žmonių, tenkančių 15–64 m. gyventojams, dalis;
10. nuo 65 m. amžiaus išlaikomų žmonių, tenkančių 15–64 m. gyventojams, dalis;
11. nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų, 1 gyv., dalis;
12. užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, 100 tūkstančių gyv., paskutinių dvejų metų pokytis, procentais (LKT, 2021).

Rodiklių normalizavimas atliekamas apskritis reitinguojant pagal kiekvieną indekso dedamąją, tad kiekvieno rodiklio atveju apskritis gali įgyti reikšmę nuo 1 iki 10 (10 balų skiriama prasčiausiai, o 1 balas – geriausiai rodiklio reikšmę turinčiai apskričiai¹⁰). Siekiant apskaičiuoti SKI galutinę reikšmę, susumuojami visi normalizuoti rodikliai. Maksimali SKI reikšmė – 120, minimali – 12. Apskričių socialinio klimato situacijos įvertinimas pateikiamas 4 pav.

SKI sudėtyje taip pat nėra įtraukta kultūros dedamoji. Tačiau verta atkreipti dėmesį, kad SKI sudarytas kaip papildoma dedamoji skaičiuojant LKT Tolygios kultūrinės raidos programos kvotas apskritims. Tad toliau SKI yra pridodamas prie kultūros dedamųjų ir prisideda prie apskričių reitingavimo, susieto su kvotos, skirtos kultūros veikloms finansuoti, dydžiu. Įvertinus socialinio klimato indeksą, papildoma kvota kultūrinėms veikloms skiriama toms apskritims, kurių socialinė aplinka yra prastesnė nei vidutiniška. Daroma prielaida, kad intensyvesnė kultūrinių veiklų pasiūla gali prisidėti prie prasmingesnio laisvalaikio ir bent minimaliai kompensuoti socialinės aplinkos trūkumus.

¹⁰ Skiriant balus taip pat įvertinama rodiklio poveikio kryptis (teigiamas ar neigiamas).

4 pav. Socialinio klimato indeksas 2018–2022 m. (LKT duomenys).

Pastaba: raudona punktyrinė linija žymi vidutinę situaciją. Apskirtyse, kurių socialinio klimato indekso reikšmė yra didesnė už 60 (vidutinę reikšmę), socialinė aplinka vertinama kaip prastesnė nei vidutinė. Skaičiuojant Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskričių socialinio klimato reikšmes, didžiųjų miestų rodikliai neįtraukiami.

1.2.5. Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas

Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas savivaldybėms yra pateikiamas LR BP. Autoriai nurodo, kad sudarant indeksą buvo siekiama atskleisti kultūros išteklių kuriamą vertę, todėl indeksas apskaičiuojamas kaip santykis tarp kultūros sukuriamos vertės ir turimų išteklių. Sudarant indeksą remtasi LR KM vykdytų apklausų duomenimis (2019 m., 2020 m.) apie kultūros įstaigų vykdomas veiklas, teikiamas paslaugas, aptarnaujamų lankytojų, įtrauktų dalyvių skaičių ir pan.¹¹ (LRV, 2021).

Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas apskaičiuojamas pagal toliau pateiktą formulę:

$$KI = \frac{T+PS+SV+A}{P+B+TT+D} \quad (1)$$

kur:

KI – kultūros paslaugų efektyvumo indekso reikšmė.

Sukuriama vertė:

¹¹ Duomenys surinkti skirtingoms Lietuvos kultūros įstaigoms ir organizacijoms, įmonėms nepriklausomai nuo įstaigos pavaldumo ar juridinio statuso, pateikiant informaciją apie vykdomą veiklą ir kuriamą naudą (LRV, 2021).

T – tolygumas. Vertinamas kultūros paslaugų pagal naudojimo dažnį pasiskirstymo tolygumas savivaldybės teritorijoje (būtiną, reto, dažno poreikio paslaugos);

PS – paslaugų spektras nurodo skirtingų meno sričių prieinamumą. Vertinamas skirtingų kultūros paslaugų (meno studijų, būrelių, klubų veikla, meno mėgėjų kolektyvų veikla, koncertai, festivaliai, dramos teatro spektakliai, šokio spektakliai, muzikinio teatro spektakliai, parodos, kino filmų rodymai – peržiūros, kultūrinė edukacija, ekspozicijų lankymas, skaityklos paslaugos, leidinių skolinimo paslaugos, prieigos prie duomenų bazių paslaugos) trūkumas;

SV – socialinė vertė indikuoja socialinės rizikos grupių įtraukimo į kultūrinės (kultūrinės edukacijos) veiklas lygį. Vertinamas kultūrinės edukacijos programose dalyvavusių vaikų ir jaunimo, senjorų ir neįgaliųjų skaičius;

A – apsilankymai nurodo į auditorijos pritraukimą. Vertinamas bendras apsilankymų skaičius.

Turimi resursai:

P – plotas kultūrinei veiklai nurodo į infrastruktūrines galimybes teikti kultūros paslaugas;

B – biudžetas nurodo į finansinius pajėgumus teikti kultūros paslaugas;

TT – teikėjų tankis nurodo į paslaugų teikėjų pasiskirstymą teritorijoje;

D – darbuotojų skaičius nurodo į žmogiškųjų išteklių pajėgumus teikti kultūros paslaugas.

Taip pat papildomai įvedamas savivaldybių klasifikatorius priskiriant savivaldybei miesto (šis tipas priskirtas Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m. sav.), tarpinį (šis tipas priskirtas Birštono sav., Biržų r. sav., Druskininkų sav., Alytaus m. sav., Panevėžio m. sav., Šiaulių m. sav., Marijampolės sav., Mažeikių r. sav., Neringos sav., Palangos m. sav., Trakų r. sav., Rokiškio r. sav., Tauragės r. sav., Telšių r. sav., Ukmergės r. sav., Utenos r. sav., Visagino sav.) ar kaimiškąjį (likusios savivaldybės) tipą. Indekso dedamosios įgyja reikšmes nuo 0 iki 3. Visgi absoliutinės reikšmės, kurios priskiriamos vienetui, dvejetui ar trejetui, skiriasi priklausomai nuo savivaldybės klasifikacijos. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto atveju (pagal klasifikatorių – miesto tipo savivaldybei) biudžeto dedamajai būtų priskirta 3 (maksimali) reikšmė, jei biudžetas būtų didesnis nei 450 tūkst. Eur, Birštono sav. (pagal klasifikatorių – tarpinio tipo savivaldybė) gautų tą pačią biudžeto dedamosios reikšmę, jei biudžetas būtų didesnis nei 160 tūkst. Eur, o Akmenės r. sav. (kaimiško tipo savivaldybė) tą patį balą gautų, jei biudžetas viršytų 55 tūkst. Eur (detaliau indekso svoriai pateikiami 6-ame priede).

Nors autoriai nurodo, kad klasifikatorius su skirtingais indekso dedamųjų reikšmių apskaičiavimo būdais miesto, tarpinio ir kaimiškojo tipo savivaldybėms leidžia gauti palyginamus duomenis (LRV, 2021), visgi atrodytų, kad palyginimas tarp savivaldybių yra pernelyg sąlyginis ir nepakankamai objektyvus. Tikėtina, kad labiau palyginami rezultatai tarp savivaldybių būtų įvedus bendrą ir objektyvią skalę visoms savivaldybėms, pvz., perskaičius rodiklius vienam gyventojui (panaši praktika taikoma SGI atveju). Taip pat verta atkreipti dėmesį, kad indeksas yra orientuotas į efektyvumo kriterijų: nesvarbu, kiek daugiau ar mažiau sukuriama vertė ir turimų resursų yra fiksuojama skirtingose savivaldybėse, jei santykinė reikšmė sutampa, savivaldybės tampa lygiavertės (pvz., Akmenės r. sav. atveju sukuriama vertė ir turimų resursų reikšmė yra lygios 8, tad bendra indekso reikšmė lygi 1, Zarasų r.

atveju indekso skaitiklis ir vardiklis įgyja 10 reikšmę, tad bendra indekso reikšmė taip pat lygi 1, nors atrodytų, kad geresnė kultūrinė aplinka (nes tiek kultūros resursų, tiek sukuriamos vertės yra daugiau) turėtų būti Zarasų r. sav.). Kita vertus, kelia abejonių ir savivaldybių klasifikatoriaus pasirinkimas, nes motyvacija nėra detalizuota. Svariau būtų atsispirti nuo jau aprašytų ir metodiškai pagrįstų klasterių (būtų galima remtis LR FM siūloma savivaldybių klasterizavimo metodika), o ne ekspertiškai suformuotų ir taikomų tik viename indekse. Indekso dedamųjų reikšmių priskyrimas (nors ir pateikiamos medianos reikšmės) taip pat atrodo labiau subjektyvus nei motyvuotas. Galiausiai reikėtų atkreipti dėmesį į duomenų kokybę ir patikimumą. Pavyzdžiui, įtraukta indekso dedamoji, susijusi su socialinės rizikos grupių (kaip vaikai, jaunimas, senjorai, neįgalieji) dalyvavimu kultūrinės edukacijos veiklose. Tačiau tikėtina, kad tokių duomenų kultūros organizacijos kokybiškai pateikti negali (pvz., kyla klausimų, kaip apskaičiuoti neįgaliuosius, dalyvavusius renginyje), todėl jų reikšmės yra ganėtinai sąlyginės. Remiantis kitų indeksų praktika matoma, kad įprastai pagrindiniu duomenų šaltiniu tampa oficialiosios statistikos duomenys (taip maksimaliai apribojama nepatikrintos duomenų kokybės įtaka rezultatams).

1.2.6. Apibendrinimas

Visų aptartų indeksų apibendrinimas pateikiamas 2-oje lentelėje. Lentelėje detalizuojama, kiek rodiklių sudarė indeksus, kaip priskiriami svoriai, kaip rodikliai agreguojami į subindeksus ir galiausiai indeksą. Taip pat nurodoma, kokios matavimo skalės taikomos.

2 lentelė. Indeksų apžvalga (sudaryta autorės)

Indeksas	Svoriai rodikliams	Rodiklių kiekis	Rodiklių agregacija, subindeksų formavimas	Skalė	Šaltinis, autoriai
Kanados gerovės indeksas	Kiekvienam rodikliui priskiriamas vienodas svoris (remiasi Laplaso abejingumo principu)	56	Rodikliai agreguojami skaičiuojant vidurkį. Yra 8 subindeksai su rodiklių rinkiniais.	Vertinamas laikotarpis nuo 1994 iki 2008 m. 1994 m. – baziniai metai. Kiekvienam rodikliui 1994 m. priskiriama bazinė 100 proc. vertė. Toliau vertinami procentiniai pokyčiai kiekvienais metais. Teigiamas	Michalos ir kt., 2011

				procentinis pokytis nurodo gerovės pagerėjimą, neigiamas – pablogėjimą.	
Lyčių lygybės indeksas	Korekciniai koeficientai rodikliams ir ekspertų svoriai sritims. Rodikliai standartizuoti ir normalizuoti.	31	6 subindeksai (angl. <i>domains</i>), apimantys 14 sričių (angl. <i>sub-domains</i>). Skaičiuojant indeksą, taikomas geometrinis vidurkis, agreguojant grupių rodiklius, taikomas aritmetinis vidurkis	1–100	(Barbieri ir kt., 2017)
Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas	Standartizuoti rodikliai pagal demografinius rodiklius bei normalizuoti pagal atitinkamo rodiklio 2013 m. didžiausias ir mažiausias reikšmes. Kiekvienas rodiklis turi savo svorį.	41	6 subindeksų grupės su skirtingais svoriais	Reikšmės gali būti didesnės nei 1 (įtaką daro normalizavimas, susietas su 2013 m.)	(LR FM, 2022a)
Savivaldybių gerovės indeksas	Standartizuoti rodikliai pagal demografinius rodiklius bei normalizuoti skalėje 0–10.	22	5 subindeksų grupės. Kiekvienas subindeksas apskaičiuojamas kaip jį sudarančių normalizuotų rodiklių vidurkis. Bendras indeksas yra 5 subindeksų vidurkis.	0–10	VPAI, 2021
Lietuvos savivaldybių indeksas	Vienodas svoris rodikliams kiekvienoje grupėje. Sritis turi svorius priklausomai nuo rodiklių kiekio. Subindeksų svoriai paremti ekspertiniu vertinimu.	61	3 subindeksų grupės ir 9 indekse vertinamos sritys. Kiekvienos srities suminiai rodikliai įvertinami 100 balų skalėje, kur 0 – mažiausiai balų srityje surinkusi savivaldybė, 100 – daugiausiai.	0–100 balų	LLRI, 2016

Socialinio klimato indeksas	Vienodas svoris visiems rodikliams. Rodikliai standartizuojami ir normalizuojami, transformuojant juos ranginę skalę.	12	Neišskiriami subindeksai, formuojamas suminis normalizuotų rodiklių indeksas	12–120 balų	(LKT, 2021)
Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas	Svoriai rodikliams priskiriami pagal savivaldybės klasifikaciją.	8	Skiriamos dvi grupės: sukuriama vertė ir turimi resursai. Dedamosios verčiamos į rangų skalę (normalizuojamos) (kiekviena indekso dedamoji gali įgyti reikšmės nuo 0 iki 3).	Santykis tarp sukuriamos vertės ir turimų resursų. Maksimali gauta reikšmė – 2.	LRV, 2021

Apibendrinant apžvelgtus indeksus matoma, kad paprastai jie ne tik apima aibę rodiklių, bet yra formuojami teminiai **subindeksai** (Lietuvos savivaldybių gerovės indeksas, Lietuvos savivaldybių indeksas ir kt.). Tai leidžia sudaryti papildomus reitingus tarp savivaldybių, detaliau identifikuojant silpnesnes ir stipresnes sritis savivaldybėse.

Sudarius indeksus palyginimai tarp savivaldybių paprastai atliekami ne tik reitinguojant visą jų sąrašą, bet ir atsižvelgiant į jų **klasterius**. Klasterių metodiką yra sudariusi LR FM. Savivaldybės gali būti klasterizuojamos į miestų, kaimų, kurorto, urbanizuotas bei žiedines (arba didieji miestai, kaimiškos sav., kurortai ir kitos sav.¹²). LLRI savivaldybes siūlo klasterizuoti pagal gyventojų tankį: 6 tankiausiai apgyvendintos savivaldybės vadinamos *didžiosiomis savivaldybėmis*, likusios – *mažiosiomis savivaldybėmis* (LLRI, 2016).

Sudarant indeksus, iš esmės remiamasi viešai prieinamais (**oficialios statistikos** renkamais ir aprobuotais) duomenimis, siekiant mažinti indekso sudarymo sąnaudas ir taip prisidėti prie indekso tęstinumo. Kartu remiantis oficialia statistika mažinama duomenų kokybės problema ir įtaka rezultatams, kuri gali priklausyti nuo duomenų rinkėjo ar teikiamų duomenų kokybės.

Ne visuose apžvelgtuose indeksuose Lietuvoje užtikrinamas **reguliarumas**. Dalis jų yra vienkartiniai, kaip Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas, arba nereguliarus dažnio, kaip Lietuvos savivaldybių indeksas. Tačiau siekiant, kad indeksas ne tik būtų situacijos vertinimo matas atitinkamais metais, bet atvertų ir poveikio matavimo galimybes, aktualus reguliarumas. Tai leistų indekso matavimus įtraukti į ekonometrinius modelius.

¹² Šaltinis: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-klasterizavimas/>

Apžvelgtuose bendruosiuose savivaldybių indeksuose (pvz., Savivaldybių gerovės indeksas, Lietuvos savivaldybių indeksas) yra praleista **kultūros dedamoji**. Kultūros efektyvumo indeksas siekia išmatuoti efektyvų kultūros išteklių panaudojimą, tačiau neleidžia palyginti savivaldybių pagal kultūrinę aplinką / patrauklumą. Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas išsiskiria tuo, kad šalia socialinių, ekonominių ir demografinių rodiklių įtraukia ir kultūrinius. Tačiau kultūros sritis jame įtraukiama labai siaurai: paliečiamos tik sritys, susijusios su kultūros centrais, bibliotekomis ir muziejais.

Vertinant indeksų metodologijas, atkreipiamas dėmesys į indekso **priimtimumo kriterijus** (Michalos ir kt., 2011). Kitaip tariant, sudarytas indeksas turėtų **atitikti pagrindinės tikslinės auditorijos lūkesčius, būti lengvai suprantamas, patikimas ir validus, neveikiamas politiškai**. Vertinant priimtimumo kriterijais, kvestionuotinas Lietuvos savivaldybių indeksas, nes jis orientuotas tik į vienos grupės interesus (atstovauja verslo lūkesčiams), taip pat į jį įtrauktas labai didelis kiekis rodiklių (dalis jų surinkti savivaldybių apklausų metu, o tai neužtikrina duomenų kokybės; kartu rodiklių kiekis apsunkina rodiklio aiškumą). Be Lietuvos savivaldybių indekso, išskirtinas ir Kultūros paslaugų efektyvumo indeksas – neobjektyvus klasterizavimas ir rodiklių normalizavimas, pagrindiniai pasitelkiami duomenys ne iš oficialios statistikos. Šis indeksas taip pat neatitiktų Michalos ir kt. (2011) išskirtų priimtimumo kriterijų.

Visgi atlikta esamų indeksų Lietuvoje analizė dar sykį liudija poreikį sukurti savivaldybių kultūros indeksą. Šiuo metu visapusiškai kultūros situacija savivaldybėse nėra vertinama. Taip pat matoma, kad galimybė įtraukti kultūros dedamąją į esamus indeksus yra labai ribota. Tad savivaldybių kultūros indeksas ne tik detaliam ir visapusiškai pristatytą kultūros situaciją savivaldybėse, bet ir atvertų galimus duomenų apie kultūrą šaltinius ir rodiklius, kurie iki šiol nebuvo plačiai naudojami arba nebuvo pakankamai naudojami tyrimuose ir politikos rezultatų vertinimuose.

2

KULTŪROS POLITIKOS TIKSLAI IR PRIORITETAI

Šiame skyriuje apžvelgiami svarbiausi strateginiai šalies dokumentai, išskiriant pagrindinius šalies kultūros raidos tikslus ir prioritetus. Apžvelgiami tokie dokumentai kaip: Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas (NPP), Lietuvos Respublikos bendrasis planas (LR BP), Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės, Lietuvos kultūros politikos strategija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa. Šių dokumentų analizė padės sudaryti aktualų SKI (savivaldybių kultūros indekso) dedamųjų sąrašą ir užtikrinti, kad SKI reprezentuotų savivaldybių įnašą į šalies kultūros politikos tikslų įgyvendinimą. Kitaip tariant, analizė aktuali siekiant SKI suderinamumo su šalies strateginiais tikslais. Suderintas su politinėmis gairėmis indeksas galėtų tapti šalies pasiektų rezultatų indikatoriumi¹³. Tokią strategiją patvirtina ir tarptautinių indeksų praktika, pavyzdžiui, kuriant ES lyčių lygybės indekso koncepciją, remtasi ne tik teoriniais požiūriais į lyčių lygybę, bet taip pat identifikuoti ES politiniai prioritetai, analizuojant su lyčių lygybe susijusius strateginius politikos dokumentus (Barbieri ir kt., 2017).

Valstybės vizija, raidos prioritetai ir jų įgyvendinimo kryptys iki 2030 m. nurodyti **Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“**¹⁴ (Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo, 2012). Tai pagrindinis planavimo dokumentas, kuriuo turi būti vadovaujama priimant strateginius sprendimus ir rengiant valstybės planus ar programas. Šioje strategijoje sujungiami darnaus vystymosi principai, Lietuvos valstybės ir visuomenės vystymosi ištekčiai (iš kultūros perspektyvos minima turtinga istorinė patirtis ir kultūros paveldas) bei iššūkiai (daugiausia susiję su silpnu socialiniu kapitalu: pilietiškumo stoka, silpni bendruomeniniai ryšiai, tapatybės krizė ir pan.). Nurodant sprendimo būdus, pirmiausia atsispiriama nuo kiekvieno nario kūrybiškumo ir indėlio prisidedant prie to, kad Lietuva taptų modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi. Kitaip tariant, strategijos ašimi laikomas atviras, kūrybingas ir atsakingas žmogus, kuris prisideda prie laimingos, šiuolaikiškos ir pilietiškos visuomenės (sumanios visuomenės), konkurencingos pasaulyje, kuriančios aukštą pridėtinę vertę ir socialiai atsakingos (sumanios) ekonomikos ir rezultatyvaus valdymo bei kryptingų strateginių valdžios sprendimų priėmimo (sumanaus valdymo) (7 priedas) (Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo, 2012). Kultūros (per kūrybingą asmenybę) dedamosios vaidmuo strategijoje „Lietuva 2030“ yra kertinis. Tai dar kartą patvirtina ir strategijoje minimas šūkis:

¹³ ES Lyčių lygybės indeksas rodo ES ir nacionalinės politikos, nukreiptos į lyčių lygybę, rezultatus moterų ir vyrų atžvilgiu (Barbieri ir kt., 2017).

¹⁴ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.5EE74F9648A5>

„*Trys milijonai kūrėjų!*“ Kita vertus, kultūros samprata labai plati, bendrinė: kūrybiškumas suprantamas ir per veiklumą, ir per solidarumą, pasirošimą nuolat keistis ar prisitaikyti kintančioje aplinkoje. Nurodoma, kad kultūra / kūrybiškumas, kaip asmens vertybių rinkinys, reikalingi kuriant Lietuvos ateitį.

2021–2030 m. Nacionaliniame pažangos plane nurodomos NPP¹⁵ sąsajos su Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ ir darnaus vystymo tikslais (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo, 2020). Tarp dešimties išskirtų NPP tikslų tiesiogiai su kultūra siejasi 4-asis – **stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą**. Nurodyta, kad pastarasis tikslas yra susijęs su visomis trimis „Lietuva 2030“ pažangos kryptimis (sumani visuomenė, sumani ekonomika, sumanus valdymas) bei 4-iais darnaus vystymosi tikslais (4-uoju DVT tikslu *kokybiškas išsilavinimas*, 8-uoju DVT tikslu *deramas darbas ir ekonomikos augimas*, 11-uoju DVT tikslu *darnūs miestai ir bendruomenės*, 10-uoju DVT tikslu *sumažinti nelygybę*).

Taip pat numatyta, kad kultūra (kultūros politikos priemonės) prisideda ir prie kitų NPP tikslų (1-ojo tikslo: pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą, 2-ojo tikslo: didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį, 8-ojo tikslo: didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą, 10-ojo tikslo: stiprinti nacionalinį saugumą)¹⁶.

NPP pagrindu sudarytas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos patvirtinimo (2021 m. rugsėjo 29 d. Nr. 781).

Toliau pateikiami NPP tikslai, uždaviniai ir rodikliai, už kurių įgyvendinimą yra atsakinga LRKM (3 lentelė). Vertinant jų turinį galima identifikuoti kultūros politikos prioritetus ir kaip jie matuojami. Apibendrinus rodiklius, įtrauktus į NPP, galima išskirti šiuos kultūros politikos prioritetus (detaliau prioritetai sugrupuojami į 4 grupes 4-oje lentelėje¹⁷):

- informacinis raštingumas,
- NVO aktyvumas,
- nacionalinė tapatybė (lietuvių kalbos vartojimas),
- kultūros paveldas (saugojimas ir puoselėjimas),

¹⁵ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d492e050f7dd11eaa12ad7c04a383ca0/asr>

¹⁶ Įtraukti tik tie tikslai, kur LRKM numatyta, kaip už rodiklį atsakinga strateginio valdymo sistemos dalyvė. Tokiu pačiu pagrindu sudarytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos patvirtinimo (2021 m. rugsėjo 29 d. Nr. 781).

¹⁷ Grupavimas yra sąlyginis, atskiri prioritetai gali būti priskiriami keliuose skirtingose grupėse.

- tolerancija tautinėms mažumoms,
- atlygis kūrėjams,
- tarptautiniai apdovanojimai,
- kultūros sektoriaus užimtumas,
- menų studijų studijavimas,
- kultūros paslaugų prieinamumas,
- kultūros įstaigų pajamos,
- gyventojų dalyvavimas kultūroje,
- mecenatystė, savanorystė, bendruomeninės veiklos,
- KKI sektoriaus sukuriama vertė (eksportas, dalis BVP, sukuriama PV).

3 lentelė. Kultūros politikos priemonėmis siektini NPP tikslai (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo, 2020)

Strateginis tikslas	Uždavinys	Poveikio rodiklio pavadinimas
1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą		1.11. Kultūros sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės dalis, palyginti su visa sukuriama pridėtine verte (proc.)
	1.9 uždavinys. Didinti kultūros ir kūrybinių industrijų potencialą ir skatinti kūrybiniu turiniu grįstų naujų produktų ir paslaugų kūrimą	1.9.1. Kultūros sektoriaus sukuriama BVP dalis visame šalies sukuriamame BVP (proc.)
	1.11 uždavinys. Skatinti prekių ir paslaugų eksportą	1.11.4. Audiovizualinių ir susijusių paslaugų eksportas (mln. Eur) 1.11.5. Intelektine nuosavybe pagrįstų produktų dalis, palyginti su bendru Lietuvos eksportu (proc.)
2 TIKSLAS. Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį	2.7 uždavinys. Stiprinti socialinio aktyvumo ir socialinės atsakomybės nuostatas visuomenėje bei bendruomeniškumą	2.7.1. Gyventojų, kurie yra dalyvavę mecenatystės, labdaros, savanorystės, bendruomeninėje veikloje, dalis (proc.)
4 TIKSLAS. Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą		4.1. Gyventojų, kurie patys aktyviai dalyvauja kultūrinėse veiklose, dalis (proc.)
		4.2. Gyventojų, kurie per pastaruosius 12 mėn. vartojo bent 4 kultūros produktus / naudojo kultūros paslaugomis gyvai, dalis (proc.)
	4.1 uždavinys. Skatinti gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtros	4.1.1. Privačių namų ūkių galutinių vartojimo išlaidų laisvalaikiui ir kultūrai dalis tarp visų išlaidų (proc.) 4.1.2. Gyventojų, esančių mažiau palankiame kultūriniame kontekste, dalyvaujančių kultūrinėse veiklose, dalis (proc.)

		4.1.3. Kultūros įstaigų pajamos, gaunamos iš fizinių ir privačių juridinių asmenų paramos (mln. Eur)
		4.1.4. Kultūros paslaugų tolygumas ir prieinamumas regionų gyventojams (proc.)
	4.2 uždavinys. Gerinti sąlygas kuriantiems Lietuvoje ir didinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje	4.2.1. Menų studijų kryptių studentų dalis tarp visų studentų (proc.)
		4.2.2. Užimtųjų privačiame ir nevyriausybiname kultūros sektoriuose dalis tarp visų užimtųjų (proc.)
		4.2.3. Lietuvos kūrėjų ir organizacijų, gavusių svarbiausius tarptautinius apdovanojimus kultūros srityje, skaičius (kaupiamieji vnt.)
		4.2.4. Kūrinių autorių pajamos, gaunamos už autorinių kūrinių naudojimą (mln. Eur)
	4.3 uždavinys. Skatinti visapusišką tautinių mažumų integraciją	4.3.1. Tolerancijos tautinėms mažumoms indeksas (vieta ES)
	4.5 uždavinys. Stiprinti istorinės atminties aktualizavimą visuomenėje	4.5.1. Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą (proc.)
	4.6 uždavinys. Atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą ir didinti jo naudojimą visuomenės poreikiams	4.6.1. Įveikintų kultūros paveldo objektų dalis (proc.)
		4.6.2. Kultūros paveldo objektų, į kurių išsaugojimą ir įveiklinimą aktyviai įsitraukė bendruomenės (įskaitant religines), skaičiaus pokytis, palyginti su pradine situacija (proc.)
		4.6.3. Nematerialaus kultūros paveldo vertybių (įskaitant ir UNESCO vertybes) sąvade nustatytų ir pristatant visuomenei aktualizuotų vertybių skaičius (kaupiamieji vnt.)
	4.7 uždavinys. Didinti lietuvių kalbos aktualumą globalizacijos ir technologinių pokyčių kontekste	4.7.1. Gyventojų, kuriems vartoti lietuvių kalbą yra patrauklu, dalis (proc.)
8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.6 uždavinys. Gerinti viešojo valdymo institucijų teikiamų paslaugų kokybę, didinti jų prieinamumą ir patrauklumą	8.6.3. Savivaldybių viešųjų paslaugų, kurias teikia nevyriausybinės ir bendruomeninės organizacijos, dalis (proc.)
10 TIKSLAS. Stiprinti nacionalinį saugumą	10.3 uždavinys. Stiprinti visuomenės kritinį mąstymą ir atsparumą informacinėms atakoms bei informuotumą ir pasirengimą krizėms, mobilizacijai, gynybai ir pilietinam pasipriešinimui	10.3.2. Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygis (proc.)

4 lentelė. Per NPP rodiklius identifikuojami kultūros politikos prioritetai (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo, 2020)

SOCIALINIO KAPITALO STIPRINIMAS / VISUOMENĖS VERTYBINIS UGDYMAS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informacinis raštingumas ▪ Nacionalinė tapatybė (lietuvių kalbos vartojimas) ▪ Kultūros paveldas (saugojimas ir puoselėjimas) ▪ Tolerancija tautinėms mažumoms ▪ Gyventojų dalyvavimas kultūroje ▪ Mecenatystė, savanorystė, bendruomeninės veiklos 	MENO RAIDA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atlygis kūrėjams ▪ Tarptautiniai apdovanojimai ▪ Menų studijų studijavimas
KULTŪROS PASLAUGŲ SUTEIKIMAS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūros paslaugų prieinamumas ▪ Kultūros paveldas (saugojimas ir puoselėjimas) ▪ NVO aktyvumas ▪ Menų studijų studijavimas 	KKI SEKTORIUS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ KKI sektoriaus sukuriama vertė (eksportas, dalis nuo BVP, sukuriama PV). ▪ Kultūros įstaigų pajamos ▪ Atlygis kūrėjams

Dar vieno strateginio dokumento – **LR BP** – koncepcija dera su Valstybės pažangos strategija ir Nacionalinio saugumo strategija. LR BP sprendiniai dera su NPP, įvertina patvirtintų nacionalinio lygmens strateginio planavimo dokumentų nuostatas ir į jas atsižvelgia (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo, 2021). Apibendrinant LR BP išskiriamus siekius, susijusius su kultūra, konstatuotina, kad nėra kelių ryškiausių tikslų ar prioritetų, t. y. siekiai kultūros srityje apima visas galimas vystymo kryptis: kultūros ir meno raidos augimą, kultūros paveldo išsaugojimą ir aktualizavimą, tarptautinį pripažinimą ir matomumą, augantį kultūros ir kūrybinių industrijų sektorių bei visuomenės dalyvavimą kultūroje ir per tai stiprinamą socialinį kapitalą. Dokumente minimos ir įvairių formų partnerystės tarp skirtingų savivaldybių, kultūros infrastruktūros tinklo augimas ir kiti aspektai. Kitaip tariant, kultūros siekiai apima tiek kultūros pasiūlos stiprinimą (infrastruktūra, kompetencijos, paslaugų įvairovė, kokybė), tiek kultūros paveldo išsaugojimą ir aktualizavimą, kultūros paklausos (vartotojų) stiprinimą bei socialinį kapitalą, KKI indėlio į ekonomiką stiprinimą.

Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės (Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo, 2010) kaip kultūros politikos kaitos tikslą nurodo **atskleistą, išsaugotą ir plėtojamą visuomenės kultūrinį**

tapatumą ir kūrybinį potencialą. Tikslui įgyvendinti numatyta 10 Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių:

1. įtvirtinti kultūrą kaip strateginę valstybės raidos kryptį, teikiant prioritetą kultūros politikai;
2. reformuoti ir demokratizuoti kultūros valdymą, plėtojant kultūros savireguliaciją;
3. gerinti esamą kultūros sistemos finansavimą, užtikrinant kultūros sektoriaus uždirbtų pinigų grąžą kultūrai;
4. užtikrinti autorių teisių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsaugą, didinti Lietuvos kūrėjų intelektualinį kapitalą ir juo pagrįstą kūrybinių industrijų konkurencingumą;
5. ugdyti kultūrinės žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą jo gyvenimą;
6. formuoti bendrą integralios paveldo apsaugos politiką;
7. užtikrinti Lietuvos darnų vystymąsi, derinant paveldosaugos ir aplinkosaugos tikslus su urbanistine plėtra ir erdviniu planavimu;
8. didinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje;
9. plėsti Lietuvos kultūrinę erdvę, vienijant Lietuvos atstovus pasaulyje;
10. konceptualiai, kryptingai siekiant ilgalaikių tikslų, skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje.

Lietuvos kultūros politikos strategijoje (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo, 2019) nurodytas kultūros politikos strateginis tikslas – **darnios visuomenės ir gerovės kūrimui įtrauki kultūra**. Šį strateginį tikslą yra numatyta įgyvendinti per 3 kryptis (subalansuota ir integrali kultūros politika, kūrybinga asmenybė ir tvirtos tapatybės visuomenė, vertę kurianti kultūra) ir 4 tikslus (kurių kiekvienas turi po tris uždavinius (8 priedas)):

1. Stiprinti valstybinio, savivaldos ir nevyriausybinį sektorių bendradarbiavimą, mažinant kultūrinę atskirtį ir netolygumus (I kryptis).

- 1.1. Užtikrinti lyderystę ir funkcijų proporcingumą kultūros įstaigų tinkle.
- 1.2. Didinti kultūros ir meno įstaigų veiklos kokybę ir efektyvumą, optimaliai paskirstant paslaugas jų tinkle.
- 1.3. Užtikrinti kultūros srities žmogiškųjų išteklių tvarumą, sutelkiant resursus ir siekiant tolygaus jų paskirstymo.

2. Skatinti kurti ir dalyvauti kultūroje (II kryptis):

- 2.1. Ugdyti ir palaikyti talentus, suteikiant tinkamas sąlygas kūrybai skirtingose meno srityse.
- 2.2. Skatinti tolygų, aukštos vertės ir įvairių raiškos formų kultūros prieinamumą įvairioms visuomenės grupėms.

2.3. Plėtoti dalyvavimą įvairioje kūrybinėje veikloje, ugdam kultūrinės kompetencijas visą gyvenimą.

3. Formuoti savo tapatumą kuriančios visuomenės kritinį mąstymą ir pilietiškumą (II kryptis):

3.1. Stiprinti gyventojų ir institucijų atsparumą informacinėms grėsmėms, pilietinį aktyvumą ir žinias.

3.2. Stiprinti visuomenės kritinį mąstymą, profesionaliai vertinant kultūros reiškinius.

3.3. Plėtoti nacionalinį sąmoningumą, materialaus ir nematerialaus paveldo pažinimą šiuolaikinėje visuomenėje.

4. Kurti tvarią socialinę ir ekonominę kultūros vertę nacionalinei pažangai (III kryptis):

4.1. Užtikrinti kultūros politikos vaidmenį formuojant ir įgyvendinant nacionalinius prioritetus.

4.2. Sutelkti kultūros išteklius socialiniam kapitalui ugdyti.

4.3. Skatinti kultūros ir kūrybinių industrijų verslumą ir dalyvavimą kuriant inovacijas.

Kiekvienas tikslas turi numatytus vertinimo kriterijus (2 priedas).

Apibendrinus tikslus ir uždavinius, galima išskirti šiuos kultūros politikos akcentus:

- kultūros infrastruktūra,
- dalyvavimas kultūroje, kultūros vartojimas,
- informacinio raštingumo lygis,
- socialinis kapitalas (pilietiškumas, dosnumas),
- ekonominė kultūros sektoriaus vertė.

Pagrindiniuose šalies strateginiuose dokumentuose išsakomi kultūros politikos tikslai, siekiai ar prioritetai apibendrintai pateikti 5 pav. Prie kiekvieno teiginio nurodomas cituojamas strateginis dokumentas. Įvertinus tiek strateginiuose dokumentuose minimus tikslus, prioritetus, tiek jų vertinimo kriterijus, sudaroma apibendrinta kultūros politikos siekių matrica (6 pav.).

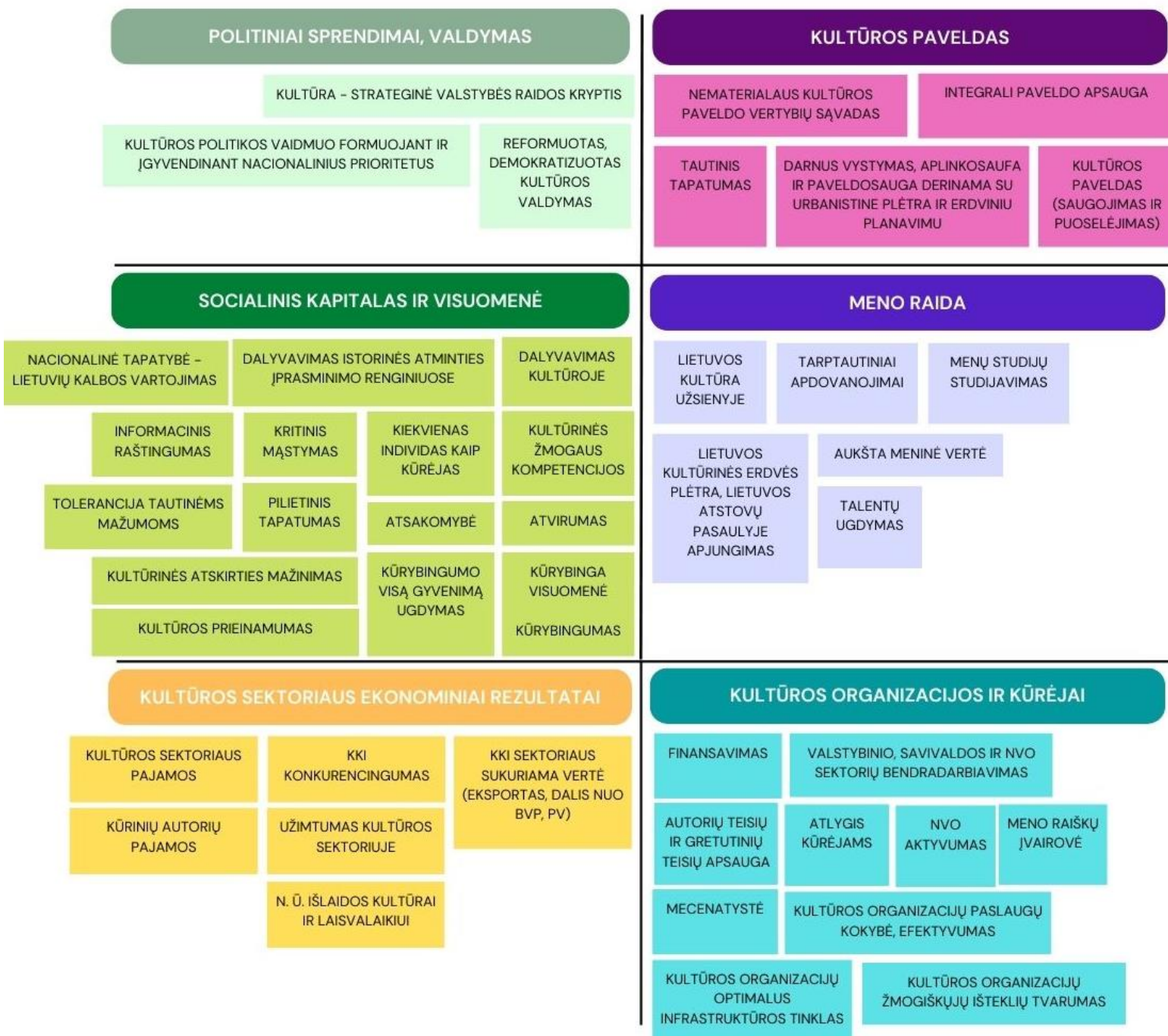

5 pav. Šalies strateginiuose dokumentuose identifikuojami kultūros prioritetai, tikslai, gairės (sudaryta autorės).

Šalies strateginių dokumentų analizė atskleidžia kelis savivaldybių kultūros indekso formavimo kontekste aktualius aspektus: pirma, **kultūra suprantama kaip dedamoji prie šalies tolesnio vystymosi (tai pagrindžia ir savivaldybių kultūros indekso aktualumą, nes šiuo metu egzistuojančiuose savivaldybių indeksuose – vienuose iš gyvenimo kokybės / šalies vystymosi matų – kultūros dedamoji yra įtraukta labai fragmentiškai arba neįtraukta iš viso)**, antra, išryškinamos kryptys¹⁸, kurių pagrindu būtų galima formuoti SKI. Apibendrinus dokumentus matyti, kad pagrindinis dėmesys juose skiriamas individo gerovei, arba, tiksliau tariant, **socialinio kapitalo formavimui**. Ši potėmė buvo dažniausiai ir plačiausiai pasikartojanti per visus strateginius dokumentus. Kitos dvi aktualios potėmės – **kultūros paveldas** ir **kultūros sektoriaus kuriama ekonominė vertė**. Galiausiai atskiras dėmesys turėtų būti skiriamas **kultūros organizacijoms ir kūrėjams** bei meno raidos vystymui. Dar

¹⁸ Išskiriamos grupės yra sąlyginės. Taip pat suprantama, kad visos išskirtos grupės yra tarpusavyje susijusios: pavyzdžiui, meno raida bei kultūros organizacijos ir kūrėjai arba kultūros paveldas. Kartu sutinkama, kad galimas ir kitoks grupių sudarymo principas, atitinkami rodikliai būtų priskirti prie kitų grupių, pavyzdžiui, mecenatystė galėtų būti priskirta prie „Politinių sprendimų ir valdymo“ grupės. Visgi šio tyrimo kontekste šis sąlyginis skaidymas yra pakankamas, kadangi pagrindinis dėmesys bus skiriamas ne pačioms grupėms, bet duomenims, kuriais bus siekiama reprezentuoti išskirtus prioritetus. O galutinis grupių skaidymas, pagal kurį bus formuojamas savivaldybių kultūros indeksas, bus sudarytas remiantis ne tik kultūros politikos dokumentų analize, bet ir prieinamais duomenimis bei kitomis rekomendacijomis dėl duomenų grupavimo (pvz., *Lietuvos kultūros statistikos* studijoje pateikiamu kultūros statistikos rodiklių skaidymu (Mažeikaitė ir kt., 2022)).

viena identifikuojama potėmė – tai **valdymas, susijęs su politiniais sprendimais**. Ši potėmė yra aktuali kultūros politikos kontekste, bet jos įtraukimas į SKI nėra galimas (nėra tinkamų statistinių duomenų šiam aspektui įtraukti, be to, tai labiau susiję su nacionalinės valdžios priimamais, o ne savivaldos lygio sprendimais). Atsižvelgiant į prieinamus duomenis ir jų patikimumą, bus siekiama maksimaliai padengti išskirtas kultūros politikos priemones.

6 pav. Šalies strateginiuose dokumentuose identifikuojami kultūros prioritetai, tikslai, gairės (sudaryta autorės).

Atlikta analizė atskleidžia kultūros politikos prioritetų / interesų lauką. Tolesnis uždavinys yra susieti šiuos prioritetus su kiekybiniais matais ir prieinama kultūros statistika.

Pasirenkant, kuriuos rodiklius įtraukti, svarbu atsižvelgti ir į ekonomiškumo kriterijų, t. y. indeksas neturėtų reikalauti didelių sąnaudų renkant duomenis. Svarbu, kad jis būtų atnaujinamas reguliariai, todėl duomenys turi būti prieinami, o jų rinkimas neturi būti itin sudėtingas.

3

■ **METODOLOGIJA IR**

DUOMENYS

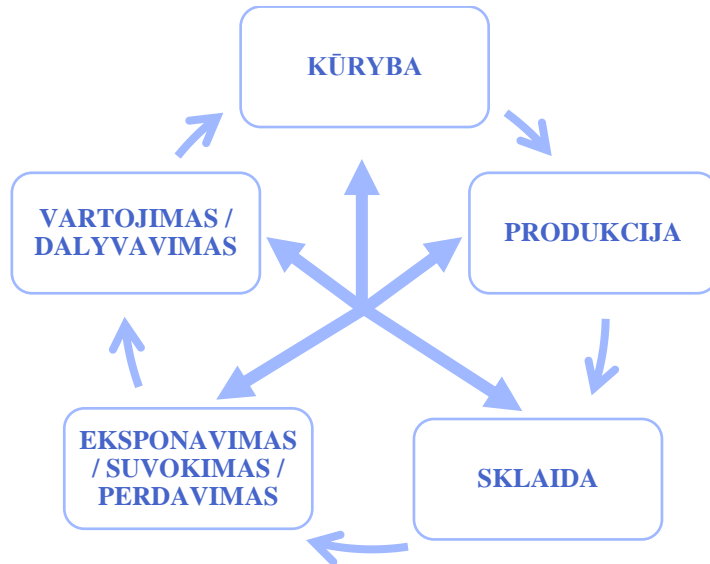

3.1. Kultūros indekso koncepcija

Savivaldybių kultūros indekso tikslas yra objektyviai ir visapusiškai reprezentuoti kultūros situaciją kiekvienoje savivaldybėje, palyginti situaciją tarp savivaldybių ir laike bei sudaryti galimybes identifikuoti problemiškesnius aspektus, kuriuos politikos formuotojai galėtų spręsti kiekvienoje savivaldybėje.

Pirmas klausimas – kas yra kultūros situacija / kultūros aplinka, kurią siekiama reprezentuoti savivaldybių kultūros indeksu.

Kultūros sampratos ar aktualios kultūros situacijos gairės yra šalies strateginiai dokumentai ir strateginiai kultūros politikos dokumentai. Taip pat aktualu atkreipti dėmesį į tarptautinį kontekstą. UNESCO yra pateikusi keletą kultūros apibrėžčių, pagal kurias šiame kontekste būtų galima išskirti pristatomą kultūros ciklo schemą (7 pav.). Vertinant atskiras kultūros sritis atkreipiamas dėmesys, kad ciklas gali būti pradėtas bet kurioje jo vietoje, taip pat kai kurie ciklo etapai atskiroms sritims gali neegzistuoti arba būti susieti (pvz., kultūros paveldo sukūrimo etapas jau yra įvykęs praeityje, todėl einamuoju laikotarpiu dauguma veiklų, susijusių su kultūros paveldu, yra ties eksponavimo ir vartojimo fazėmis (UNESCO, 2009)).

7 pav. Kultūros ciklo schema (UNESCO, 2009)

Sudarant savivaldybių kultūros indeksą, svarbu visapusiškai reprezentuoti kultūros kontekstą (įvertinant kultūros politikos prioritetus, kultūros sampratą ir kultūros veikimo ciklą, prieinamus duomenis). Detalus kultūros konteksto aprašymo būdas, suderintas

su kultūros ciklo schema, pateiktas *Lietuvos kultūros statistikos* studijoje (Mažeikaitė ir kt., 2022). Autorių nurodoma, kad pagrindiniai kultūros rodikliai gali būti skaidomi į 4 grupes:

1. kultūros demografija (kultūros kūrėjai (profesionalaus meno ir mėgėjai) ir darbuotojai, kultūros ir meno organizacijos, lankytojai);
2. kultūros ekonomika ir finansai (kultūros ir meno organizacijų sukuriama ekonominė vertė (indėlis į BVP, PV), finansavimas kultūrai: tarptautinis, valstybės biudžeto, savivaldybių biudžeto asignavimai, kiti), kultūros verslo ekonomika (kultūros ir meno organizacijų eksportas, pajamos ir kt.), vartojimas (n. ū. išlaidos kultūrai);
3. kultūros objektai (pvz., atestuotų architektų kūriniai, sukurtų nacionalinių ir bendros gamybos filmų skaičius ir kt.);
4. kultūros socialinis poveikis (dalyvavimas kultūroje, pasitenkinimas kultūros paslaugomis, kultūros paslaugų prieinamumas).

Šios grupės detaliau skaidomos į kategorijas (kultūros kūrėjai ir darbuotojai, dalyvavimas kultūroje ir kt.), subkategorijas (kultūros darbuotojai, meno kūrėjai ir atlikėjai, lankytojai ir kt.) ir atskirus rodiklius (kiekis, savivaldybė, apskritis, atstovaujama kultūros ir meno sritis, pajamos, priklausymas meno kūrėjų organizacijoms ir kt.).

Kultūros objektų skiltis nėra išsamiai padengiama per visas sritis (9 priedas), taip pat dar nėra nusistovėjęs šių duomenų surinkimo metodikos ir dalis rodiklių yra susiję su nacionalinėmis įstaigomis (pvz., laikinų parodų nacionaliniuose ir respublikiniuose muziejuose skaičius, atnaujintos nuolatinės ekspozicijos nacionaliniuose ir respublikiniuose muziejuose ir kt.), o tai iškart sukuria nelygias sąlygas savivaldybių atžvilgiu, tad dėl visų šių aplinkybių kultūros objektų potėmė į SKI neįtraukiama. Ateityje, turint detalius kultūros duomenis, SKI galėtų būti papildytas ir kultūros objektų dedamąja. Tad toliau į SKI siūloma įtraukti duomenis, susijusius su likusiomis trimis sritimis: kultūros demografija, kultūros ekonomika ir finansais bei kultūros socialiniu poveikiu. Minimos trys sritys iš esmės atitinka ir kultūros strateginių dokumentų analizės rezultatus. Be to, jos apima ir kultūros cikle apibrėžiamus etapus: sukūrimą, sklaidą, eksponavimą, vartojimą ir pan.

Sudarant kultūros indekso koncepciją, siekiama maksimaliai apimti kultūros kontekstą reprezentuojančius duomenis ir kultūros politikoje išskiriamus prioritetus. Įvertinus abi duomenų aibes, išskiriamos 6 duomenų grupės (kurios savivaldybių kultūros indekso kontekste galėtų būti subindeksais): organizacijos, kūrėjai, kultūros makroekonomika, finansavimas kultūrai, dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, kultūros paveldas. Kultūros paveldo grupė nebuvo atskirai išskirta *Lietuvos kultūros statistikos* studijoje (Mažeikaitė ir kt., 2022), tačiau atlikus kultūros politikos strateginių dokumentų analizę matoma svarba šią sritį išskirti.

Organizacijų ir kūrėjų srityse siekiama maksimaliai reprezentuoti kultūros pasiūlą, todėl pagrindinis dėmesys bus skiriamas organizacijų ir kūrėjų skaičių reprezentuojantiems rodikliams. **Kultūros makroekonomikos** dalis reprezentuos kultūros sektoriaus ekonominius rezultatus (apyvarta, užimtumas kultūros sektoriuje, sukuriama pridėtinė vertė ir kt.). **Finansavimas kultūrai** taip pat išskiriamas kaip atskira sritis. Pastaroji potėmė iš dalies reprezentuoja politinių sprendimų grupę (6 pav.) (nes skiriamo finansavimo dalis kultūrai gali būti traktuojama kaip savivaldos strategija) ir kultūros organizacijų ir kūrėjų grupę (6 pav.). **Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo** grupėje stebimi gyventojų dalyvavimo kultūroje įpročiai ir socialinio kapitalo charakteristikos. **Kultūros paveldo** grupėje daugiausia vertinami su kultūros paveldu susiję išteklių.

Visos grupės (subindeksai) sudarytos siekiant kuo didesnio tematinio rodiklių panašumo. Pavyzdžiui, organizacijų grupėje yra tik organizacijų kiekliai, kūrėjų grupėje – tik kūrėjų skaičiai, finansavimo grupėje – tik su finansavimu susiję rodikliai ir pan. Tokiu principu sukonstruoti subindeksai taip pat galėtų būti aktualūs savivaldybėms, nes padėtų įvertinti situaciją konkrečioje kultūros srityje potėmėje.

Minėtos grupės (subindeksai) bus papildytos dar vienu subindeksu – **pokyčių grupės**. Prieš tai minėtuose subindeksuose įtraukiami einamųjų metų rodikliai. Visgi svarbu įvertinti ir savivaldybių daromą pokytį. Būtent tam bus skirta pokyčių grupė. Detaliau kiekviena rodiklių grupė (subindeksai) aptariama 3.4 skyriuje, kur pateikiami rodiklių aprašai, o kiekvienos grupės rezultatai (savivaldybių reitingai pagal kiekvieną subindeksą ir jį sudarančius rodiklius) pateikiami 4-ame skyriuje.

3.2. Kultūros duomenys

Atsižvelgiant į kultūros politikos prioritetus ir kultūros statistikos rodiklių matricą apžvelgiami prieinami duomenys (5 lentelė). Šioje lentelėje pateikti tie rodikliai, kurie prieinami savivaldybių lygiu ir apibendrina kultūros lauko atitinkamą visumą. Pavyzdžiui, lentelėje pateikiami LRKM kultūros paveldo skaitmeninimo statistikos sistemos ar muziejų veiklos statistinių rodiklių sistemos duomenys¹⁹, kur galima matyti ir tam tikrus rezultatų rodiklius: muziejuose saugomų eksponatų, surengtų parodų skaičius ir kt. Šių LRKM sistemų duomenys nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio apibendrina muziejų, archyvų ir bibliotekų veiklos rezultatus. Panašius rodiklius būtų galima rasti ir LKT sisteminamuose projektų vykdytojų ataskaitų duomenyse, tačiau pastarieji apibendrintų ne atitinkamą kultūros lauko visumą, o tik atitinkamais metais finansavimą gavusias organizacijas, todėl į galimų rodiklių sąrašą tokie duomenys nėra įtraukiami. Taip pat įtraukiami keli rodikliai, kuriuos galėtų teikti LKC. Visgi LKC atitinkamų duomenų nesistestina, todėl šiuo metu nėra galimybės minimų rodiklių įtraukti į indekso skaičiavimus. Visgi rodiklių sąrašė LKC paliekamas tikint, kad ateityje šie duomenys galėtų būti prieinami ir papildyti indekso rodiklių sąrašą. Šioje lentelėje pateikiami ir tie rodikliai, kurie vėliau nebus įtraukti į SKI skaičiavimus (rodikliai lentelės „SKI“ stulpelyje, pažymėti minuso ženklu ir raudona spalva). Taip siekiama parodyti prieinamų duomenų visumą ir galimas alternatyvas. Galiausiai atkreiptinas dėmesys, kad ne visi nurodyti rodikliai gali būti tiesiogiai perkeltami į SKI skaičiavimus. Atskirais atvejais pirminiai rodikliai yra agreguojami ar jungiami (apimant kelis duomenų šaltinius pagal atitinkamus kriterijus), siekiant gauti galutinį aktualų rodiklį, kuris bus įtrauktas į SKI skaičiavimus (šių rodiklių detalizacija pateikiama 6-oje lentelėje).

¹⁹ Šaltinis: <http://statistika.lrkmlt/>

5 lentelė. Esamų kultūros rodiklių ir šaltinių apžvalga (sudaryta autorės)

Grupė	Rodiklis	Laikotarpis	Duomenų šaltinis	Komentaras	SKI (+/-)
Kultūros organizacijos	Organizacijos pagal veiklos sritis (organizacijų skč., vnt. ²⁰)	2019 (duomenys nebuvo atnaujinti)	Kurk LT ²¹	<p>Tai projekto „Kurk Lietuvai“ sukurta duomenų bazė, kurios tikslas buvo padėti kultūros įstaigoms atrasti tinkamą veiklos partnerį. 2020 m. gegužės mėn. apklausos metu savivaldybių kultūros skyriai pateikė duomenis apie 2019 m. kultūros veiklas organizuojančias organizacijas iš valstybinio, nevalstybinio bei privataus sektoriaus. Pateikta informacija apie 18 rūšių kultūros veiklų, lankytojų skaičius bei organizacijos kontaktinius duomenis, darbuotojų skaičius ir ploto dalį, skiriamą kultūros veiklai (<i>LRKM</i>, 2023; Žalalytė, 2020).</p> <p>jei lygintume su LKT ar Sodros duomenimis, šiame duomenų rinkinyje fiksuojamas mažesnis kultūros įstaigų skaičius.</p> <p>Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad šiame duomenų rinkinyje fiksuojami ir įstaigų filialai bei padaliniai, tad nors atrodo, kad yra didelis įstaigų sąrašas, pagal juridinį kodą tai yra besidubliuojančios įstaigos.</p> <p>Galiausiai dalis įstaigų, įtrauktų į šį sąrašą, nesutampa su kitais sąrašais (pavyzdžiui, dalis įstaigų nėra teikusios paraiškų LKT ir nevykdo veiklos pagal EVRK kodą (Valstybės duomenų agentūra, 2023), kuri galėtų būti priskirta KKI). Šio sąrašo trūkumas tas, kad nėra pateikiami kriterijai, kuriais remiantis sudarytas kultūros įmonių sąrašas.</p>	+
	Organizacijos pagal juridinį statusą, kultūros ir meno sritį, finansavimo poreikį ir skirtą finansavimą (organizacijų skč., vnt.)	2014–2022	LKT	Duomenys atnaujinami priklausomai nuo finansavimo konkurso skaičiaus, bet ne rečiau nei 2 kartus per metus.	+
	Organizacijos (organizacijų skč., vnt.)	ND ²²	LKC	Duomenys nėra sisteminami SKI aktualiais pūvniais, į SKI skaičiavimą nebus įtraukti. Ateityje, atsiradus galimybėms, LKC duomenis būtų prasminga įtraukti. Visgi tikėtina, kad pasitelkus kitas duomenų bazes (Sodra, LKT ir kt.) daugelis LKC konkursuose dalyvaujančių organizacijų bus įtrauktos.	-
	Savivaldybei pavaldžių kultūros įstaigų skaičius, vnt.	2020–2022	Savivaldybių apklausa	Pateikiamas savivaldybei pavaldžių kultūros įstaigų skaičius. Į SKI neįtraukiama, nes detalesni kultūros įmonių sąrašai gaunami kitose duomenų bazėse.	-
	Įmonių skaičius pagal juridinį statusą, EVRK kodus, vidutinį darbo užmokestį, apdraustųjų skaičių (įmonių skč., vnt.)	2021 ir 2022 (mėnesiniai)	Sodra KKI ²³	Platesnis duomenų rinkinys nei <i>Kurk LT</i> arba LKT. Šiame duomenų rinkinyje apimamos visos Lietuvos įmonės, todėl reikia papildomo indikatorius, kuriuo remiantis būtų identifikuotos kultūros įstaigos.	+

²⁰ Daugeliu atvejų duomenų bazėse pateikiamas organizacijų sąrašas, tad siekiant įtraukti organizacijų skaičiaus rodiklį reikia atlikti papildomus skaičiavimus.

²¹ Šaltinis: <https://lrkm.lrv.lt/lt/administracine-informacija/atviri-duomenys-1>

²² Duomenys nesisteminami, neagreguojami.

²³ Šaltinis: <http://atvira.sodra.lt/imones/rinkiniai/index.html>

			<p>Apdraustųjų skaičius: teikiama informacija tiek apie apdraustųjų skaičių, tiek apie apdraustųjų, dirbančių pagal autorines sutartis, sporto ir atlikėjo veiklos sutartis, gaunančių tantjemas, skaičių. Ne visų įmonių apdraustųjų skaičius pateikiamas.</p> <p>Vidutinis darbo užmokestis: įmonėms, kuriose dirba mažiau nei 4 apdraustieji, vidutinio darbo užmokesčio duomenys nėra teikiami. Duomenys į tolesnę analizę įtraukiami iš dalies²⁴.</p>	
Muziejų skaičius, vnt.	1994–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Bendras muziejų skaičius pagal savivaldybes. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos teikiami duomenys.	+
Kultūros centrų skaičius, vnt.	1994–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Bendras kultūros centrų skaičius pagal savivaldybes.	+
Bibliotekų filialų skaičius, vnt.	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ²⁵	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	+
Bibliotekų dokumentų fondas (fiz. vnt.)	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ²⁶	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	-
Bibliotekų, turinčių kompiuterius, skaičius (iš viso ir su internetu)	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ²⁷	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	-
Bibliotekų profesionalių bibliotekininkų skaičius	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ²⁸	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	-
Nebiudžetinio sektoriaus aktyvumas (įmonių, kurių statusas nėra BĮ, skč., vnt.)	2014–2022	LKT	Atitinkamais metais organizacijų (ne BĮ), pateikusių paraiškas LKT, skaičius, pagal savivaldybes.	+

²⁴ Vidutinio darbo užmokesčio ar apdraustųjų skaičiaus duomenų įtraukimą riboja ne tik duomenų spragos, bet ir problematika, susijusi su kultūros įmonių identifikavimu. Tolesnėje analizėje kultūros įmonės identifikuojamos remiantis keliais kriterijais: kultūros įmonė yra įtraukta į *Kurk Lietuvai* kartu su LRKM sudarytą kultūros įmonių sąrašą (*LRKM*, 2023; Žalalytė, 2020) arba yra teikusi paraišką LKT, arba įmonės vykdoma veikla pagal EVRK sąrašą atitinka kūrybines veiklas (10 priedas). Problematika iškyla su *Kurk Lietuvai* sudarytu įmonių sąrašu ir priskirtais juridiniais kodais: į šį sąrašą įtraukti padaliniai, neturintys atskiro juridinio kodo, pavyzdžiui, Pinigų muziejus, kuris priklauso Lietuvos bankui. Tad, remiantis *Kurk Lietuvai* kultūros įmonių sąraše esančiais juridiniais kodais, gaunama, kad Lietuvos bankas yra kultūros įmonė (o tai, natūralu, yra neteisinga). Jeigu skaičiuojame kultūros įmonių skaičių, Lietuvos banko Pinigų muziejų galima įtraukti, tai bus viena įmonė, tačiau, vertindami vidutinį darbo užmokestį ar darbuotojų skaičių, įtraukti Lietuvos banko negalime. Siekiant išvengti didesnių nukrypimų, darbo užmokesčio ir apdraustųjų asmenų skaičiai negali būti įtraukiami tais pačiais kriterijais kaip organizacijų kiekis.

²⁵ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

²⁶ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

²⁷ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

²⁸ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

	Padalinių skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansų įmonių), vnt.	2005–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	EVRK R_S veiklų grupė: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla. 1) Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdančios ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą. 2) 2005–2009 m. dirbančiųjų skaičius yra perskaičiuotas fiziniams asmenims, vykdančioms ūkinę (ekonominę) veiklą, pagal jų įsigyto verslo liudijimo (ar leidimo vykdyti veiklą) trukmę. Nuo ataskaitinių 2018 m. duomenys yra skelbiami pagal naują statistinį įmonės vienetą. Įmonė yra sudaryta iš juridinių vienetų grupės, juridinio vieneto ar juridinių vienetų dalies. Jei juridiniai vienetai priklauso įmonių grupei ir jų bendra veikla sudaro veiklos segmentą, tuomet šių juridinių vienetų grupė yra prilyginama įmonei.	-
	Padalinių skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), vnt.	2019–2021 ²⁹	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių skaičius.	+
	Padalinių skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), vnt.	2019–2021 ³⁰	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių skaičius.	+
Kūrėjai	Fiziniai asmenys (meno kūrėjai), kuriems Lietuvos Respublikos kultūros ministerija yra suteikusi paramos gavėjo statusą , asmenys	2017–2022	VMI	Yra tik ta dalis meno kūrėjų, kurie yra gavę paramos gavėjo statusą. Dalis šių duomenų persidengia su LKT, MKO ar LRKM meno kūrėjų duomenų bazėmis. Duomenys kasmetiniai, atnaujinami sausio, vasario mėn. Problematika: nuo 2022 m. viešai skelbiami apriboti duomenys (neskelbiama gyvenamoji vieta, gali iškilti sunkumų įtraukti kitais metais).	+
	LKT stipendininkai , asmenys	2014–2022	LKT	2022 metais LKT duomenų bazėje fiksuojama 7 430 kūrėjų (menininkai, kurie kreipėsi į LKT dėl stipendijos ³¹). Patikrinus gimimo ir mirties datas, eliminuoti 24 kūrėjai. Galutinis skaičius – 7 406 kūrėjai. Trūkumai: netiksli mirčių stebėsena (mirę kūrėjai lieka duomenų bazėje), taip pat esama netikslumų dėl gimimo datų, vardų, pavardžių. Tačiau klaidų kiekis nedaro didelės įtakos rezultatams.	+
	MKO nariai , asmenys	2020–2022	LKT, MKO	2019–2021 m.	+

²⁹ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³⁰ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³¹ Pasirinkta skaičiuoti visus menininkus, kurie kreipėsi stipendijos, o ne tik tuos, kurie gavo, nes LKT turi ribotą biudžetą ir neskirtas finansavimas negali tapti rodikliu, kad atitinkamas asmuo nėra profesionalus menininkas (galbūt paraiška neskirta, nes buvo ribotas kiekis lėšų, skirta menininkams, kurie kokybiškiau parengė paraišką ir pan., ir priešingai, paraiška būtų finansuota, jei nebūtų buvę griežto biudžetinio apribojimo). Galiausiai, jei asmuo save identifikuoja kaip menininką ir teikia paraišką stipendijai, tikėtina, kad jis vykdo meninę veiklą ir taip gali prisidėti prie kultūriškai gyvybingesnės aplinkos.

			Duomenų bazėje fiksuojami 4 720 kūrėjų. Patikrinus gimimo ir mirties datas, eliminuoti 24 kūrėjai. Galutinis skaičius – 4 696 kūrėjai. Trūkumai: netiksli mirčių stebėseną (mirę kūrėjai lieka duomenų bazėje), taip pat esama netikslumų dėl gimimo datų, vardų, pavardžių. Ne visi kūrėjai turi priskirtą savivaldybę. Tačiau klaidų kiekis nedaro didelės įtakos.		
	LKC stipendininkai, asmenys	2018–2022, ND ³²	LKC	Duomenys nėra susisteminti, neprieinamas savivaldybės pjūvis, viešinami tik stipendijų skyrimo sprendimai (nurodyti kūrėjų vardai, pavardės, veikla ir stipendijos trukmė). Patikrinus 2022 metų individualias stipendijas gavusius kūrėjus žinoma, kad iš 24 stipendininkų tik 3 dar nebuvo įtraukti į kitas meno kūrėjų duomenų bazes (LKT, VMI, MKO). Duomenys į tolesnę analizę neįtraukiami, tačiau jei ateityje atsirastų galimybė, SKI jais būtų prasminga papildyti.	-
	Fiziniai asmenys, turintys meno kūrėjo statusą, asmenys	ND	LRKM	Nėra priskyrimo savivaldybei, todėl į analizę nėra galimybių įtraukti. Ateityje neplanuojama duomenų sisteminti SKI aktualiais pjūviais, tad nors SKI papildymas būtų prasmingas, galimybės nenumatomos.	-
	Meno mėgėjų kolektyvų skaičius, vnt.	1989–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Lietuvos liaudies kultūros centro teikiami duomenys.	+
Kultūros makroekonomika	Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansų įmonių), asmenys	2005–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	EVRK R_S veiklų grupė: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla.	-
	Apyvarta pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansų įmonių), tūkst. Eur	2005–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	EVRK R_S veiklų grupė: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla.	-
	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimams pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansų įmonių; be darbdavio socialinio draudimo įmokų), tūkst. Eur	2005–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	EVRK R_S veiklų grupė: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla.	-
	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansų įmonių), tūkst. Eur	2005–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	EVRK R_S veiklų grupė: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla. Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdančios ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis.	-
	Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), asmenys	2019–2021 ³³	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrines veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių darbuotojų skaičius.	+

³² Duomenys nesisteminami, neagreguojami.

³³ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

	Darbuotojų (sądomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), asmenys	2019–2021 ³⁴	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių darbuotojų skaičius.	+
	Apyvarta pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), tūkst. EUR	2019–2021 ³⁵	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių apyvarta.	+
	Apyvarta pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), tūkst. EUR	2019–2021 ³⁶	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių apyvarta.	+
	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((tradicinės kultūrinės veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), tūkst. EUR	2019–2021 ³⁷	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimams.	+
	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), tūkst. EUR	2019–2021 ³⁸	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimams.	+
	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), tūkst. EUR	2019–2021 ³⁹	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių sukuriama pridėtinė vertė.	+
	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos) tūkst. EUR	2019–2021 ⁴⁰	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių sukuriama pridėtinė vertė.	+
Finansavimas kultūrai	Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimas kultūros ir meno įstaigų infrastruktūrai palaikyti (patalpų išlaikymas, atnaujinimas, visų kultūros darbuotojų darbo užmokestis ir pan.), Eur	2020–2022	Savivaldybių apklausa	Problematika: dalis savivaldybių negali atskirti infrastruktūros finansavimo nuo įstaigų vykdomų kultūros ir meno projektų. Esama duomenų pateikimo klaidų. Dideli duomenų surinkimo kaštai. Duomenų pjūvis, kuriant SKI, būtų prasmingas, nes leistų įvertinti, kokia dalis lėšų skiriama tik infrastruktūrai palaikyti (pvz., patalpų administravimas ir atnaujinimas), o kuri dalis lėšų skiriama kultūros paslaugų pasiūlai kurti, tačiau atskirų savivaldybių teikiami netikslūs duomenys gali iškreipti visų savivaldybių rezultatų interpretaciją.	-
	Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimas (tiek pilnas, tiek dalinis) kultūros ir meno projektams įgyvendinti (juridiniams asmenims, neįtraukti finansavimo, nurodyto prie finansavimo	2020–2022	Savivaldybių apklausa	Problematika: dalis savivaldybių negali atskirti infrastruktūros finansavimo nuo įstaigų vykdomų kultūros ir meno projektų. Esama duomenų pateikimo klaidų. Dideli duomenų surinkimo kaštai.	-

³⁴ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³⁵ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³⁶ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³⁷ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³⁸ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

³⁹ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

⁴⁰ 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

kultūros ir meno veiklų infrastruktūrai palaikyti, įtraukti tik finansinį indėlį), Eur					
Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimas kultūros ir meno kūrėjams (fiziniams asmenims, pvz., stipendijos, įtraukti tik finansinį indėlį, neįtraukti mėgėjų kolektyvų) Eur	2020–2022	Savivaldybių apklausa	Finansavimas fiziniams asmenims, profesionalaus meno kūrėjams, skirtas iš savivaldybės biudžeto. Įtraukiamos skirtos stipendijos, premijos, finansavimas fizinių asmenų leidybiniams projektams ir kt.		+
Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimas kultūros ir meno kūrėjams (fiziniams asmenims, pvz., stipendijos, įtraukti tik finansinį indėlį, neįtraukti mėgėjų kolektyvų) asmenys	2020–2022	Savivaldybių apklausa	Finansavimas fiziniams asmenims, profesionalaus meno kūrėjams, skirtas iš savivaldybės biudžeto. Įtraukiamos skirtos stipendijos, premijos, finansavimas fizinių asmenų leidybiniams projektams ir kt. Į SKI įtraukiamas atitinkamas rodiklis su finansavimu (Eur).		-
Savivaldybių biudžetų išlaidos poilsiui, kultūrai ir religijai , tūkst. Eur	2019–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Valstybės funkcijų grupę (1 lygis) – poilsis kultūra ir religija – sudaro šie valstybės funkcijų pogrupiai (2 lygis): 1) poilsio ir sporto paslaugos, 2) kultūros paslaugos, 3) moksliniai tyrimai ir plėtra poilsio, kultūros ir religijos srityse, 4) religinės bendrijos ir nevyriausybinės organizacijos, 5) viešosios informacijos tarnybos; 6) kiti jokiai grupei nepriskirti poilsio, kultūros ir religijos reikalai. Į SKI įtraukiamas tikslesnis rodiklis – savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms.		-
Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms vykdymo duomenys , Eur	2015 (I ketv.) –2022 (II ketv.)	LRFM ⁴¹	Savivaldybių biudžetų išlaidų ketvirtiniai plano ir vykdymo duomenys pagal savivaldybes, funkcijas, išlaidų grupes ir straipsnius. Įtraukiami duomenys, atitinkantys šias kategorijas: valstybės funkcijų grupės (1 lygis) – „poilsis, kultūra ir religija“, valstybės funkcijų pogrupis (2 lygis) – „kultūros paslaugos“.		+
LKT skiriamas finansavimas organizacijoms ir veikloms , Eur	2014–2022	LKT	LKT skiriamas finansavimas organizacijų projektams pagal savivaldybes atitinkamais metais.		+
LKT skiriamas finansavimas kultūros ir meno kūrėjams , Eur	2014–2022	LKT	LKT skiriamas finansavimas per kultūros ir meno kūrėjų stipendijas pagal savivaldybes.		+

⁴¹ Šaltinis: <https://rinkiniai.lietuvsfinansai.lt/dataset/mun-exp>

	Mokėjimai valstybės biudžeto lėšų gavėjams, Eur	2019 (I ketv.) –2022 (II ketv)	LRFM ⁴²	Mokėjimų valstybės biudžeto lėšų gavėjams ketvirtiniai duomenys pagal mokėtojus, gavėjus, finansavimo šaltinius, programas, išlaidų grupes, pogrupius ir straipsnius. Duomenys neįtraukiami į tolesnius skaičiavimus, nes išsifiltravus aktualias, su kultūros sritimi susijusias programas neidentifikuojama, kuri lėšų dalis skiriama įstaigai išlaikyti, kuri kultūrinei veiklai (pvz., identifikuojant kultūros ministeriją kaip mokėtoją, prie gavėjų pateikiamos elektros paslaugas teikiančios įmonės, degalinės bei kultūros įstaigos). Nėra lėšų gavėjo priskyrimo savivaldybei.	-
Dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas	Muziejų lankytojų skč., tūkst. asmenų	1994–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos teikiami duomenys.	+
	Kultūros centrų dalyvių skč., asmenys	1995–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Lietuvos liaudies kultūros centro teikiami duomenys.	+
	Bibliotekų vartotojų skaičius, asmenys	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ⁴³	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklyjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	+
	Bibliotekų dokumentų išduotis, fiz. vnt.	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ⁴⁴	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklyjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	-
	Bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, asmenys	2003–2021	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ⁴⁵	Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešasis bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklyjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai.	+
	Gyventojai (≥15 m.), per pastaruosius 12 mėn.vartoję kultūros produktus / naudoję kultūros paslaugomis, proc.	2020 ⁴⁶	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	Neįtraukiamas masinių medijų – TV, spaudos, radijo, interneto – ir virtualus vartojimas. Prieinamos 6-ių didžiųjų miestų reikšmės, didžiųjų miestų apskritys be centrų, apskritys su centrais.	+

⁴² Šaltinis: <https://rinkiniai.lietuvosfinansai.lt/dataset/suppliers>

⁴³ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

⁴⁴ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

⁴⁵ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

⁴⁶ Tyrimo duomenys atnaujinami kas trejus metus: 2014, 2017, 2020. Kitas planuojamas duomenų atnaujinimas: 2023 m. pabaigoje – 2024 m. pradžioje.

	Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, proc.	2020	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	Prieinamos 6ių didžiųjų miestų reikšmės, didžiųjų miestų apskritys be centrų, apskritys su centrais.	+
	Asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, proc.	2020	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	Prieinamos 6-ių didžiųjų miestų reikšmės, didžiųjų miestų apskritys be centrų, apskritys su centrais.	+
	Asmenys, kurie save tikrai galėtų pavadinti kūrybingu žmogumi, proc.	2020	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	Prieinamos 6-ių didžiųjų miestų reikšmės, didžiųjų miestų apskritys be centrų, apskritys su centrais.	+
	Asmenys, kurie visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc.	2020	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	Prieinamos 6-ių didžiųjų miestų reikšmės, didžiųjų miestų apskritys be centrų, apskritys su centrais.	+
	Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.	2020	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	Prieinamos 6-ių didžiųjų miestų reikšmės, didžiųjų miestų apskritys be centrų, apskritys su centrais.	+
Kultūros paveldas	Kultūros paveldo paminklai, vnt.	2021–2022	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Nuo 2021 m. įtraukiami ir kilnojamieji kultūros paveldo paminklai. Kultūros paveldo departamento teikiami duomenys.	+
	Nekilnojamosios kultūros vertybės vnt.	2021–2022	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros paveldo departamento teikiami duomenys.	+
	Nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius, vnt.	1990–2022	KPD	Nekilnojamosios kultūros vertybės, turinčios vertingųjų savybių.	+
	Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius, vnt.	1990–2022	KPD	Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius.	+
	Finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai	1997–2021	VKPK ⁴⁷	Finansavimas, kurį sudaro savivaldybės, valstybės, tarptautinių fondų ir kitų savivaldybės pritrauktų šaltinių lėšos, kultūros paveldo tvarkybai.	+
	Suskaitmenintų kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius metus vnt.	2019–2021 (kasmetiniai)	LRKM Kultūros paveldo skaitmeninimo statistikos sistema ^{48 49}	Institucijos suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo išteklių rodiklių grupė.	-
	Suskaitmenintų kultūros paveldo objektų skč.				-
	Suskaitmenintų tekstinių kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų tekstinių kult. paveldo objektų skč.	-				
Suskaitmenintų tekstinių kultūros paveldo vaizdų skč. per ataskaitinius metus	-				
Suskaitmenintų tekstinių kult. paveldo vaizdų skč.	-				

⁴⁷ Daugiau: <https://vkpk.lt/wp-content/uploads/2023/01/sav.-tyrimas-2021-1.pdf>

⁴⁸ Šaltinis: <http://statistika.lrkmlt/skaitmeninimo-statistika/pradzia/15>

⁴⁹ Duomenų nėra iš 12 savivaldybių, todėl įtraukiant šiuos rodiklius dalis savivaldybių būtų per stipriai „nubaudžiamos“. Dalis jų jau gaus žemesnius balus dėl to, kad neturi dalies kultūros infrastruktūros, o įtraukus šiuos rodiklius jos dar kartą būtų reitinguojamos prastai dėl sąlygų, kurios nepriklauso tik nuo jų (pvz., nesant muziejaus).

Suskaitmenintų vizualinių dvimačių kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų vizualinių dvimačių kultūros paveldo objektų skaičius iš viso				-
Suskaitmenintų vizualinių dvimačių kultūros paveldo vaizdų skaičius per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų vizualinių dvimačių kultūros paveldo vaizdų skč. iš viso				-
Suskaitmenintų trimačių kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų trimačių kult. paveldo objektų skč.				-
Suskaitmenintų trimačių kultūros paveldo vaizdų skč. per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų trimačių kultūros paveldo vaizdų skaičius iš viso				-
Suskaitmenintų audiovizualinių kultūros paveldo objektų skaičius per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų audiovizualinių kultūros paveldo objektų skaičius iš viso				-
Suskaitmenintų audiovizualinių kultūros paveldo trukmės skaičius per ataskaitinius metus				-
Suskaitmenintų audiovizualinių kultūros paveldo trukmės skaičius iš viso				-
Saugomų kultūros paveldo objektų skaičius iš viso				-
Įsigytų skaitmeninių kultūros paveldo objektų skaičius per ataskaitinius metus				-
Įsigytų skaitmeninių kultūros paveldo objektų skaičius iš viso				-
Viešai prieinamų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius m.				-
Viešai prieinamų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. iš viso				-
Į VEPIS pateiktų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius m.				-
Į VEPIS pateiktų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. iš viso				-
Europeana portale skč. per ataskaitinius				-
Europeana portale skaičius iš viso				-

Į valstybės informacines sistemas ir registrus pateiktų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skaičius per ataskaitinius metus				-
Į valstybės informacines sistemas ir registrus pateiktų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. iš viso				-
Atvirą turinio licencija paženklintų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. per ataskaitinius metus				-
Atvirą turinio licencija paženklintų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. iš viso				-
Saugomo suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros paveldo apimtis (terabaitais) per ataskaitinius metus				-
Saugomo suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros paveldo apimtis (terabaitais) iš viso				-
Virtualiųjų apsilankymų institucijų valdomose skaitmeninėse kolekcijose skč.			Naudojimosi institucijos suskaitmenintu ir skaitmeniniu kultūros paveldu rodiklių grupė.	-
Virtualiųjų apsilankymų institucijų valdomose skaitmeninėse kolekcijose skč. per ataskaitinius m.				-
Virtualiųjų apsilankymų valstybės informacinėse sistemose ir registruose skč.				-
Virtualiųjų apsilankymų valstybės informacinėse sistemose ir registruose skč. per ataskaitinius metus				-
Institucijos suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų peržiūrų skč. (vnt.)				-
Suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų peržiūrų skaičius institucijos valdomose skaitmeninėse kolekcijose (vnt.)				-
Peržiūrų valstybės informacinėse sistemose ir registruose skč. (vnt.)				-
Institucijos pritrauktos lėšos kultūros paveldo skaitmeninimo veikloms			Kultūros paveldo skaitmeninimo našumo ir plėtros rodiklių grupė.	-
Institucijos patvirtintų pareigybių skč. iš viso				-
Kultūros paveldo skaitmeninimo veiklas vykdančių pareigybių skč.				-
Institucijos darbuotojų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, skč.				-
Fiz. ir jurid. asmenų, pasinaudojusių skaitmeninimo kompetencijų centrų paslaugomis, skč.				-

Muziejų veikla	Fiziniais ir juridiniams asmenims sukurtų skaitmeninių kultūros paveldo objektų vaizdų skč.				-	
	Organizuotų kvalifikacijos tobulinimo renginių skč.				-	
	Kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių skč.				-	
	Muziejaus rinkiniuose saugomų eksponatų skč.	2008–2021	LRKM Muziejų veiklos statistinių rodiklių sistema ⁵⁰⁵¹	Muziejaus rinkinio charakteristikos rodiklių grupė.	-	
	Įsigytų eksponatų skaičius				-	
	Suinventorintų eksponatų skaičius iš viso				-	
	Per ataskaitinius m. suinventorintų eksponatų skč.				-	
	Per ataskaitinius metus nurašytų eksponatų skč.				-	
	Suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skč. iš viso				-	
	Suskaitmenintų kultūros paveldo objektų skč.				-	
	Pervertintų tikrąja verte muziejaus rinkiniuose saugomų eksponatų skaičius				-	
	Būtinų konservuoti ir restauruoti muziejaus rinkiniuose saugomų eksponatų skč.				-	
	Per ataskaitinius metus restauruota ir konservuota muziejaus eksponatų				-	
	Restauruotų eksponatų, priklausančių kitiems muziejams, įstaigoms ir privatiems asmenims, skč.				-	
	Lankytojų skč.				Muziejaus rinkinio charakteristikos rodiklių grupė. * (pildo muziejai, kurie turi nuostatuose nustatytą restauravimo funkciją, restauravimo padalinį ir (ar) muziejuje nustatyta tvarka dirbančius atestuotus restauratorius)	-
	Siūlomų edukacinių užsiėmimų temų skč.					-
	Naujų edukacinių užsiėmimų temų skč.					-
	Surengtų edukacinių užsiėmimų skč.					-
	Edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičius per ataskaitinius metus					-
	Surengtų renginių skaičius					-
Fondų lankytojų skaičius per ataskaitinius metus	-					
Apsilankymų muziejaus interneto svetainėje skaičius per ataskaitinius metus	-					
Eksponuotų muziejaus rinkiniuose saugomų eksponatų skaičius	Nuolatinių ekspozicijų ir parodų rodiklių grupė.					-
Paskolintų kultūros vertybių skaičius		-				
Pasiskolintų kultūros vertybių skaičius		-				

⁵⁰ Šaltinis: <http://statistika.lrk.lt/muzieju-veiklos-statistika/pradzia/17>

⁵¹ 6-ios savivaldybės neturi muziejų, todėl neteikia informacijos apie nurodytus rodiklius. Kadangi į indeksą jau yra įtrauktas muziejų skaičiaus rodiklis, papildomi rodikliai su muziejaus duomenimis dar labiau padidintų tų 6-ųjų savivaldybių atskirtį.

	Atnaujintų muziejaus ekspozicijų skč.				-
	Surengtų parodų skaičius				-
	Surengtų tarptautinių parodų Lietuvoje bei užsienyje skč.				-
	Surengtų virtualių parodų skaičius				-
	Išleistų muziejaus rinkinius populiarianančių leidinių skč.				-
	Per ataskaitinius metus išleista leidinių (kiti leidiniai)				-
	Muziejaus darbuotojų skaičius iš viso			Muziejaus darbuotojų rodiklių grupė.	-
	Administracijos darbuotojų skaičius				-
	Muziejininkų skč.				-
	Kitų darbuotojų skč.				-
	Dalyvavusių seminaruose, kursuose ir stažuotėse muziejaus darbuotojų skč.				-
	Muziejaus patalpų plotas			Muziejaus patalpų ir gautų lėšų rodiklių grupė.	-
	Muziejaus parodoms ir vidaus ekspozicijoms skirtas plotas, kv. m.				-
	Muziejaus lauko ekspozicijų plotas				-
	Rinkinių saugyklų plotas				-
	Muziejaus pastatų skaičius				-
	Išnuomotų muziejaus patalpų plotas, kv. m.				-
	Gauta lėšų (iš viso)				-
	Gauta lėšų (steigėjo skirti asignavimai)				-
	Steigėjo muziejui skirti asignavimai, bendrame įstaigos biudžete neišskiriami				-
Gauta lėšų (kitos lėšos)				-	
Standartizavimas	Nuolatinis Lietuvos gyventojų skaičius , asmenys (miestas ir kaimas)	2008–2022	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2021–2022 m. liepos 1 d. – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2012–2020 m. gyventojų skaičius neperskaiciuotas.	+
	Savivaldybių plotas , kv. km.		Valstybės duomenų agentūra (OSP)		-
	Bendras menininkų skaičius	2020–2022	VMI, LKT, MKO	Autorės sudarytas rodiklis, sujungus skirtingus duomenų šaltinius.	-
	Savivaldybių biudžetų išlaidos iš viso , tūkst. Eur	2019–2021	Valstybės duomenų agentūra (OSP), LRFM		+

Darbuotojų (sandomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos / naujosios KI veiklos), asmenys	2019–2021 ⁵²	Valstybės duomenų agentūra (OSP)	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas arba naujasias KI veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių darbuotojų skaičius.	+
--	-------------------------	----------------------------------	---	---

⁵² 2021 metų duomenys yra išankstiniai.

3.3. Metodologija

Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras (angl. *the European Commission's Joint Research Centre (JRC)*) ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. *the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*) (Barbieri ir kt., 2017; Commission, 2008) yra parengę tarptautiniu mastu pripažintą 10-ies žingsnių sudėtinių indeksų sudarymo metodiką:

1. Teorinės sistemos, kuri apibrėžia ir struktūruoja tai, kas matuojama, ir suteikia pagrindą atrinkti ir susieti rodiklius į prasmingą indeksą, sukūrimas.
2. Kintamųjų atranka pagal rodiklių analitinį pagrindumą, išmatuojamumą, nagrinėjamą teritorinę aprėptį, palyginamumą tarp nagrinėjamų teritorinių vienetų.
3. Duomenų interpoliacijos taikymas: trūkstančių duomenų užpildymas siekiant gauti išsamų visų teritorinių vienetų duomenų rinkinį.
4. Daugiamatės analizės atlikimas siekiant iširti bendrą duomenų rinkinio struktūrą, įvertinti jo tinkamumą ir turėti gaires tolesniems metodiniams sprendimams.
5. Duomenų normalizavimas, jei reikia, siekiant užtikrinti kintamųjų palyginamumą.
6. Rodiklių svorių nustatymas ir apibendrinimas atsižvelgiant tiek į teorines prielaidas, tiek į daugiamatės analizės rezultatus.
7. Neapibrėžtumo ir jautrumo analizavimas siekiant įvertinti indekso patikimumą, atsižvelgiant į visus galimus neapibrėžtumo šaltinius, susijusius su indekso kūrimu.
8. Grįžimas prie duomenų, siekiant išanalizuoti, kokios sritys ir rodikliai lemia indekso rezultatus.
9. Galimų sąsajų su kitais kintamaisiais ir esamais žinomais rodikliais nustatymas.
10. Aiškus ir tikslus indekso rezultatų pateikimas ir sklaida.

Sudarant indeksą buvo atsižvelgta į išvadas, gautas po egzistuojančių indeksų analizės, taip pat laikytasi tarptautinių indeksų sudarymo metodologinių rekomendacijų (Barbieri ir kt., 2017; Commission, 2008). Toliau detaliau aptariami svarbiausi metodologiniai aspektai. Statistinė kintamųjų analizė pateikiama atskirai 4-ame skyriuje.

Teorinis pagrindimas

Sudarant SKI koncepciją bei atrenkant rodiklius iš esmės laikomasi aprašytos indeksų sudarymo metodikos. Pirmiausia atsispiriama nuo kultūros politikos strateginių

dokumentų analizės, nes būtent ji nurodo pagrindines komponentes prasmingam indekso turiniui. Taip pat įvertinama jau paruošta kultūros statistikos koncepcija (Mažeikaitė ir kt., 2022). Ji aktuali, nes buvo sudaryta siekiant išsamiai reprezentuoti kultūros lauką. Detaliau teorinis pagrindimas buvo pristatomas 2 ir 3.1 skyriuose.

Duomenų atranka ir interpoliacija

Sudarant indeksą, vienas pirmųjų žingsnių buvo įvertinti kultūros duomenis bei jų prieinamumą ir galimybes įtraukti į savivaldybių kultūros indeksą (prieinamų duomenų sąrašas pateikiamas 3.2 skyriuje). Kaip atrankos kriterijus būtų galima išskirti: aktualumą / reprezentatyvumą, analitinį patikimumą, galimą laiko eilutę (užtikrinamas metinis periodiškumas⁵³), prieinamumą.

Peržiūrėjus duomenis ir pastebėjus reikšmingų trūkumų, duomenys į SKI neįtraukiami. Taip pat neįtraukiami tie rodikliai, kurie papildomai ir per stipriai „nubaustų“ savivaldybes dėl atitinkamos infrastruktūros neturėjimo. Pavyzdžiui, yra įtraukiamas rodiklis, susijęs su muziejų skaičiumi. Ne visos savivaldybės turi muziejus, todėl papildomi detalūs muziejų statistikos rodikliai, pavyzdžiui, apie nuolatinės ekspozicijas, muziejų darbuotojus, neįtraukiami, nes tos savivaldybės, kurios neturi muziejų, gautų nulines indekso reikšmes ir stipriai nukristų reitingo suvestinėje. Taip pat įvertinus galimus rodiklius pasirenkami tiksliausiai reprezentuojantys kultūros situaciją: pavyzdžiui, yra prieinamas rodiklis – savivaldybių biudžetų išlaidos sportui, kultūrai ir religijai, o greta kitas rodiklis – savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms. Tokiu atveju pasirenkamas rodiklis – savivaldybių išlaidos kultūros paslaugoms, nes jis siauresnis ir tikslesnis kalbant apie kultūros situaciją.

Atskirais atvejais pagal galimybes duomenys buvo interpoliuoti, siekiant užpildyti duomenų spragas. Duomenys interpoliuoti priskiriant praėjusių metų reikšmes. Visi rodikliai į indeksą įtraukiami standartizuoti ir normalizuoti.

Rodikliai skirstomi į grupes vadovaujantis principu, kad vieną grupę sudarytų kuo giminingesni rodikliai. 4-ame skyriuje aprašant kiekvieną rodiklių grupę, pateikiamos rodiklių koreliacinės matricos (skaičiuojamas Pearsono koreliacijos koeficientas), sklaidos diagramos ir skirstiniai. Tai leidžia įvertinti rodiklių poveikį subindeksui. Atskirais atvejais įtraukiami ir koreliaciniu ryšiu susiję rodikliai, tai sustiprina jų poveikį indeksui, tačiau kiekvienas rodiklio

⁵³ Pritaikyta išimtis tik dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo rodiklių grupei dėl prieinamų duomenų stygiaus. Šiuo atveju remiamasi *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis* tyrimo duomenimis, kurio periodiškumas yra treji metai.

pasirinkimas yra konceptualiai pagrįstas. Kitaip tariant, rodiklis indekse paliekamas, nepaisant koreliacinio ryšio su kitais rodikliais, jei reprezentuoja aktualų informacijos pjūvį.

Standartizavimas

Rodikliai standartizuojami, susiejant su gyventojų skaičiumi ar kitu nurodytu matu (priklausomai nuo gaunamų skaitinių reikšmių patogumo interpretuoti perskaičiuojami rodikliai 1 gyv. arba 1 000 gyv.), taip siekiama, kad jie būtų vienodai palyginami tarp savivaldybių. Atskirais atvejais pasirenkami kiti standartizavimo rodikliai, pvz., rodiklis, tenkantis vienam darbuotojui (pvz., išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą, Eur / 1 darbuotojui) arba savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms nuo viso biudžeto. Visais atvejais užtikrinamos galimybės rodiklius palyginti tarp savivaldybių pagal vienodas kategorijas.

Rodiklius taip pat galima standartizuoti pagal plotą, pavyzdžiui, kiek kultūros įstaigų tenka 1 kvadratiniam metrui. Visgi kuriant savivaldybių kultūros indeksą pasirinkta rodiklius standartizuoti daugiausia siejant su gyventojų skaičiumi. Taip aktualiau atskleidžiama kultūrinė situacija ir kultūros pasiūla, kuri yra prieinama visuomenei (kiek įstaigų ar kūrėjų tenka gyventojui).

Normalizavimas

Standartizuoti rodikliai yra normalizuojami 100 balų skalėje. Vienas iš galimų variantų būtų normalizuoti taip, kad didžiausią atitinkamo rodiklio reikšmę turinčiai savivaldybei būtų skiriama 100 balų, o kitoms proporcingai nuo atitinkamo rodiklio pasiektų reikšmių. Tokiu atveju nulio reikšmė būtų įgyjama tik tada, kai atskiro rodiklio reikšmės savivaldybėje yra nulinės, o kitais atvejais bent minimali normalizuota rodiklio reikšmė būtų fiksuota. Tačiau kadangi yra rodiklių, kuriais atskirose savivaldybėse fiksuojamos neigiamos reikšmės, šis normalizavimo metodas nėra tinkamas, – minėtais atvejais skalė išsikreipia ir tampa neigiama. Todėl normalizuojama pasitelkiant *Min-Max* funkciją (Commission, 2008). Normalizavimas atliekamas pagal šią formulę:

$$I_{i,s,t} = \frac{X_{i,s,t} - \min(X_{i,t})}{\max(X_{i,t}) - \min(X_{i,t})}, \quad (1)$$

kur:

$X_{i,s,t}$ – rodiklio (standartizuotas arba absoliutine reikšme) reikšmė, kur i – rodiklio pavadinimas ($i = 1, \dots, I$), s – savivaldybė ($s = 1, \dots, S$), t – metai (t – *einamieji metai*).

$I_{i,s,t}$ – rodiklio normalizuota reikšmė, kur i – rodiklio pavadinimas ($i = 1, \dots, I$), s – savivaldybė ($s = 1, \dots, S$), t – metai (t – *einamieji metai*).

Normalizuoti rodikliai įgyja reikšmes nuo 0 iki 100. Tad maksimali indekso arba subindeksų reikšmė yra 100. Normalizavimo pavyzdys pateikiamas 11-ame priede.

Svoriai

Savivaldybių kultūros indeksas sudaromas įtraukiant rodiklius be svorių. Pagrindinė motyvacija – taip norima atsieti kultūros rodiklį nuo politinių įtakų ir maksimaliai išlaikyti jo objektyvumą. Be to, rodikliai atrinkti atliepian kultūros politikos strateginius dokumentus, kuriuose nespacificuojami aukštesni ar žemesni prioritetai. Paprastai visi kultūros aspektai suprantami kaip svarbūs, nenuneigiant kitų kultūros dedamųjų reikšmės. Tai pagrindžia ir UNESCO pristatoma kultūros samprata (7 pav.), paremta kūrybos, sklaidos ir suvokimo ciklu (svarbūs ir vienas kitą papildo visi elementai, sukūrimas netektų prasmės, jei nebūtų žiūrovo, kuris patirs tą meno kūrinį, ir pan.). Tad, kaip ir Kanados gerovės indekso atveju, remiamasi Laplaso abejingumo principu, nurodančiu, kad nesant objektyvių priešasčių, kuriomis remiantis galėtume išskirti konkrečius rodiklius kaip svarbesnius, visi rodikliai turi būti traktuojami kaip lygiaverčiai.

Be to, prie kiekvienos srities pridėta statistinė analizė ir koreliacijų matricos. Iš jų matyti, kad dalis rodiklių yra labiau susiję koreliaciniu ryšiu, kita dalis ne arba turi neigiamą koreliaciją. Suteikiant vienodus svorius, gali atsirasti rizika, kad dėl verčių sklaidos skirtumų ar aukštos koreliacijos tarp atskirų rodiklių kai kurie elementai turės didesnę poveikį galutinei indekso reikšmei (Barbieri ir kt., 2017). Tad, įtraukdami teigiamu koreliaciniu ryšiu susijusius kintamuosius, gauname statistinį svorį atitinkamai rodiklių grupei. Kaip minėta, rodikliai įtraukti pagal koncepcinį krūvį, t. y. reprezentuojamą informaciją, o tos rodiklių grupės, kurios turi bendrai didesnę poveikį indeksui, yra išskirtos ir aprašytos prie kiekvieno subindekso 4-ame skyriuje. Tai padeda aiškiau suprasti, koks kiekvieno rodiklio indėlis į galutinę savivaldybių kultūros indekso reikšmę.

Agregacija

Subindeksai apskaičiuojami pasitelkiant aritmetinį vidurkį, t. y. prieš įtraukiant į subindeksą rodikliai yra standartizuojami ir normalizuojami, o į bendrą subindeksą agreguojami skaičiuojant aritmetinį vidurkį. Pastarasis leidžia kompensacijas tarp rodiklių. Pavyzdžiui, jei atitinkama savivaldybė turi mažą reikšmę pagal profesionalaus meno kūrėjų skaičių, bet aukštą pagal meno mėgėjų kolektyvų skaičių, gavus šių rodiklių vidurkį, turėsime vidutinę situaciją, nes menka vieno rodiklio reikšmė bus kompensuota aukšta kito rodiklio reikšme. Tokia praktika paprastai taikoma ir kituose sudaromuose indeksuose, pavyzdžiui, lyčių lygybės indekso atveju, pasitelkiant analogišką motyvaciją, aritmetinis vidurkis buvo pasitelkiamas agreguojant rodiklius į subindeksus, o geometrinis – subindeksus į sritis ir sritis į indeksą (Barbieri ir kt., 2017).

$$SUB_SKI_s = (\sum_{i=1}^I I_{i,s,t})/I, \quad (2)$$

kur:

SUB_SKI_s – savivaldybių kultūros indekso subindeksas,

$I_{i,s,t}$ – rodiklio normalizuota reikšmė, kur i – rodiklio pavadinimas ($i = 1, \dots, I$), s – savivaldybė ($s = 1, \dots, S$), t – metai (t – einamieji metai).

Visgi skaičiuojant galutinį indeksą, subindeksai agreguojami pasitelkiant geometrinį vidurkį. Pastarasis sumažina kompensacinį poveikį, ir tai yra aktualu gaunant galutinę indekso reikšmę, kitaip tariant, kultūros paveldo objektų trūkumas ar lėšų kultūros paveldo tvarkybai trūkumas negalės būti visiškai kompensuotas, pavyzdžiui, kūrėjų skaičiumi. Savivaldybių kultūros indeksas apskaičiuojamas iš subindeksų geometrinio vidurkio pagal pateikiamą formulę:

$$SKI_s = \sqrt[n]{SKI_SUB_{1,s} \cdot SKI_SUB_{2,s} \cdot \dots \cdot SKI_SUB_{n,s}}, \quad (3)$$

kur:

SKI_s – savivaldybių kultūros indeksas,

$SUB_SKI_{1,s}$ – savivaldybių kultūros indekso subindeksas,

n – subindeksų skaičius,

s – savivaldybė.

Atkreiptinas dėmesys dėl Visagino sav. Sudarius kultūros paveldo subindeksą gauta nulinė Visagino sav. reikšmė. Esant nulinėms reikšmėms negalimas geometrinio vidurkio

suskaičiavimas. Todėl Visagino sav. šio subindekso reikšmei priskirta vieneto reikšmė (kaip mažiausia, jei lygintume su kitomis savivaldybėmis, bei minimali reikšmė).

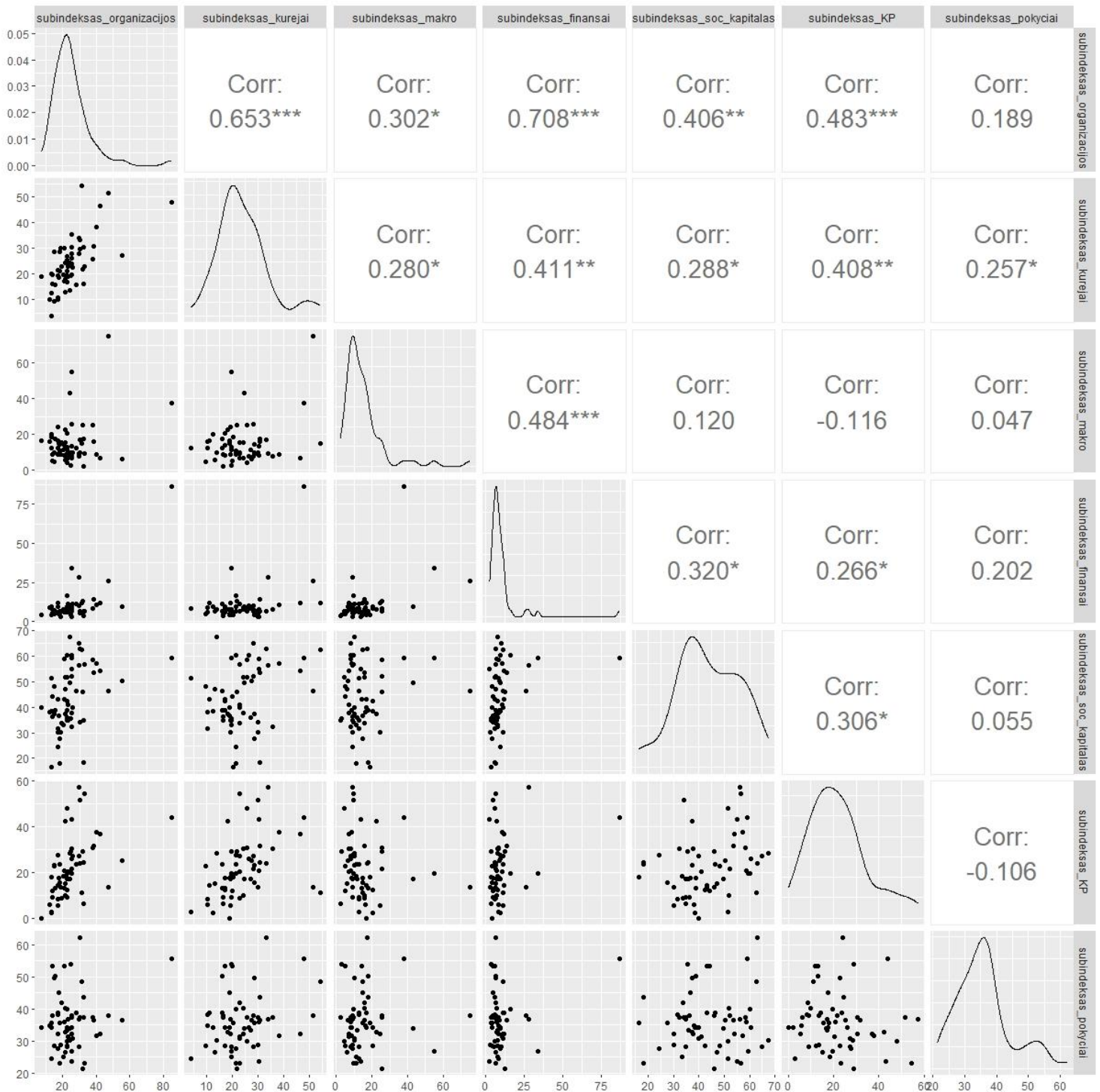
Subindeksai

Sudarant savivaldybių kultūros indeksą, pasirinktas 41 rodiklis, sugrupuojamas į 7 subindeksus. Kaip minėta, siekta, kad kiekviename subindekse būtų kuo panašesnės tematikos rodikliai. Kiekvieną subindeksą sudaro nuo 2 iki 10 skirtingų rodiklių, vidutiniškai po 6 rodiklius. Toks pasirinkimas yra optimalus, nes dar didesnis rodiklių kiekis apsunkintų kiekvieno subindekso prasmę ir interpretaciją. Sudaromi šie subindeksai:

1. kultūros organizacijos (7 rodikliai),
2. kūrėjai (2 rodikliai),
3. kultūros makroekonomika (8 rodikliai),
4. finansavimas kultūrai (5 rodikliai),
5. dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas (10 rodiklių),
6. kultūros paveldas (5 rodikliai),
7. pokyčių grupė (4 rodikliai).

Subindeksų grupės turi būti statistiškai nepriklausomos viena nuo kitos, o egzistuojantys ryšiai teoriškai ir empiriškai aprašyti (Commission, 2008). Savivaldybių kultūros indekso atveju gaunama, kad statistiškai reikšmingas ir stiprus teigiamas koreliacinis ryšys egzistuoja tik tarp dviejų subindeksų, t. y. subindekso „finansavimas kultūrai“ ir subindekso „kultūros organizacijos“ (8 pav.). Taip yra dėl to, kad abiejuose yra įtraukta informacija, susijusi su organizacijų skaičiumi. Didesnis organizacijų skaičius paprastai lemia ir didesnę pritraukiamą finansavimą (ypač vertinant LKT finansavimą). Tad šių subindeksų tendencijos viena kitą pastiprina ir sudaro didesnę svorį bendrame indekse. Tarp kitų subindeksų egzistuojantis statistiškai reikšmingas ryšys yra silpnas arba apskritai nereikšmingas. Tad kiekvienas subindeksas prideda indeksui papildomos informacijos, kuri nėra dubliuojama kitais įtrauktais subindeksais.

Taip pat iš pateiktų skirstinių (8 pav.) matoma, kad egzistuoja teigiama asimetrija, kitaip tariant, daugumoje savivaldybių yra pasiektos mažesnės reikšmės ir tik kelios išsiskiria aukštesniais rezultatais. Rodikliai, sudarant indeksą, nebuvo papildomai „išlyginti“, siekiant sumažinti asimetriją. Tai neturi įtakos galutiniam savivaldybių reitingui, be to, tai gerai reprezentuoja esamą situaciją ir reikšmių pasiskirstymus tarp savivaldybių. Todėl buvo pasirinkta papildomų statistinių pakeitimų rodikliams netaikyti.

8 pav. Subindeksų sklaidos diagramos, skirstiniai ir korelacijų matrica (sudaryta autorės).

Pastaba: * žymi korelacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę („***“ – 0.001, „**“ – 0.01, „*“ – 0.05, „.“ – 0.1)

Testavimas

Testuojant metodiką sudaromos skirtingos SKI variacijos:

1. Visiems rodikliams priskiriamas vienodas svoris ir skaičiuojamas aritmetinis vidurkis negrupuojant į atskirus subindeksus.

2. Rodikliai skiriami į atskirus subindeksus. Skaičiuojami subindeksai ir jų aritmetiniai vidurkiai.
3. Rodikliai skiriami į atskirus subindeksus skaičiuojant aritmetinį vidurkį ir subindeksai agreguojami į galutinį savivaldybių kultūros indeksą skaičiuojant geometrinį vidurkį.
4. Tikrinamos atskiros indekso variacijos, keičiant pradinių rodiklių skaičių.

Įvertinus visas modifikacijas, pasirenkamas agregavimas taikant aritmetinį ir geometrinį vidurkius. Taip pat fiksuojamas 41 rodiklio sąrašas. Atliekant indekso skaičiavimo modifikacijas nustatyta, kad reitingo lyderiai ir savivaldybės, užimančios žemiausias reitingo pozicijas, nesikeičia, o bendras poveikis reitingo sąrašui nėra reikšmingas. Be to, aprašytos metodikos pasirinkimas yra pagrįstas ir konceptualiai. Kiekvienas rodiklis taip pat įtrauktas dėl jo reprezentuojamo kultūros lauko.

Be to, indekso dedamųjų sąrašas buvo pristatytas kultūros politikos ekspertų grupei: LKT ir LR prezidentūros atstovams. Ekspertai galėjo susipažinti su pateiktu rodiklių sąrašu, papildomai įvertinti jų aktualumą ir prasmingumą. Po ekspertų rekomendacijų buvo praplėstas subindekso „kultūros paveldas“ rodiklių sąrašas, papildomai įtraukiant kokybinius kultūros paveldo aspektus bei finansavimo kultūros paveldo tvarkybai rodiklį.

Įvertinus visus testavimo rezultatus manoma, kad sudarytas savivaldybių kultūros indeksas yra stabilus ir patikimas.

Papildomi komentarai

Sudarytas savivaldybių kultūros indeksas galės paprastai ir aiškiai reprezentuoti esamą kultūros situaciją savivaldybėje. Kadangi autoriai atkreipia dėmesį, kokie galimi indeksų sudarymo ne tik pranašumai, bet ir trūkumai (6 lentelė), papildomai pateikiama komentarų, kaip savivaldybių kultūros indekso sudarymo metu buvo išspręstos galimos rizikos.

6 lentelė. Indekso sudarymo galimi pranašumai ir trūkumai (Commission, 2008)

Indekso sudarymo pranašumai	Indekso sudarymo rizikos
Gali apibendrinti daugiamatę situaciją, prisidėti prie pasiūlymų politikos formuotojams.	Netinkamai sukonstruotas indeksas gali prisidėti prie neteisingų akcentų, perduodamų politikos formuotojams.
Lengviau interpretuoti negu atskirus rodiklius.	Gali paskatinti pernelyg paprastas / supaprastintas politines išvadas.
Gali įvertinti lokacijos progresą laike.	Gali būti neteisingai panaudojamas, pavyzdžiui, siekiant pagrįsti norimą politikos kryptį (ypač tais atvejais, kai

	sudarymo principas neskaidrus, stokojama statistinių ar konceptualių principų).
Sumažinamas matomų rodiklių rinkinys, nepašalinant aktualios informacijos.	Svorių ir rodiklių pasirinkimas gali tapti politikų diskusijų objektu.
Leidžia įtraukti daugiau informacijos neviršijant nustatyto rodiklių kiekio.	Gali nuslėpti probleminius aspektus ir apsunkinti būtinų veiksmų identifikavimą (ypač tais atvejais, kai indekso sudarymo principas neskaidrus).
Aktualizuoja, išryškina nagrinėjamos lokacijos pagrindines problemas / iššūkius, gali iškelti juos į politinį lauką.	Gali paskatinti neteisingus politinius sprendimus, jei ignoruojamos svarbios dimensijos, kurias sunku išmatuoti.
Sudaro galimybes komunikuoti su visuomene (žiniasklaida, gyventojais) ir skatina atskaitomumą. Padeda parengti pagrįstus naratyvus tiek plačiajai, tiek profesionaliajai auditorijai.	
Leidžia efektyviai palyginti sudėtingą / daugiamatę aplinką.	

Savivaldybių kultūros indeksu įvertinus galimas rizikas, daug dėmesio skiriama esamų kultūros duomenų vertinimui ir atrankai. Kad būtų aiški indekso sandara, 3.4 skyriuje pateikiami detalūs rodiklių aprašai, nurodoma jų sandara ir duomenų šaltiniai. Taip pat daug dėmesio skiriama metodikos pristatymui ir savivaldybių reitingams pagal kiekvieną įtrauktą rodiklį (4 skyrius). Detalus kiekvieno rodiklio pristatymas leis kiekvienos savivaldybės atstovui geriau suprasti, kodėl buvo gauta atitinkama indekso reikšmė. Nesant objektyvių ir pagrįstų kriterijų dėl svorio suteikimo rodikliams ar subindeksams, svoriai netaikomi. Taip užkertamos bet kokios galimybės politiniams interesams, o indeksas tampa validus nepriklausomai nuo tuo metu dominuojančių politinių pažiūrų. Atkreiptinas dėmesys, kad vienas iš kriterijų, pasirenkant rodiklius, buvo kultūros politikos strateginių dokumentų apžvalga. Visgi dokumentai apima platų laikotarpį nuo 2010 metų iki šių dienų, tad tai dar kartą patvirtina, kad indeksas nėra priklausomas nuo politinių interesų. Indekso rodiklių sąrašas taip pat buvo pristatytas kultūros politikos ekspertams, o tai taip pat patvirtina jo validumą. Galiausiai sudarant indeksą siekta maksimaliai plačiai reprezentuoti kultūros situaciją, įvertinant tiek pasiūlą, tiek paklausą ir kuriamą naudą visuomenei, tiek skiriamą finansavimą bei dėmesį praeities kultūros palikimui – kultūros paveldui. Iš viso indeksą sudaro net 7 skirtingos rodiklių grupės, kurios padaro galimą visapusišką kultūros situacijos reprezentaciją, tad indeksas pakankamai gerai nurodys kiekvienos savivaldybės problematiką ir padės išskirti prioritetus sprendimų priėmėjams.

3.4. Savivaldybių kultūros indekso rodiklių sąrašas

Šiame skyriuje pateikiami į savivaldybių kultūros indeksą įtraukti rodikliai, jų aprašymai, duomenų šaltiniai bei įvertinamas duomenų prieinamumas 2020–2022 m. laikotarpiu. Rodikliai suskirstyti į 7-ias subindeksų grupes: kultūros organizacijos, kūrėjai, kultūros makroekonomika, finansavimas kultūrai, dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, kultūros paveldas ir pokyčių grupė. Šiuos subindeksus būtų galima priskirti tokioms sritims: kultūros ir meno raida (kultūros pasiūla: organizacijos ir kūrėjai), kultūros makroekonomika (kultūros verslo rodikliai (subindeksas „kultūros makroekonomika“) ir finansavimas kultūrai, socialinis kapitalas, kultūros paveldas. Tačiau papildomos grupės nebekuriamos, siekiant indekso dedamųjų aiškumo pagal vientisas tematines rodiklių grupes. Iš viso į SKI įtrauktas 41 rodiklis. Detali informacija pateikiama 7-oje lentelėje.

Lentelė 1 Savivaldybių kultūros indekso rodiklių sąrašas (sudaryta autorės)

Subindeksas	N	Santrumpa (standartizuoto ir normalizuoto rodiklio)	Rodiklis ir susijusi populiacija (santykis)	Aprašymas	Matas	Šaltinis	2020	2021	2022
KULTŪROS ORGANIZACIJOS	1	JUR_REG, JUR_REG_norm	Kultūros įmonių skaičius (pagal juridinio kodo registracijos vietą), tenkantis 1 tūkst. gyv.	Rodiklis sudarytas atsispiriant nuo Sodros duomenų. Iš Sodros duomenų kaip kultūros įmonės išskiriamos tos, kurios patenka bent į vieną iš sąrašų: 1) yra įtrauktos į <i>Kurk Lietuvai</i> sudarytą kultūros įstaigų sąrašą, 2) yra teikusios paraišką Lietuvos kultūros tarybai, 3) įmonės veikla atitinka EVRK, įtrauktą į kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas). Įmonės skaičiuojamos pagal juridinio kodo registracijos vietą. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Sodra, <i>Kurk LT</i> tyrimas, LKT, Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	Šiuo metu prieinami: 2022 (1–10 mėn.)
	2	PAD_TRAD, PAD_TRAD_norm	Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių skaičius. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021 ⁵⁴	— ⁵⁵

⁵⁴ Išankstiniai duomenys.

⁵⁵ „–“ žymimi šiuo metu dar neprieinami duomenys.

	3	PAD_N, PAD_N_norm	Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius , tenkantis 1 tūkst. Gyv.	Kultūros įmonių, vykdančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių skaičius. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021 ⁵⁶	–
	4	NVO, NVO_norm	Nebudžetinio sektoriaus organizacijų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Atitinkamais metais organizacijų (ne BĮ ⁵⁷), pateikusių paraiškas LKT, skaičius, pagal savivaldybes. Eliminuojamos tos paraiškos, kurios buvo nevertinamos – neatitiko LKT administracinių reikalavimų. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LKT	2020	2021	2022
	5	BIB, BIB_norm	Bibliotekų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Rodiklis sudarytas susumavus savivaldybių viešąsias bibliotekas (bibliotekų filialų skaičių), Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų bei Lietuvos apskričių viešųjų bibliotekų skaičius. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ⁵⁸	2020	2021	–
	6	MUZ, MUZ_norm	Muziejų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Muziejų skaičius. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	Bus atnaujinta: 2023-04-11
	7	KC, KC_norm	Kultūros centrų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kultūros centrų skaičius. Rodiklis perskaičiuotas 1 tūkstančiui gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	Bus atnaujinta: 2023-03-28
KŪRĖJAI	1	PROF_K_gyv, PROF_K_norm	Profesionalaus meno kūrėjų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Rodiklis sudarytas sujungus tris duomenų šaltinius: LKT stipendijas teikusių asmenų informaciją, meno kūrėjų organizacijų (MKO) narių sąrašų informaciją ⁵⁹ , VMI informaciją (fiziniai asmenys (meno kūrėjai), kuriems Lietuvos Respublikos kultūros ministerija yra suteikusi paramos gavėjo statusą) ⁶⁰ . Prieš įtraukiant duomenis, atlikta duomenų kokybės kontrolė, tikrinti dublikatai, įvesties klaidos, gimimo ir mirties datos. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant kūrėjų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LKT, MKO, VMI	2020	2021	2022
	2	MM_K_gyv, MM_K_norm	Meno mėgėjų kolektyvų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant meno mėgėjų kolektyvų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyventojų.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	Bus atnaujinta:

⁵⁶ Išankstiniai duomenys

⁵⁷ Eliminuos tik BĮ įstaigos, savivaldybėms priklausančios viešosios įstaigos neeliminuos.

⁵⁸ Duomenų šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>.

⁵⁹ MKO teikia duomenis LKT, LKT atlieka duomenų administravimo, agregavimo funkcijas.

⁶⁰ Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/paramos-gaveju-ir-politiniu-partiju-duomenys>

										2023-03-28
KULTŪROS MAKROEKONOMIKA	1	APYVARTA_TRAD_2021_gyv, APYVARTA_TRAD_2021_gyv_norm	Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta , Eur / 1 gyv.	Tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)) vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur/ 1 gyv. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant apyvartą Eur, tenkančią 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–	
	2	APYVARTA_N_2021_gyv, APYVARTA_N_2021_gyv_norm	Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta , Eur / 1 gyv.	Naujasis kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)) vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur/ 1 gyv. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant apyvartą Eur, tenkančią 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–	
	3	DU_TRAD_2021_d, DU_TRAD_2021_d_norm	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((tradicinės kultūrinės veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur / 1 darbuotojui	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((tradicinės kultūrinės veiklos, pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)); be darbdavio socialinio draudimo įmokų). Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant išlaidas Eur, tenkančias vienam darbuotojui (vertinamos tik tradicinės kultūrinės veiklos).	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–	
	4	DU_N_2021_d, DU_N_2021_d_norm	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur / 1 darbuotojui	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos, pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)); be darbdavio socialinio draudimo įmokų). Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant išlaidas Eur, tenkančias vienam darbuotojui (vertinamos tik naujosios kūrybinių industrijų veiklos).	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–	
	5	DARB_TRAD_2021_gyv, DARB_TRAD_2021_gyv_norm	Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kultūros įmonių, vykdančių tradicines kultūrinės veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių darbuotojų skaičius. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant darbuotojų skaičių, tenkantį 1 tūkstančiui gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–	
	6	DARB_N_2021_gyv, DARB_N_2021_gyv_norm	Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kultūros įmonių, vykdančių naujasis kūrybinių industrijų veiklas (pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)), padalinių darbuotojų skaičius. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant darbuotojų skaičių, tenkantį 1 tūkstančiui gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–	

	7	PV_TRAD_2021_gyv, PV_TRAD_2021_gyv_norm	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), Eur / 1 gyv.	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos, pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)). Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant PV, tenkančią 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–
	8	PV_N_2021_gyv, PV_N_2021_gyv_norm	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), Eur / 1 gyv.	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos, pagal kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)). Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant PV, tenkančią 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–
FINANSAVIMAS KULTŪRAI	1	FIN_LKT_ART_gyv, FIN_LKT_ART_gyv_norm	Menininkams skiriamas LKT finansavimas , tenkantis 1 gyv.	LKT skiriamas finansavimas meno kūrėjams per stipendijas pagal savivaldybes. Vertinama lėšų suma, skiriama vienai savivaldybei per atitinkamus metus. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant skirtą finansavimą, tenkantį 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LKT	2020	2021	2022
	2	SBI_PK_FINMIN_gyv, SBI_PK_FINMIN_gyv_norm	Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms , tenkančios 1 gyv.	Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms duomenys. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant išlaidas, tenkančias 1 gyv. Įtraukiami duomenys, atitinkantys šias kategorijas: valstybės funkcijų grupės (1 lygis) – „poilsis, kultūra ir religija“, valstybės funkcijų pogrupis (2 lygis) – „kultūros paslaugos“.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LRFM	2020	2021	–
	3	SBI_PK_VISO_FINMIN, SBI_PK_VISO_FINMIN_NORM	Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalis tarp visų išlaidų , proc.	Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms santykis su savivaldybių biudžetų visomis išlaidomis. Suminiai, metiniai savivaldybių biudžetų išlaidų vykdymo duomenys (pirminiuose duomenyse pateikiami ketvirtiniai duomenys). Įtraukiami duomenys, atitinkantys šias kategorijas: valstybės funkcijų grupės (1 lygis) – „poilsis, kultūra ir religija“, valstybės funkcijų pogrupis (2 lygis) – „kultūros paslaugos“ bei valstybės funkcijų grupės (1 lygis) – visos išlaidos.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LRFM (dalis taip pat prieinama Valstybės duomenų agentūroje (OSP))	2020	2021	Bus atnaujinta: 2023-05-12.
	4	FIN_LKT_ORG_gyv, FIN_LKT_ORG_gyv_NORM	Organizacijoms skiriamas LKT finansavimas , tenkantis 1 gyv.	LKT skiriamas finansavimas organizacijų projektams pagal savivaldybes. Vertinama lėšų suma, skiriama vienai savivaldybei per atitinkamus metus. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant finansavimą, tenkantį 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LKT	2020	2021	2022
	5	FIN_SAV_ART_21_gyv, FIN_SAV_ART_21_gyv_NORM	Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimo menininkams dalis , Eur / 1 gyv.	Savivaldybės biudžeto skirtas finansavimo profesionaliems menininkams dalis, Eur / 1 gyv. (Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant finansavimo dalį 1 gyv.)	Normalizuotas 100 balų skalėje	Savivaldybių apklausa	2020	2021	2022

DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS	1	KC_DAL, KC_DAL_norm	Kultūros centrų dalyvių skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kultūros centrų dalyvių skaičius. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant 1 000 gyv. tenkančią dalį.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	Bus atnaujinta: 2023-03-28
	2	MUZ_LAN, MUZ_LAN_norm	Muziejų lankytojų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Muziejų lankytojų skaičius. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant 1 000 gyv. tenkančią dalį.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	Bus atnaujinta: 2023-04-11
	3	BIB_VAR, BIB_var_norm	Bibliotekų vartotojų skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Bibliotekų vartotojų skaičius. Pateikiami bibliotekų statistiniai duomenys. Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešąsias bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant 1 tūkstančiui gyv. tenkančią dalį.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ⁶¹	2020	2021	–
	4	BIB_LAN, BIB_LAN_norm	Bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Pateikiami bibliotekų statistiniai duomenys. Kuriant SKI pasirenkami savivaldybių viešųjų bibliotekų rodikliai. Savivaldybių viešąsias bibliotekas sudaro: viešosios centrinės bibliotekos (VB), VB miesto filialai, VB vaikų filialai, VB kaimo filialai. Taip pat į tolesnę analizę įtraukiami Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklųjų ir apskričių viešųjų bibliotekų rodikliai. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant 1 000 gyv. tenkančią dalį.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ⁶²	2020	2021	–
	5	KULT_DAL, KULT_DAL_NORM	Gyventojai (≥15 m.) per pastaruosius 12 mėn., vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis, proc.	Gyventojai (≥15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis (neskaitant masinių medijų – TV, spaudos, radijo, interneto – ir virtualaus vartojimo). Skaičiuojamas santykis tarp vartojusiųjų kultūrą ir visų gyventojų. Duomenys yra prieinami 6-ių didžiųjų miestų, didžiųjų miestų apskričių be centrų ir apskričių pjūviais. Atitinkamai priskiriamos reikšmės: 6-ių didžiųjų miestų savivaldybėms – didžiųjų miestų, savivaldybėms, kurios priklauso apskritims su 6-iais didžiaisiais miestais, – didžiųjų	Normalizuotas 100 balų skalėje	Ambrzevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	2020	2020	2020

⁶¹ Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

⁶² Šaltinis: <https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika>

				miestų apskričių be centrų, likusioms savivaldybėms – atitinkamos apskrities reikšmės (su apskričių centrais).					
6	KULT_IST_PIL, KULT_IST_PIL_NORM	Visuomenės dalis, kuri dalyvauja istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą, proc.	Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, proc. Skaičiuojamas santykis tarp dalyvaujančių ir visų apklaustų gyventojų. Duomenys yra prieinami 6-ių didžiųjų miestų, didžiųjų miestų apskričių be centrų ir apskričių pjūviais. Atitinkamai priskiriamos reikšmės: 6-ių didžiųjų miestų savivaldybėms – didžiųjų miestų, savivaldybėms, kurios priklauso apskritims su 6-iais didžiaisiais miestais, – didžiųjų miestų apskričių be centrų, likusioms savivaldybėms – atitinkamos apskrities reikšmės (su apskričių centrais).	Normalizuotas 100 balų skalėje	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	2020	2020	2020	
7	KULT_LT, KULT_LT_NORM	Visuomenės dalis, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, proc.	Duomenys yra prieinami 6-ių didžiųjų miestų, didžiųjų miestų apskričių be centrų ir apskričių pjūviais. Atitinkamai priskiriamos reikšmės: 6-ių didžiųjų miestų savivaldybėms – didžiųjų miestų, savivaldybėms, kurios priklauso apskritims su 6-iais didžiaisiais miestais, – didžiųjų miestų apskričių be centrų, likusioms savivaldybėms – atitinkamos apskrities reikšmės (su apskričių centrais).	Normalizuotas 100 balų skalėje	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	2020	2020	2020	
8	KULT_KURYB, KULT_KURYB_NORM	Asmenys, kurie save tikrai galėtų pavadinti kūrybingu žmogumi, proc.	Asmenys, kurie save tikrai galėtų pavadinti kūrybingu žmogumi. Apklausoje pasirenkamas klausimas: „ar save galėtumėte pavadinti kūrybingu žmogumi“. Skaičiuojamas santykis tarp atsakiusių, kad „tikrai galėčiau“, ir visų apklaustųjų. Duomenys yra prieinami 6-ių didžiųjų miestų, didžiųjų miestų apskričių be centrų ir apskričių pjūviais. Atitinkamai priskiriamos reikšmės: 6-ių didžiųjų miestų savivaldybėms – didžiųjų miestų, savivaldybėms, kurios priklauso apskritims su 6-iais didžiaisiais miestais, – didžiųjų miestų apskričių be centrų, likusioms savivaldybėms – atitinkamos apskrities reikšmės (su apskričių centrais).	Normalizuotas 100 balų skalėje	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	2020	2020	2020	
9	KULT_SKIRTUMAI, KULT_SKIRTUMAI_NORM	Asmenys, kurie visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc.	Asmenys, kurie mano, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių. Skaičiuojamas santykis tarp atsakiusių, kad „visiškai pritariu“, ir visų apklaustųjų. Duomenys yra prieinami 6-ių didžiųjų miestų, didžiųjų miestų apskričių be centrų ir apskričių pjūviais. Atitinkamai priskiriamos reikšmės: 6-ių didžiųjų miestų savivaldybėms – didžiųjų miestų, savivaldybėms, kurios priklauso apskritims su 6-iais didžiaisiais miestais, – didžiųjų miestų apskričių be centrų, likusioms savivaldybėms – atitinkamos apskrities reikšmės (su apskričių centrais).	Normalizuotas 100 balų skalėje	Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	2020	2020	2020	

KULTŪROS PAVELDAS	10	KULT_PRI, KULT_PRI_NORM	Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.	<p>Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc. Rodiklis apskaičiuojamas jungiant rodiklius Q27A, Q27B, Q27C, Q27H, Q27D_1, Q27D_2, Q27E, Q27F, Q27G. Norint rasti gyventojų pasitenkinimo kultūros paslaugomis rodiklį, pirmiausia atliekami tarpiniai skaičiavimai, t. y. randami tarpiniai kultūros sričių prieinamumo rodikliai: Q27A scenos menų renginių, Q27B vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių, Q27C muziejų ir galerijų ekspozicijų, Q27H kultūros paminklų ir archeologinių vietų, Q27D_1 archyvų, Q27D_2 archyvų internete, Q27E knygų ir periodinių leidinių, Q27F viešųjų bibliotekų teikiamų paslaugų, Q27G kino filmų.</p> <p>Kiekvienam rodikliui apskaičiuojamos 4 atsakymo reikšmės (proc.). Vertinimo rodiklis apskaičiuojamas, sudėjus gyventojus (proc.), vertinančius, kad per pastaruosius 12 mėn. prieinamumas (kultūros srityje) „padidėjo“, ir gyventojus (proc.), vertinančius, kad „nepasikeitė“, ir iš šios sumos atimant gyventojus (proc.), vertinančius, kad per pastaruosius 12 mėn. prieinamumas (kultūros srityje) „sumažėjo“.</p> <p>Bendri visų sričių prieinamumo rodikliai pasveriami pagal sričių vartotojų (įskaitant įsitraukusius socialiai ar asmeniškai dalyvavusius srities veiklose) kiekį. Į skaičiavimus įtraukti visi gyventojai, o ne tik vartojusieji tą sritį.</p> <p>Duomenys yra prieinami 6-ių didžiųjų miestų, didžiųjų miestų apskričių be centrų ir apskričių pjūviais. Atitinkamai priskiriamos reikšmės: 6-ių didžiųjų miestų savivaldybėms – didžiųjų miestų, savivaldybėms, kurios priklauso apskritims su 6-iais didžiais miestais, – didžiųjų miestų apskričių be centrų, likusioms savivaldybėms – atitinkamos apskrities reikšmės (su apskričių centrais).</p>	Normalizuotas 100 balų skalėje	Ambrasevičienė & Matulaitienė, 2021, LKT	2020	2020	2020
	1	KPP_gyv, KPP_gyv_NORM	Kultūros paveldo paminklų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kultūros paveldo paminklai. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant kultūros paveldo paminklų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra, KPD	2020	2021	2022

	2	NKV_gyv, NKV_2021_gyv_NORM	Nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Nekilnojamosios kultūros vertybės. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra, KPD	2020	2021	2022
	3	VS_KP_gyv, VS_KP_gyv_NORM	Nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Nekilnojamosios kultūros vertybės, turinčios vertingųjų savybių. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	KPD	2020	2021	2022
	4	KILN_VERTYB_gyv, KILN_VERTYB_gyv_NORM	Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius , tenkantis 1 tūkst. gyv.	Kilnojamosios kultūros vertybės. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant kilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	KPD	2020	2021	2022
	5	VID_19_21_KP_FIN_gyv, VID_19_21_KP_FIN_gyv_NORM	Finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai , Eur / 1 gyv.	Finansavimas, kurį sudaro savivaldybės, valstybės, tarptautinių fondų ir kitų savivaldybės pritrauktų šaltinių lėšos kultūros paveldo tvarkybai. Rodiklis standartizuotas, perskaičiuojant 1 gyv. tenkančias lėšas	Normalizuotas 100 balų skalėje	VKPK (savivaldybių apklausa)	2020	2021	Bus atnaujinta 2023-11
POKYČIŲ GRUPĖ	1	LKT_FIN_TOTAL_p2020_2021, LKT_FIN_TOTAL_p2020_2021_NORM	LKT skirto finansavimo organizacijoms ir menininkams pokytis 2020–2021 m., proc.	LKT skirto finansavimo organizacijoms ir menininkams (kiekvienai savivaldybei vertinamas suminis LKT skirtas finansavimas, kurį pritraukė kultūros organizacijos bei kultūros ir meno kūrėjai) procentinis pokytis 2020–2021 m.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LKT	2020	2021	2022
	2	PV_TRAD_p20_21_gyv, PV_TRAD_p20_21_gyv_NORM	Tradicines kultūrinis veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m. Eur / 1 gyv.	Tradicines kultūrinis veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m. Eur / 1 gyv.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–
	3	PV_N_p20_21_gyv, PV_N_p20_21_gyv_NORM	Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m. Eur / 1 gyv.	Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės procentinis pokytis 2020–2021 m.	Normalizuotas 100 balų skalėje	Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–

	4	sav_b_kp_2020_2021_p okytis, sav_b_kp_2020_2021_p okytis_NORM	Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis 2020–2021 m., proc.	Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms procentinis pokytis 2020–2021 m.	Normalizuotas 100 balų skalėje	LRFM, Valstybės duomenų agentūra	2020	2021	–
Viso:	41								

4 ■ SAVIVALDYBIŲ REITINGAI

Šiame skyriuje pateikiami savivaldybių reitingai pagal atskirus rodiklius, įtrauktus į savivaldybių kultūros indeksą. Kiekvieno rodiklio analizė leidžia geriau suprasti savivaldybių situaciją pagal atskirus kultūros lauko aspektus. Kitaip tariant, šie reitingai suteikia galimybę detaliai palyginti savivaldybes įvertinant 41 rodiklį – skirtingus kultūros situacijos savivaldybėje aspektus. Kartu tai padeda suprasti ir galutinį savivaldybei priskirtą SKI balą, nes galima matyti, kurios kultūros dedamosios savivaldybėje yra stipresnės, o kurios lėmė žemesnį reitingą, lyginant su kitomis savivaldybėmis.

Prieš kiekvieną poskyrį taip pat pateikiami apibendrinti statistiniai duomenys, atkreipiant dėmesį daugiausia į bendruosius skaičius 2021 metais Lietuvos lygiu. Ši statistika gali būti aktuali, bandant suprasti kultūros sektoriaus / srities apimtį bei atliekant palyginimus su kitomis sritimis.

4.1 ■ KULTŪROS ORGANIZACIJOS

KULTŪROS ORGANIZACIJOS 2021 METAIS LIETUVOJE

7 004 kultūros įmonės Lietuvoje, iš jų 3423 registruotos Vilniaus m. sav.

46 701 kultūros įmonės, vykdžiusios tradicines kultūrinės ir naująsias kūrybinių industrijų veiklas, padalinys. Iš jų 55,5 proc. veikė Vilniaus m. sav.

17 855 kultūros įmonių, kurios vykdė tradicines kultūrinės veiklas, padaliniai. 6333 (35 proc.) veikė Vilniaus m. sav.

28 846 kultūros įmonių, kurios vykdė naująsias kūrybinių industrijų veiklas, padaliniai, iš kurių 11 960 (41 proc.) veikė Vilniaus m. sav.

> 30 naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdžiusių įmonių padalinių tenka tūkstančiui gyventojų Neringos sav.

1 280 nebiudžetinių įmonių, teikusių paraišką LKT. Iš jų 688 (54 proc.) registruotos Vilniaus m. sav.

615 kultūros centrų

106 muziejai

1 207 viešųjų bibliotekų filialai, iš jų 1 200 savivaldybių viešosios bibliotekos

Kultūros organizacijų grupėje vertinami rodikliai:

1. **kultūros įmonių skaičius** (pagal juridinio kodo registracijos vietą), tenkantis 1 000 gyv.;
2. **tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
3. **naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
4. **nebiudžetinio sektoriaus organizacijų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
5. **bibliotekų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
6. **muziejų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
7. **kultūros centrų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.

4.1.1. Kultūros įmonių duomenys (pagal juridinio kodo registracijos vietą)

Kultūros įmonių duomenys pasitelkiami keliais būdais. Pirma, apskaičiuojamas kultūros įmonių kiekis pagal juridinius kodus ir veiklas kultūros srityje. Veiklos nustatomos remiantis trimis kriterijais: 1) įmonės veikla atitinka EVRK, įtrauktą į kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikaciją (10 priedas)⁶³, 2) įmonė buvo įtraukta į 2019 m. LRKM kartu su *Kurk Lietuvai* sudarytą kultūros įmonių sąrašą⁶⁴, 3) įmonė vykdė arba siekė vykdyti kultūros projektinę veiklą ir teikė paraišką LKT. Skaičiuojant juridinius kodus, įmonė traktuojama kaip kultūros įmonė, jei atitinka bent vieną iš minėtų trijų kriterijų. Siekiant įtraukti tik veikiančias įmones, remiamasi Sodros teikiamais atitinkamų metų viešinamais draudėjų duomenimis. Be to, šiuo atveju pateikiama informacija apie juridinius vienetus ir jų registracijos vietas, eliminuojant padalinių informaciją.

⁶³ Kitaip tariant, remiantis tarptautiniu lygiu pripažinta KKI klasifikacija, įmonės veikla priskirtina KKI sektoriui. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvoje egzistuoja skirtingos KKI sampratos, pavyzdžiui, kultūros ir kūrybinėms industrijoms priskiriamų veiklų kodai pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK) yra nurodyti LRKM 2015 m. liepos 31 d. įstatyme dėl Kultūros ir kūrybinių industrijų politikos 2015–2021 metų plėtros krypties patvirtinimo Nr. IV-524. Taip pat kiek besiskiriantis EVRK kodų sąrašas yra taikomas oficialios statistikos portale skaičiuojant kultūros palydovines sąskaitas. Visgi visais atvejais neišvengiama to, kad įmonės netiksliai priskiria sau EVRK veiklas, todėl vadovaujantis šiais kodais prie KKI sektoriaus patenka ir tokios įmonės kaip: laidojimo namai ar sveikatinimosi klubai bei kt. Taip pat pastebima, kad kuo labiau plečiamas EVRK sąrašas, tuo daugiau patenka įmonių, kurios neturėtų būti priskiriamos KKI sektoriui. Todėl, kol Lietuvoje nėra nusistovėjusi bendra KKI samprata, vadovujamasi tarptautinėmis, patvirtintomis ir visuotinai taikomomis klasifikacijomis. Tokiu būdu siekiama minimizuoti su KKI nesusijusių įmonių įtraukimą į skaičiavimus.

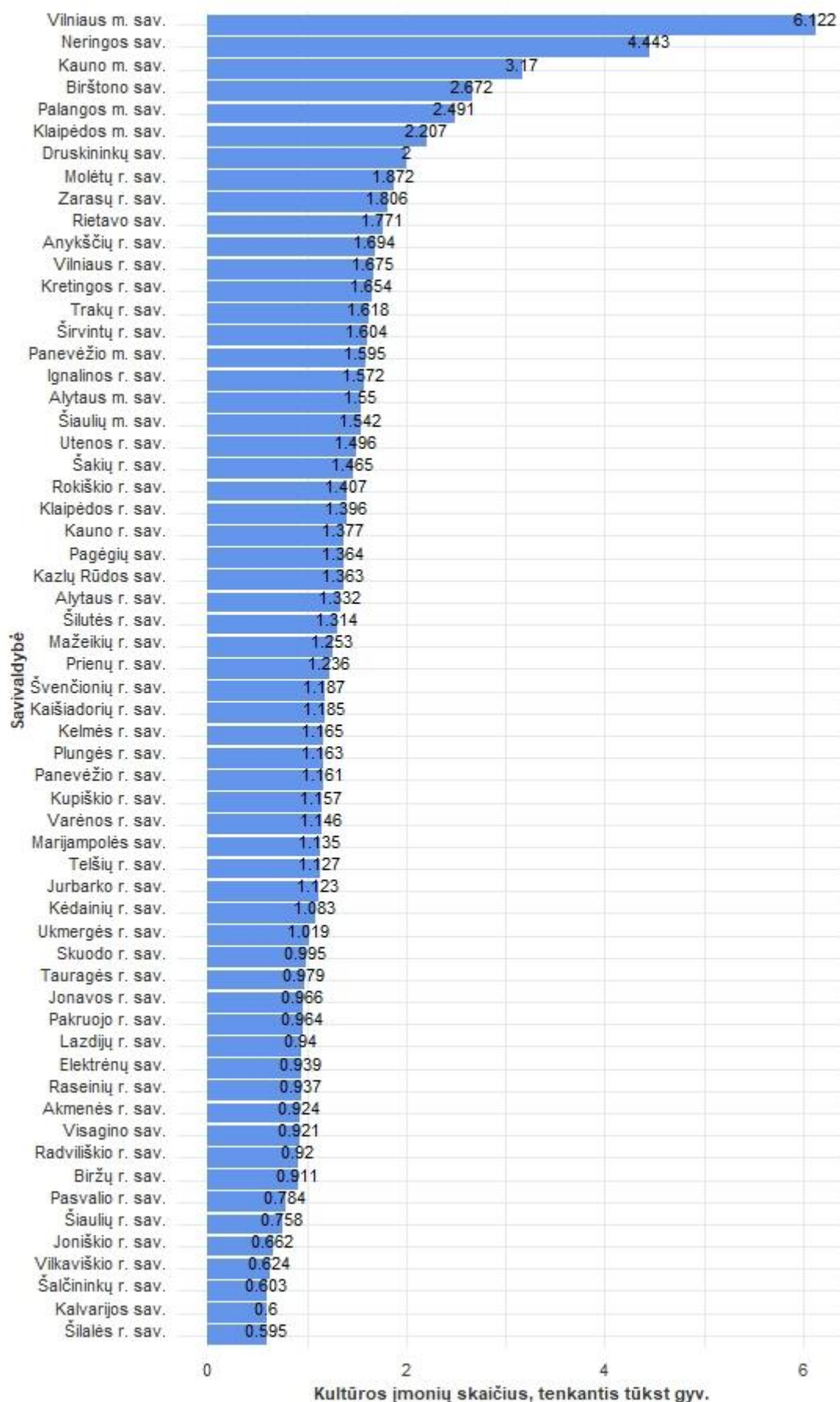
⁶⁴ Šio sąrašo pagrindinis trūkumas tas, kad jis nėra atnaujinamas, tad duomenys santykinai pasenę. Visgi, kadangi šie duomenys jungiami su einamųjų metų Sodros duomenimis, galutiniame kultūros organizacijų sąrašė lieka tik tais metais veiklą vykdžiusios organizacijos.

Aprašytu būdu suskaičiuojama, kad Lietuvoje 2021 m. veikė 7 004 kultūros įmonės (juridiniai vienetai), iš kurių 3 423 (t. y. beveik 49 proc.) buvo registruotos Vilniaus m. sav. Kauno m. sav. 2021 m. buvo registruotos 947 įmonės (13,5 proc. visų įmonių), Klaipėdos m. sav. – 336 įmonės (apie 5 proc.). Likusioje Lietuvos dalyje suskaičiuotos 2 298 kultūros įmonės (apie 33 proc. visų kultūros įmonių, veikiančių Lietuvoje). Mažiausiai kultūros įmonių Kalvarijos sav. – 6. Nedideliu jų skaičiumi išsiskiria Pagėgių sav. (10), Birštono sav. (11), Rietavo, Šilalės r. sav. (po 13). 12-ame priede pateikiama kultūros įmonių dinamika 2020–2022 m.

Vertinant, kiek kultūros įmonių tenka 1 tūkst. gyv., Vilniaus m. sav. ir čia išlieka dominuojančioje pozicijoje – 1 tūkst. gyv. tenka 6 kultūros įmonės. Antroje vietoje yra Neringos sav. – kiek daugiau nei 4 įmonės, tenkančios 1 tūkst. gyv. Trečioje pozicijoje yra Kauno m. sav., kur tenka apie 3 kultūros įmonės 1 tūkstančiui gyventojų (perpus mažiau nei vilniečiams). Verta atkreipti dėmesį į Birštono sav., kuri išsiskyrė nedideliu absoliutiniu kultūros įmonių skaičiumi. Visgi Birštono sav. pagal vienam gyventojui tenkančių kultūros įmonių skaičių yra ketvirtoje pozicijoje, tad, lyginant su kitomis savivaldybėmis, situacija yra palanki. Reitingo apačioje yra Šalčininkų r., Kalvarijos ir Šilalės r. sav., kur 1 tūkstančiui gyventojų tenka 0,6 kultūros įmonės. Šių savivaldybių gyventojams, jei lygintume su Vilniaus m., tenka 10 kartų mažiau kultūros įstaigų.

9 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros įmonių skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Sodros, LKT, Kurk LT, Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

10 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros įmonių, tenkančių 1 tūkst. gyv., skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Sodros, LKT, Kurk LT, Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.1.2. Kultūros įmonių padalinių duomenys (pagal veiklos vykdymo vietą)

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis įvertinamas kultūros įmonių padalinių pasiskirstymas pagal savivaldybes. Išskiriamos dvių tipų kultūros įmonės: vykdančios tradicines kultūrinės veiklas ir vykdančios naujasias kūrybinių industrijų veiklas (remiamasi kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikacija, 10 priedas). Detalesnis veiklų skaidymas negalimas dėl duomenų konfidencialumo apribojimų.

Iš viso Lietuvoje 2021 m. veikė 46 701 kultūros įmonių padalinys, iš kurių daugiau nei pusė fiksuojami Vilniaus m. sav. (55,5 proc.).

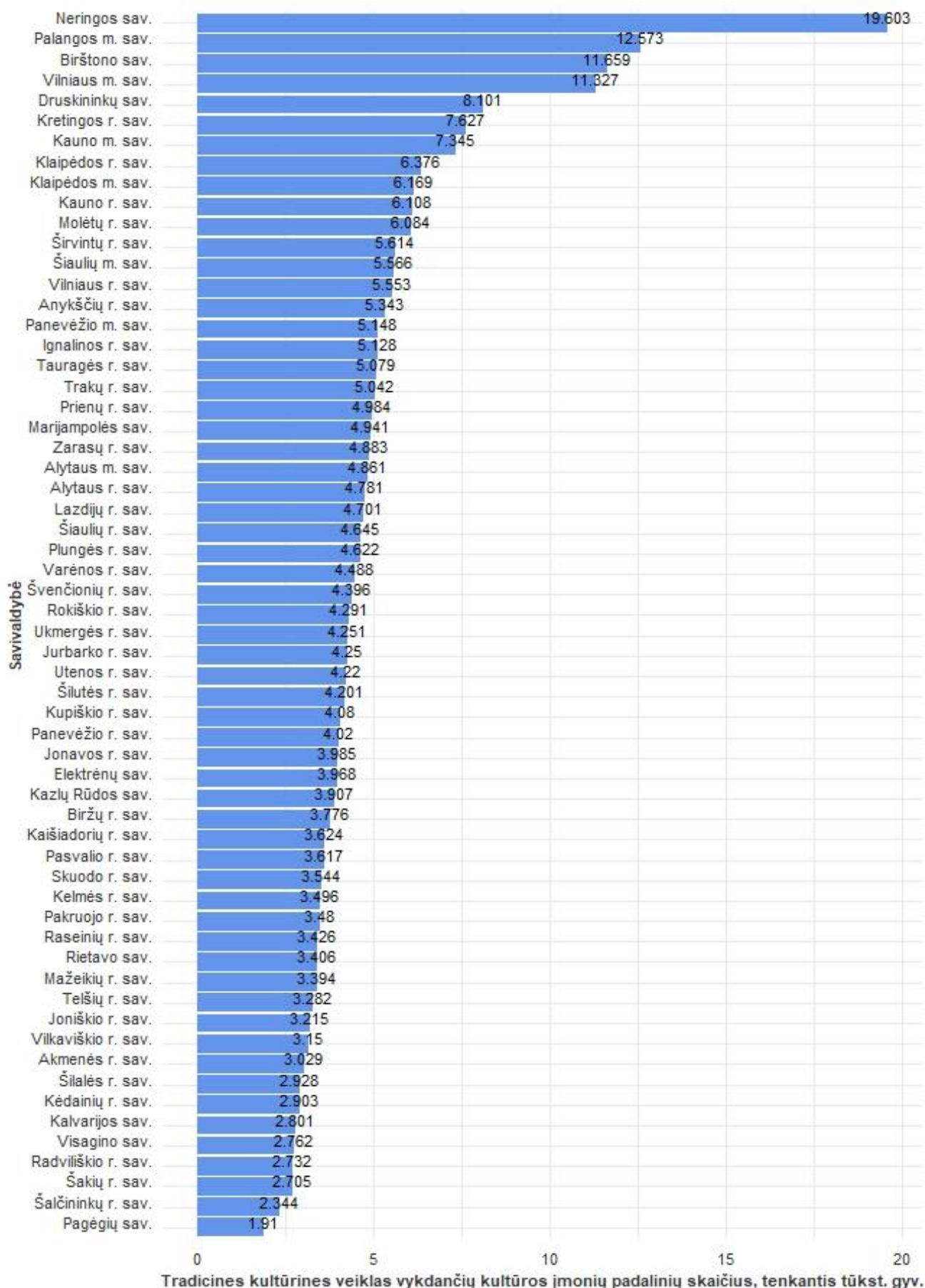
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padaliniai

Tradicines kultūrinės veiklas 2021 m. vykdė 17 855 įmonių padaliniai. Vilniaus m. sav. veikė 6 333 (35 proc.) padaliniai, Kauno m. sav. – 2 194 (35 proc.), Klaipėdos m. sav. – 939 (5 proc.). Mažiausiai šių padalinių fiksuojama Pagėgių sav. – 14.

Perskaičiuojant tradicinių kultūrinių veiklų įmonių padalinių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., savivaldybių reitingo viršuje atsiduria Neringos sav. – 1 tūkst. gyv. tenka daugiau nei 19 tokio tipo įmonių padalinių. Antroje ir trečioje vietoje taip pat kurortinės savivaldybės: Palangos m. sav. (12,5) ir Birštono sav. (11,7). Nuo jų nedaug atsilieka Vilniaus m. sav. – 11,3 įmonių padalinių, tenkančių 1 tūkst. gyv. Žemiausioje pozicijoje, kaip ir absoliutinių reikšmių atveju, išlieka Pagėgių sav. Čia gyventojams tenka daugiau nei 10 kartų mažiau tokio tipo padalinių nei reitingo viršuje esančioje Neringos sav.

11 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

12 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių, tenkančių 1 tūkst. gyv., skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

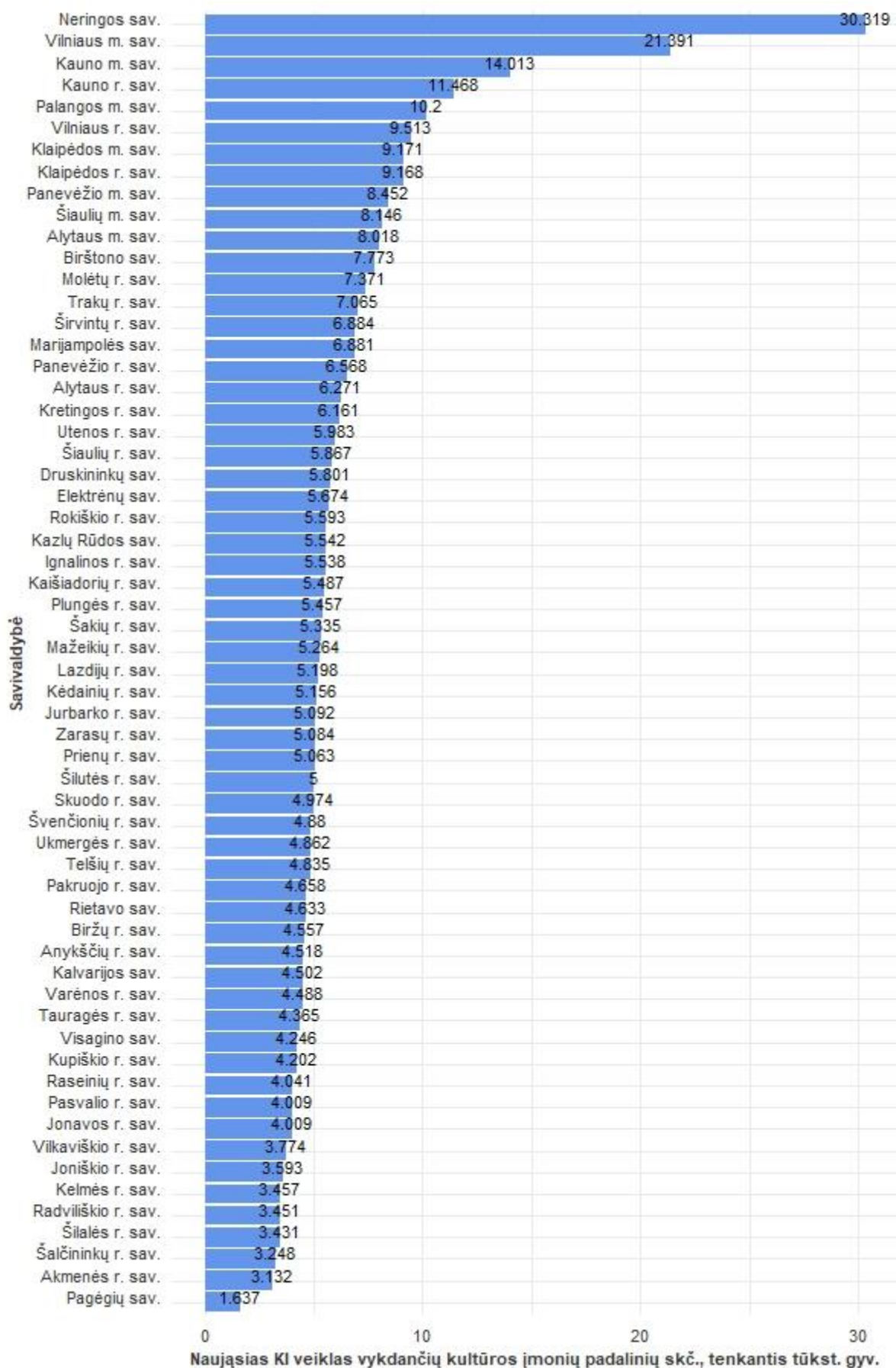
Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padaliniai

2021 m. veikė 28 846 naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių įmonių padaliniai, iš kurių 11 960 (41 proc.) veikė Vilniaus m. sav. Kauno m. sav. veikė 4 186 padaliniai (14,5 proc.), Klaipėdos m. sav. – 1 396 padaliniai (apie 5 proc.).

Vertinant naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių įmonių padalinių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., reitingo viršuje išsiskiria Neringos sav., kur 1 tūkst. gyv. tenka daugiau nei 30 įmonių padalinių (iš viso šioje savivaldybėje veikė 116 padalinių). Antroje pozicijoje – Vilniaus m. sav. (21 įmonės padalinys, tenkantis 1 tūkst. gyv.), trečioje – Kauno m. sav. (14). Žemiausioje reitingo pozicijoje – Pagėgių sav. (1,6 įmonių padalinio, tenkančio 1 tūkst. gyv.). Lyginant Pagėgių sav. gyventojams tenkantį padalinių skaičių su pirmoje pozicijoje esančia Neringos sav. apskaičiuota, kad Pagėgiuose daugiau nei 13 kartų mažiau kultūrinės veiklas vykdančių įmonių padalinių.

13 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių įmonių skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

14 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių įmonių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.1.3. Nevyriausybinių sektoriaus aktyvumas

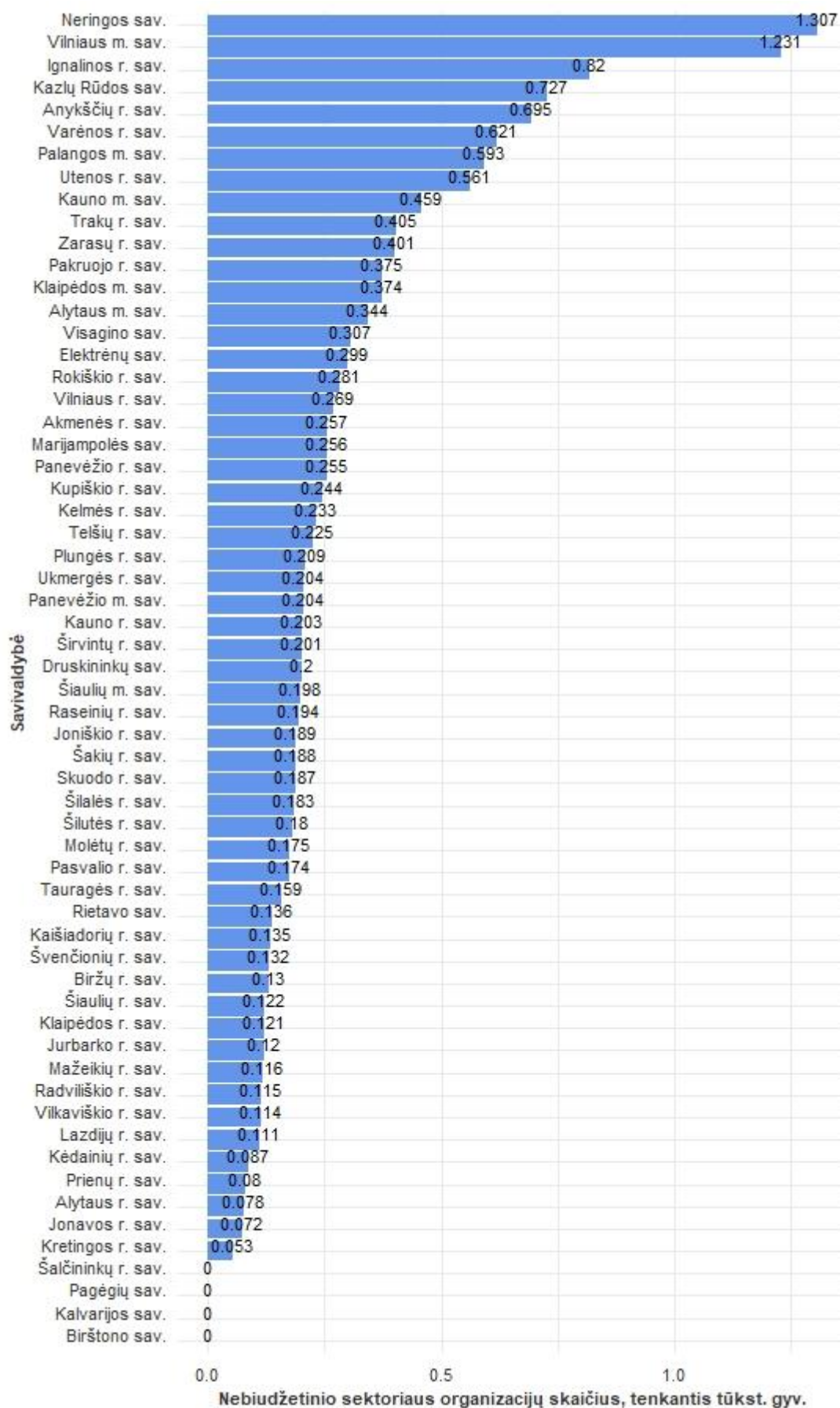
Atskiruose strateginiuose kultūros politikos dokumentuose išskiriamas nevyriausybinių sektoriaus vaidmuo. Siekiant įvertinti šio sektoriaus aktyvumą, pasitelkiami LKT duomenys – skaičiuojama, kiek atitinkamais metais nebiudžetinio sektoriaus organizacijų teikė paraiškas LKT įgyvendinti kultūros ir meno projektus (eliminuos tik BĮ įstaigos, savivaldybėms priklausančios viešosios įstaigos neeliminuos).

2021 m. paraiškas LKT teikė 1 280 nebiudžetinių įmonių, iš kurių 688 buvo registruotos Vilniaus m. sav. (tai sudaro 54 proc. visų 2021 m. paraiškas teikusių nebiudžetinių įmonių). Kauno m. sav. tokio tipo įmonių buvo 137 (11 proc.), Klaipėdos m. sav. – 57 (4 proc.).

Vidutiniškai 100 tūkst. gyventojų Lietuvoje tenka 27 nebiudžetinės kultūros įmonės. Daugiausiai jų vienam gyventojui tenka Neringos sav., o Šalčininkų r., Pagėgių, Kalvarijos ir Birštono sav. 2021 metais tokių įstaigų nebuvo užfiksuota iš viso (arba neteikė paraiškų LKT).

15 pav. Savivaldybių reitingas pagal nebiudžetinio sektoriaus įmonių, atitinkamais metais teikusių kultūros ir meno projektų paraiškas LKT, skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

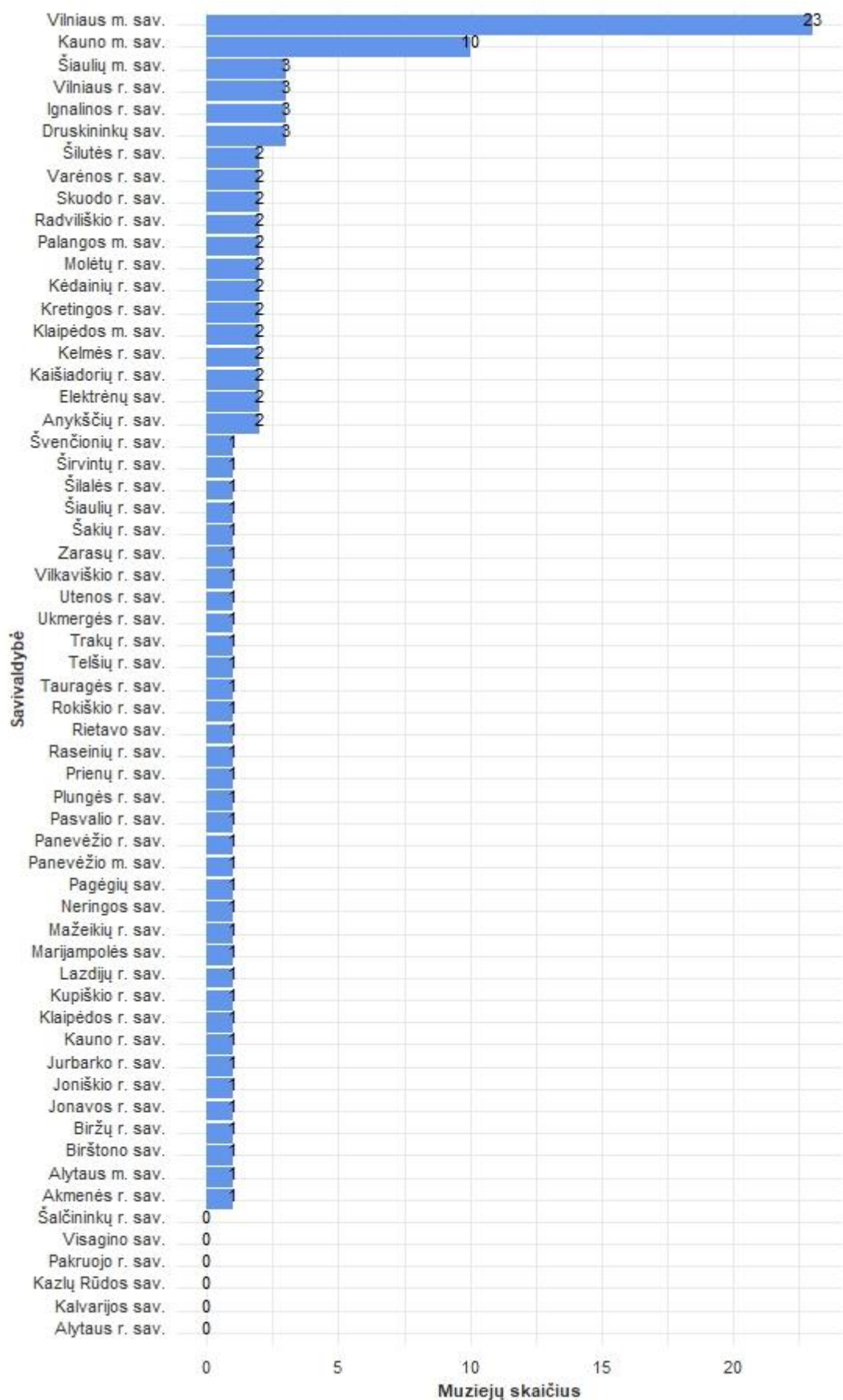
16 pav. Savivaldybių reitingas pagal nebiudžetinio sektoriaus įmonių, atitinkamais metais teikusių kultūros ir meno projektų paraiškas LKT, skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

4.1.4. Muziejų skaičius

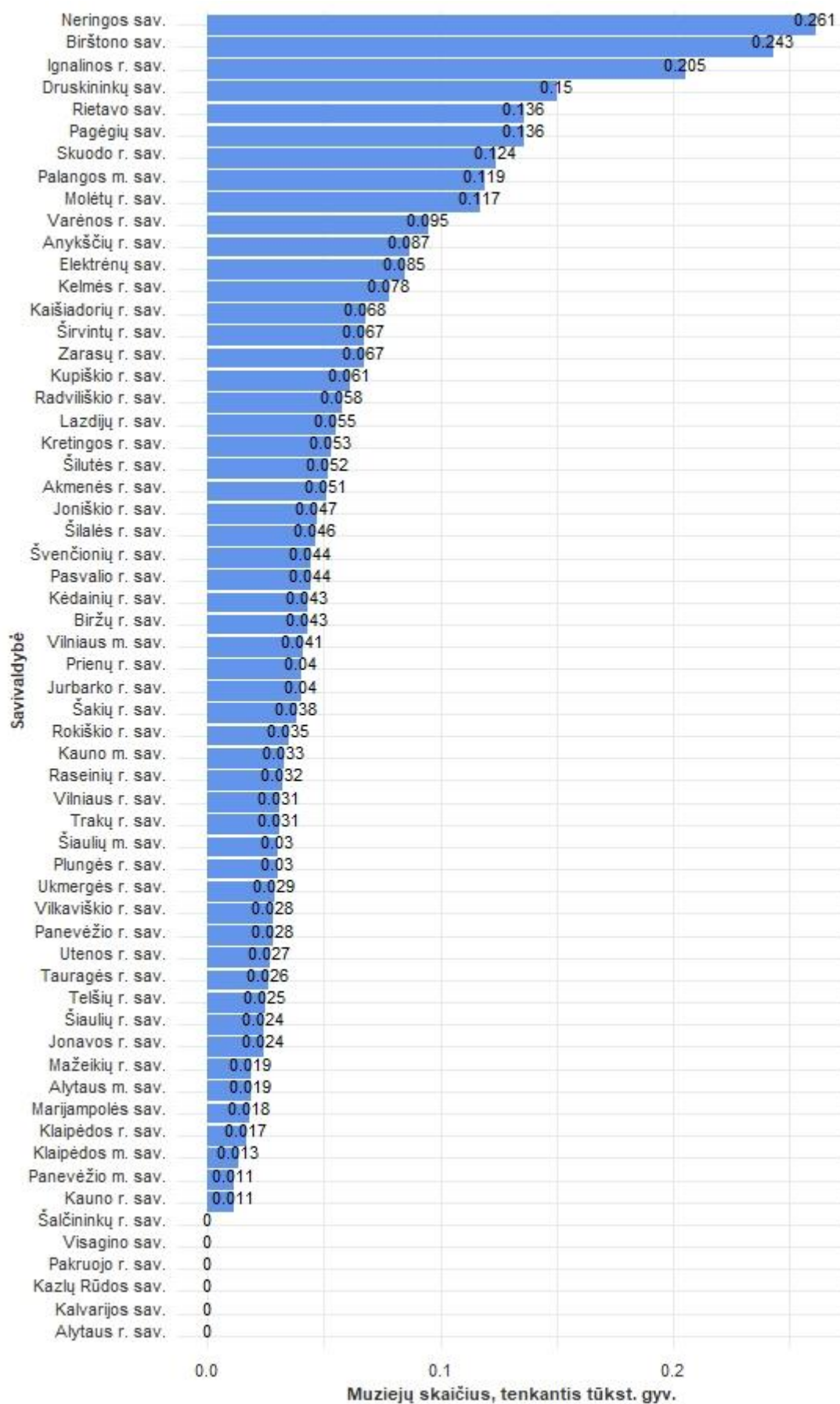
Lietuvoje veikia 106 muziejai (Valstybės duomenų agentūros duomenys), iš kurių 23 yra Vilniaus m. sav., o 10 – Kauno m. sav. Kitose savivaldybėse yra po 1–3 muziejus. Šalčininkų r., Visagino, Pakruojo r., Kazlų Rūdos, Kalvarijos, Alytaus r. savivaldybėse muziejų nėra.

Tūkstančiui gyventojų didžiausia tenkanti muziejų dalis yra Neringos sav. (0,26), Birštono sav. (0,24), Ignalinos r. sav. (0,205). Mažiausiai (nevertinant tų savivaldybių, kur muziejų nėra) 1 tūkst. gyv. muziejų tenka Kauno r. sav., Panevėžio m. sav., Klaipėdos m. sav.

Šiuo atveju neįvertinamas muziejų dydis, jų ekspozicijų ar rengiamų parodų kokybė. Tačiau didesnis vienam gyventojui tenkantis kiekis rodo alternatyvų kiekį. Be to, skaičiuojant subindeksą, vertinamas vidurkis, gautas įtraukus ir kitus kultūros infrastruktūros rodiklius. Tad jei nėra muziejų, savivaldybės turėtų daugiau dėmesio skirti kitai kultūros infrastruktūrai, įvertindamos jau esamą stygių.

17 pav. Savivaldybių reitingas pagal muziejų skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

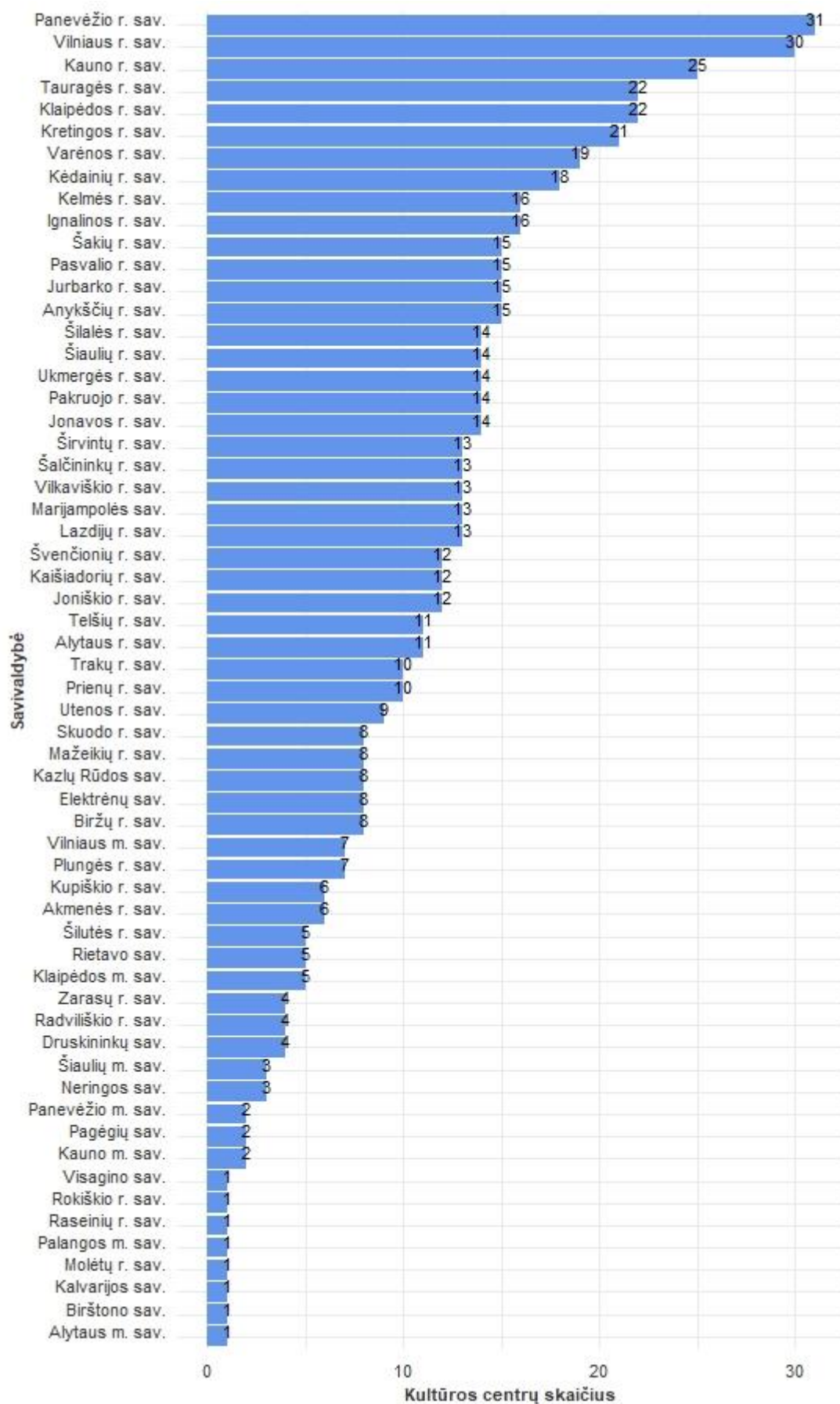

18 pav. 1 Savivaldybių reitingas pagal muziejų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

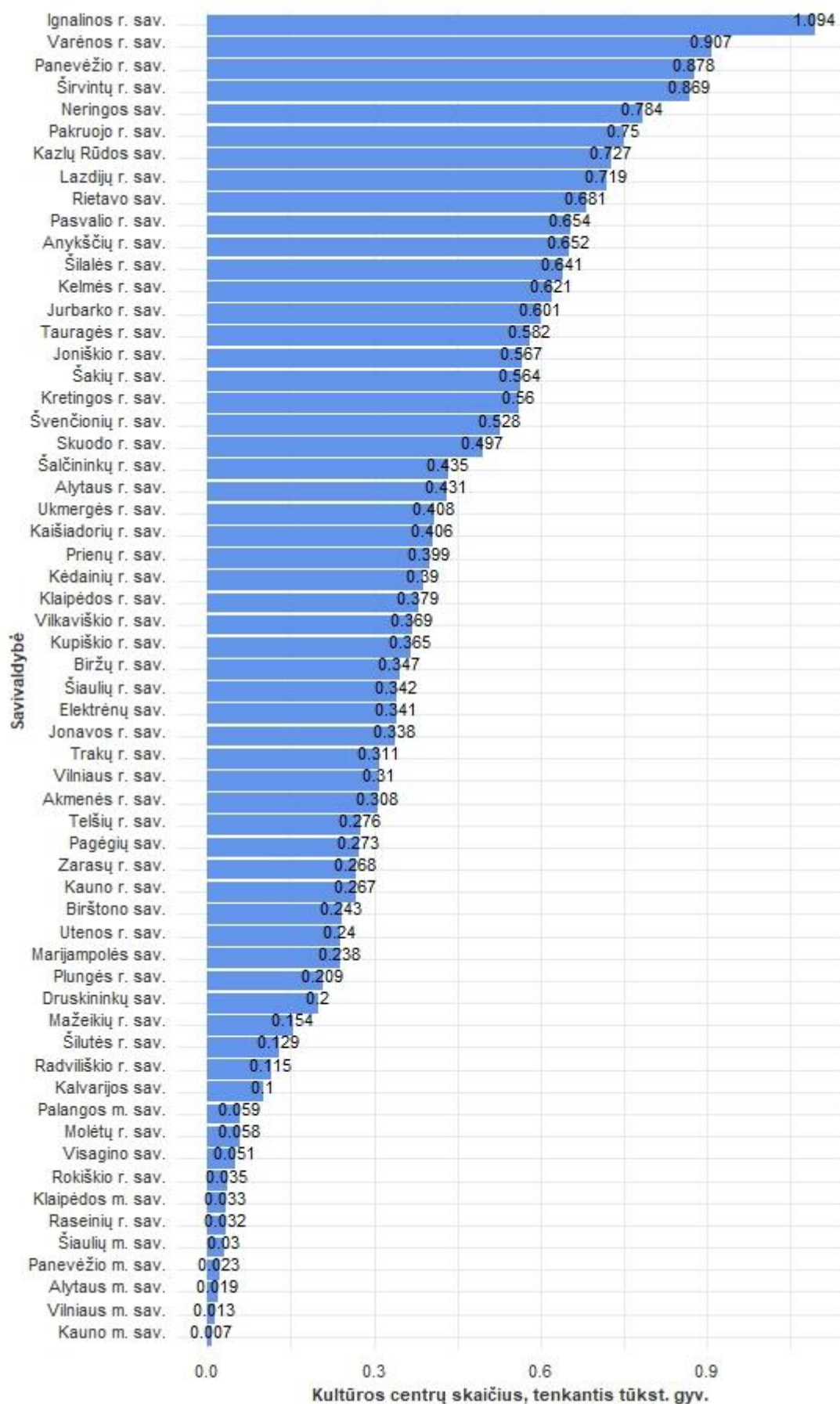
4.1.5. Kultūros centrų skaičius

Lietuvoje veikia 615 kultūros centrų (Valstybės duomenų agentūros duomenys). Didesnis kultūros centrų skaičius užfiksuotas rajoninėse savivaldybėse. Daugiausiai jų – 31 kultūros centras – yra Panevėžio r. sav. (0,2 proc. visų kultūros centrų), 30 – Vilniaus r. sav., 25 – Kauno r. sav. Visgi atkreiptinas dėmesys, kad kultūros centrai Lietuvoje yra išsidėstę reikšmingai tolygiau nei visos kultūrinės veiklas vykdančios įmonės (pvz., skaičiuojant kultūros įmonių padalinius nustatyta, kad daugiau nei pusė jų veiklą vykdo Vilniaus m. sav.).

Perskaičiavus kultūros centrų skaičių, tenkantį tūkst. gyventojų, matyti, kad išlieka rajoninių savivaldybių dominavimas. Didesnis kultūros centrų skaičius tūkst. gyventojų tenka Ignalinos r., Varėnos r. ir Panevėžio r. sav. Mažiausias kultūros centrų skaičius tūkst. gyventojų užfiksuotas Alytaus m. sav., Vilniaus m. ir Kauno m. sav.

19 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros centrų skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

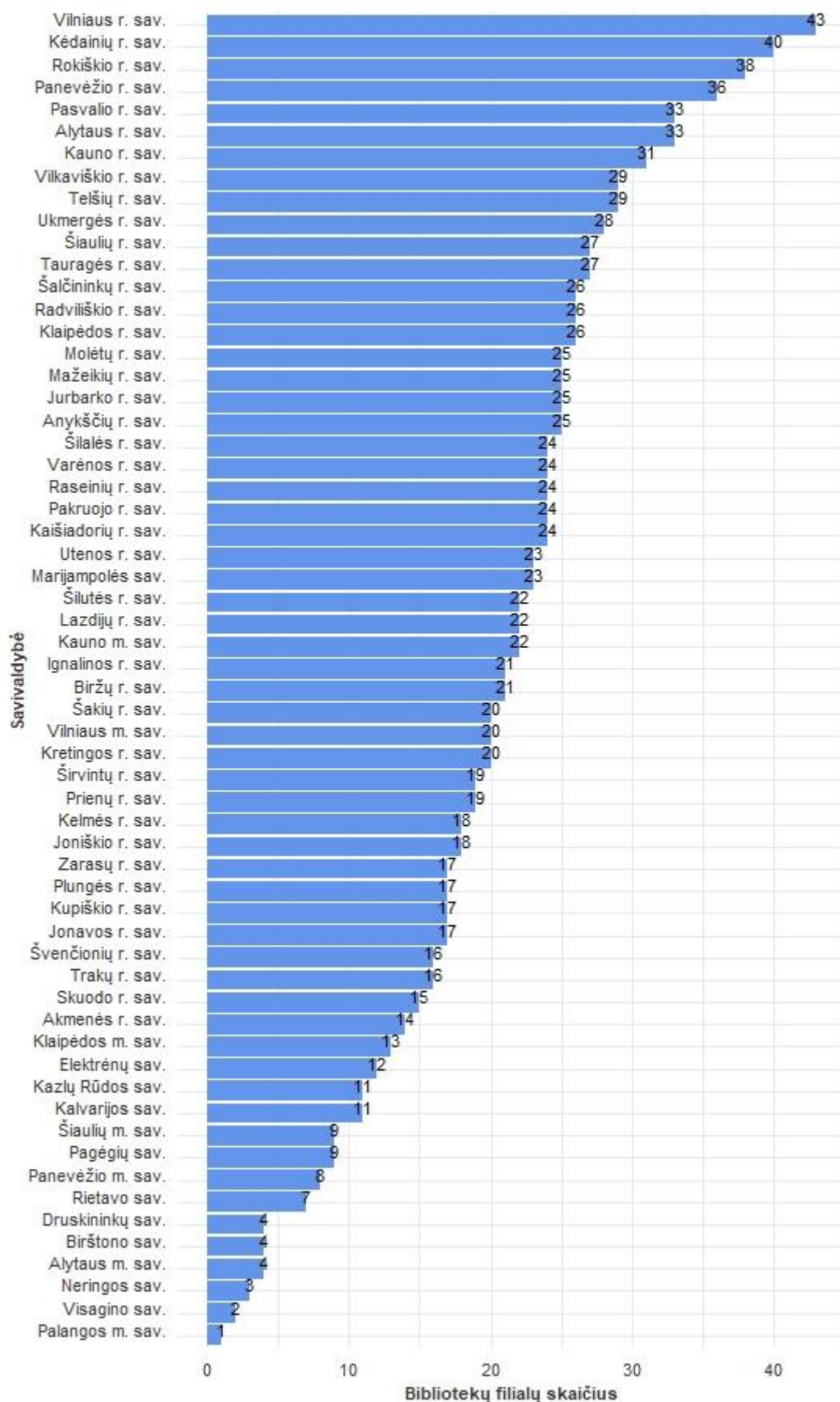
20 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros centrų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.1.6. Bibliotekų skaičius

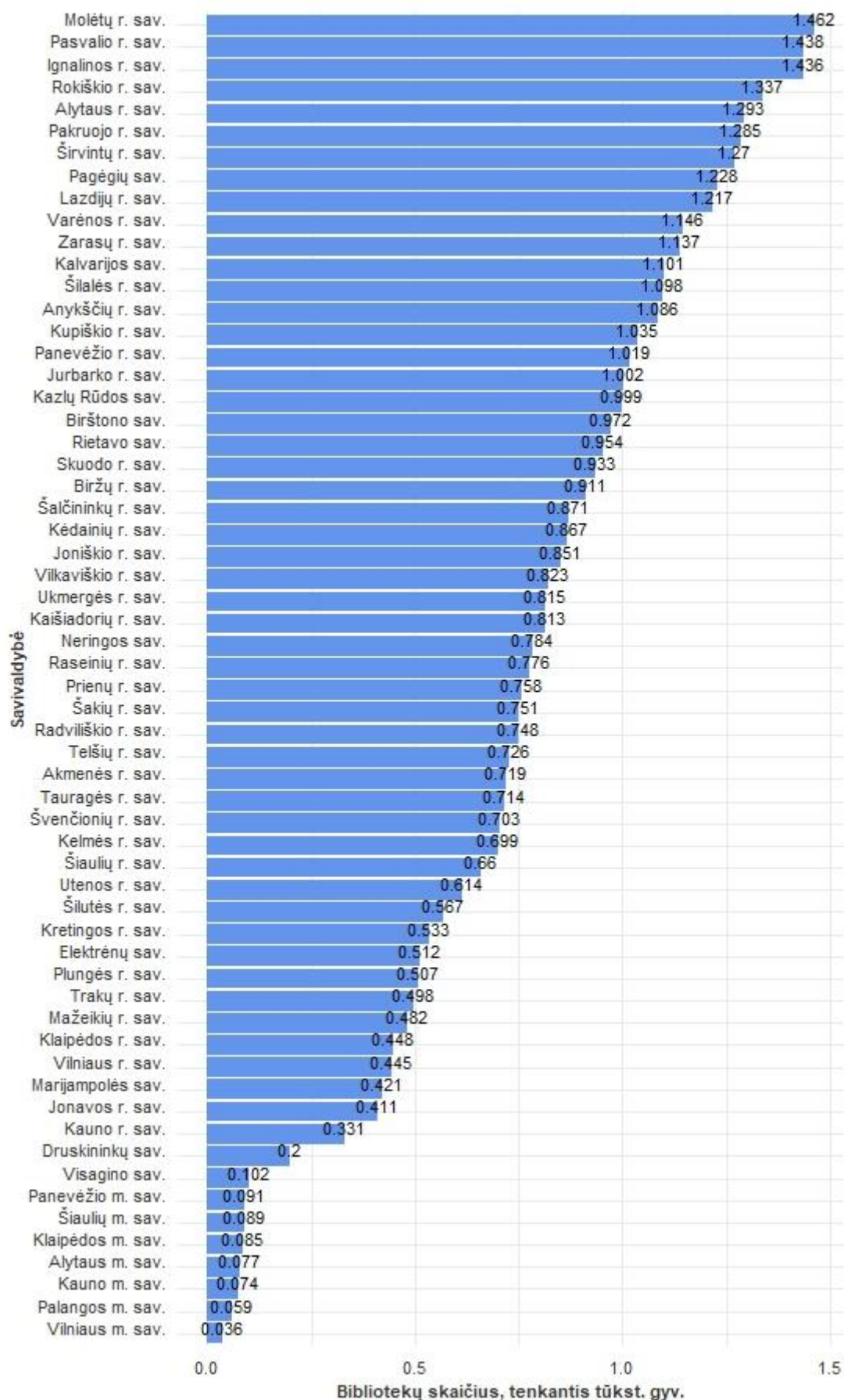
Bibliotekų skaičiaus rodiklis sudarytas susumavus savivaldybių viešąsias bibliotekas (bibliotekų filialų skaičių), Lietuvos nacionalinės, Lietuvos aklujų bei Lietuvos apskričių viešųjų bibliotekų skaičius.

Bibliotekų filialų skaičius (bendras skaičius – 1 207, iš jų 1 200 yra savivaldybių viešosios bibliotekos, 5 – apskričių viešosios bibliotekos bei likusios dvi – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ir Lietuvos aklujų biblioteka), kaip ir kultūros centrų atveju, yra pasiskirstęs santykinai tolygiai bei yra didesnis rajoninėse savivaldybėse: Vilniaus r. sav. – 43 (3,6 proc.), Kėdainių r. sav. – 40 (3,3 proc.), Rokiškio r. sav. – 38 (3 proc.).

Perskaičiavus bibliotekų filialų skaičių 1 tūkst. gyv., išlieka tendencija, kad didesnis bibliotekų skaičius tūkst. gyventojų tenka rajoninėse savivaldybėse. Išsiskiria: Molėtų r., Pasvalio r., Ignalinos r. savivaldybės, kur 100 tūkst. gyventojų tenka kiek daugiau nei 140 bibliotekų filialų. Palyginimui, reitingo apačioje atsiduria Vilniaus m. sav., kur 100 tūkst. gyventojų tenka apie 3 bibliotekas (šiuo atveju nevertinamas bibliotekų dydis, kuris gali iš dalies kompensuoti mažesnį bibliotekų skaičių, tenkantį tūkst. gyventojų).

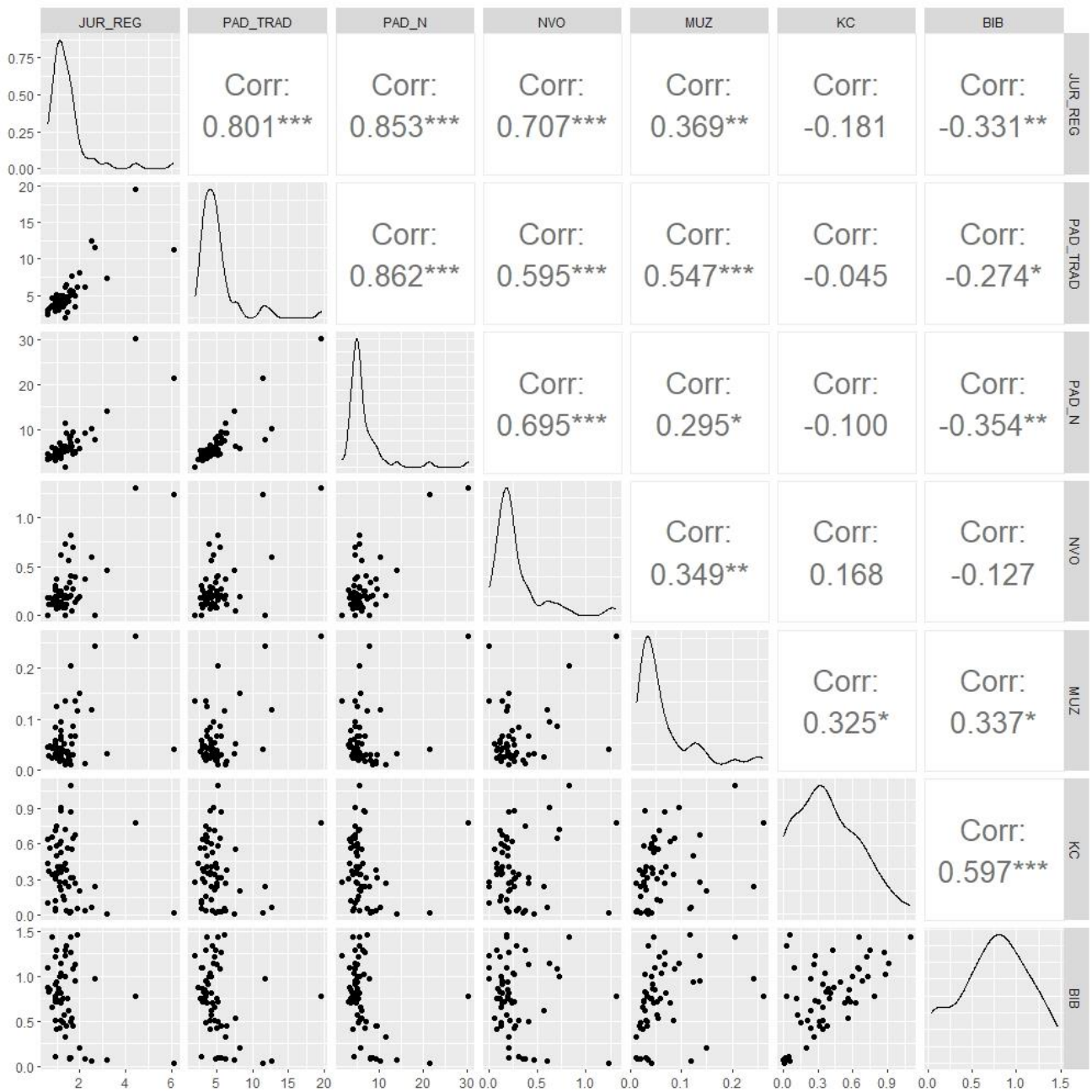
21 pav. Savivaldybių reitingas pagal bibliotekų filialų skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos duomenimis)

22 pav. Savivaldybių reitingas pagal bibliotekų filialų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos duomenimis)

4.1.7. Organizacijų duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica

Rodiklius būtų galima skirti į kelis blokus: 1) kultūros centrai ir bibliotekos (šie rodikliai turi teigiamą, statistiškai reikšmingą koreliacinį ryšį tarpusavyje ir silpnai arba visai nesusiję su likusiais kintamaisiais (ypač kultūros centrų kintamuoju)), 2) likę kintamieji, kur regima teigiama koreliacija (ypač tarp nevyriausybinio sektoriaus aktyvumo, kultūros organizacijų ir jų padalinių skaičiaus). Skaičiuojant aritmetinį vidurkį šie du blokai vienas kitą iš dalies kompensuoja, tuo tarpu kintamieji, tarp kurių fiksuojamas teigiamas ir statistiškai reikšmingas koreliacinis ryšys, padidina vienas kito įtaką subindekse.

23 pav. Organizacijų rodiklių sklaidos diagramos, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę (, *** – 0.001, **, – 0.01, *, – 0.05, , – 0.1)

4.1.8. SUBINDEKSAS „KULTŪROS ORGANIZACIJOS“

Įvertinus 7-is skirtingus rodiklius: kultūros įmonių skaičių, tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičių, naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičių, nebiudžetinio sektoriaus organizacijų, bibliotekų, muziejų, kultūros centrų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., ir suskaičiavus aritmetinį vidurkį tarp normalizuotų šių rodiklių reikšmių, gaunamas kultūros organizacijų subindeksas.

Pirmoje kultūros organizacijų rodiklių grupės vietoje – Neringos sav. Tai pagal gyventojų skaičių mažiausia savivaldybė – 2021 m. joje registruoti 3 826 gyventojai. Atitinkamai, perskaičiavus kultūros įstaigų ir jų padalinių bei kitus infrastruktūros rodiklius, nustatyta, kad vienas gyventojas, lyginant su kitomis savivaldybėmis, turi plačiausią prieinamų kultūros infrastruktūros elementų spektrą. Neringos savivaldybė surinko 85 balus iš 100 ir 1,5 k. lenkia antroje vietoje likusią Ignalinos r. sav. Trečiojoje pozicijoje esanti Vilniaus m. sav. nuo Neringos sav. atsilieka beveik dvigubai.

Visgi nė viena savivaldybė nedominavo visuose išskirtuose kultūros organizacijų rodikliuose. Minėta Neringa taip pat nesurinko maksimalios balų sumos, tad net ir lyderiaujančiai savivaldybei lieka erdvės progresuoti (pavyzdžiui, galėtų augti kultūros įmonių, tenkančių 1 tūkst. gyv., skaičius).

Žemiausioje pozicijoje – Visagino sav. Joje gyvena beveik 20 tūkst. gyv., ir jiems tenkanti kultūros organizacijų dalis yra mažesnė, jei lygintume su kitomis savivaldybėmis. Visagino sav. surinktas balas nuo Neringos sav. skiriasi daugiau nei 11 kartų, tad vienam gyventojui prieinama įvairovė skiriasi reikšmingai.

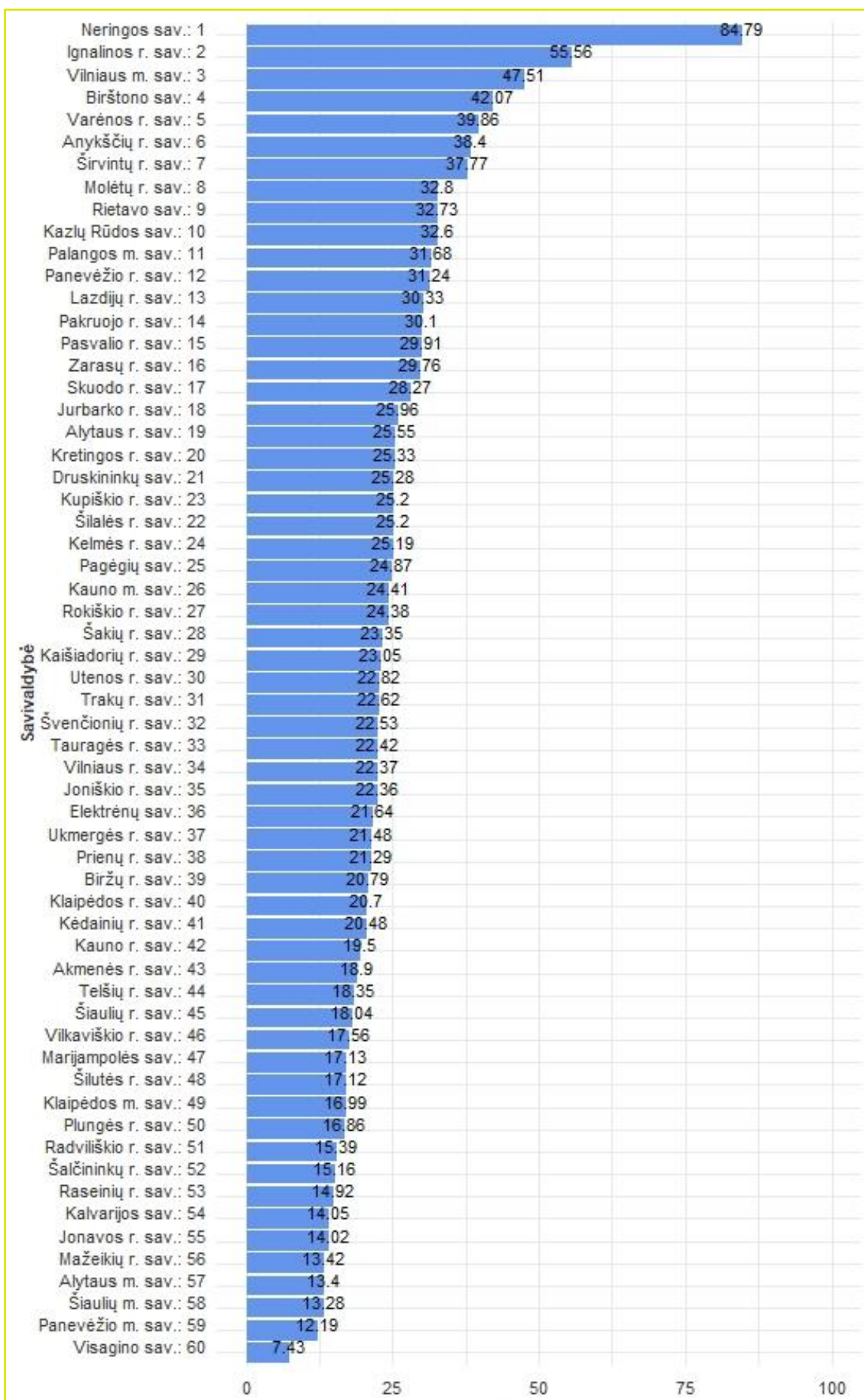
Kultūros organizacijų subindekso reitingo apačioje taip pat yra Alytaus m. sav. (57 vieta), Šiaulių m. sav. (58 vieta), Panevėžio m. sav. (59 vieta). Tai didžiųjų miestų savivaldybės, kuriose, perskaičiavus tūkst. gyventojų tenkančią kultūros infrastruktūros dalį, gaunama mažesnė nei kitose savivaldybėse pasiūla. Šiuo atveju pagal kultūros infrastruktūros kiekį, tenkantį tūkst. gyventojų, didžiųjų miestų savivaldybės susilygina su kaimiškųjų savivaldybių gyventojų situacija (panaši situacija kaip Jonavos r. sav., Kalvarijos sav.).

Visų subindekso rodiklių didžiausias ir mažiausias reikšmes pasiekusių savivaldybių apibendrinimas pateikiamas ir toliau pridedamoje lentelėje. Apibendrinus matyti, kad Neringos sav. aukščiausias reikšmes įgyja net 4-iose atskiruose rodikliuose ir tai lemia aukščiausią subindekso reikšmę.

Pagėgių sav. ne kartą užfiksuota tarp žemiausių rodiklių reikšmių, tačiau bendrame subindekso reitinge liko pakankamai aukštai – 25 pozicijoje. Pagėgių sav. labai silpnas kultūros ir kūrybinių industrijų sektorius, taip pat labai menkas nebiudžetinis sektorius. Tačiau vertinant rodiklius, susijusius su biudžetiniu sektoriumi, vienam gyventojui tenkančios infrastruktūros apimtys yra neretai geresnės nei didesnėje dalyje kitų savivaldybių (pavyzdžiui, pagal vienam gyventojui tenkančių muziejų skaičių Pagėgiai yra 6-oje reitingo pozicijoje, pagal bibliotekų skaičių – 8-oje). Tad biudžetinis sektorius Pagėgiuose yra atsakingas už kultūros pasiūlos formavimą ir įvairovės užtikrinimą.

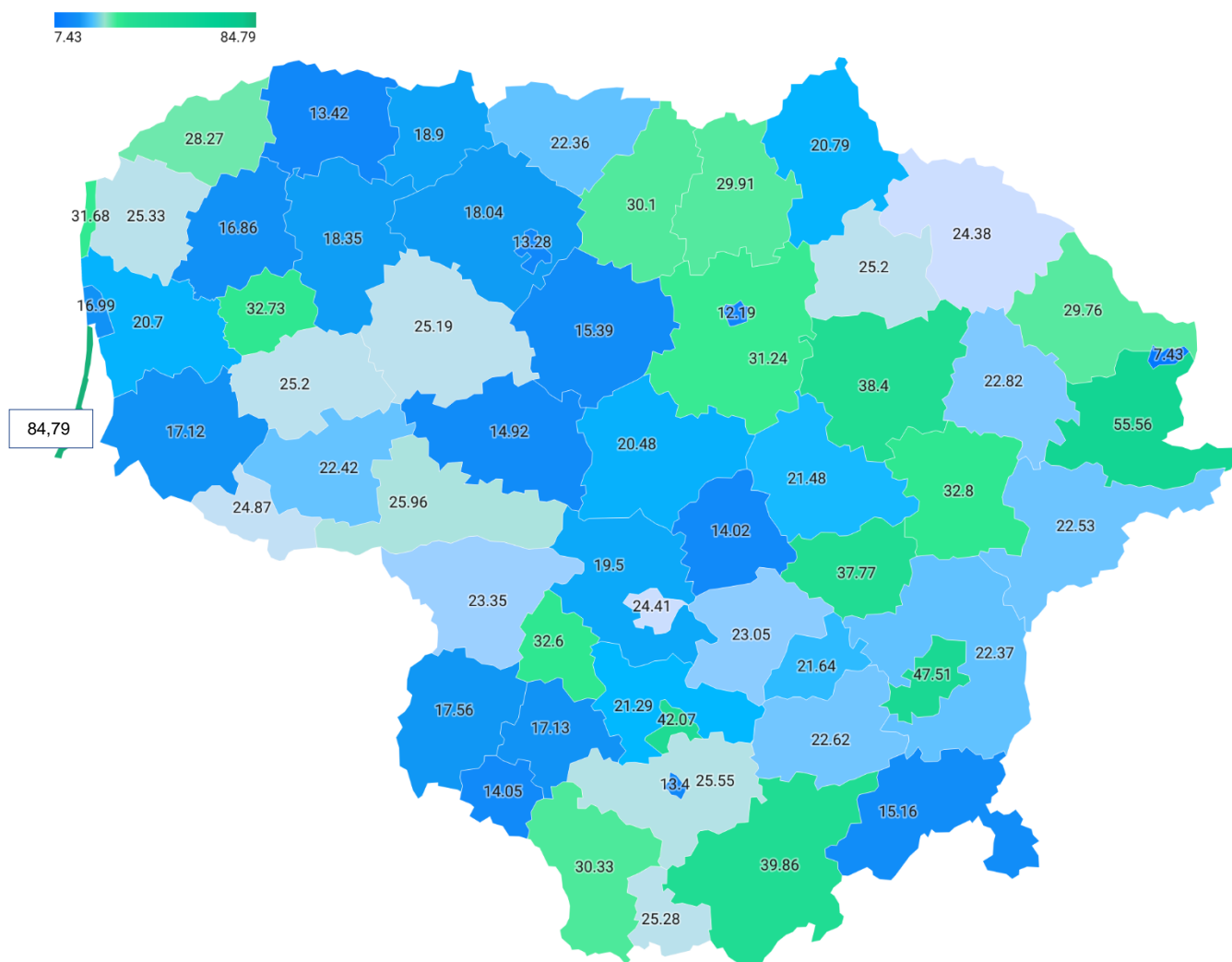
8 lentelė. Sub-indekso „kultūros organizacijos“ ir jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės bei jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės)

Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Kultūros įmonių skaičius (pagal juridinio kodo registracijos vietą), tenkantis 1 000 gyv.	Vilniaus m. sav.	6,122	Šilalės r. sav.	0,595
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	19,603	Pagėgių sav.	1,91
Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	30,319	Pagėgių sav.	1,637
Nebiudžetinio sektoriaus organizacijų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	1,307	Pagėgių sav., Kalvarijos sav., Birštono sav.	0
Muziejų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	0,261	Šalčininkų r., Visagino, Pakruojo r., Kazlų Rūdos, Kalvarijos, Alytaus r.	0
Kultūros centrų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Ignalinos r. sav.	1,094	Kauno m. sav.	0,007
Bibliotekų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Molėtų r. sav.	1,462	Vilniaus m. sav.	0,036
SUBINDEKSAS: KULTŪROS ORGANIZACIJOS	Neringos sav.	84,79 balo	Visagino sav.	7,43 balo

24 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros organizacijų subindeksą (sudaryta autorės)

SKI: kultūros organizacijos, 2021

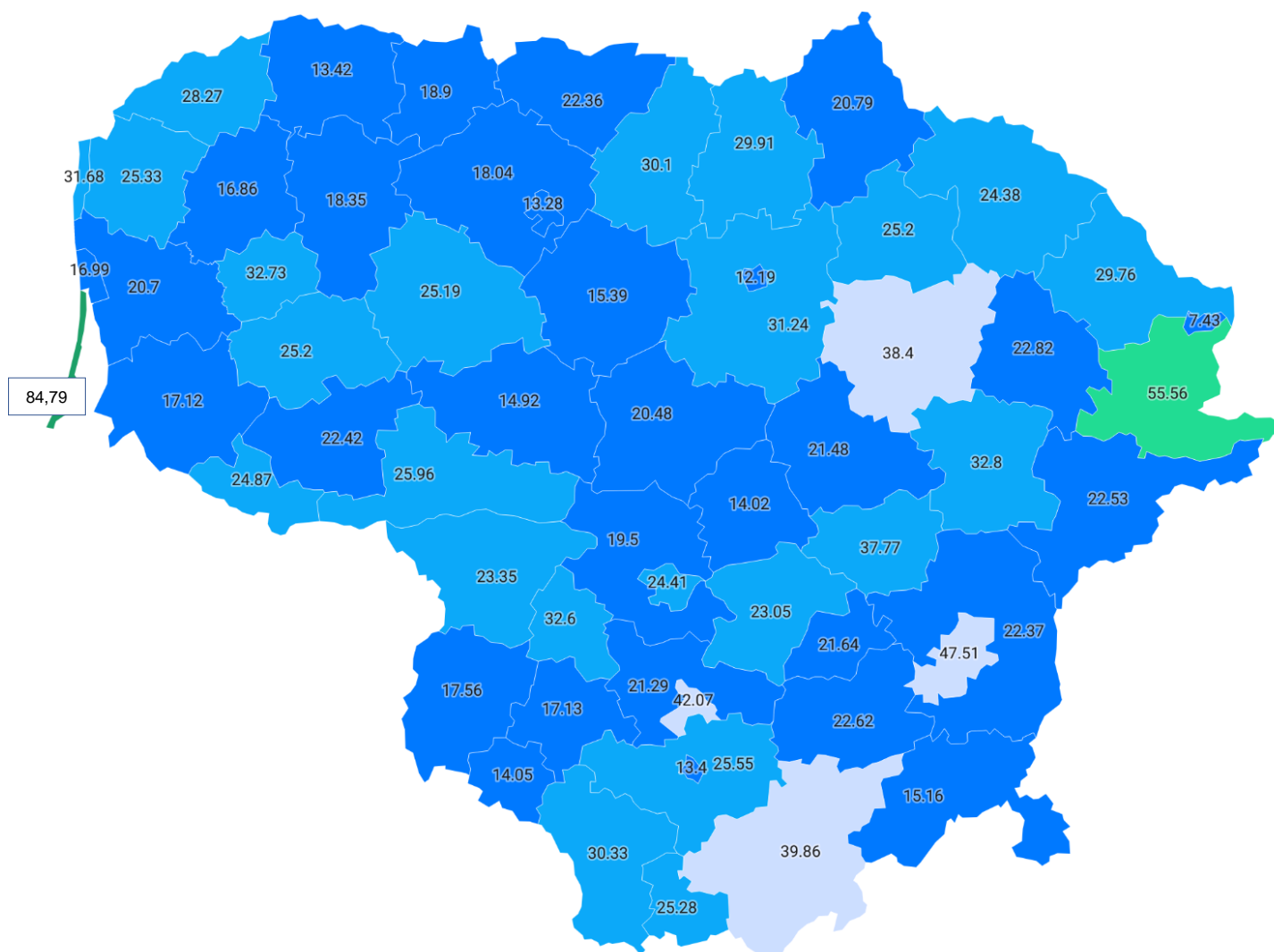

25 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros organizacijų subindeksą (sudaryta autorės)

Žemėlapis vizualiai demonstruoja, kaip pasiskirsto subindekso „kultūros organizacijos“ reikšmės po Lietuvą. Kuo tamsesnė mėlyna spalva, tuo mažesnė subindekso reikšmė. Kuo savivaldybės spalva tamsiau žalia, tuo subindekso reikšmė didesnė. Žalia spalva priskiriama savivaldybėms, kurios surinko daugiau nei 28 balus (patenka 17 savivaldybių). Kitaip tariant, didžiojoje dalyje savivaldybių vienam gyventojui tenka mažas skaičius kultūros organizacijų.

SKI: kultūros organizacijos, 2021

■ < 22.9 ■ 22.9–38.37 ■ 38.37–53.85 ■ 53.85–69.32 ■ ≥ 69.32

26 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros organizacijų subindeksą. Grupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Dar geriau situacija matoma, kai subindekso rezultatai vertinami grupuojant duomenis, t. y. atskira vienoda spalva skiriama į vieną grupę patenkantiems rezultatams. Pagal gautas indekso reikšmes sudarius penkias savivaldybių grupes matoma, kad didžiojoje Lietuvos dalyje situacija yra labai panaši, – tiksliau tariant, panašiai neigiama pagal gyventojams tenkančias kultūros organizacijas. Stipriau pozityviai išsiskiria tik Ignalinos r. sav. ir Neringos sav. Tai lemia ir mažesnis šių savivaldybių gyventojų skaičius. Neringos sav. 2021 m. buvo 3 826 gyventojai (pati mažiausia pagal gyventojų skaičių savivaldybė), Ignalinos r. sav. – 14 627 gyventojai (viena mažiausių pagal gyventojų skaičių savivaldybių – patenka į mažiausių dešimtuką). Savivaldybių reitingas pagal gyventojų skaičių pateikiamas 13-ame priede.

4.2. KŪRĒJAI

KŪRĖJAI 2021 METAIS LIETUVOJE

10 569 profesionalaus meno kūrėjai Lietuvoje (skaičius apribotas prieinamų duomenų šaltinių, todėl galutinis kūrėjų skaičius yra didesnis).

58 % profesionalaus meno kūrėjų gyveno Vilniaus mieste.

3 370 meno mėgėjų kolektyvų. Daugiausiai jų Panevėžio r. ir Kauno r. sav. (196 ir 152 atitinkamai).

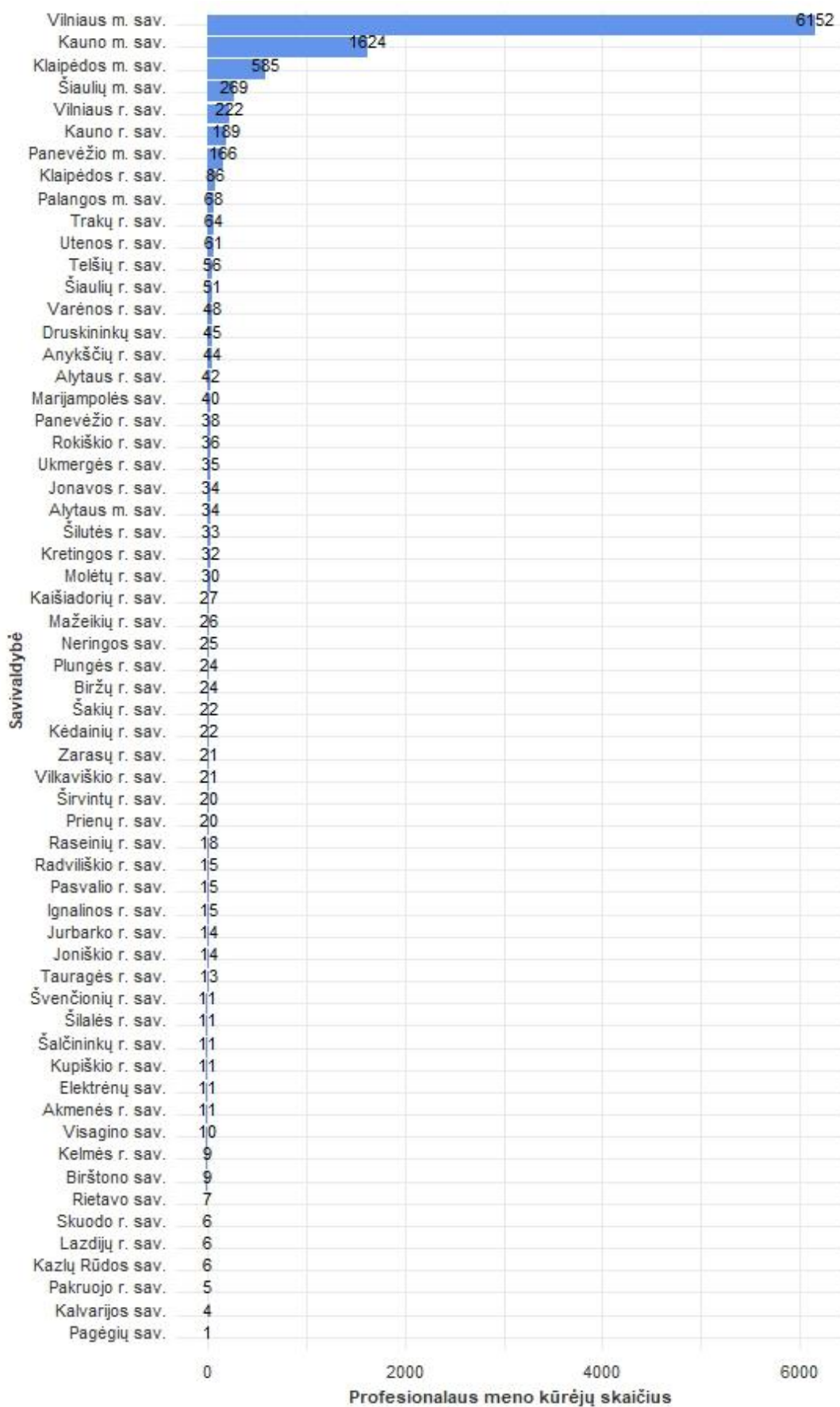
Kūrėjų grupėje vertinami rodikliai:

1. **profesionalaus meno kūrėjų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
2. **meno mėgėjų kolektyvų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.

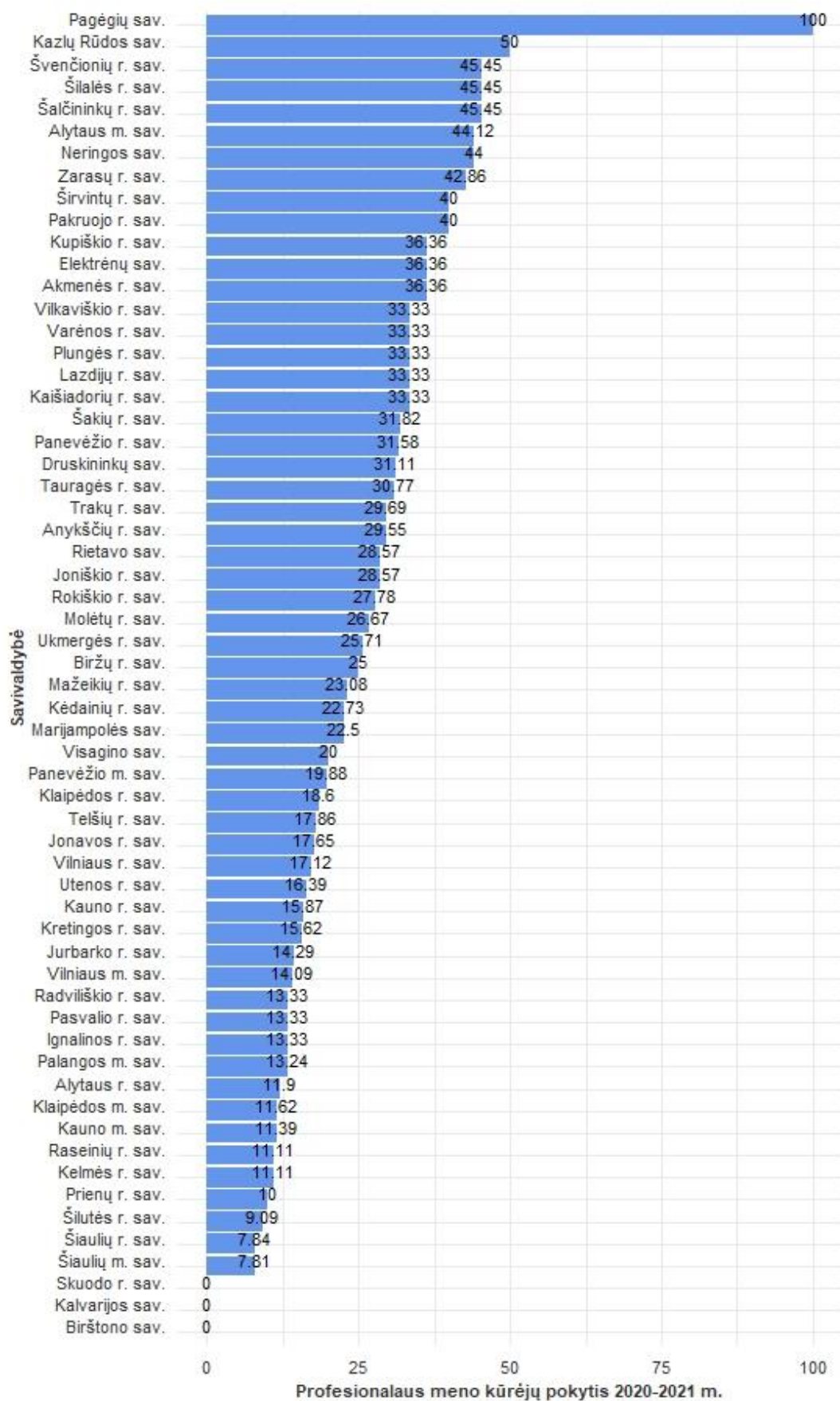
4.2.1. Profesionalaus meno kūrėjų duomenys

Profesionalaus meno kūrėjų rodiklis sudarytas susiejant asmenų, teikusių LKT paraiškas stipendijoms gauti, MKO narių bei VMI meno kūrėjų, turinčių paramos gavėjo statusą, sąrašus. Skaičiuojama kumuliatyvinė suma nuo 2014 iki 2021 m. Ne visi kūrėjai turi identifikuotą savivaldybę (pagal gyvenamąją vietovę), taip pat dalis kūrėjų gyvena užsienyje, tad į analizę įtraukiami tik kūrėjai, susieti su Lietuvos savivaldybėmis. Be to, kūrėjai skirtingais metais gali būti fiksuojami skirtingose savivaldybėse arba gyvena ir kuria keliose savivaldybėse. Tokiais atvejais tas pats kūrėjas priskirtas kelioms savivaldybėms (arba skirtingoms savivaldybėms skirtingais laikotarpiais). Pasirinkimas motyvuojamas tuo, kad abi savivaldybės gali patirti menininko kuriamą naudą. Prieš įtraukiant duomenis, atlikta duomenų kokybės kontrolė, tikrinti dublikatai, įvesties klaidos, gimimo ir mirties datos (pvz., 48 kūrėjai pašalinti iš duomenų sąrašo, nes užfiksuotos jų mirtys). Taip pat sutinkama, kad galutinis kūrėjų skaičius galėtų būti didesnis, tačiau susiduriant su duomenų prieinamumu ir sąvokos apibrėžimo iššūkiais vertinama, kad šiame tyrime apskaičiuotas kūrėjų skaičius yra pakankamai tiksliai tendencijas savivaldybėse bei proporcijų skirtumus tarp savivaldybių reprezentuojantis rodiklis.

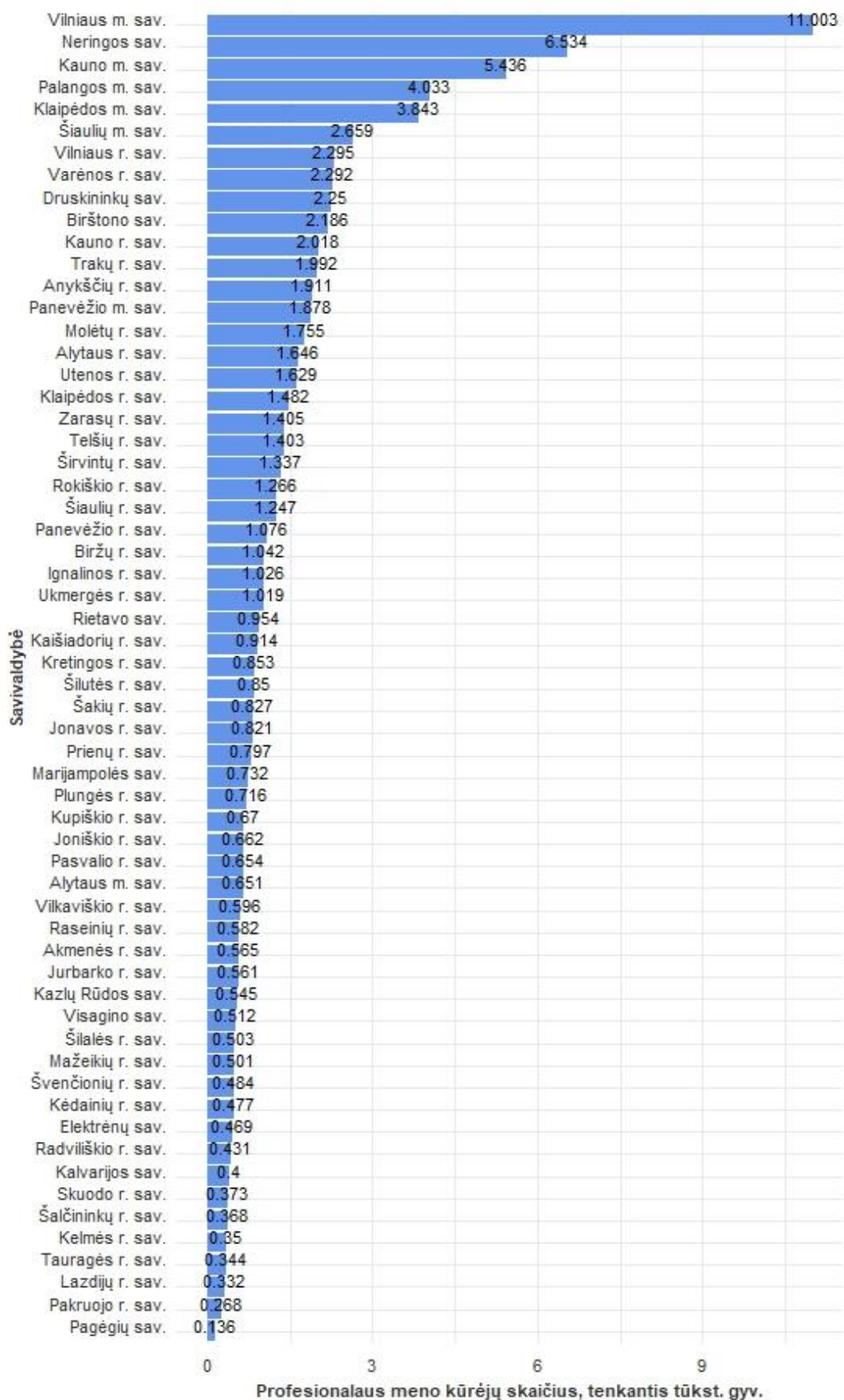
Aprašytu būdu gautas bendras kūrėjų skaičius 2021 m. yra 10 569. Vilniaus m. savivaldybėje 2021 m. kūrė ir gyveno 58 proc. profesionalaus meno kūrėjų, Kauno m. sav. – 15 proc., Klaipėdos m. sav. – 5,5 proc. Kitaip tariant, trijuose didžiuosiuose miestuose užfiksuotas 8 361 kūrėjas, o likusioje Lietuvos dalyje – 2 208 (apie 21 proc. visų Lietuvoje gyvenančių ir kuriančių profesionalių menininkų). Mažiausiai profesionalaus meno kūrėjų suskaičiuota Pagėgių sav. – 1. Iki 10-ies profesionalaus meno kūrėjų suskaičiuojama Kalvarijos sav., Pakruojo r. sav., Kazlų Rūdos sav., Lazdijų r. sav., Skuodo r. sav., Rietavo, Birštono sav., Kelmės r. sav. Visagino sav. suskaičiuota 10 kūrėjų. Kaip ir minėta, suprantama, kad nors menininkai nurodo gyvenantys vienoje savivaldybėje, kūrybinę veiklą gali vykdyti skirtingose vietovėse, todėl mažas kūrėjų skaičius dar nereiškia, kad tose savivaldybėse nėra profesionalaus meno. Tačiau šis skaičiavimas vis tiek parodo kiekvienos savivaldybės patrauklumą kūrėjams gyventi ir kurti, realizuoti savo sumanymus, o kartu ir savivaldybės kūrybinį potencialą.

27 pav. Savivaldybių reitingas pagal profesionalaus meno kūrėjų skaičių 2021 m. (sudaryta autorės)

28 pav. Savivaldybių reitingas pagal profesionalaus meno kūrėjų pokytį 2020–2021 m., proc. (sudaryta autorės, remiantis LKT, MKO ir VMI duomenimis)

29 pav. Savivaldybių reitingas pagal profesionalaus meno kūrėjų skaičiaus pokytį 2020–2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT, MKO ir VMI duomenimis)

Lyginant 2020 ir 2021 m. pagal kūrėjų skaičių, matoma augimo tendencija daugelyje savivaldybių (bent vienu kūrėju). Nė vienu profesionalaus meno kūrėju nepadaugėjo tik Skuodo r., Kalvarijos ir Birštono sav.

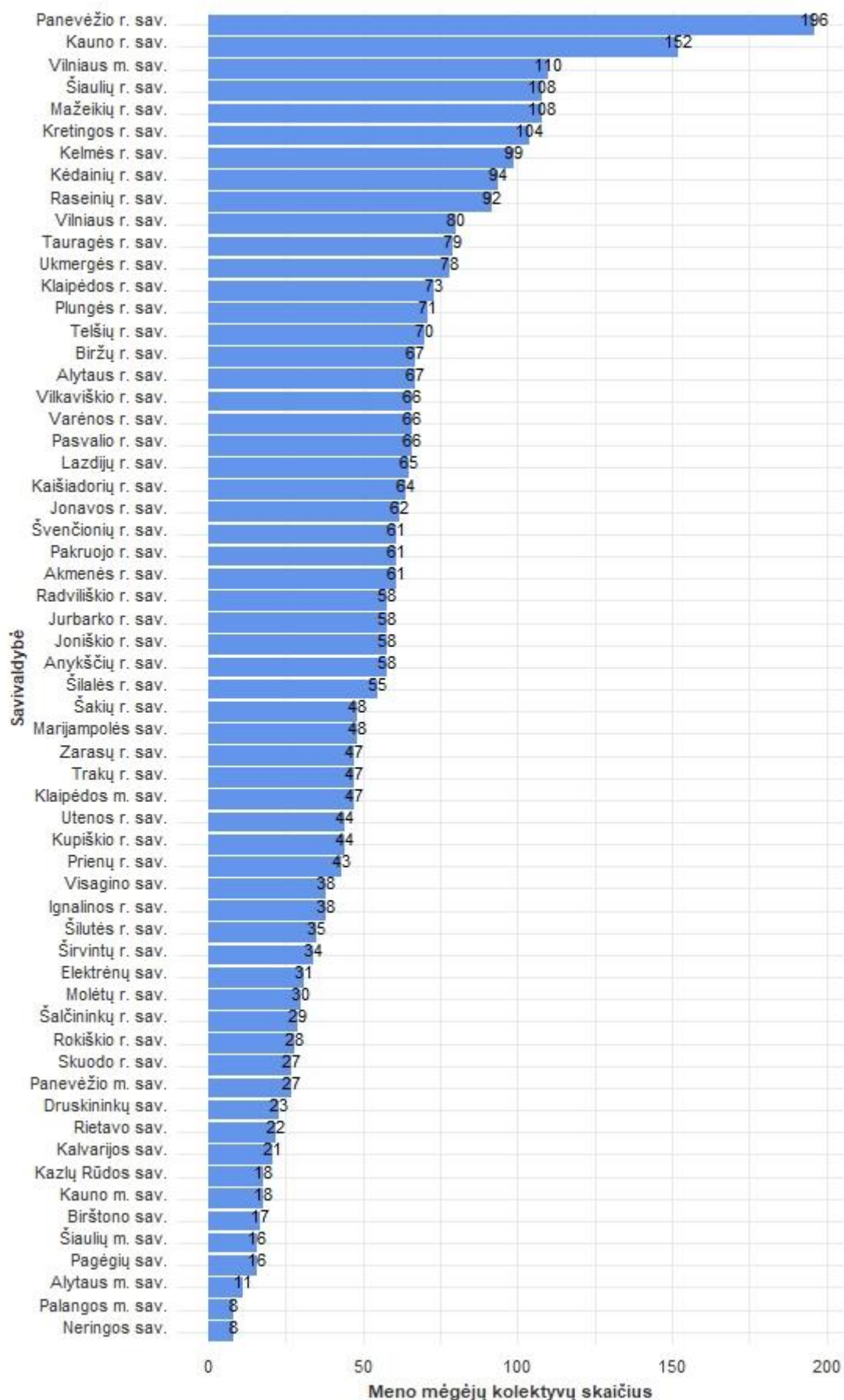
Didžiausias profesionalaus meno kūrėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv., yra Vilniaus m. sav. Antroje reitingo pozicijoje esančią Neringos sav. Vilniaus miestas lenkia dvigubai. Trečioje reitingo pozicijoje – Kauno m. sav. Joje 1 tūkst. gyventojų tenka apie 5-is profesionalaus meno kūrėjus. Šiuo atveju verta atkreipti dėmesį į skirtumus tarp absoliutinių reikšmių. Vilniaus miesto savivaldybėje suskaičiuota daugiau nei 6 000 kūrėjų, Kauno m. sav. – per 1 600, o Neringos sav. – 25. Nors suprantama, kad mažoje pagal gyventojų skaičių savivaldybėje galime suskaičiuoti ir mažiau menininkų, tačiau absoliutiniai atotrūkių tarp lyderiaujančių savivaldybių yra milžiniški ir pagal galimybes bei kultūrinę įvairovę tiek Vilniaus m. sav., tiek Kauno m. sav. Yra pranašesnėse pozicijose.

Mažiausiai profesionalaus meno kūrėjų tenka Pagėgių sav., Pakruojo r. sav., Lazdijų r., Tauragės r., Kelmės r. sav. gyventojams. Čia vienas kūrėjas tenka didesniai nei 3 000 gyventojų skaičiui. Tad situacija net 36 kartus prastesnė nei Vilniaus m. sav., o Pagėgiai atsilieka nuo sostinės ir 80 kartų.

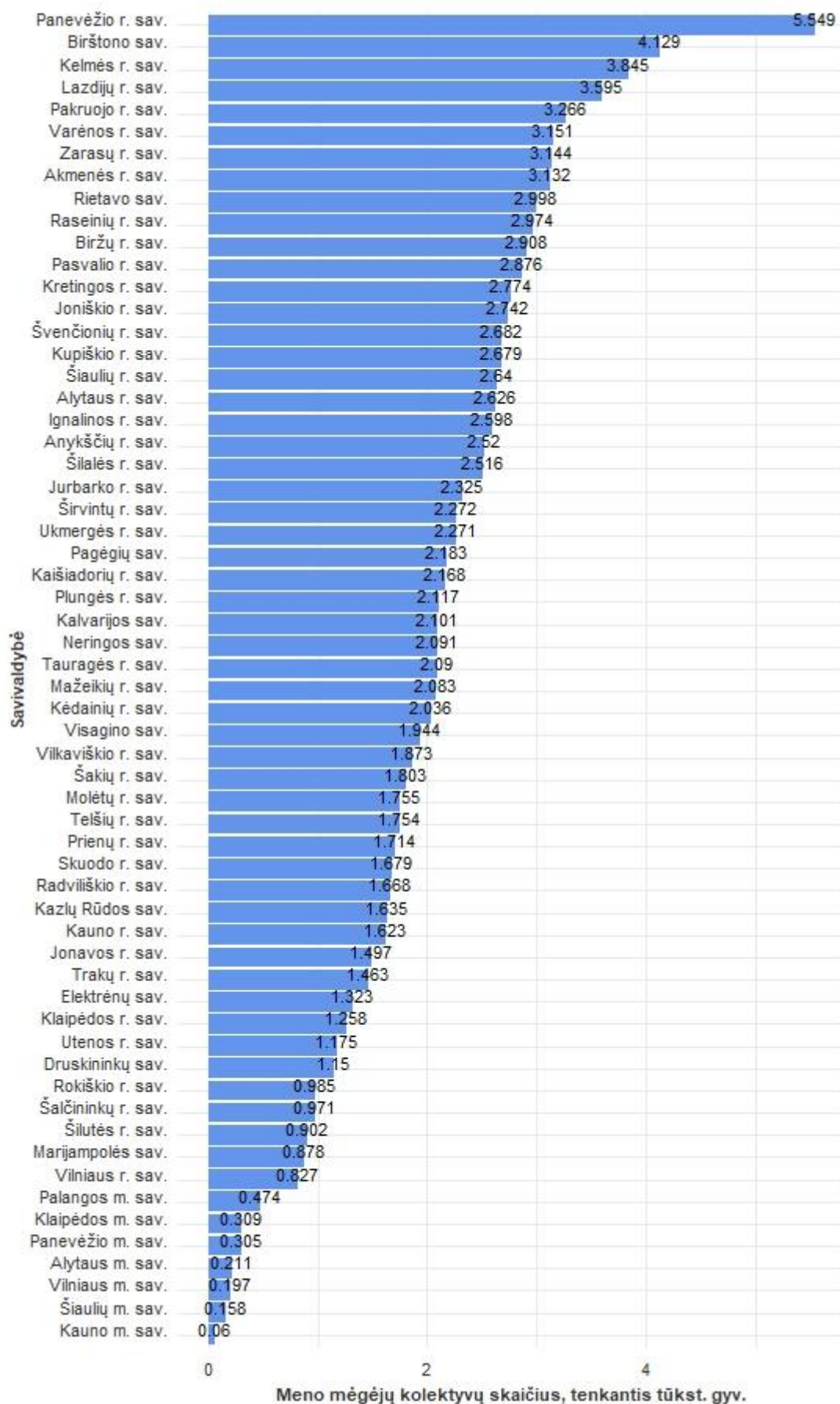
4.2.2. Meno mėgėjų kolektyvų duomenys

Apie meno mėgėjus prieinama informacija yra teikiama Valstybės duomenų agentūros oficialios statistikos portale. 2021 m. Lietuvoje suskaičiuoti 3 370 meno mėgėjų kolektyvų. Daugiausia jų Panevėžio r. ir Kauno r. sav. – 196 ir 152 atitinkamai. Vilniaus m. suskaičiuota 110. Mažiausiai meno mėgėjų absoliutine reikšme yra kurortinėse savivaldybėse – Palangos ir Neringos sav. (po 8).

Įvertinus meno mėgėjų kolektyvų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., pirmoje pozicijoje išlieka Panevėžio r. sav. (daugiau nei 5 kolektyvai, tenkantys 1 tūkst. gyv.). Birštono sav., Kelmės r. sav. rikiuojasi antroje ir trečioje pozicijose. Reitingo apačioje yra didžiųjų miestų savivaldybės. Paskutines tris pozicijas užima Vilniaus, Šiaulių ir Kauno miestų savivaldybės.

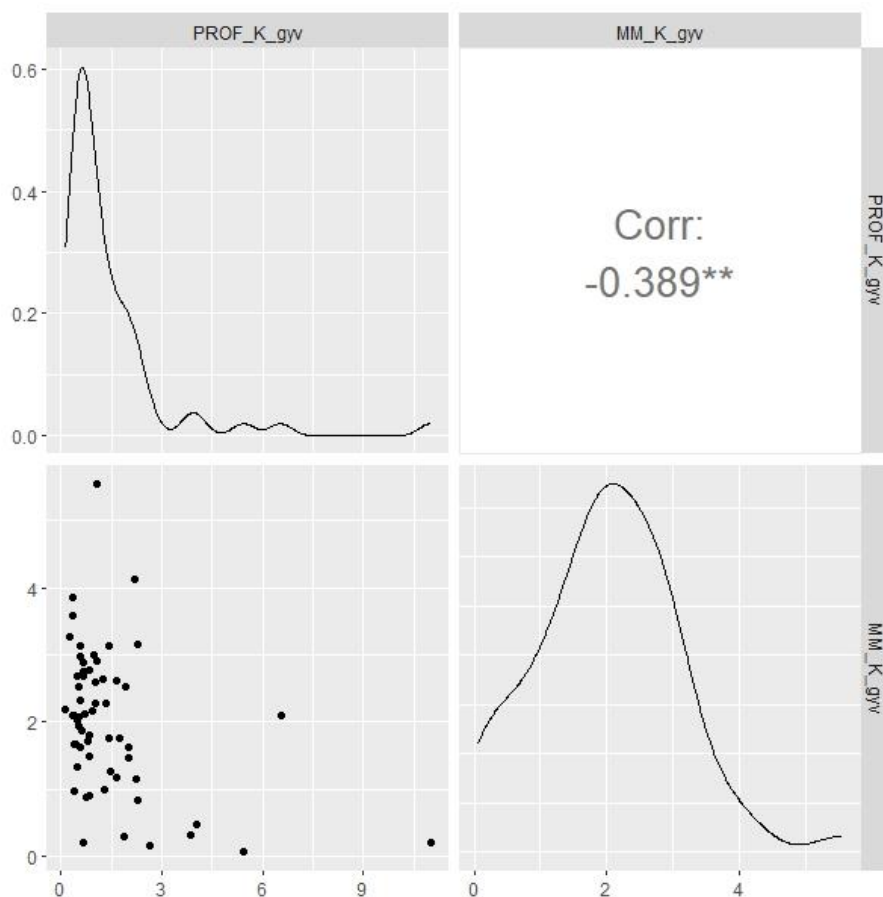
30 pav. Savivaldybių reitingas pagal meno mėgėjų kolektyvų skaičių 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

31 pav. Savivaldybių reitingas pagal meno mėgėjų kolektyvų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv. 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.2.3. Kūrėjų duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica

Tarp rodiklių matomas statistiškai reikšmingas neigiamas koreliacinis ryšys. Jų tarpusavio poveikis (skaičiuojant aritmetinį vidurkį) yra kompensuojantis. Atkreiptinas dėmesys į profesionalaus meno kūrėjų duomenų skirstinį. Matome asimetriją, kuri dar kartą patvirtina tendenciją, kad daugumoje savivaldybių yra labai mažas kūrėjų skaičius, ir tik keliose menininkai koncentruojasi.

32 pav. Kūrėjų rodiklių sklaidos diagrama, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę („***“ – 0.001, „**“ – 0.01, „*“ – 0.05, „.“ – 0.1)

4.2.4. SUBINDEKSAS „KŪRĖJAI“

Įvertinus aritmetinį vidurkį tarp profesionalaus meno kūrėjų skaičiaus ir meno mėgėjų kolektyvų skaičiaus, tenkančio 1 tūkst. gyv., normalizuotų rodiklių, gaunamas antrasis subindeksas, reprezentuojantis kūrėjus savivaldybėse.

Pirmoje pozicijoje yra Panevėžio r. sav. Pagal profesionalaus meno kūrėjų skaičių Panevėžio r. sav. buvo 24 vietoje, tačiau ji dominavo pagal mėgėjų meno kolektyvus, ir tai lėmė aukštą bendro subindekso reikšmę. Antroje reitingo pozicijoje – Vilniaus m. sav. Ji buvo reitingo apačioje pagal meno mėgėjų kolektyvų skaičių, tačiau tai buvo kompensuota aukštu, palyginti su kitomis savivaldybėmis, profesionalaus meno kūrėjų skaičiumi. Trečioje reitingo pozicijoje – Neringos sav.

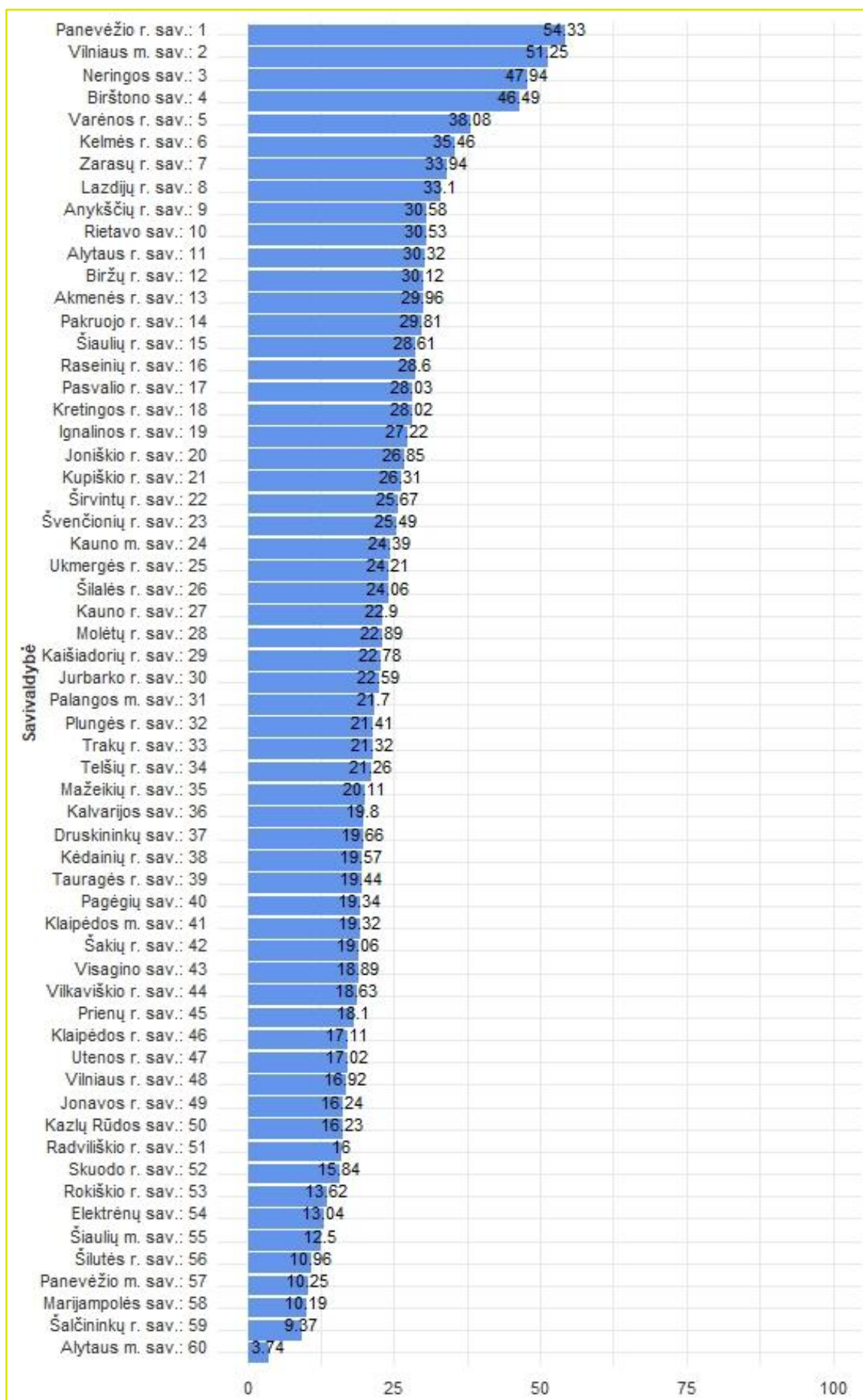
Atkreiptinas dėmesys, kad šioje grupėje aukščiausias surinktas balas yra 54,33 iš 100. Tai rodo, kad yra nemažai potencialo gerinti situaciją visose savivaldybėse.

Mažiausiai tiek profesionalaus meno, tiek mėgėjų meno kūrėjų tūkst. gyventojų tenka Alytaus m. sav. Pastaroji surinko tik 3,74 balo iš 100 ir reikšmingai atsilieka nuo savivaldybių lyderių (daugiau nei 14 kartų).

Vertindami subindekso „kūrėjai“ apibendrinimą pagal kiekvieno rodiklio aukščiausias ir žemiausias reikšmes pasiekusias savivaldybes, dar kartą matome, kokie stiprūs atotrūkiai tarp Lietuvos savivaldybių. Skirtumas tarp Vilniaus m. sav. ir Pagėgių sav. gyventojams tenkančių profesionalaus kūrėjų skaičiaus siekia 80 kartų. Tarp Panevėžio r. sav. ir Kauno m. sav. gyventojams tenkančio mėgėjų meno kolektyvų skaičiaus skirtumas siekia daugiau nei 90 kartų. Visgi pagal apibendrintą subindekso reikšmę žemiausioje pozicijoje lieka Alytaus m. sav., kur stokojama tiek profesionalaus meno kūrėjų, tiek mėgėjų meno kolektyvų.

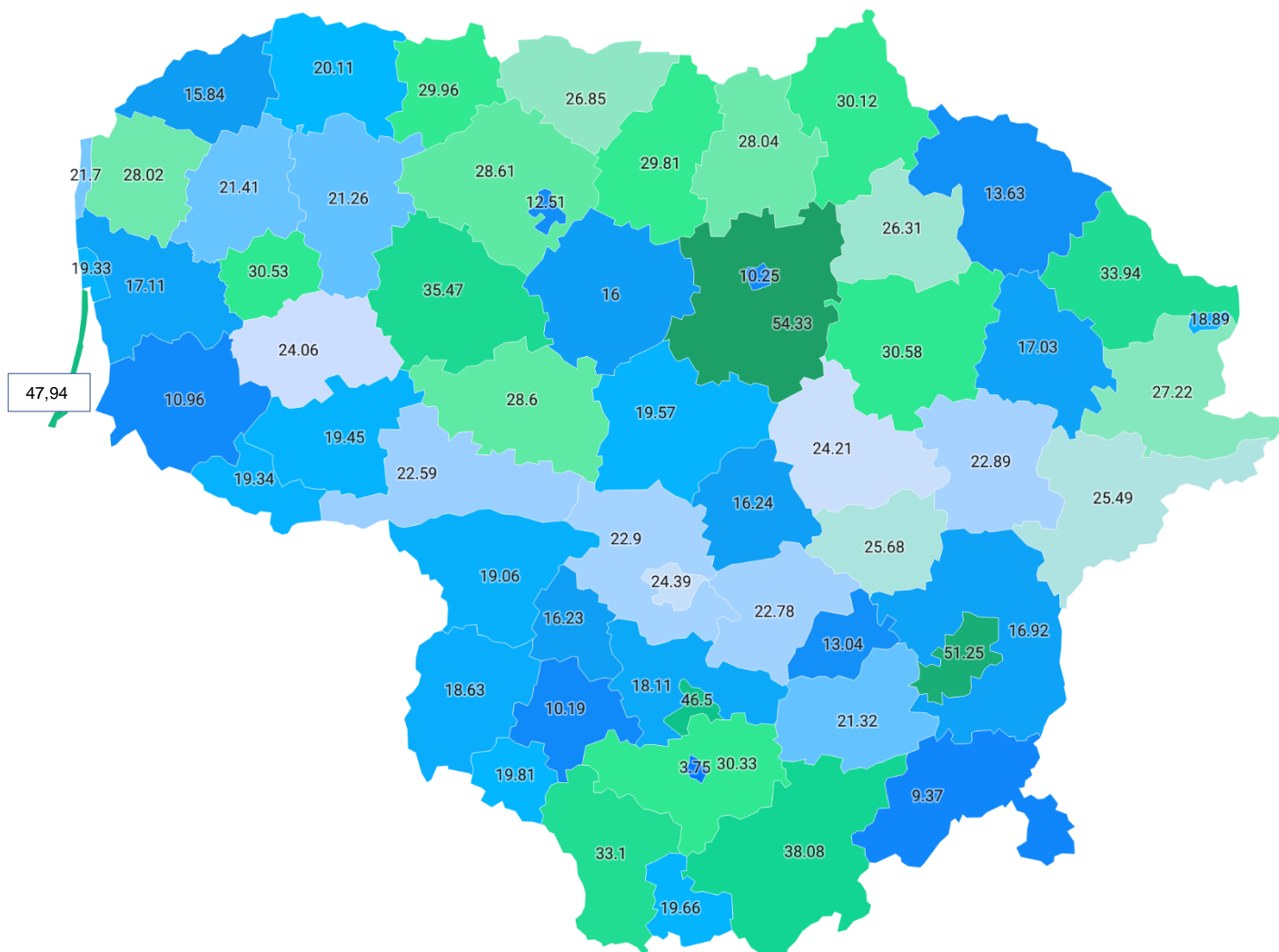
9 lentelė. Subindekso „kūrėjai“ ir jo dedamųjų aukščiausias ir žemiausias reikšmės bei jas pasiekusias savivaldybės (sudaryta autorės)

Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Profesionalaus meno kūrėjų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Vilniaus m. sav.	11	Pagėgių sav.	0,136
Meno mėgėjų kolektyvų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Panevėžio r. sav.	5,5	Kauno m. sav.	0,06
SUBINDEKSAS: KŪRĖJAI	Panevėžio r. sav.	54,33	Alytaus m. sav.	3,74

33 pav. Savivaldybių reitingas pagal kūrėjų subindeksą (sudaryta autorės)

SKI: kūrėjai, 2021

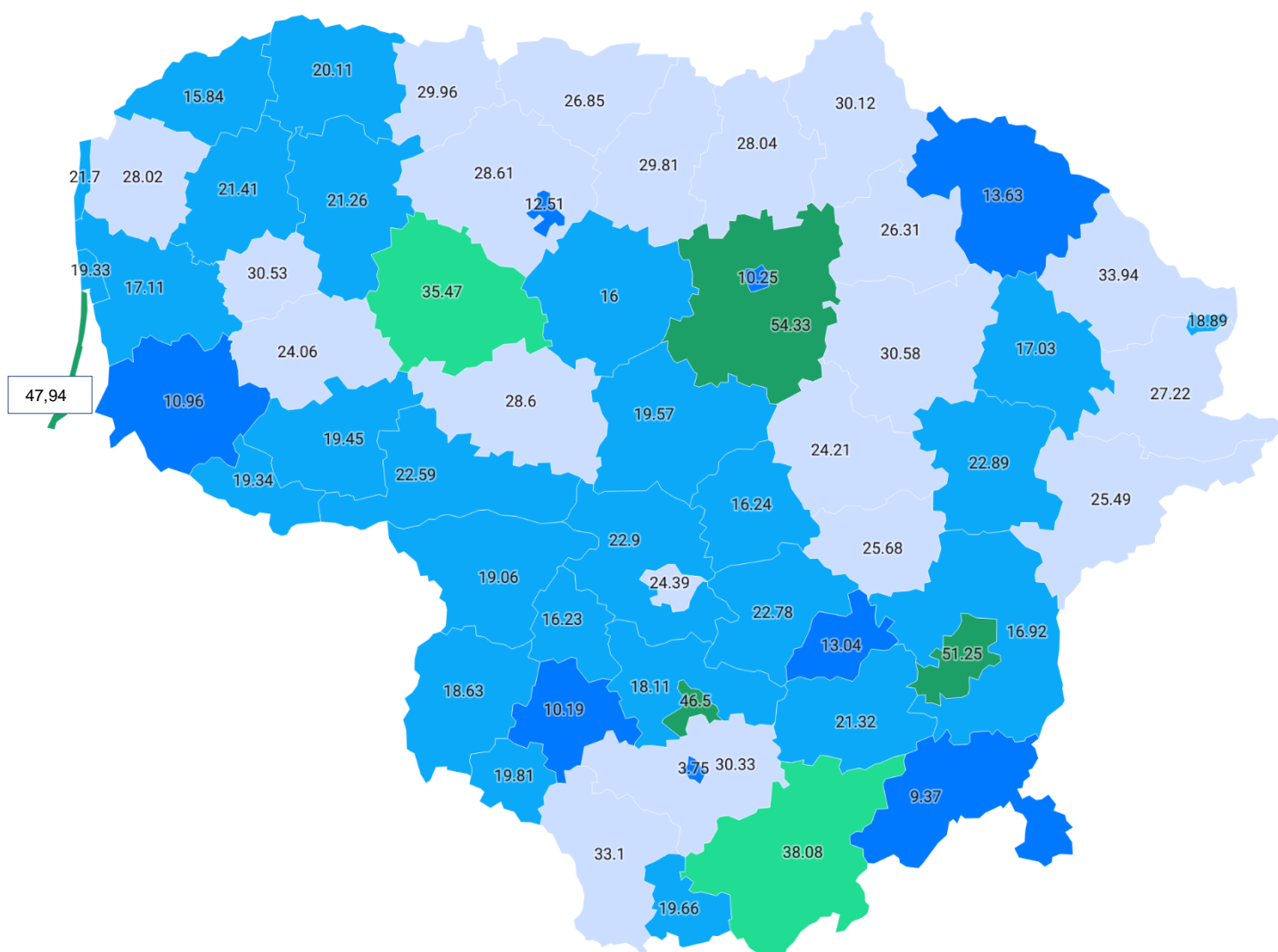
34 pav. Savivaldybių reitingas pagal kūrėjų subindeksą (sudaryta autorės)

Subindekso „kūrėjai“ reikšmės pasiskirsto nuo 3,75 (tamsiai mėlyna spalva) iki 54,33 (tamsiai žalia spalva). Iš pateikto žemėlapis matome, kad Lietuvos savivaldybėse bendras kūrėjų (tiek profesionalaus meno, tiek mėgėjų meno) skaičius, tenkantis tūkst. gyventojų, yra nedidelis. Pozityviau išsiskiria tik Birštono, Neringos, Vilniaus m., Panevėžio r. savivaldybės.

Atkreiptinas dėmesys į Kauno m. sav., kuri šiame indekse liko 24-a. Vertinant profesionalaus meno kūrėjų skaičių, buvo matomas stiprus Vilniaus m. sav. atotrūkis pagal absoliutines reikšmes. Taip pat Kauno m. sav. gyventojams tenka mažiausia dalis ir mėgėjų meno kolektyvų. Tad šioje savivaldybėje pagal gyventojų skaičių turėtų būti reikšmingai daugiau tiek profesionalaus meno kūrėjų, tiek mėgėjų meno kolektyvų. Nors tai antras pagal dydį Lietuvos miestas, jis nėra pakankamai patrauklus kūrėjams, ir į tai reikėtų atkreipti dėmesį politikos formuotojams.

SKI: kūrėjai, 2021

■ < 13.86 ■ 13.86–23.98 ■ 23.98–34.09 ■ 34.09–44.21 ■ ≥ 44.21

35 pav. Savivaldybių reitingas pagal kūrėjų subindeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Vertinant sugrupuotų subindekso reikšmių žemėlapi, dar ryškiau galima matyti egzistuojančius atotrūkius tarp savivaldybių ar Lietuvos teritorijų. Didžioji dalis Vakarų ir Vidurio Lietuvos matomos kaip nepatrauklios kūrėjams. Kiek pozityviau išsiskiria Alytaus apskritis, išskyrus Alytaus m. sav. Pavyzdžiui, Lazdijuose santykis tarp gyventojų ir kūrėjų yra daugiau nei dešimt kartų geriau atliepiamas nei Alytaus m. sav. Vėlgi reikėtų atkreipti dėmesį į tokį stiprų atotrūkį tarp miesto ir rajoninių savivaldybių.

Taip pat kiek pozityviau išsiskiria ir Šiaulių bei Panevėžio apskritys. Tačiau, kaip ir Alytaus m. sav. atveju, šiose apskrityse jų centrai reikšmingai atsilieka – Šiaulių m. sav. ir Panevėžio m. sav., palyginti su rajoninėmis savivaldybėmis, tūkst. gyventojų tenkanti kūrėjų dalis yra iki 3–5 kartus mažesnė.

4.3. KULTŪROS MAKROEKONOMIKA

**KULTŪROS
MAKROEKONOMIKA
2021 METAIS LIETUVOJE**

~ 4,6 mlrd. Eur kultūros įmonių ir jų padalinių apyvarta

89 714 kultūros sektoriaus darbuotojų

21 602 darbuotojai, dirbę tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose įmonėse ir jų padaliniuose. Daugiausiai jų dirbo Vilniaus m. sav. (35 proc., 7 582 darbuotojai)

68 112 darbuotojai, dirbę naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose įmonėse ir jų padaliniuose. Daugiau nei 54 proc. jų dirbo Vilniaus m. sa.v (36 995 darbuotojai)

1,3 mlrd. Eur bendros kultūros sektoriaus įmonių išlaidos darbuotojams

1,945 mlrd. Eur bendra kultūros sektoriaus įmonių sukurta pridėti vertė. Iš šios sumos 87 proc. sukūrė naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiosios įmonės ir jų padaliniai

Kultūros makroekonomikos rodiklių grupę sudaro:

1. **tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta**, Eur / 1 gyv.
2. **naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta**, Eur / 1 gyv.;
3. **išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą** ((tradicinės kultūrinės veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmoku), Eur / 1 darbuotojui;
4. **išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą** ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmoku), Eur / 1 darbuotojui;
5. **darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą** (tradicinės kultūrinės veiklos), tenkantis 1 000 gyv.;
6. **darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą** (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), tenkantis 1 000 gyv.;
7. **pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą** (tradicinės kultūrinės veiklos), Eur / 1 gyv.;
8. **pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą** (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), Eur / 1 gyv.

4.3.1. Apyvarta

Apyvarta parodo bendrąsias įmonės įplaukas už parduotas prekes ir paslaugas per metus. Vertinant apyvartos rodiklį išskiriamos įmonės pagal veiklos pobūdį: tradicines kultūrinės veiklas vykdančios įmonės ir naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančios įmonės. **2021 metais bendra šių įmonių su padaliniais apyvarta siekė beveik 4,6 mlrd. Eur. Tai sudarė apie 3,7 proc. metinės nefinansinių įmonių apyvartos Lietuvoje.**

Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta

Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių 2021 metų apyvarta Lietuvoje siekė 684,47 mln. Eur. Apie pusę šios sumos sudarė Vilniaus m. sav. veikusios įmonės ir jų padaliniai. **Trijų didžiųjų miestų įmonės sukuria beveik 70 proc. apyvartos.**

Standartizavus pastarąjį rodiklį 1 gyventojui nustatyta, kad didžiausia įmonių apyvartos dalis, tenkanti vienam gyventojui, yra Druskininkų savivaldybėje, Vilniaus m. ir Neringos

savivaldybėse. Mažiausia dalis vienam gyventojui tenka Visagino, Kalvarijos ir Pagėgių savivaldybėse.

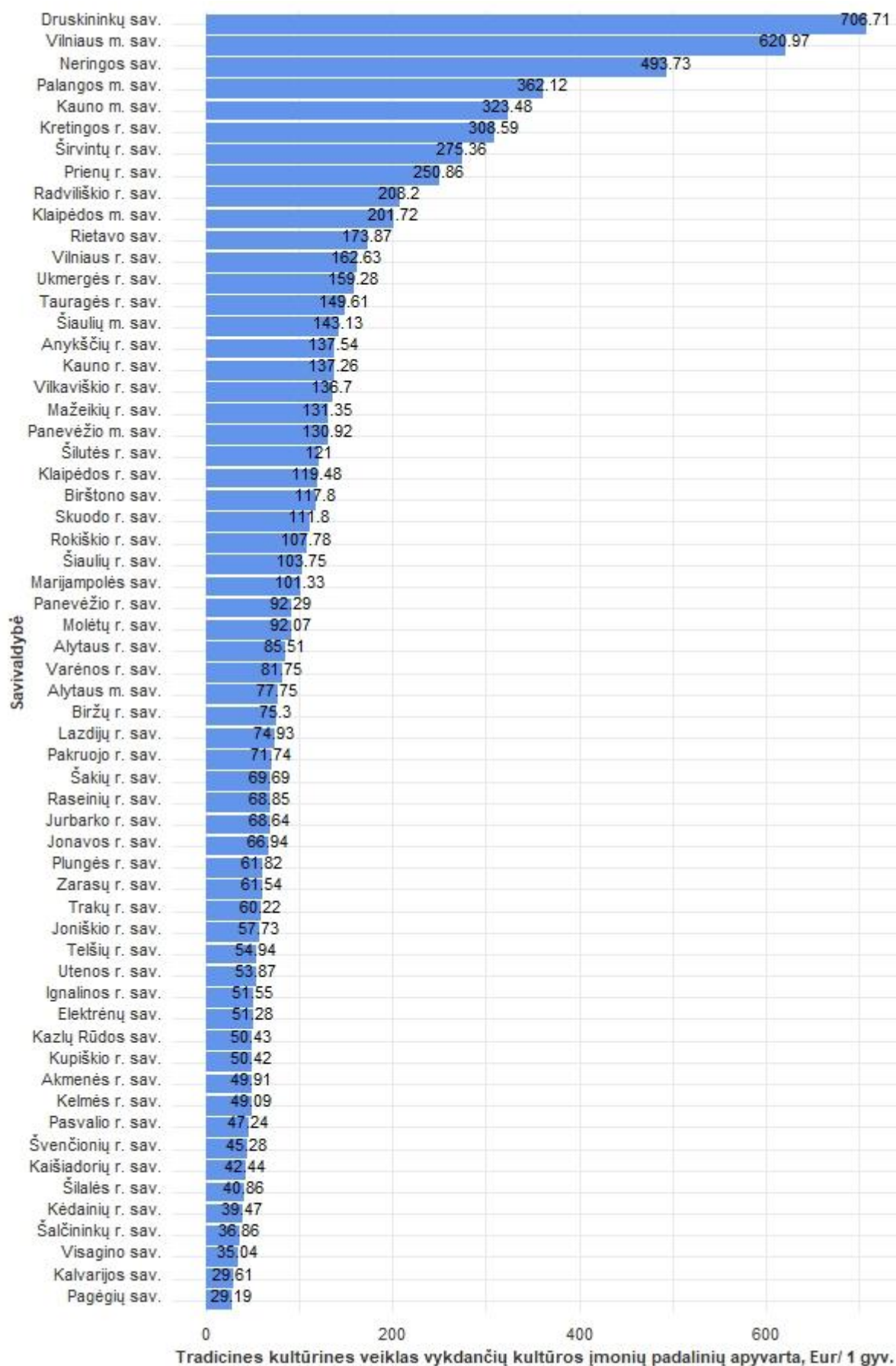
Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta

Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta 2021 metais siekė 3,9 mlrd. Eur. Iš šios sumos 2,85 mlrd. sudarė Vilniaus m. sav. įmonės ir jų padaliniai. **Trys didieji miestai sudarė beveik 89 proc. visos apyvartos naujųjų kūrybinių industrijų veiklos srityje.** Tad trijų didžiųjų miestų lyderystė yra dar stipresnė nei tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių atveju.

Standartizavus apyvartos dydį, tenkantį vienam gyventojui, trijų didžiųjų miestų lyderystė išlieka reikšminga. Mažiausia dalis vienam gyventojui, kaip ir tradicinių kultūrinių veiklų srityje, išlieka Visagino, Kalvarijos ir Pagėgių savivaldybėse.

36 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių padalinių apyvartą tūkst. Eur per 2021 metus
(sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

37 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių padalinių apyvartą Eur / 1 gyv. per 2021 metus (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

38 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvartą tūkst. Eur per 2021 metus (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

39 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvartą Eur / 1 gyv. per 2021 metus (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.3.2. Dirbančių asmenų skaičius

Vertinant dirbančių asmenų skaičiaus rodiklį išskiriamos įmonės (padaliniai) pagal veiklos pobūdį: tradicines kultūrinės veiklas vykdančios įmonės ir naujasias kultūrinės veiklas vykdančios įmonės. **Bendrai šalyje 2021 m. dirbo 89 714 kultūros sektoriaus darbuotojų.**

Tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir padaliniuose dirbančių asmenų skaičius

2021 m. tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose įmonėse dirbo 21 602 darbuotojai. Daugiausiai jų dirbo Vilniaus m. sav. – 35 proc. (7 582 darbuotojai), Kauno m. sav. – 13 proc., Klaipėdos m. sav. – 6 proc. Mažiausiai šių darbuotojų – Rietavo, Kazlų Rūdos, Kalvarijos (po 31 darbuotoją), Pagėgių sav. (14 darbuotojų).

Standartizavus rodiklį pagal gyventojų skaičių, reitingas šiek tiek pasikeičia. Daugiausiai kultūros darbuotojų 1 tūkst. gyv. tenka Druskininkų, Neringos ir Palangos sav. Mažiausiai – Visagino, Šalčininkų r. ir Pagėgių sav.

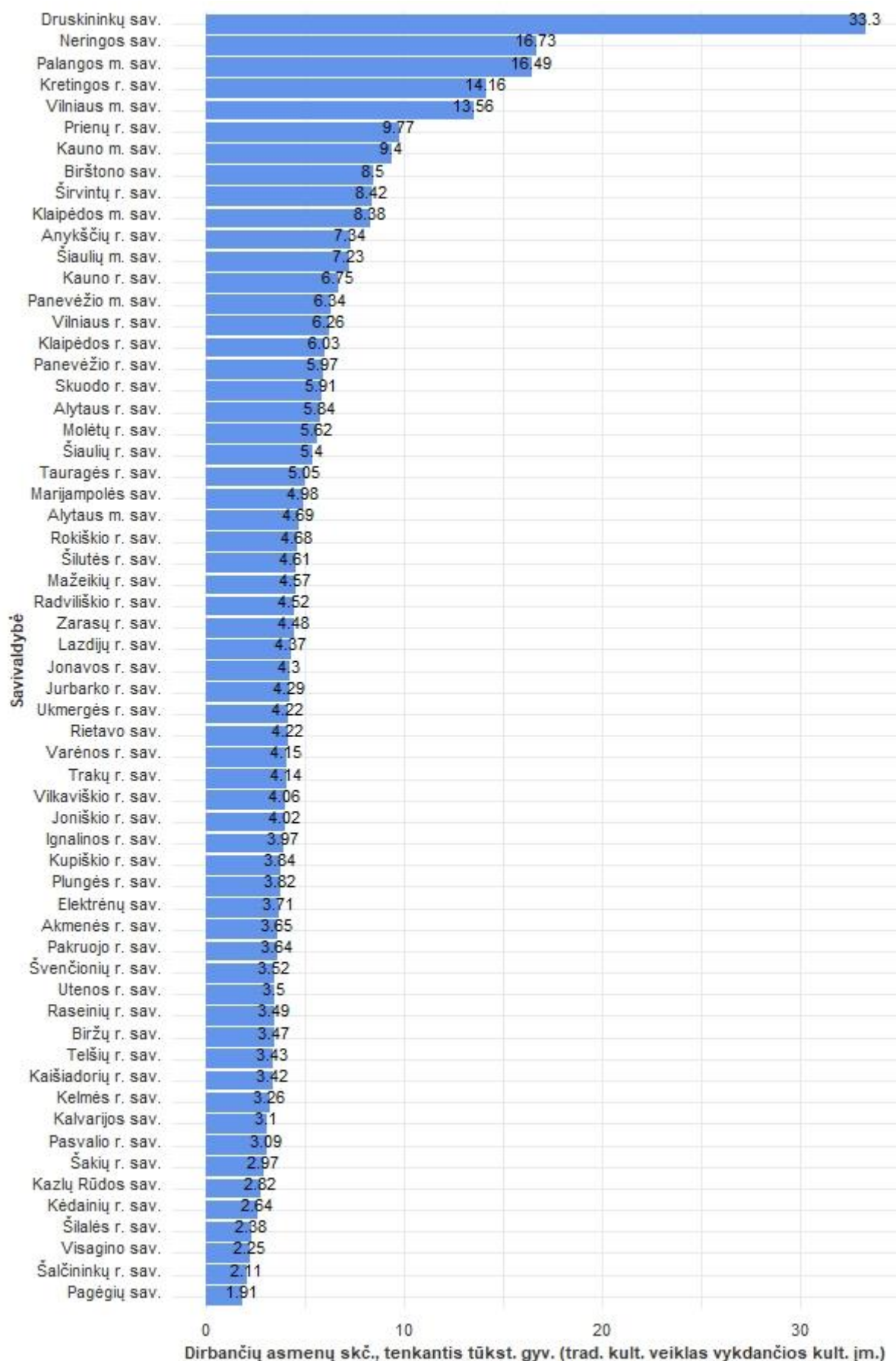
Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir padaliniuose dirbančių asmenų skaičius

2021 metais dirbo 68 112 darbuotojų naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose įmonėse. Daugiau nei 54 proc. jų dirbo Vilniaus m. sav. (36 995 darbuotojai). Vilniaus m. sav. atotrūkis stipresnis nei tradicinių kultūrinių veiklų atveju. Kauno m. sav. dirbo apie 17 proc. (11 392 darbuotojai), Klaipėdos m. sav. – 4 proc. (2 800 darbuotojų). Mažiausiai jų (absoliutine išraiška) buvo Rietavo, Birštono, Pagėgių sav.

Standartizavus rodiklį pagal gyventojų skaičių, reitingo viršuje išliko du didieji miestai – Vilniaus m., Kauno m., trečioje pozicijoje – Neringos sav. Reitingo apačioje atsідūrė Akmenės r., Šalčininkų r., Pagėgių sav.

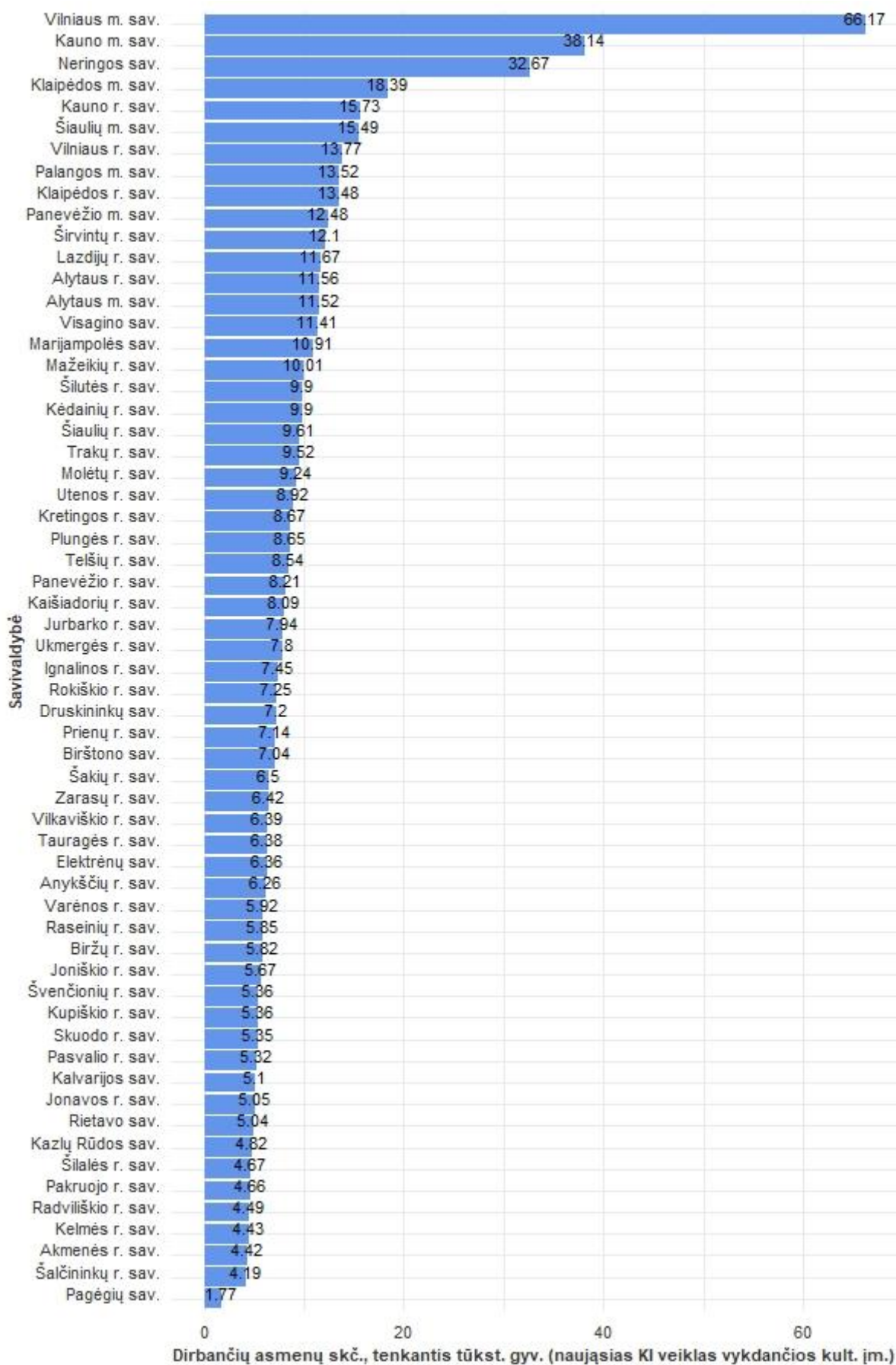
40 pav. Savivaldybių reitingas pagal asmenų, dirbančių tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose įmonėse, skaičių 2021 m.
(sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

41 pav. Savivaldybių reitingas pagal asmenų, dirbančių tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose įmonėse, skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv. 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

42 pav. Savivaldybių reitingas pagal asmenų, dirbančių naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose kultūros įmonėse, skaičių 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

43 pav. Savivaldybių reitingas pagal asmenų, dirbančių naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose kultūros įmonėse, skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.3.3. Išlaidos darbuotojams

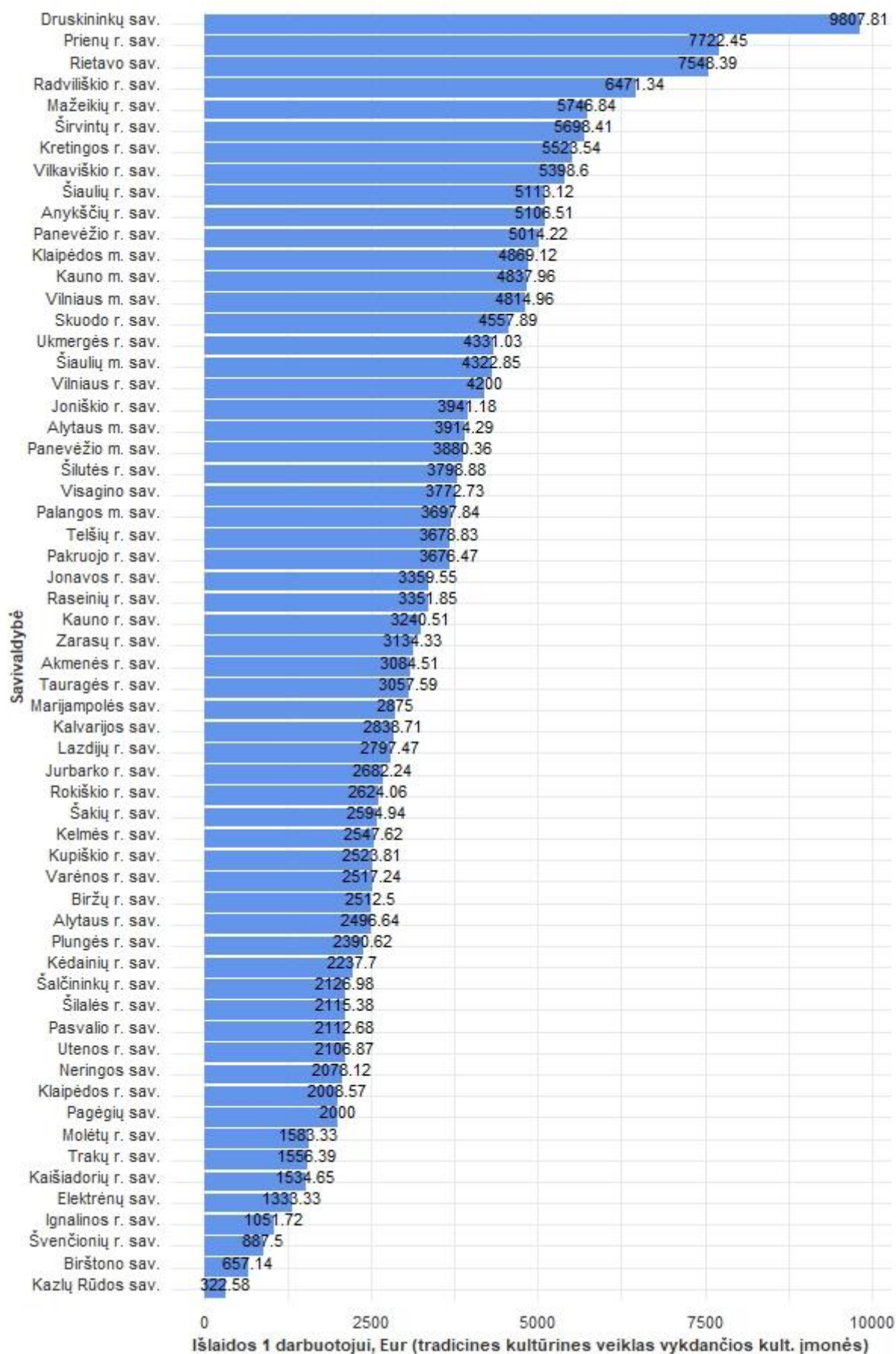
Vertinant išlaidų darbuotojams (tūkst. Eur) rodiklį išskiriamos įmonės (padaliniai) pagal veiklos pobūdį: tradicines kultūrinės veiklas vykdančios įmonės ir naujasias kultūrinės veiklas vykdančios įmonės. **Iš viso 2021 m. bendros šių įmonių išlaidos darbuotojams siekė apie 1,3 mlrd. Eur.**

Išlaidos darbuotojams tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir padaliniuose

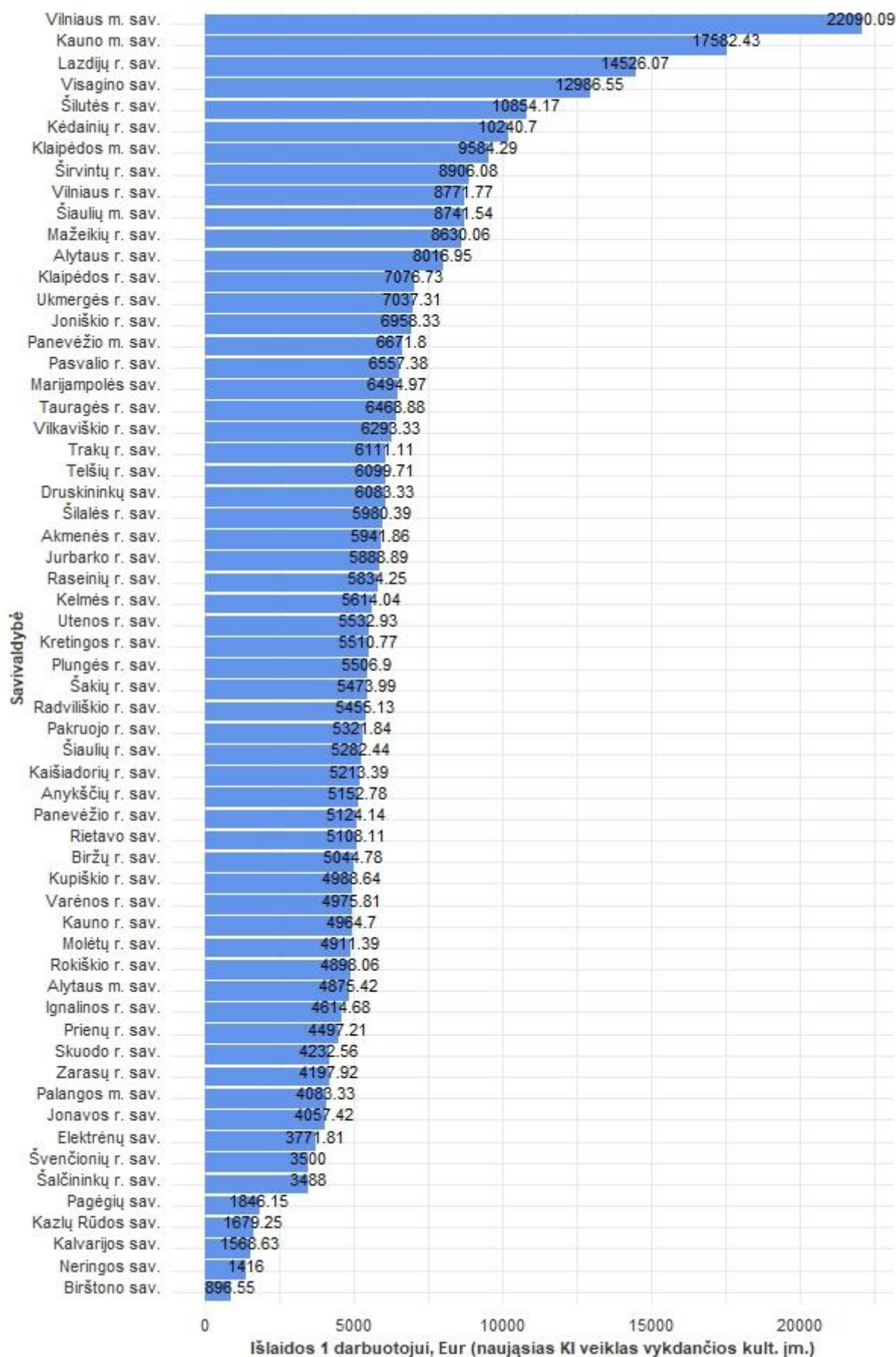
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių išlaidos darbuotojams 2021 m. siekė 97 698 000 Eur. Druskininkų, Prienų r. ir Rietavo sav. išsiskyrė aukštesnėmis sumomis, tenkančiomis 1 darbuotojui per metus. Pagal išlaidų dalį 1 darbuotojui žemiausiai reitinge atsidūrė Švenčionių r., Birštono, Kazlų Rūdos sav.

Išlaidos darbuotojams naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir padaliniuose

Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių išlaidos darbuotojams 2021 m. siekė 1 157 750 000 Eur. Didžiausiomis išlaidomis 1 darbuotojui išsiskyrė Vilniaus m., Kauno m. ir Lazdijų r. sav. Mažiausiomis išlaidomis – Kalvarijos, Neringos, Birštono sav.

44 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių išlaidas 1 darbuotojui per 2021 metus
(sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

45 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių išlaidas 1 darbuotojui per 2021 metus (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.3.4. Pridėtinė vertė

Vertinant išlaidų pridėtinės vertės rodiklį, apskaičiuotą pagal gamybos sąnaudas, išskiriamos įmonės (padaliniai) pagal veiklos pobūdį: tradicines kultūrinės veiklas vykdančios įmonės ir naująsias kultūrinės veiklas vykdančios įmonės. **Bendra įmonių sukurta pridėtinė vertė 2021 m. buvo 1,945 mlrd. Eur.** Didesniąją dalį sudarė naujosios KI veiklos – apie 87 proc. **Kultūros įmonių su padaliniais sukurta pridėtinė vertė 2021 metais sudarė apie 6 proc. šalies nefinansinių įmonių sukurtos pridėtinės vertės.**

Pridėtinė vertė tradicines kultūrinės veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir padaliniuose

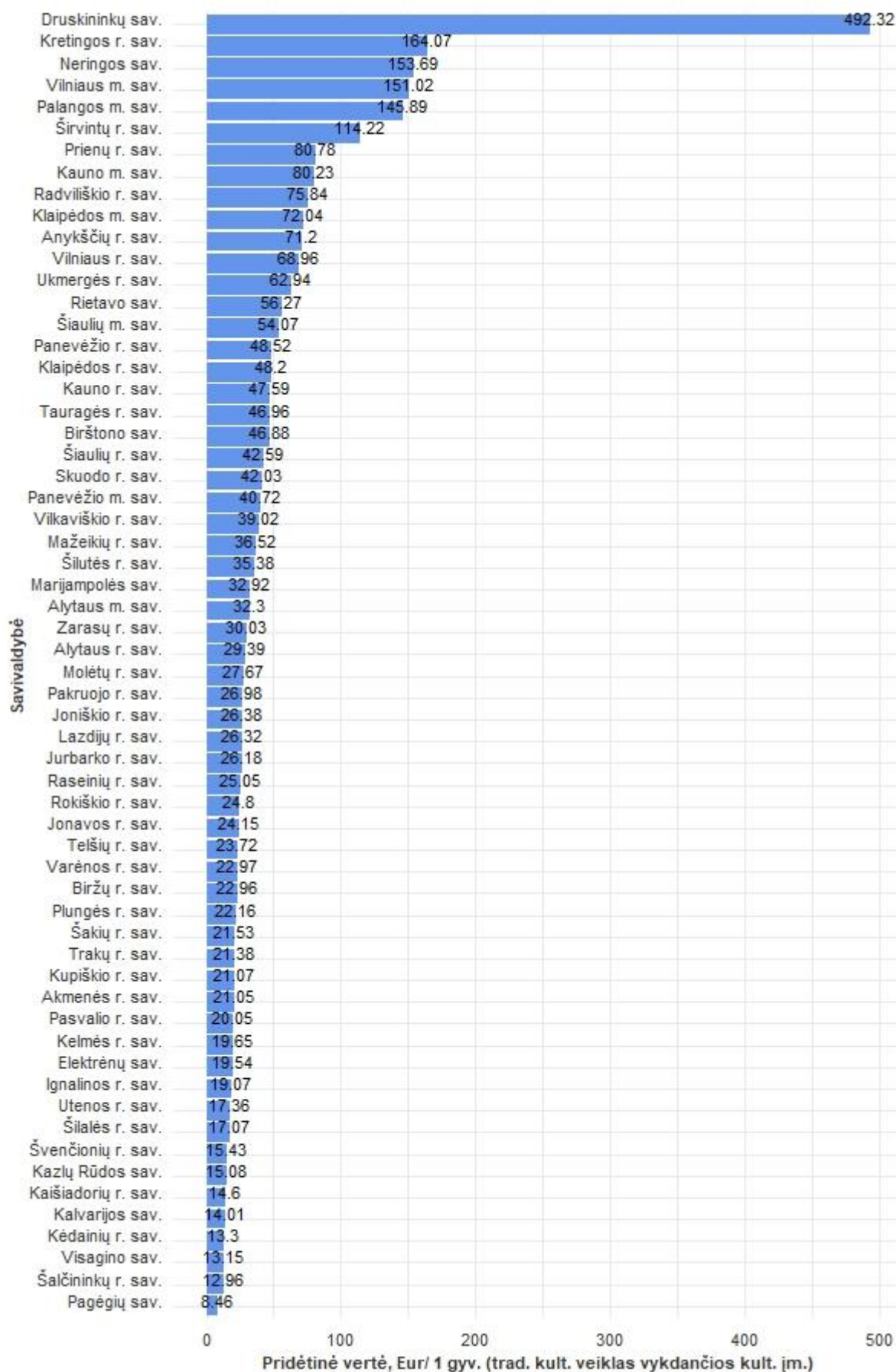
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančios įmonės per 2021 metus sukūrė PV, kurios vertė – 202 416 000 Eur. Druskininkų, Kretingos r., Neringos ir Vilniaus m. sav. teko didžiausia PV dalis vienam gyventojui. Druskininkų sav. ši suma siekė beveik 500 Eur / 1 gyv. Visagino, Šalčininkų ir Pagėgių sav. gyventojams teko mažiausia kultūros įmonių sukurtos PV dalis. Palyginimui, Pagėgių sav. ši dalis nesiekė nė 10 Eur ir buvo daugiau nei 50 kartų mažesnė nei Druskininkuose. Tad tarp kultūros įmonių veiklos savivaldybėse esama reikšmingų atotrūkių.

Pridėtinė vertė naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir padaliniuose

Naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančios kultūros įmonės, jei lygintume su tradicines kultūrinės veiklas vykdančiomis įmonėmis, sukūrė beveik 9 kartus daugiau pridėtinės vertės, t. y. 1 742 643 000 Eur per 2021 metus. Išsiskyrė Vilniaus m., Kauno m ir Neringos sav., kur 1 gyventojui teko didžiausia PV dalis. Vilniečiams teko daugiau nei 2 000 Eur sukurtos PV, ir tai kelis kartus viršijo Kauno m. sav. gyventojams tekusią PV dalį. Kazlų Rūdos, Kalvarijų ir Pagėgių sav. gyventojams teko mažiausia PV dalis. Pagėgių sav. ji siekė 16,23 Eur / 1 gyv. ir buvo šimtais kartų mažesnė nei Vilniaus m. sav.

46 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių sukurtą PV, tūkst. Eur, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

47 pav. Savivaldybių reitingas pagal tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių sukurtą PV, Eur / 1 gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

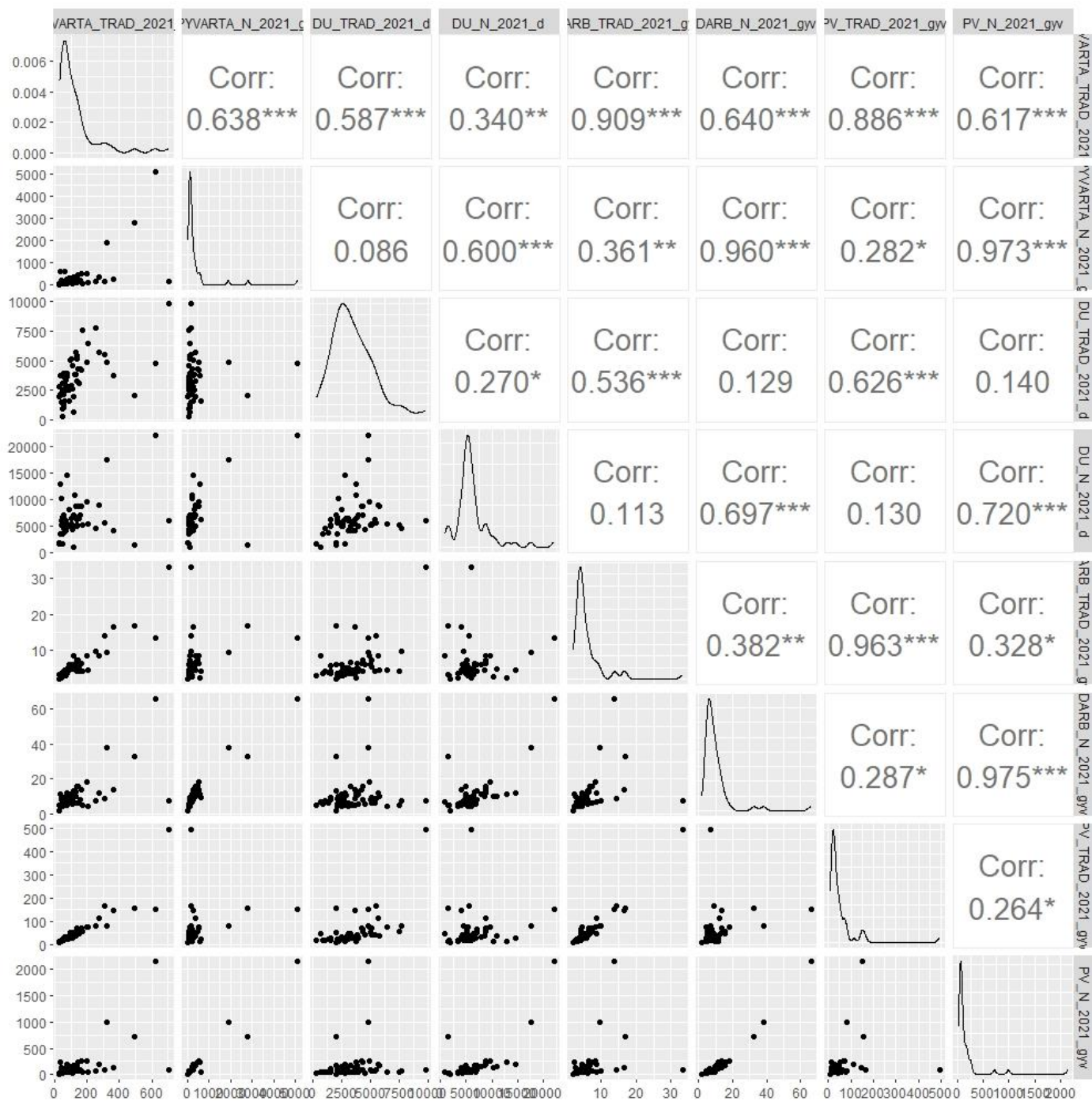
48 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių sukurtą PV, tūkst. Eur, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

49 pav. Savivaldybių reitingas pagal naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių įmonių sukurtą PV, Eur / 1 gyv., 2021 m.
(sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.3.5. Kultūros makroekonomikos duomenų statistinė analizė ir korelacijų matrica

Šios grupės rodiklius galima skaidyti į dvi grupes: rodikliai, susiję su tradicines kultūrinės veiklas vykdančiomis įmonėmis ir jų padaliniais, bei rodikliai, susiję su naująsias KI veiklas vykdančiomis įmonėmis ir jų padaliniais. Galima sakyti, kad kiekvienos grupės rodikliai stipresniu teigiamu koreliaciniu ryšiu buvo labiau susiję grupės viduje nei su kitos grupės rodikliais. Sudarant subindeksą, šių grupių rodikliai galėjo kompensuoti vienas kitą, t. y. jei savivaldybėje buvo pasiekti mažesni tradicines kultūrinės veiklas vykdančių įmonių ir jų padalinių rezultatai, jie galėjo būti kompensuoti naująsias KI veiklas vykdančių įmonių ir padalinių rezultatais.

50 pav. Kultūros makroekonomikos rodiklių sklaidos diagramos, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę (, *** – 0.001, ** – 0.01, * – 0.05, , – 0.1)

4.3.6. SUBINDEKSAS „KULTŪROS MAKROEKONOMIKA“

Įvertinus 8 rodiklius, susijusius su tradicinės kultūrinės veiklos vykdančių kultūros įmonių bei naująsias KI veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, išlaidomis darbuotojams, darbuotojų skaičiumi, sukuriama PV, ir apskaičiavus šių normalizuotų vidurkių aritmetinį vidurkį gaunamas kultūros makroekonomikos subindeksas.

Pirmoje reitingo pozicijoje yra Vilniaus m. sav., kuri surinko 75,16 balo iš 100. Vilniaus m. sav. gana aukšti arba aukščiausi rezultatai buvo pasiekti abiejų tipų kultūros įmonėse ir jų padaliniuose: tiek vykdančiose tradicinės kultūrinės veiklos, tiek naująsias KI veiklas. Visgi erdvės potencialui dar lieka. Antroje reitingo pozicijoje yra Druskininkų sav., kuri surinko beveik 55 balus iš 100. Trečioje – Kauno m. sav. (43,4 balo).

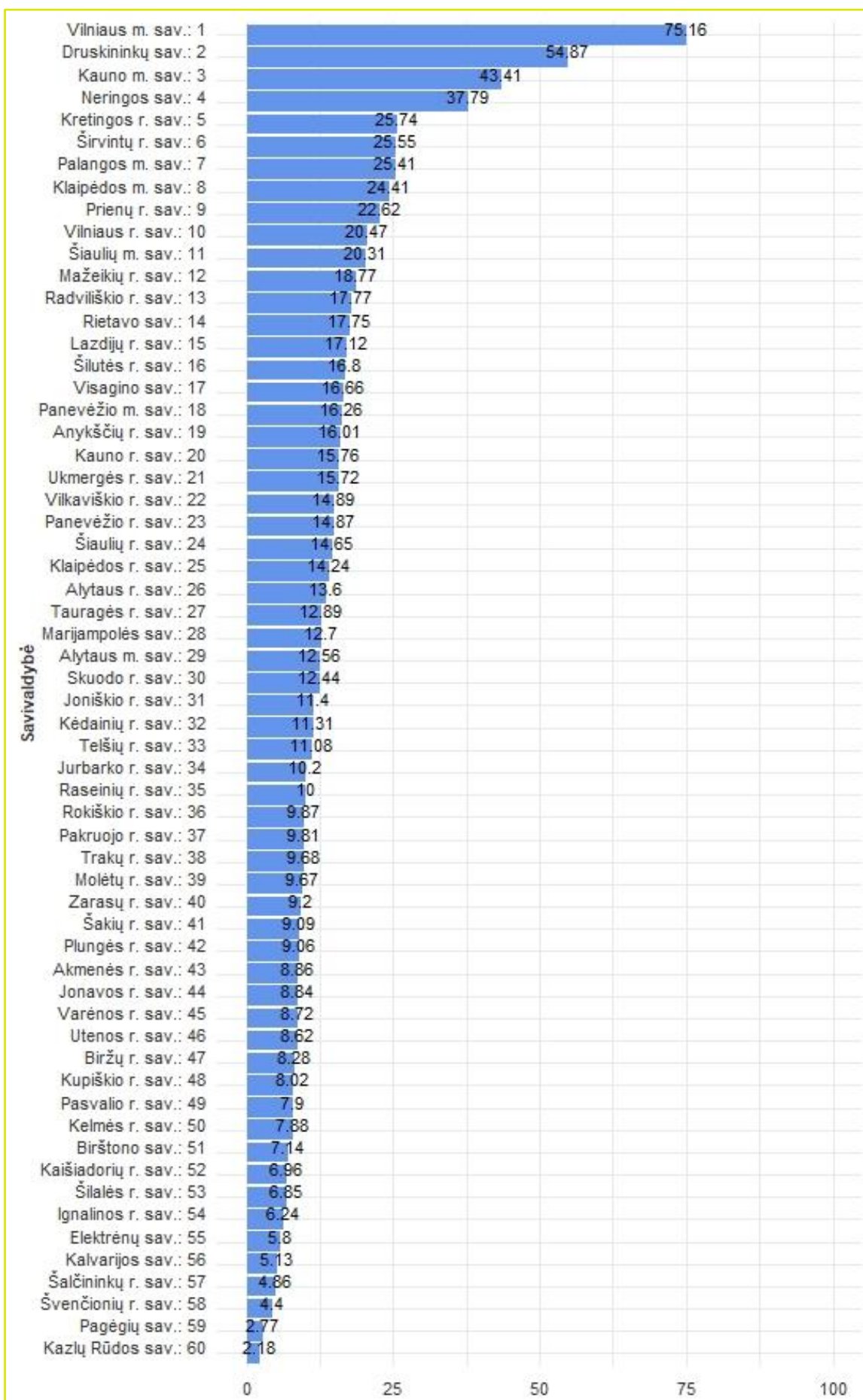
Reitingo paskutinėje vietoje yra Kazlų Rūdos sav., surinkusi vos 2 balus. Šiuo atveju abiejų tipų įmonių veiklos rezultatai yra menki. Nedaug Kazlų Rūdos sav. lenkia ir Pagėgių sav., surinkusi 2,7 balo.

Toliau pateikiama lentelė, apibendrinanti didžiausias ir mažiausias reikšmes pagal kiekvieną rodiklį pasiekusias savivaldybes. Tarp lyderiaujančių savivaldybių visuose rodikliuose išsiskiria Vilniaus m. sav. ir Druskininkų sav. Vilniaus m. sav. pirmauja tarp naująsias KI veiklas vykdančių įmonių padalinių ekonominių rezultatų, o Druskininkų sav. – tarp tradicinės kultūrinės veiklos vykdančių įmonių padalinių rezultatų. Žemiausiomis rodiklių reikšmėmis dažniausiai išsiskyrė Pagėgių sav., taip pat itin žemomis išlaidomis darbuotojų algoms (tradicinės kultūrinės veiklos vykdomose įmonių padaliniuose) išsiskyrė Kazlų Rūdos sav., likusi ir subindekso „kultūros makroekonomika“ reitingo žemiausioje pozicijoje.

10 lentelė. Sub-indekso „kultūros makroekonomika“ ir jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės bei jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės)

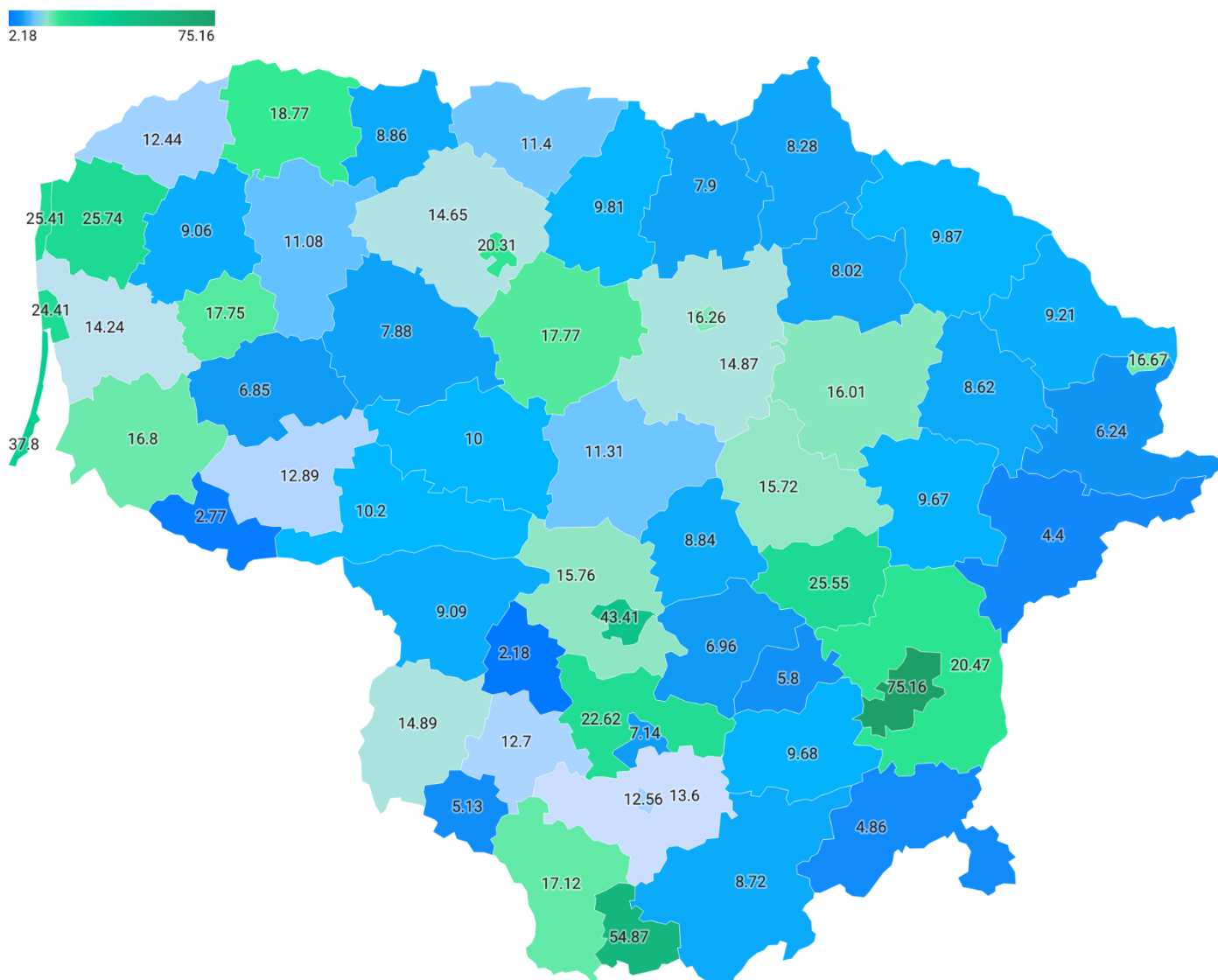
Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Tradicinės kultūrinės veiklos vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur / 1 gyv.	Druskininkų sav.	706,71	Pagėgių sav.	29,19
Naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur / 1 gyv.	Vilniaus m. sav.	5 100,48	Pagėgių sav.	31,92
Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((tradicinės kultūrinės veiklos); be darbdavio	Druskininkų sav.	9 807,81	Kazlų Rūdos sav.	322,6

socialinio draudimo įmokų), Eur / 1 darbuotojui				
Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur / 1 darbuotojui	Vilniaus m. sav.	22 090	Birštono sav.	896,55
Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), tenkantis 1 000 gyv.	Druskininkų sav.	33,3	Pagėgių sav.	1,91
Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), tenkantis 1 000 gyv.	Vilniaus m. sav.	66,17	Pagėgių sav.	1,77
Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), Eur / 1 gyv.	Druskininkų sav.	492,32	Pagėgių sav.	8,46
Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), Eur / 1 gyv.	Vilniaus m. sav.	2 144,7	Pagėgių sav.	16,23
SUBINDEKSAS: KULTŪROS MAKROEKONOMIKA	Vilniaus m. sav.	75,16	Kazlų Rūdos sav.	2,18

51 pav. Savivaldybių reitingas pagal subindeksą: kultūros makroekonomika (sudaryta autorės)

SKI: kultūros makroekonomika, 2021

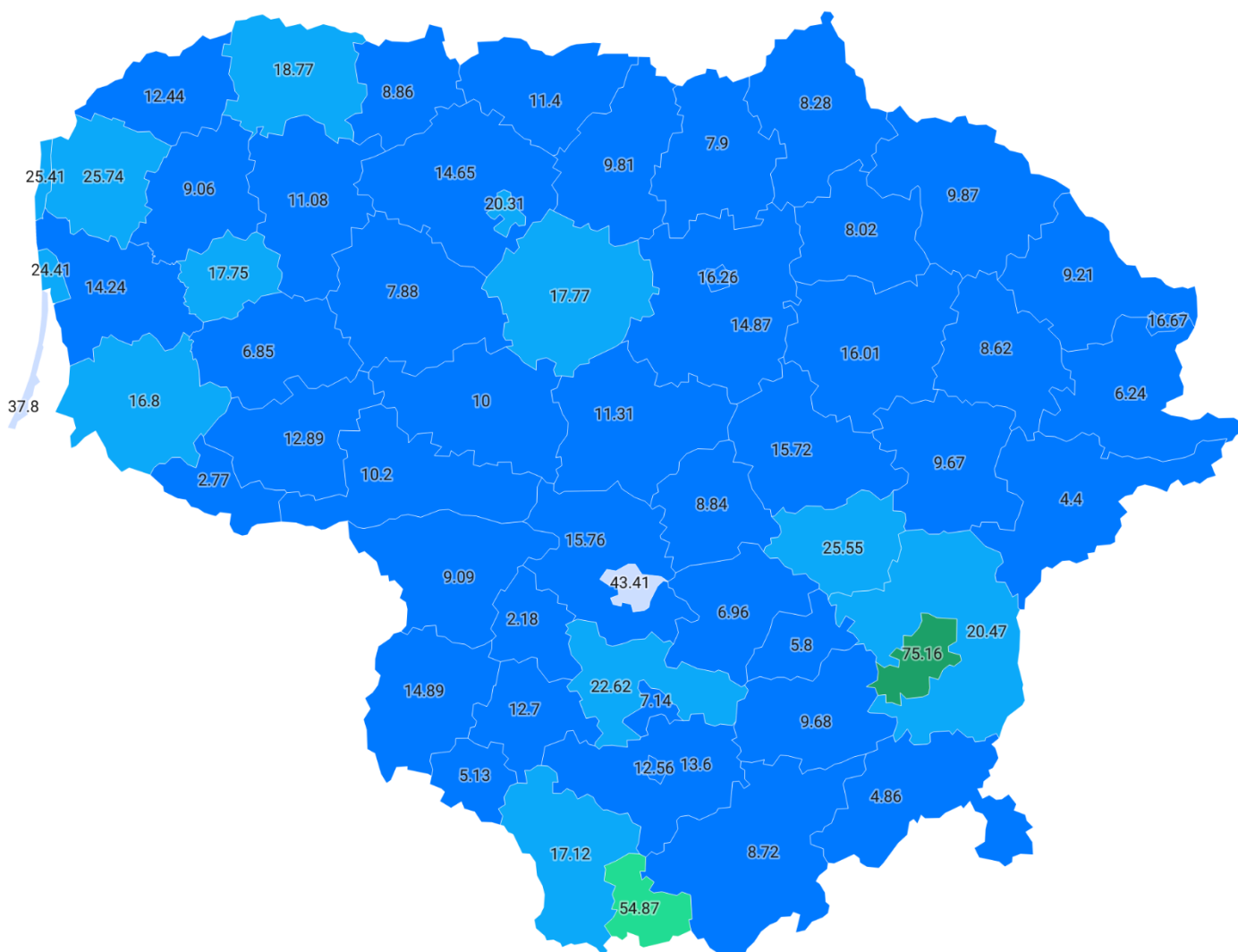

52 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros makroekonomikos subindeksą (sudaryta autorės)

Savivaldybių kultūros makroekonomikos subindekso reikšmės varijuoja nuo 2,18 Kazlų Rūdos sav. iki 75,16 Vilniaus m. sav. Tačiau didesnėje dalyje Lietuvos teritorijos dominuoja mėlyna spalva, o tai reiškia, kad pasiekiamos ganėtinai žemos subindekso reikšmės.

SKI: kultūros makroekonomika, 2021

■ < 16.78 ■ 16.78–31.37 ■ 31.37–45.97 ■ 45.97–60.56 ■ ≥ 60.56

53 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros makroekonomikos subindeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Situaciją dar ryškiau parodo sugrupuotų duomenų žemėlapis. Paskirsčius subindekso reikšmes į lygias grupes matoma, kad į aukščiausius režius patenka tik Vilniaus m. sav. ir Druskininkų sav. (žemėlapyje žalia spalva). Kitos savivaldybės yra smarkiai nutolusios nuo minėtų dviejų savivaldybių. Be to, didžiosios dalies Lietuvos savivaldybių subindekso reikšmės neviršija 16,8 balo. Vadinasi, kultūros ir kūrybinių industrijų sektorius Lietuvoje yra silpnas, aktyviau veikiantis Vilniaus mieste.

4.4. FINANSĀVĪMĀS KULTŪRAI

FINANSAVIMAS KULTŪRAI 2021 METAIS LIETUVOJE

~ 191 mln. Eur

skirta iš savivaldybių biudžetų kultūros paslaugoms. Atskirų savivaldybių biudžetų išlaidos varijavo nuo kiek daugiau nei pusės mln. Eur Pagėgių sav. iki 14,7 mln. Eur Vilniaus m. sav.

1 100 Eur/ 1 gyv.

Neringos sav. išlaidos kultūros paslaugoms. Neringos sav. biudžete išlaidos kultūros paslaugoms sudarė beveik 23 proc.

26,3 Eur/ 1 gyv.

Vilniaus m. sav. išlaidos kultūros paslaugoms. Tai mažiausia išlaidų kultūros paslaugoms dalis (nesiekė 2 proc. bendrų biudžeto išlaidų), tenkanti 1 gyv. ir 42 kartus mažesnė nei pirmaujančioje Neringos sav.

18 574 909 Eur

kultūros organizacijoms skirtas LKT finansavimas

~12,8 mln. Eur

LKT skyrė Vilniaus m. sav. kūrėjams ir organizacijoms

25

savivaldybės skyrė finansavimą (stipendijas, premijas ar kt.) profesionalaus meno kūrėjams

Finansavimo kultūrai rodiklių grupę sudaro:

1. **menininkams skiriamas LKT finansavimas**, tenkantis 1 gyv.;
2. **savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms**, tenkančios 1 gyv.;
3. **savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalis tarp visų išlaidų**,
proc.;
4. **organizacijoms skiriamas LKT finansavimas**, tenkantis 1 gyv.;
5. **iš savivaldybės biudžeto skirto finansavimo profesionaliems menininkams dalis**,
Eur / 1 gyv.

Vertinant prieinamus duomenis apie finansavimą kultūrai savivaldybių lygiu, galima išskirti kelis šaltinius: atlikta savivaldybių apklausa (savivaldybių buvo klausama apie savivaldybei pavaldžių įstaigų infrastruktūrai, kultūros ir meno projektams bei profesionalaus meno kūrėjams skirtą finansavimą), Valstybės duomenų agentūros duomenys apie savivaldybių biudžetų finansavimą kultūrai, poilsiui ir religijai, Finansų ministerijos duomenys apie savivaldybių biudžetų finansavimą kultūrai, poilsiui ir religijai bei tik kultūros paslaugoms, LKT duomenys apie kultūros ir meno kūrėjų ir įstaigų finansavimą pagal savivaldybes.

Savivaldybių apklausa buvo atlikta 2022 m. pab. – 2023 m. pr. Visgi įvertinus duomenų kokybę matyti, kad egzistuoja reikšmingų duomenų spragų, dėl kurių galimybė įtraukti tolesnis visus apklausoje pateiktus duomenis yra ribota (platesnis komentaras su pavyzdžiais pateikiamas 14 priede). Be to, apklausai vykdyti prireikė daug laiko, todėl jos daug kainavo, ir tai ateityje ribotų SKI atnaujinimo galimybes. Siekiant, kad SKI būtų reguliariai atnaujinamas, svarbus ir ekonomiškumo aspektas, todėl iš apklausos siūloma įtraukti tik informaciją apie savivaldybių skirtą finansavimą profesionalaus meno kūrėjams, tuo tarpu kitų duomenų rekomenduojama neįtraukti ir atlikti atskirą, atsietą nuo SKI analizę. Ateityje tai reikšmingai sumažintų SKI atnaujinimo sąnaudas ir trukmę.

4.4.1. Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms

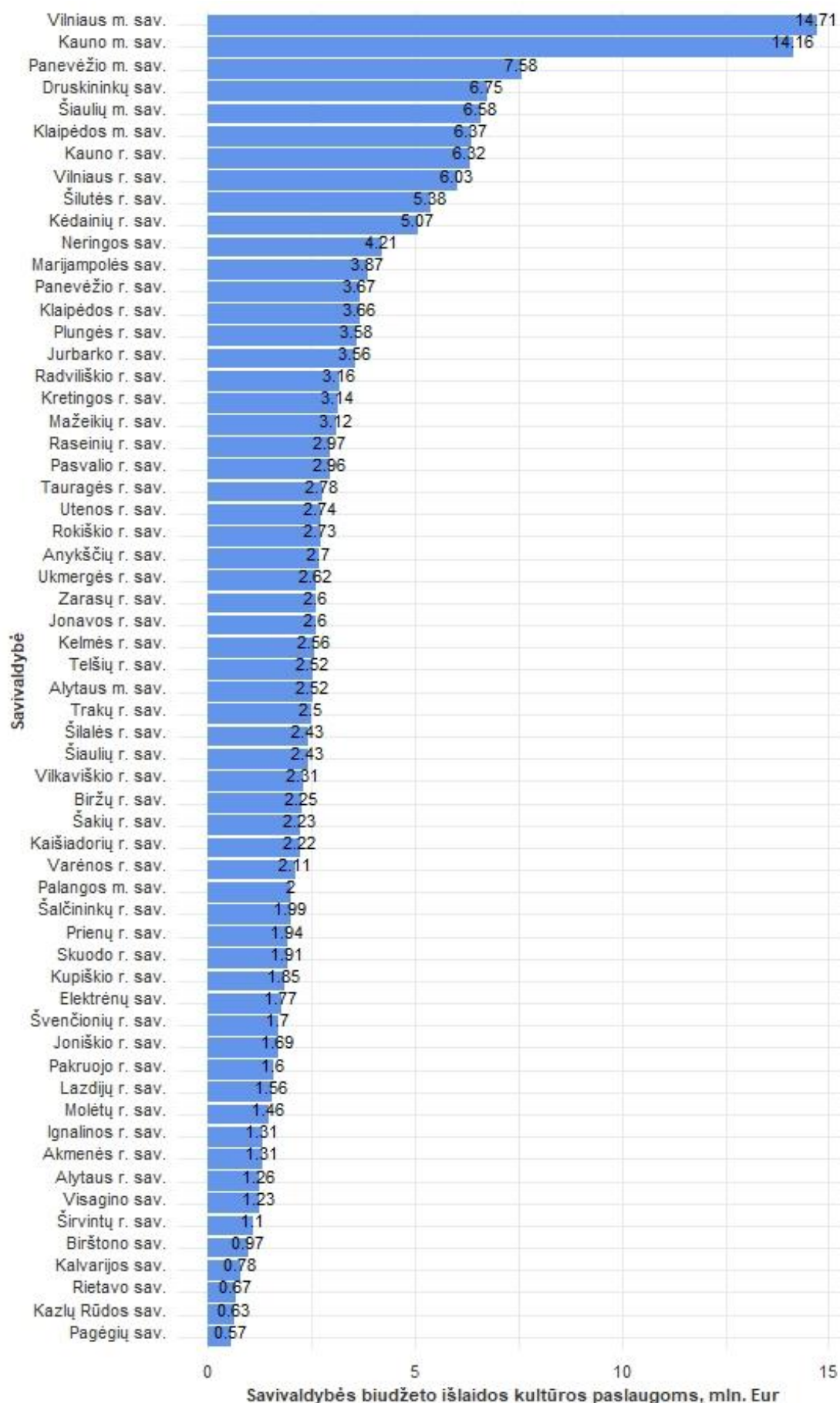
Savivaldybių biudžeto išlaidos kultūros paslaugoms

Tiksliausiai savivaldybių biudžeto išlaidas reprezentuoja LRFM skelbiami duomenys apie savivaldybių biudžetų išlaidas kultūros paslaugoms. **Iš viso savivaldybės kultūros paslaugoms išleido 191 mln. Eur.** Atskirų savivaldybių biudžetai varijavo nuo kiek daugiau nei

pusės milijono Pagėgių sav. iki 14,7 mln. Eur Vilniaus m. sav. Antras pagal dydį absoliutine reikšme išlaidų kultūros paslaugoms biudžetas buvo Kauno m. sav. Jis siekė 14,16 mln. Eur. Trečioje pozicijoje absoliutine reikšme buvo Panevėžio m. sav., tačiau panevėžiečių išlaidos kultūros paslaugoms jau buvo dukart mažesnės nei Vilniaus ar Kauno m. sav. (7,57 mln. Eur).

Didžiausia išlaidų kultūros paslaugoms suma Eur / 1 gyv. tenka Neringos sav. 2021 m. buvo skirta 1 100 Eur / 1 gyv. 2021 metais Neringos savivaldybė buvo Lietuvos kultūros sostinė, todėl, tikėtina, tai lėmė ir savivaldybės biudžeto reikšmingai didesnes išlaidas, lyginant su kitomis savivaldybėmis. Antroje pozicijoje esanti Druskininkų sav. kultūros paslaugoms išleido 337,6 Eur / 1 gyv. Mažiausiai išlaidų, tenkančių 1 gyv., kultūros paslaugoms skyrė Vilniaus m. sav. (26,31 Eur). Tai buvo beveik 42 kartus mažesnės išlaidos, tenkančios 1 gyv., nei Neringos sav. ar beveik 13 kartų nei Druskininkų sav. Alytaus m. sav., Kauno m. sav., Klaipėdos m. sav. išlaidos kultūros paslaugoms sudarė iki 50 Eur / 1 gyv. per metus ir taip pat rikiavosi savivaldybių reitingo apačioje. Jas kiek aplenkė Alytaus r. sav., skyrusi 49,5 Eur / 1 gyv. Iš didžiųjų miestų išsiskyrė Panevėžio m. sav., atsidūrusi 25 reitingo pozicijoje (skirta beveik 86 Eur / 1 gyv.). Šiaulių m. sav. situacija buvo artimesnė kitiems didiesiems miestams, ten skirta 65 Eur / 1 gyv. (47 reitingo pozicija).

Palyginimui 15 priede taip pat pateikiamas savivaldybių reitingas pagal jų biudžetų išlaidas poilsiui, kultūrai ir religijai.

54 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms sumą, mln. Eur, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LRFM duomenimis)

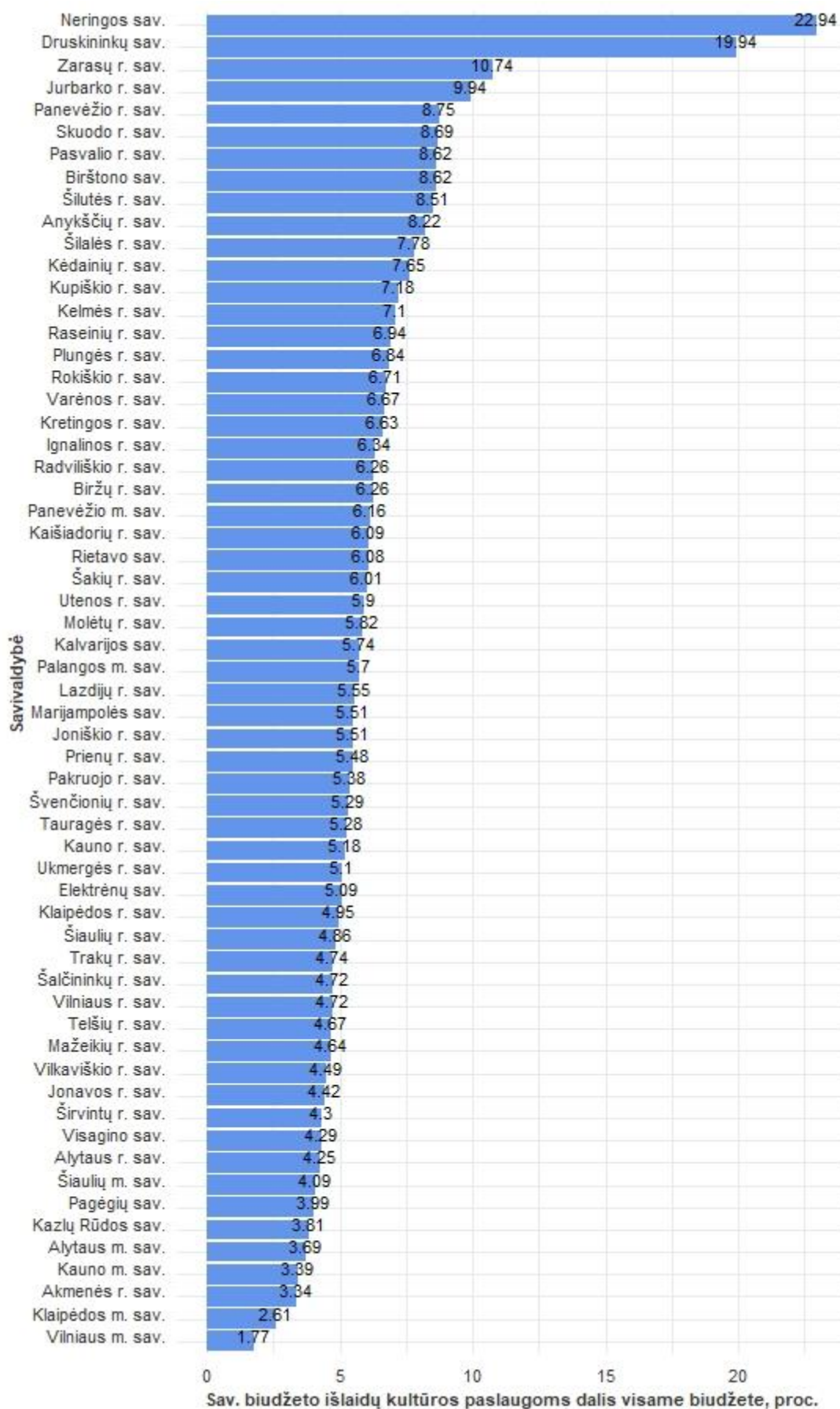
55 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms sumą, tenkančią 1 gyv., Eur, 2021 m.

(sudaryta autorės, remiantis LRFM duomenimis)

Savivaldybių biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms dalis visame biudžete

Dar vienas savivaldybių biudžeto vertinimo būdas – pasižiūrėti, kokią dalį išlaidos kultūros paslaugoms sudaro visame savivaldybės biudžete. Nustatyta, kad 2021 m. Neringos sav. biudžete išlaidos kultūros paslaugoms sudarė beveik 23 proc. Nedaug nuo Neringos sav. atsiliko Druskininkų sav., kur išlaidos kultūros paslaugoms sudarė beveik 20 proc. viso biudžeto. Trečioje reitingo pozicijoje 2021 m. atsidūrusioje Zarasų r. sav. išlaidos kultūros paslaugoms sudarė beveik 11 proc. Mažiausia išlaidų dalis kultūros paslaugoms visame savivaldybės biudžete buvo skirta Vilniaus m. sav. – ši dalis nesiekė 2 proc. Taip pat maža procentine dalimi išsiskyrė Kauno m. sav., Akmenės r. sav., Klaipėdos m. sav. Šiose savivaldybėse išlaidų kultūros paslaugoms dalims svyravo nuo 3,4 iki 2,6 proc.

Palyginimui 16 priede pateikiamas savivaldybių reitingas pagal išlaidų kultūros paslaugoms dalį greta išlaidų poilsiui, kultūrai ir religijai (proc.). Širvintų r., Kalvarijos, Skuodo r. sav. išlaidos kultūros paslaugoms sudaro beveik 100 proc. Tuo tarpu Akmenės r. ar Kauno m. sav. ši dalis mažėja iki maždaug 20 proc. Tai atskleidžia tam tikrus savivaldybių prioritetus, renkantis tarp poilsio, kultūros ir religijos dedamųjų.

56 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms dalį visame biudžete, proc. 2021 m.

(sudaryta autorės, remiantis LRFM duomenimis)

4.4.2. Finansavimas organizacijoms

Vertinamas LKT skirtas finansavimas kultūros ir meno organizacijoms atitinkamais metais. 2021 metais organizacijos pritraukė 18 574 909 Eur finansavimo iš LKT. Daugiausiai jo, per 11 mln. Eur, teko Vilniaus m. sav. organizacijoms. Antroje pozicijoje, vertinant absoliutinėmis reikšmėmis, yra Kauno m. sav. Šios savivaldybės organizacijos iš LKT gavo 1,6 mln. Eur finansavimo. Mažiausiai finansavimo skirta Alytaus r. sav. – 4,9 tūkst. Eur per metus.

Rodiklis standartizuojamas, organizacijų pritrauktą finansavimą iš LKT perskaičiuojant 1 gyventojui. Didžiausia finansavimo suma 1 gyv. buvo pritraukta Neringos sav. – beveik 70 Eur / 1 gyv. Antroje pozicijoje buvo Vilniaus m. sav. – beveik 20 Eur / 1 gyv. Mažiausiai lėšų 1 gyv. teko Vilniaus r., Klaipėdos r., Alytaus r. savivaldybėse – mažiau nei 1 Eur / gyv.

57 pav. Savivaldybių reitingas pagal LKT skirtą finansavimą organizacijoms, tūkst. Eur, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

58 pav. Savivaldybių reitingas pagal LKT skirtą finansavimą organizacijoms, Eur / 1 gyv. 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

4.4.3. Finansavimas profesionalaus meno kūrėjams

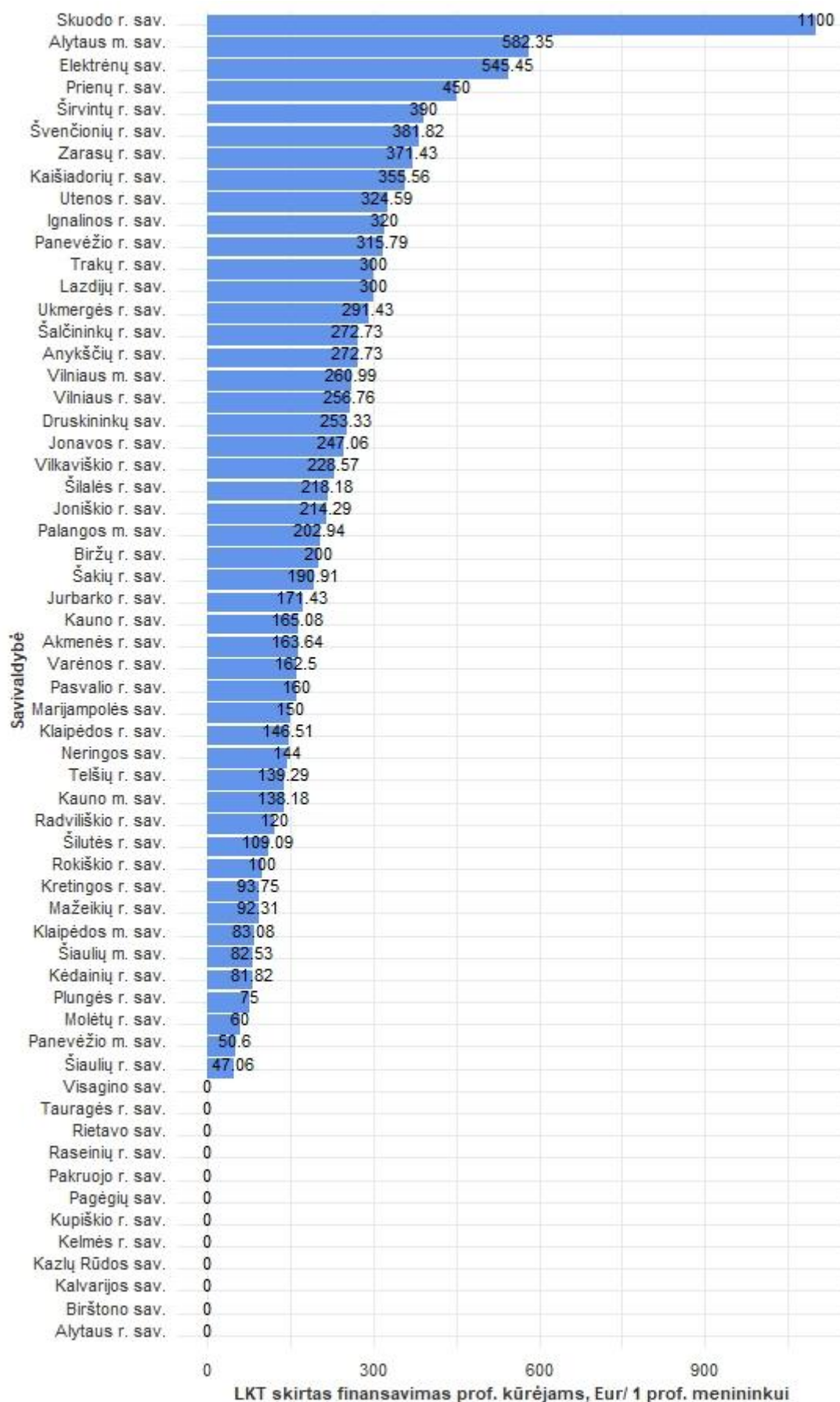
LKT skirtas finansavimas kultūros ir meno kūrėjams

Vertinant LKT finansavimą kultūros ir meno kūrėjams, skirtą per stipendijas, ir šio finansavimo pasiskirstymą savivaldybėse, matoma Vilniaus miesto lyderystė. Vilniaus m. sav. kūrėjams 2021 m. skirta apie 1,6 mln. Eur. Pridėjus ir organizacijų pritrauktą finansavimą iš LKT, išeina, kad LKT investavo į Vilniaus m. apie 12,8 mln. Eur, t. y. LKT skyrė beveik dar tiek, kiek sudarė pačios savivaldybės išlaidos kultūros paslaugoms. Palyginimui, į Kauno m. sav. organizacijų ir kūrėjų kūrybines veiklas LKT investavo 1,82 mln. Eur ir tai sudarė tik 12 proc. Kauno m. sav. biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms. Mažiausiai lėšų LKT skyrė Alytaus r. sav. (kūrėjai lėšų negavo, organizacijoms skirta 4,9 tūkst. Eur). Alytaus r. sav. LKT finansavimas sudarė 0,4 proc. savivaldybės išlaidų kultūros paslaugoms.

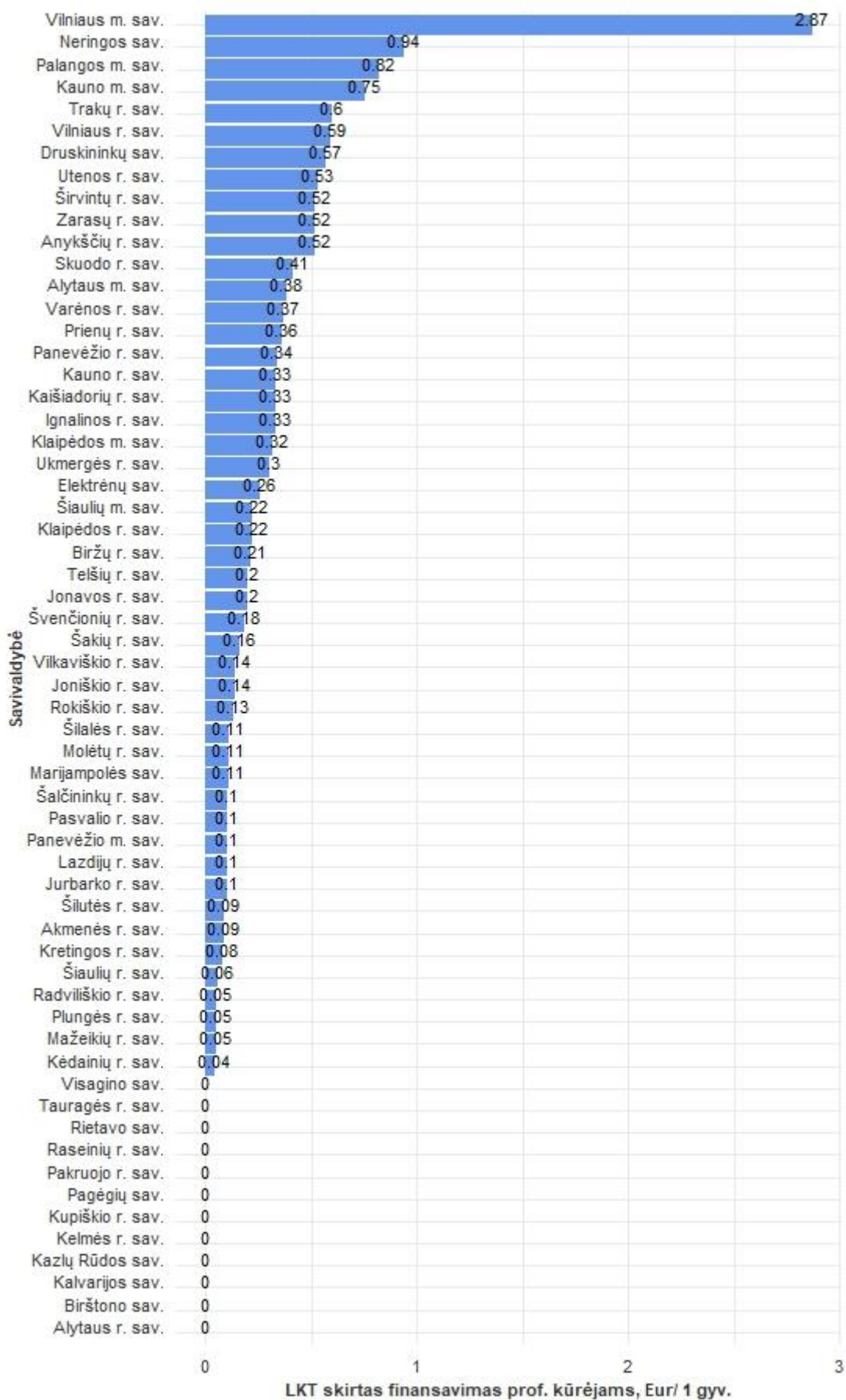
Perskaičiusius profesionalaus meno kūrėjų gauto finansavimo dalį, tenkančią 1 savivaldybėje gyvenančiam menininkui, reitingo viršuje atsiduria rajoninės sav., o daugiausiai menininkų turinti Vilniaus m. sav. nukrenta į 17 reitingo poziciją. Akivaizdu, kad nacionalinis finansavimas negali padengti viso savivaldybės menininkų poreikio. Visgi pagal kūrėjų gautą finansavimo dalį, tenkančią 1 gyv., akivaizdi Vilniaus m. lyderystė. Vilniečiams tenka po 2,87 Eur. Kitų savivaldybių gyventojams tenka suma iki 1 Eur. Reitingo apačioje rikiuojasi 12 sav., kurių kūrėjai negavo (arba net nesikreipė) LKT stipendijų. Tai Visagino sav., Tauragės r. sav., Rietavo sav., Raseinių r. sav., Pakruojo r. sav., Pagėgių sav., Kupiškio r., Kelmės r., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos, Birštono, Alytaus r. sav.

59 pav. Savivaldybių reitingas pagal LKT skirtą finansavimą kūrėjams, Eur, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

60 pav. Savivaldybių reitingas pagal LKT skirtą finansavimą kūrėjams, Eur / 1 prof. menininkui, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

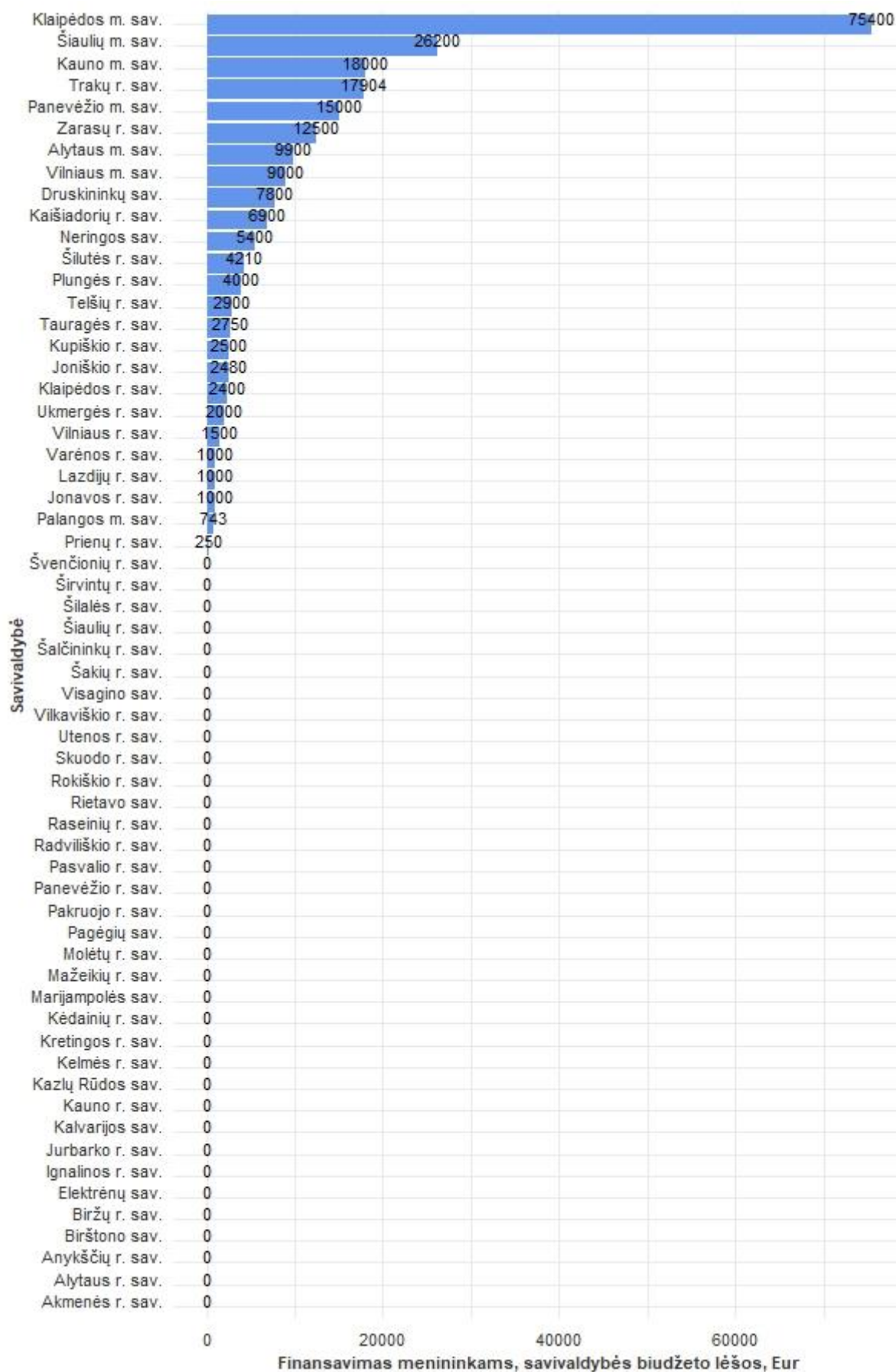
61 pav. Savivaldybių reitingas pagal LKT skirtą finansavimą kūrėjams, Eur / 1 gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

Iš savivaldybių biudžetų skirtas finansavimas profesionaliems menininkams

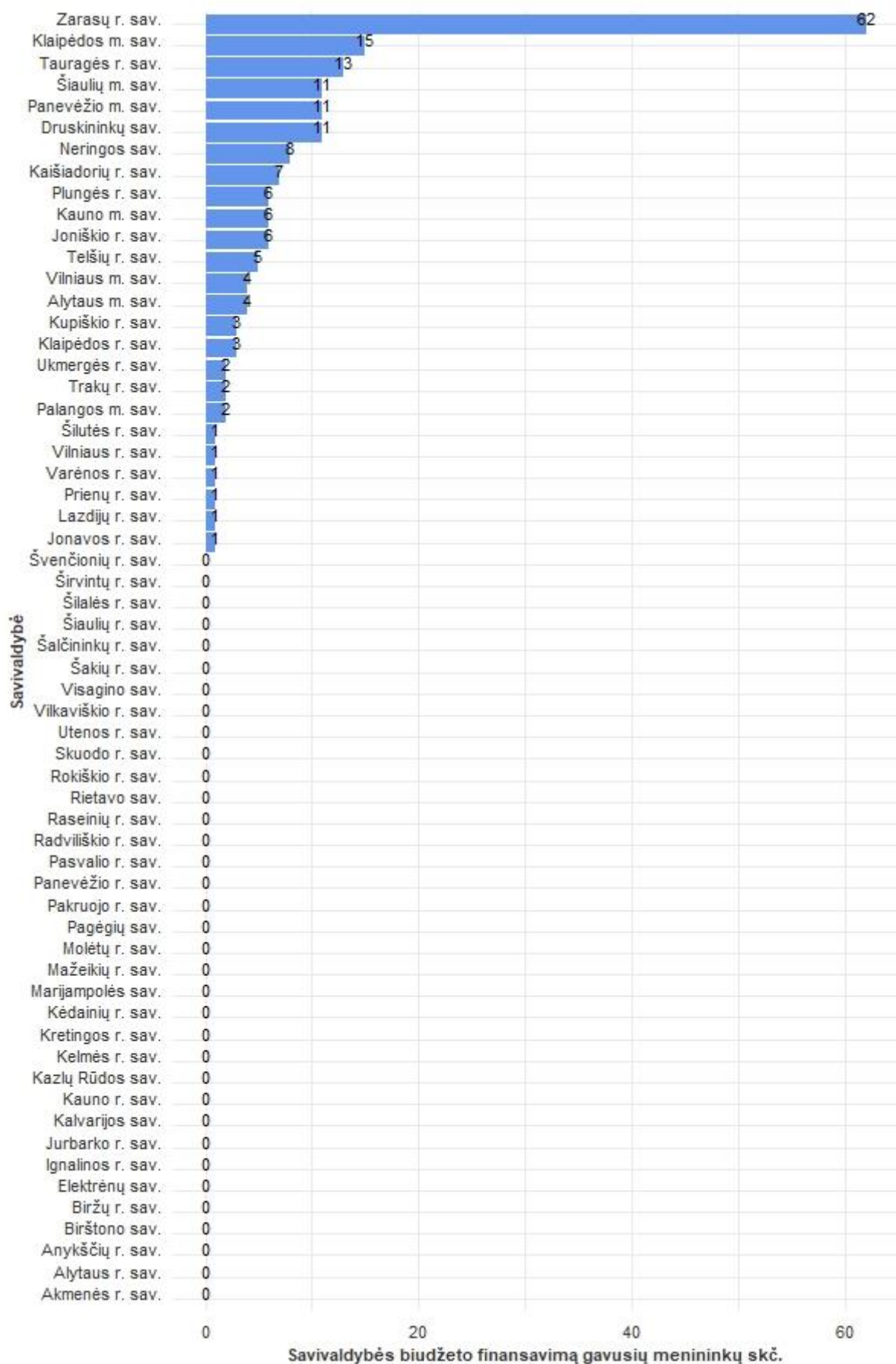
Vertinant savivaldybių skirtą finansavimą profesionalaus meno kūrėjams, pirmiausia atkreiptinas dėmesys, kad tik nedaugelis savivaldybių 2021 m. buvo numačiusios atskiras programas kūrėjams finansuoti. Profesionaliems menininkams stipendijas, premijas ar pan. skyrė tik 25 savivaldybės. Be to, daugeliu atvejų finansavimas apsiribojo nedideliu skaičiumi menininkų, o išsiskyrė tik Zarasų r. sav., skyrusi finansavimą 62 menininkams. Skiriamo finansavimo sumos varijavo nuo 250 Eur Prienų r. sav. iki 75 400 Eur Klaipėdos m. sav.

Jeigu savivaldybių skiriamą finansavimą profesionalaus meno kūrėjams perskaičiuotume kaip dalį, tenkančią vienam savivaldybėje esančiam menininkui, gautume, kad savivaldybė menininkams skiria nuo 7 centų Vilniaus m. sav. iki beveik 300 Eur Zarasų r. sav. Vilniaus m. sav. tokia situacija susidaro dėl to, kad joje gyvena ir kuria didžioji dalis Lietuvos menininkų, tuo tarpu savivaldybė prie jų finansavimo 2021 m. prisidėjo tik 9 000 Eur (buvo skirtos 4 premijos).

Standartizavus savivaldybių skirtą finansavimą profesionalaus meno kūrėjams pagal tenkančią jo dalį 1 gyv., geriausia situacija matoma Neringos sav. Antroje pozicijoje yra Zarasų r. sav. Reitingo apačioje (neįskaitant tų savivaldybių, kurios visai neskyrė finansavimo) lieka Prienų r. sav.

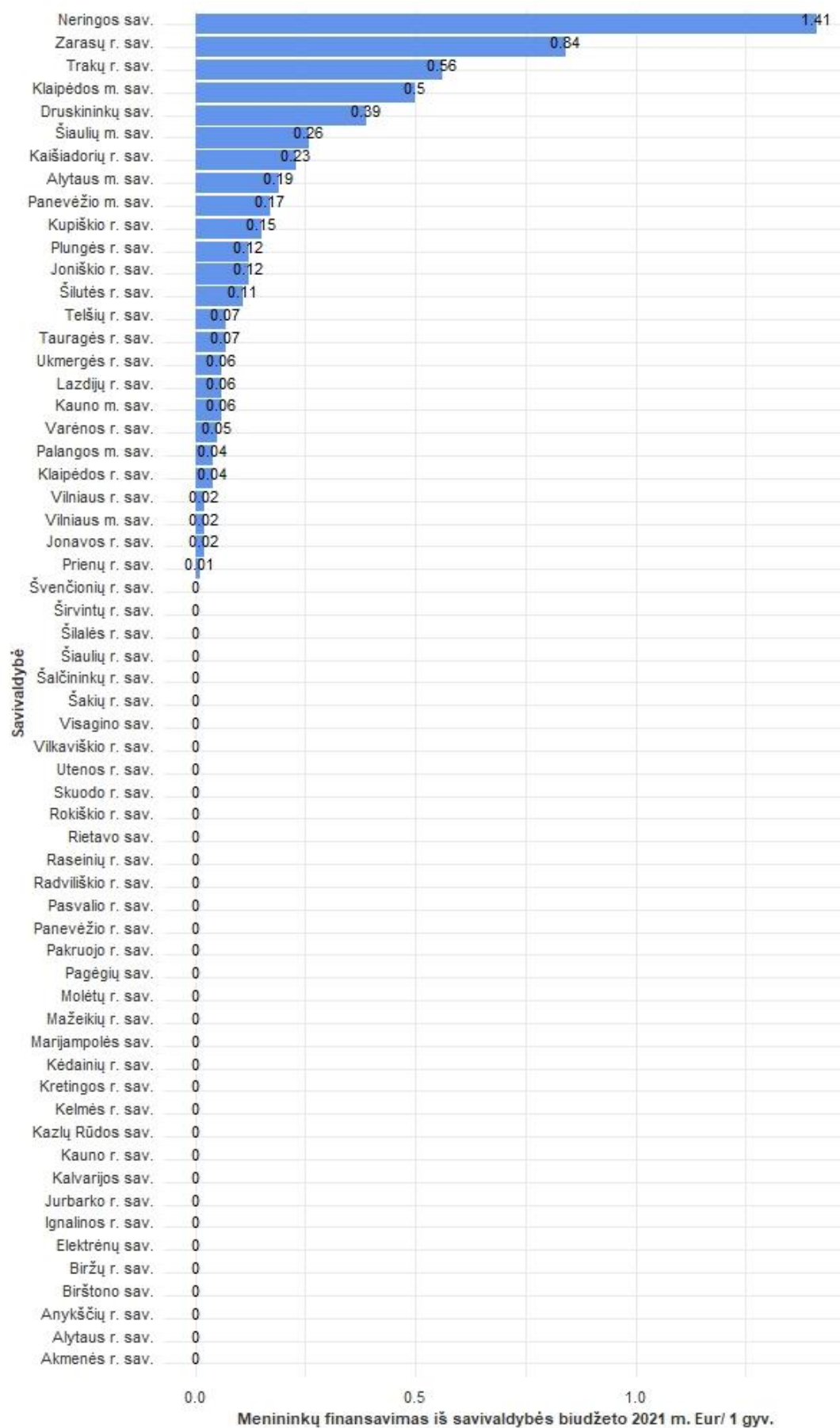
62 pav. Savivaldybių reitingas pagal finansavimą menininkams iš savivaldybės biudžeto lėšų, Eur, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis savivaldybių apklausos duomenimis)

63 pav. Savivaldybių reitingas pagal finansavimą menininkams iš savivaldybės biudžeto lėšų, vertinamas finansavimą gavusių menininkų skaičius, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis savivaldybių apklausos duomenimis)

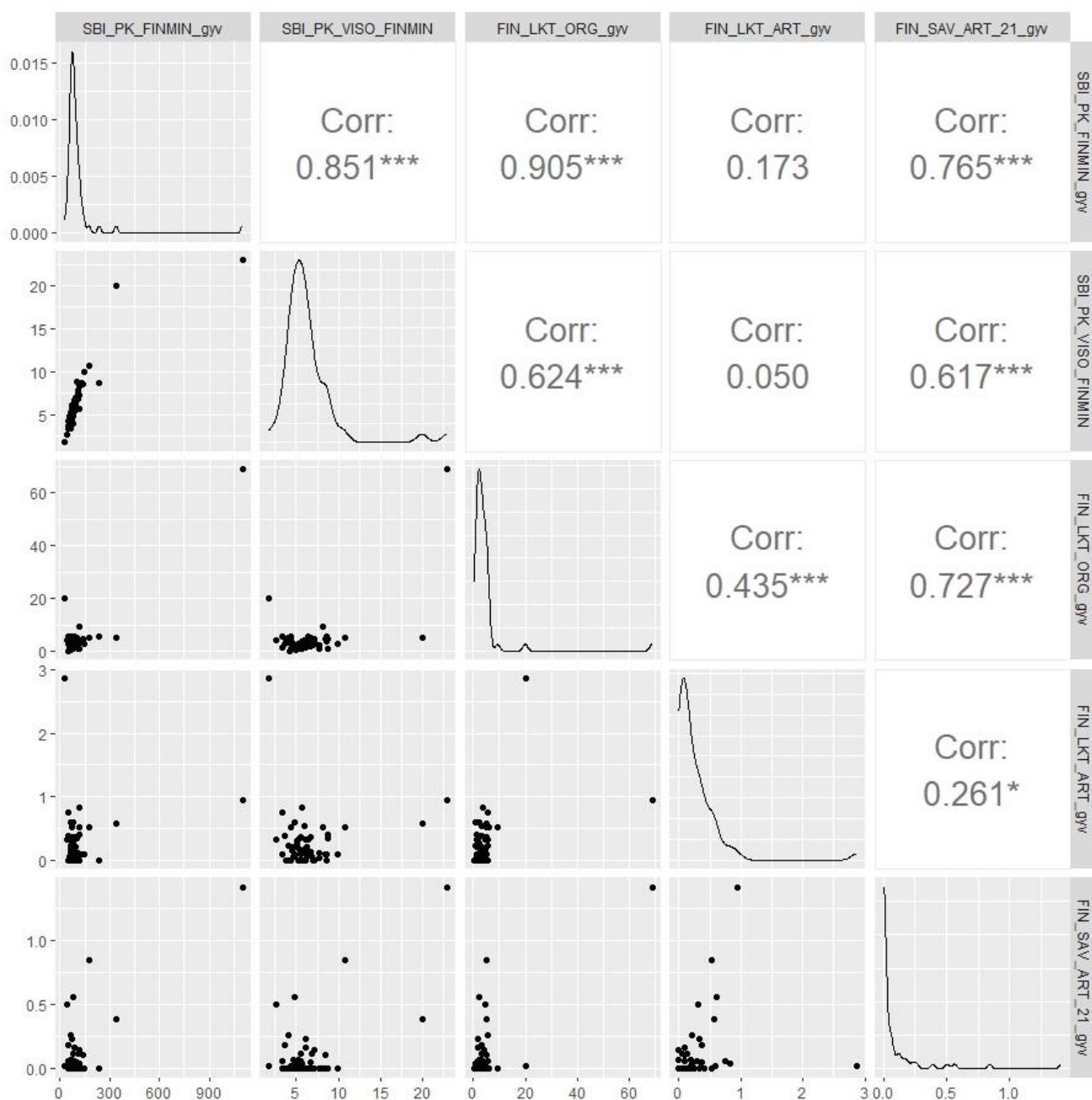
64 pav. Savivaldybių reitingas pagal finansavimo menininkams iš savivaldybės biudžeto lėšų dalį, tenkančią 1 savivaldybėje gyvenančiam menininkui, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis savivaldybių apklausos duomenimis)

65 pav. Savivaldybių reitingas pagal finansavimo menininkams iš savivaldybės biudžeto lėšų dalį, tenkančią 1 gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis savivaldybių apklausos duomenimis)

4.4.4. Kultūros finansavimo duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica

Organizacijų finansavimo rodikliai ir savivaldybių finansavimo rodikliai yra stipriai teigiamai susiję koreliaciniu ryšiu. Finansavimo menininkams (iš LKT) rodiklis neturi ryšio su savivaldybių finansavimo rodikliu ir turi silpną teigiamą ryšį su organizacijų finansavimo rodikliu. Tad pastarasis veikia kaip papildantis šios rodiklių grupės rezultatus. Iš savivaldybės biudžeto skirto finansavimo profesionalaus meno kūrėjams rodiklis turi gana stiprų teigiamą koreliacinį ryšį su daugeliu grupės kintamųjų ir silpną teigiamą ryšį su LKT finansavimo menininkams rodikliu. Šis rodiklis pastiprina esamų rodiklių subindekse poveikį (toms savivaldybėms, kurios skyrė finansavimą kūrėjams). Tuo tarpu kiti rodikliai veikia panašiai (nepaisant kelių išskirčių).

66 pav. Kultūros finansavimo rodiklių sklaidos diagramos, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę (, *** – 0.001, ** – 0.01, * – 0.05, . – 0.1)

4.4.5. SUBINDEKSAS: FINANSAVIMAS KULTŪRAI

Finansavimo kultūrai subindeksas sudarytas įvertinus menininkams skiriamo LKT finansavimo, organizacijoms skiriamo LKT finansavimo ir savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalį, tenkančią 1 gyv., bei procentinę dalį visame savivaldybės biudžete ir apskaičiuavus aritmetinių šių normalizuotų rodiklių vidurkį.

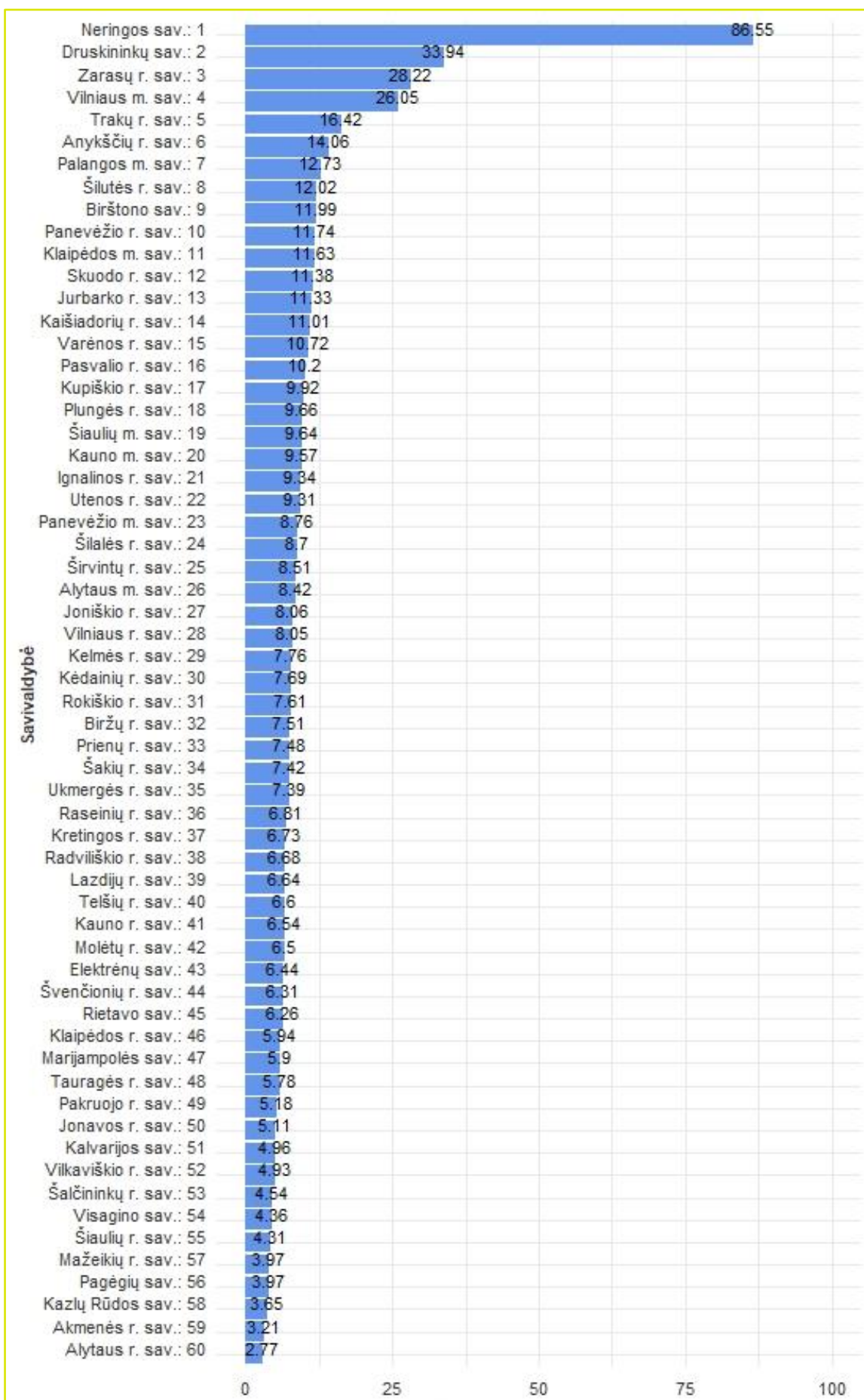
Aukščiausioje pozicijoje yra Neringos sav., kuri surinko 86,55 balo iš 100. Neringos savivaldybė pirmavo pagal visus rodiklius, išskyrus profesionalaus meno kūrėjų gauto finansavimo iš LKT dalį, tenkančią 1 gyv. Antroje ir trečioje pozicijose – Druskininkų ir Zarasų r. sav., kurios surinko 34 ir 28 balus iš 100 galimų. Nors užimamos aukštos reitingo pozicijos, tačiau matomas stiprus atotrūkis nuo Neringos sav. Druskininkų sav. ir Zarasų r. sav. silpniau pritraukė LKT skiriamą finansavimą. Ketvirtoje reitingo pozicijoje yra Vilniaus m. sav. Vilniaus m. sav. mažai balų gavo dėl itin mažų savivaldybės išlaidų kultūros paslaugoms, tenkančių 1 gyv. Kaip ir kituose SKI subindeksuose, nė viena savivaldybė nesurinko maksimalaus balų skaičiaus, tad lieka erdvės potencialui.

Žemiausioje reitingo pozicijoje liko Alytaus r. sav., surinkusi vos 2,8 balo iš 100 galimų. Reitingo apačioje esančiose savivaldybėse silpnos abi finansavimo grandys: tiek savivaldybės biudžeto, tiek organizacijų ir kūrėjų pritraukiamas LKT finansavimas.

11 lentelė. Subindekso „finansavimas kultūrai“ ir jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės bei jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės)

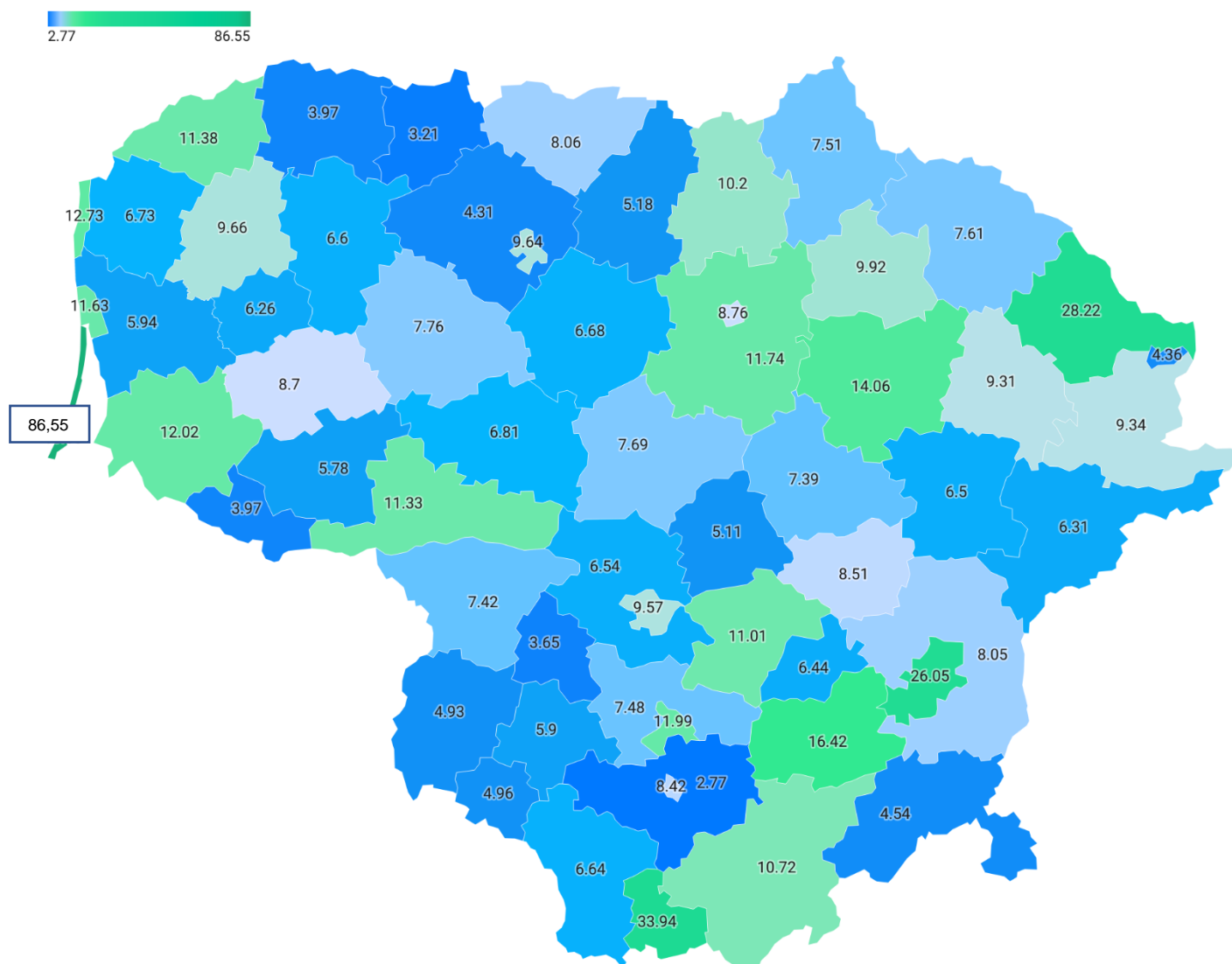
Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Menininkams skiriamas LKT finansavimas, tenkantis 1 gyv.	Vilniaus m. sav.	2,87	Visagino sav., Tauragės r. sav., Rietavo sav., Raseinių r. sav., Pakruojo r. sav., Kupiškio r. sav., Kelmės r. sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav., Birštono sav., Alytaus r. sav.	0
Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms, tenkančios 1 gyv.	Neringos sav.	1 100,42	Vilniaus m. sav.	26,31
Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalis tarp visų išlaidų, proc.	Neringos sav.	22,94	Vilniaus m. sav.	1,77

Organizacijoms skiriamas LKT finansavimas, tenkantis 1 gyv.	Neringos sav.	68,89	Alytaus r. sav.	0,19
Iš savivaldybės biudžeto skirto finansavimo profesionaliems menininkams dalis, Eur / 1 gyv.	Neringos sav.	1,41	Švenčionių r. sav., Širvintų r. sav., Šilalės r. sav., Šiaulių r. sav., Šalčininkų r. sav., Šakių r. sav., Visagino sav., Vilkaviškio r. sav., Utenos r. sav., Skuodo r. sav., Rokiškio r. sav., Rietavo sav., Raseinių r. sav., Radviliškio r. sav., Pasvalio r. sav., Panevėžio r. sav., Pakruojo r. sav., Pagėgių sav., Molėtų r. sav., Mažeikių r. sav., Marijampolės sav., Kėdainių r. sav., Kelmės r. sav., Kretingos r. sav., Kelmės r. sav., Kazlų Rūdos sav., Kauno r. sav., Kalvarijos sav., Jurbarko r. sav., Ignalinos r. sav., Elektrėnų sav., Biržų r. sav., Birštono sav., Anykščių r. sav., Alytaus r. sav., Akmenės r. sav.	0
SUBINDEKSAS: FINANSAVIMAS KULTŪRAI	Neringos sav.	86,55	Alytaus r. sav.	2,77

67 pav. Savivaldybių reitingas pagal subindeksą „finansavimas kultūrai“ (sudaryta autorės)

SKI: finansavimas kultūrai, 2021

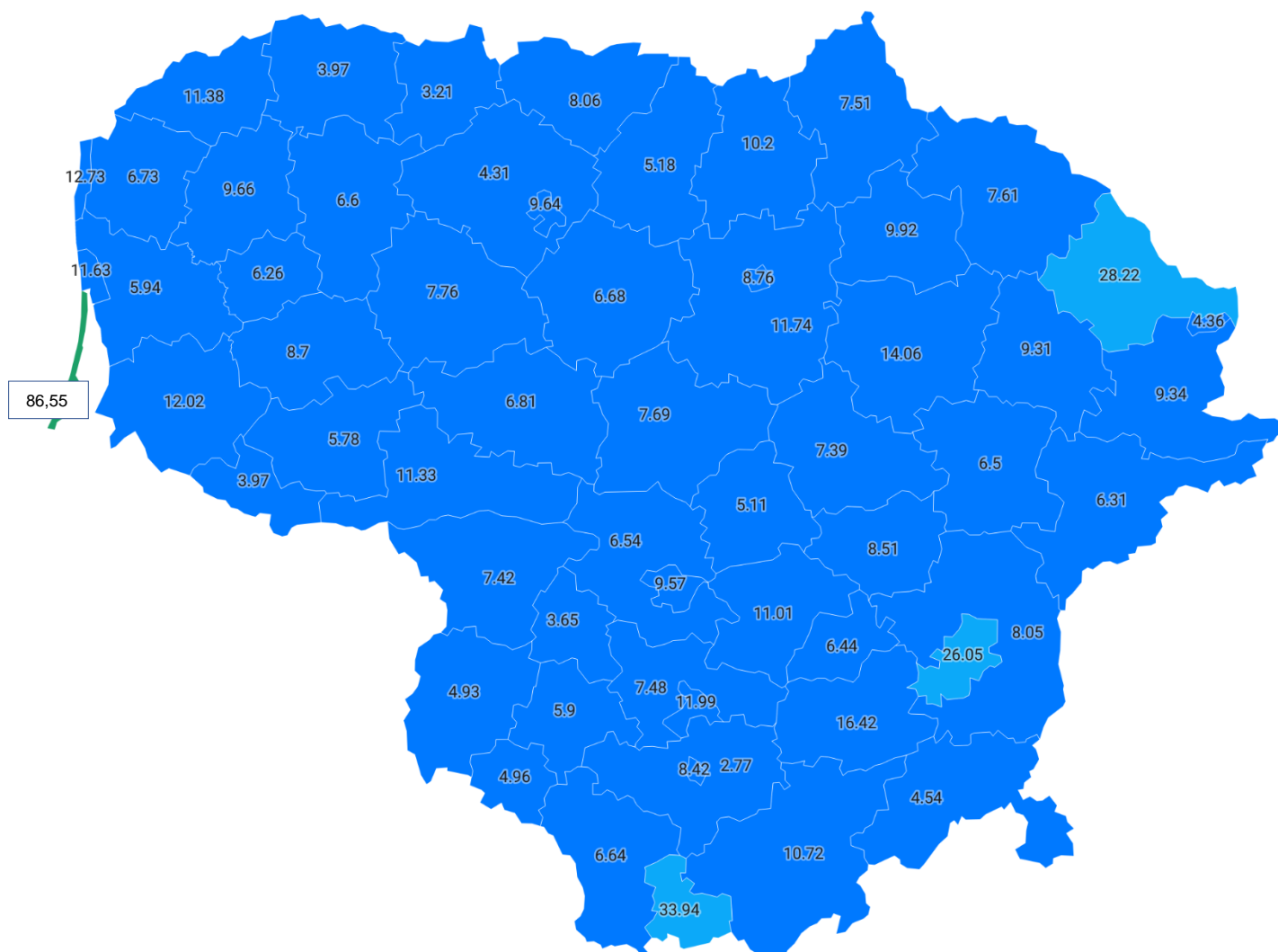

68 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros finansavimo subindeksą (sudaryta autorės)

Kultūros finansavimo subindekso reikšmės pasiskirsčiusios labai plačiame diapazone: nuo 2,77 (Alytaus r.) iki 86,55 (Neringos sav.). Tačiau didesnioji dalis reikšmių yra itin mažos, nesiekiančios nė 20 balų. Finansavimo kultūrai subindekso vidutinė reikšmė tesiekia 10 balų, ir tai yra mažiausias vidurkis, jei lygintume su kitais subindeksais.

SKI: finansavimas kultūrai, 2021

■ < 19.53 ■ 19.53–36.28 ■ 36.28–53.04 ■ 53.04–69.79 ■ ≥ 69.79

69 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros finansavimo subindeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Finansavimo kultūrai subindeksas atskleidžia opiausią situaciją, jei lygintume su kitomis sritimis. Ši situacija itin ryškiai matoma sugrupuotų duomenų žemėlapyje, kur beveik visą Lietuvos plotą dengia ta pati – tamsiai mėlyna – spalva. Beveik visos Lietuvos savivaldybės neperžengia pirmojo subindekso reikšmių rėžio, t. y. negavo 19 balų. Atotrūkis tarp daugelio Lietuvos savivaldybių ir Neringos savivaldybės šio subindekso grupėje viršija 4,5 karto. Pirmiausia į šią situaciją dėmesį reiktų atkreipti pačioms savivaldybėms. Tačiau svarbus ir kultūros organizacijų bei kūrėjų indėlis, siekiant finansavimo ar ieškant būdų pritraukti kitų šaltinių lėšas kultūrinėms veikloms įgyvendinti.

4.5. DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS

DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS 2021 METAIS LIETUVOJE

1/4 - 1/2 nuo pusės iki ketvirtadalio apskričių gyventojų dalyvauja istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą. Mažiausiai pilietiškai aktyvūs Marijampolės apskrities gyventojai

> 19 % Klaipėdos apskrities savivaldybių gyventojų (išskyrus Klaipėdos m. sav.) sutiko, kad galėtų save pavadinti tikrai kūrybingais. Visgi didesnė dalis lietuvių nėra linkę save laikyti kūrybingais. Žemiausiomis reikšmėmis išsiskiria Šiaulių apskritis, kur tik 7 proc. gyventojų sutiko, kad yra tikrai kūrybingi.

13-38 % Lietuvos gyventojų skirtingose apskrityse visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūros priklausančių žmonių. Daugiausiai pritariančių yra Panevėžio apskrityje, daugiausiai nepritariančių yra Telšių apskrityje

55-82 % Lietuvos gyventojų skirtingose apskrityse yra patenkinti kultūros paslaugų prieinamumu. Daugiausiai kultūros prieinamumu patenkintų gyventojų yra Alytaus apskrityje

499 640 bibliotekų vartotojai

3 183 000 muziejų lankytojai

43 544 kultūros centrų dalyviai

Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo rodiklių grupę sudaro:

1. **kultūros centrų dalyvių skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
2. **muziejų lankytojų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
3. **bibliotekų vartotojų skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
4. **bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius**, tenkantis 1 000 gyv.;
5. **gyventojai (≥ 15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis**, proc.;
6. **visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą**, proc.;
7. **visuomenės dalis, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas**, proc.;
8. **visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis**, proc.;
9. **visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių**, proc.;
10. **gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu**, proc.

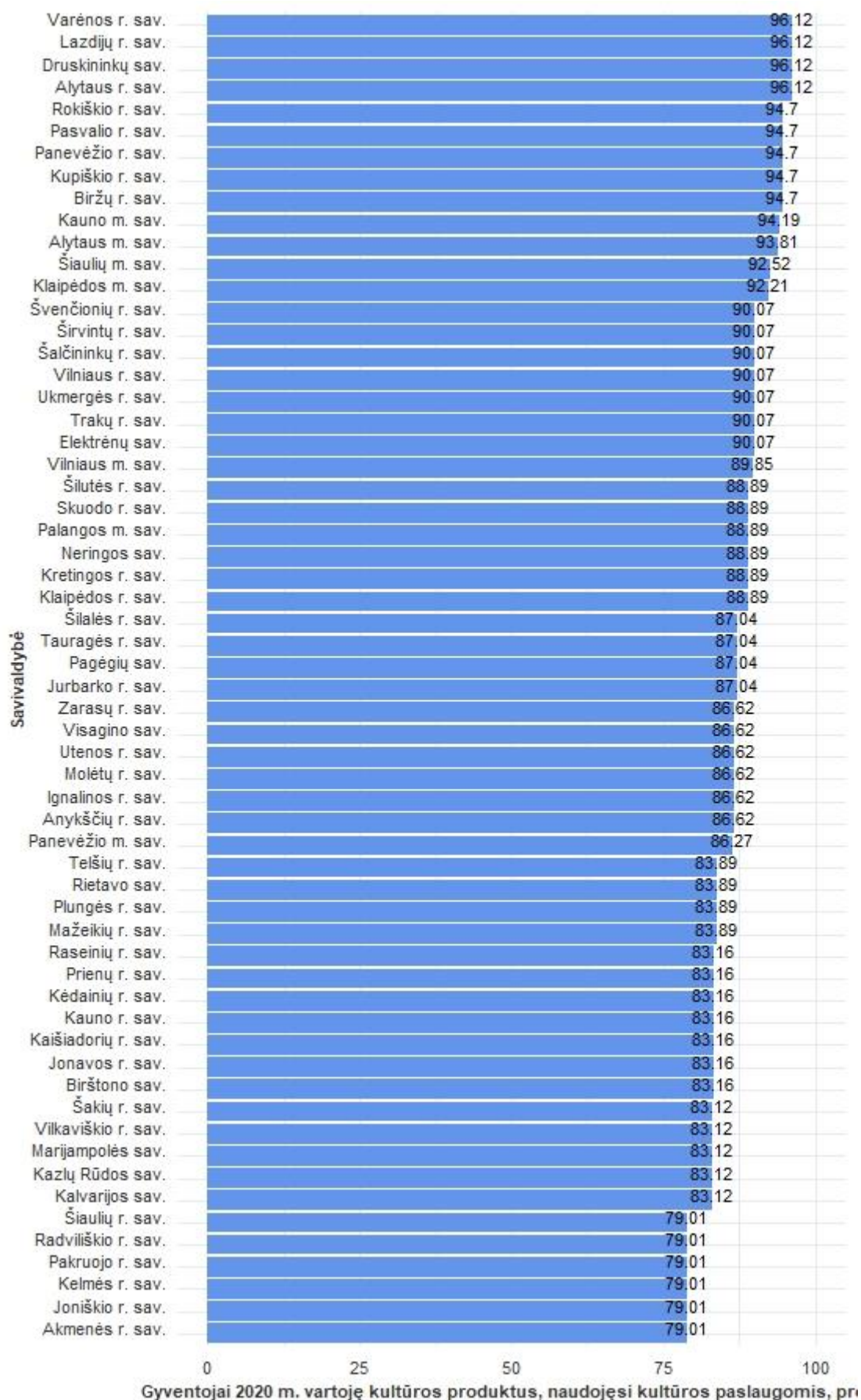
Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo duomenis sudaro keli duomenų šaltiniai, vienas jų – *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis* tyrimas, atliktas 2020 m. Jame gyventojai (≥ 15 m.) buvo apklausiami apie dalyvavimą kultūroje per „pastaruosius 12 mėn.“ (Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021).

Toliau pateikiami *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis* klausimai, kurių rezultatai buvo įtraukti į SKI rodiklių skaičiavimą. Kadangi apklausos duomenys yra prieinami apskričių ir 6-ių didžiųjų miestų lygiais, kitoms savivaldybėms priskiriamos atitinkamos apskrities reikšmės, darant prielaidą, kad skirtumai tarp apskrities savivaldybių (ypač eliminavus 6-is centrus) nebus reikšmingi. Kiekvienas rodiklis pateikiamas cituojant klausimą iš tyrimo klausimyno.

4.5.1. Gyventojai per pastaruosius 12 mėn., vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis

Vertinamas rodiklis: gyventojai (≥ 15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis (neskaitant masinių medijų – TV, spaudos, radijo, interneto – ir virtualaus vartojimo). Skaičiuojamas santykis tarp vartojusiųjų kultūrą ir visų

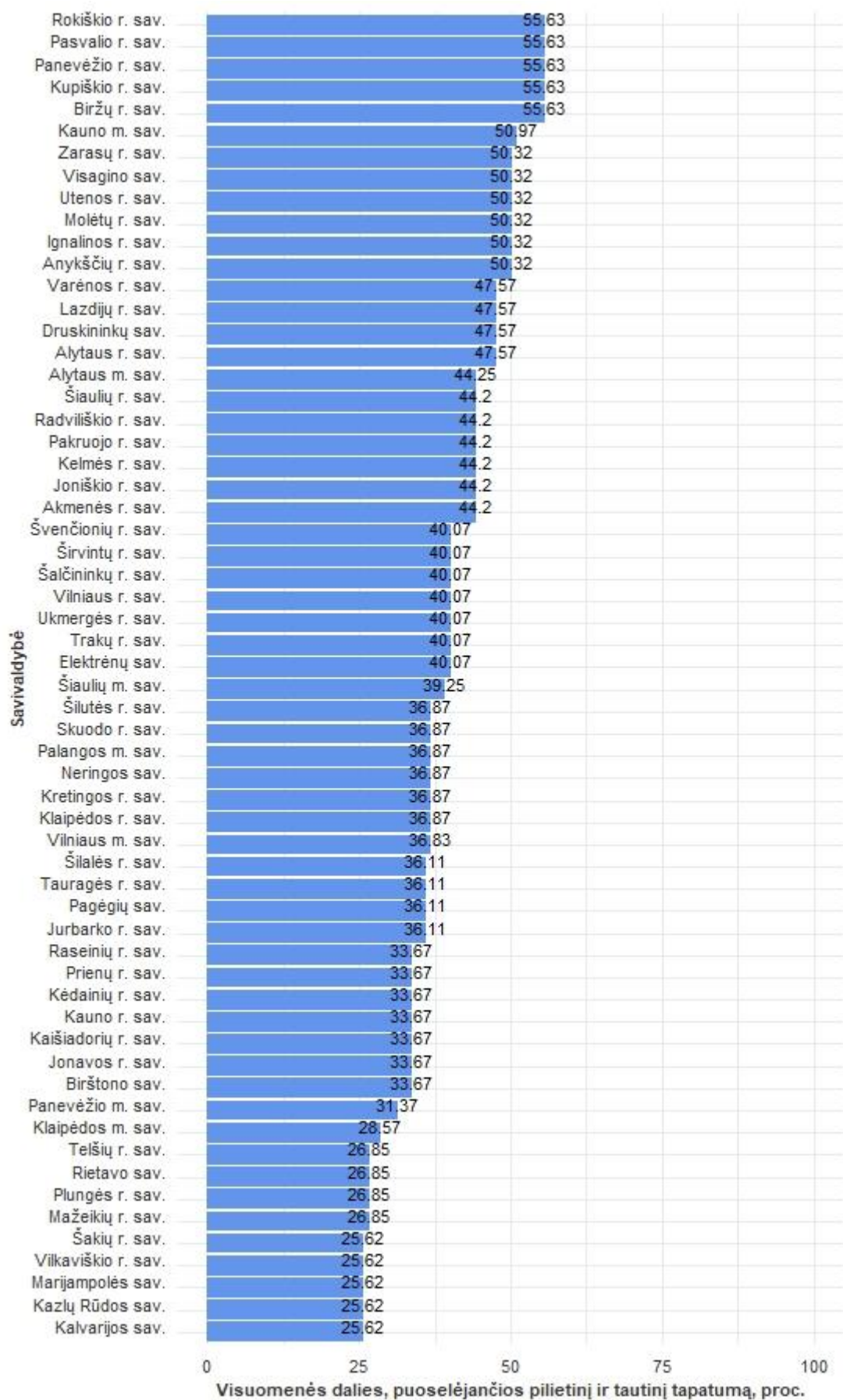
gyventojų. Didžiausias kultūros vartojimas (lankymasis renginiuose, knygų skaitymas ir pan.) fiksuojamas Alytaus apskrities savivaldybėse, išskyrus Alytaus m. sav. (apskrities centras kiek atsilieka nuo užfiksuoto kultūros vartojimo procento likusioje apskrityje) (96,12 proc.). Žemiausias kultūros vartojimo rodiklis Šiaulių apskrities savivaldybėse (79,01 proc.) (išskyrus Šiaulių m. sav. (92,52 proc.)). Nors pastarasis rodiklis kultūros vartojimą supranta labai plačiai ir gaunamos aukštos rodiklio reikšmės, visgi matome, kad net ir tokiu atveju esama nemenkų skirtumų tarp apskričių.

70 pav. Savivaldybių reitingas pagal gyventojų (≥ 15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartojusių kultūros produktus / naudojusią kultūros paslaugas (neskaitant masinių medijų – TV, spaudos, radijo, interneto – ir virtualaus vartojimo), proc. (sudaryta autorės, remiantis Ambrazevičienė ir Matulaitienė, 2021, duomenimis)

4.5.2. Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą

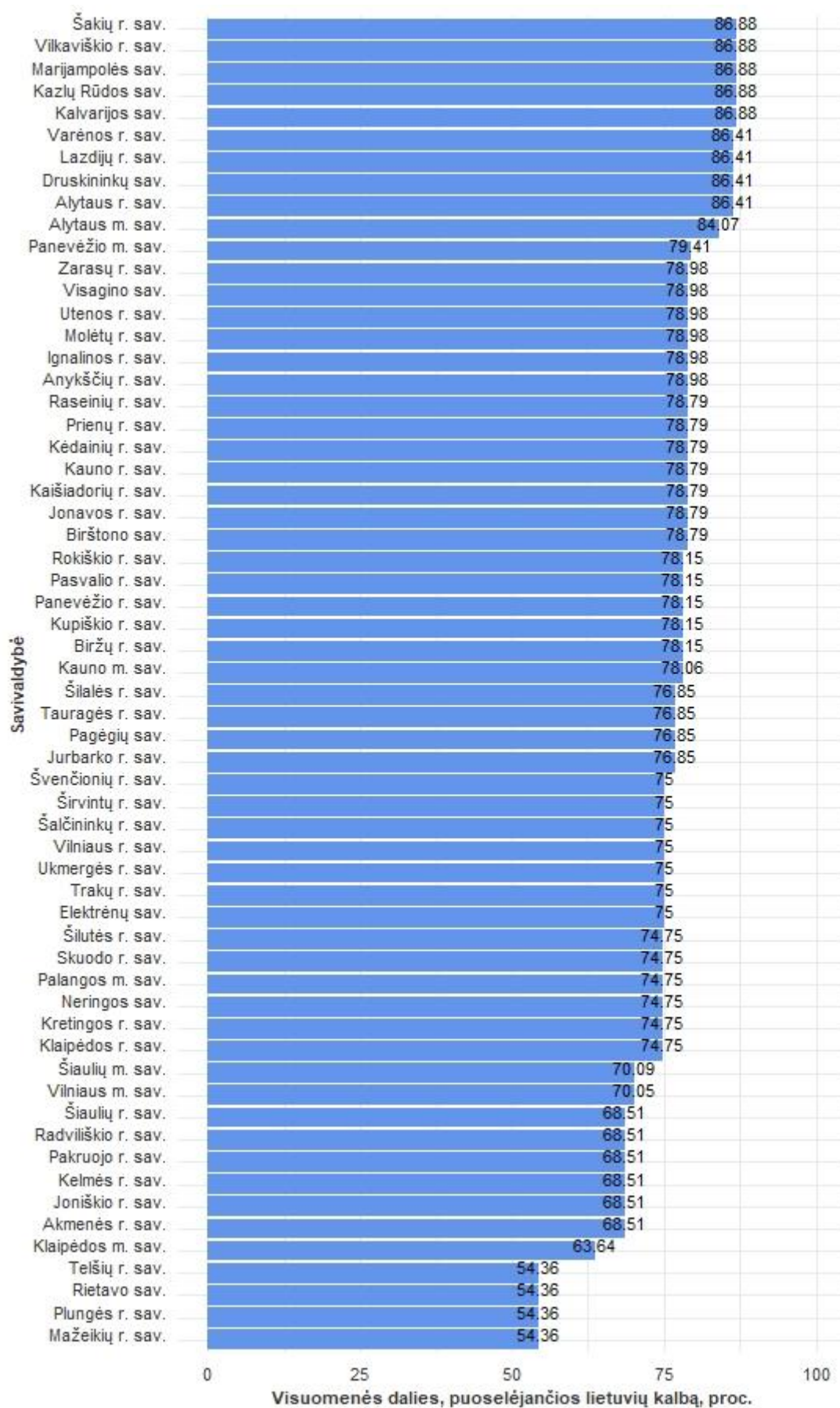
Vertinamas rodiklis: visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, proc. Reitingo viršuje rikiuojasi Panevėžio apskrities savivaldybės (išskyrus Panevėžio m. sav.), reitingo apačioje – Marijampolės apskrities savivaldybės. Rodiklio reikšmės skirtingose savivaldybėse svyruoja nuo 55,6 iki 25,6 proc. Visgi galima daryti išvadą, kad didesnė dalis visuomenės Lietuvoje nėra aktyviai dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ar kaip vertybės pilietiškumo nepuoselėja.

71 pav. Savivaldybių reitingas pagal visuomenės dalį, dalyvaujančių istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjančių pilietinį ir tautinį tapatumą, proc. (sudaryta autorės, remiantis Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, duomenimis)

4.5.3. Visuomenės dalis, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas

Vertinamas rodiklis: asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, proc. Reitingo viršuje – Marijampolės ir Alytaus apskričių savivaldybės. Reitingo apačioje – Telšių apskrities savivaldybės. Rodiklio reikšmės svyruoja nuo 87 iki 54 proc. Didesnei daliai visuomenės lietuvių kalbos vartojimas yra svarbus, be to, jis siejamas su būdu išsaugoti tautiškumą.

72 pav. Savivaldybių reitingas pagal visuomenės dalį, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, proc. (sudaryta autorės, remiantis Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, duomenimis)

4.5.4. Visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis

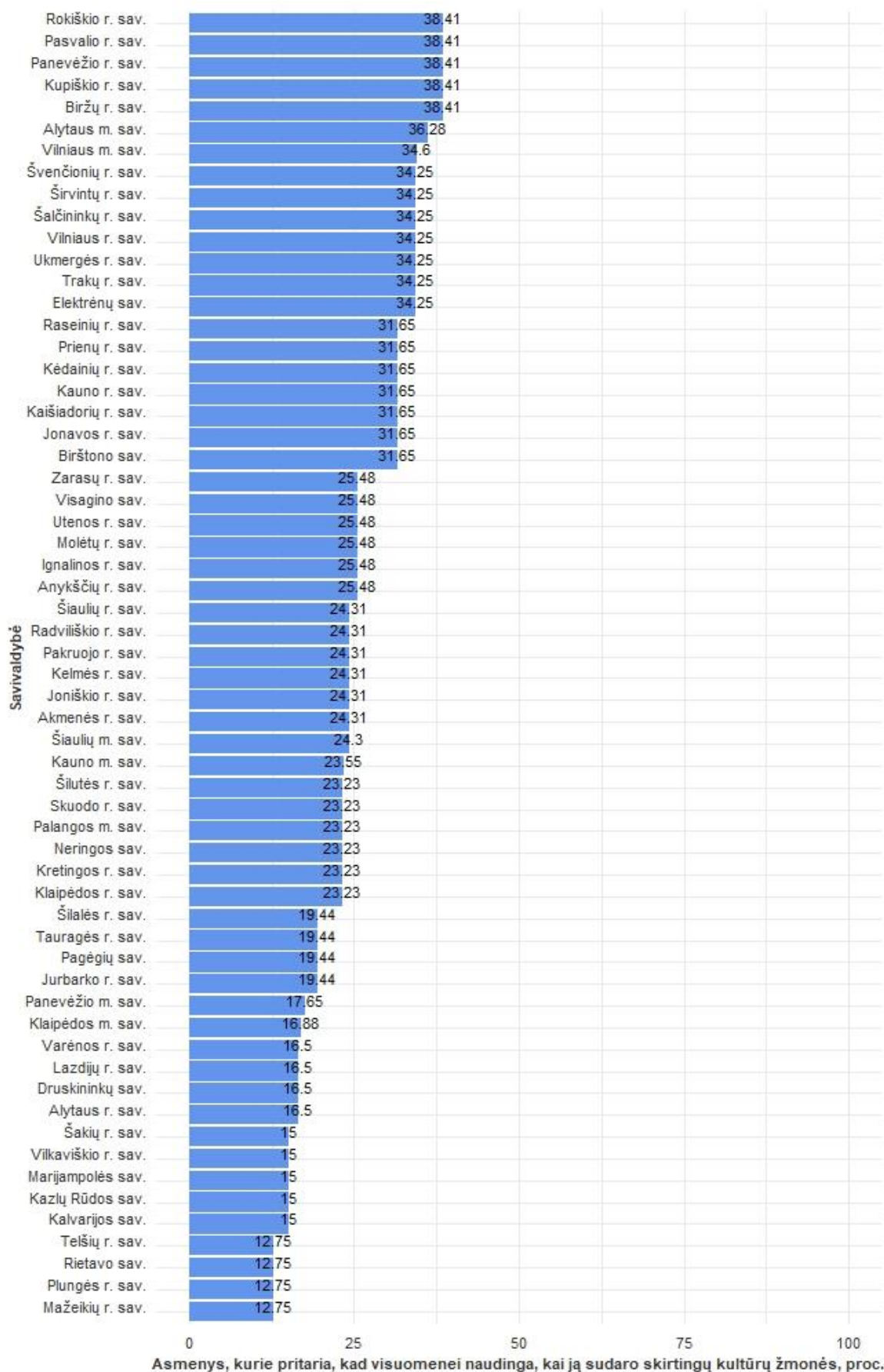
Vertinamas rodiklis: asmenys, kurie save tikrai galėtų pavadinti kūrybingu žmogumi, proc. Klaipėdos apskrities savivaldybių (išskyrus Klaipėdos m. sav.) gyventojai, palyginti su kitomis apskritimis, save laiko santykinai kūrybiškesniais (kiek daugiau nei 19 proc. gyventojų, kitaip tariant, kas penktas gyventojas, sutiko, kad galėtų save pavadinti tikrai kūrybingu). Žemiausiomis reikšmėmis išsiskiria Šiaulių apskrities savivaldybės, kur tik kas 13 gyventojas visiškai sutiktų esąs tikrai kūrybingas. Jei lygintume su kitais *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo* rodikliais, pastarasis pasižymi mažiausiomis reikšmėmis. Tikrai save kūrybiškais laiko nuo 19 iki 7 procentų savivaldybių gyventojų.

73 pav. Savivaldybių reitingas pagal visuomenės dalį, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis, proc. (sudaryta autorės, remiantis Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, duomenimis)

4.5.5. Visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių

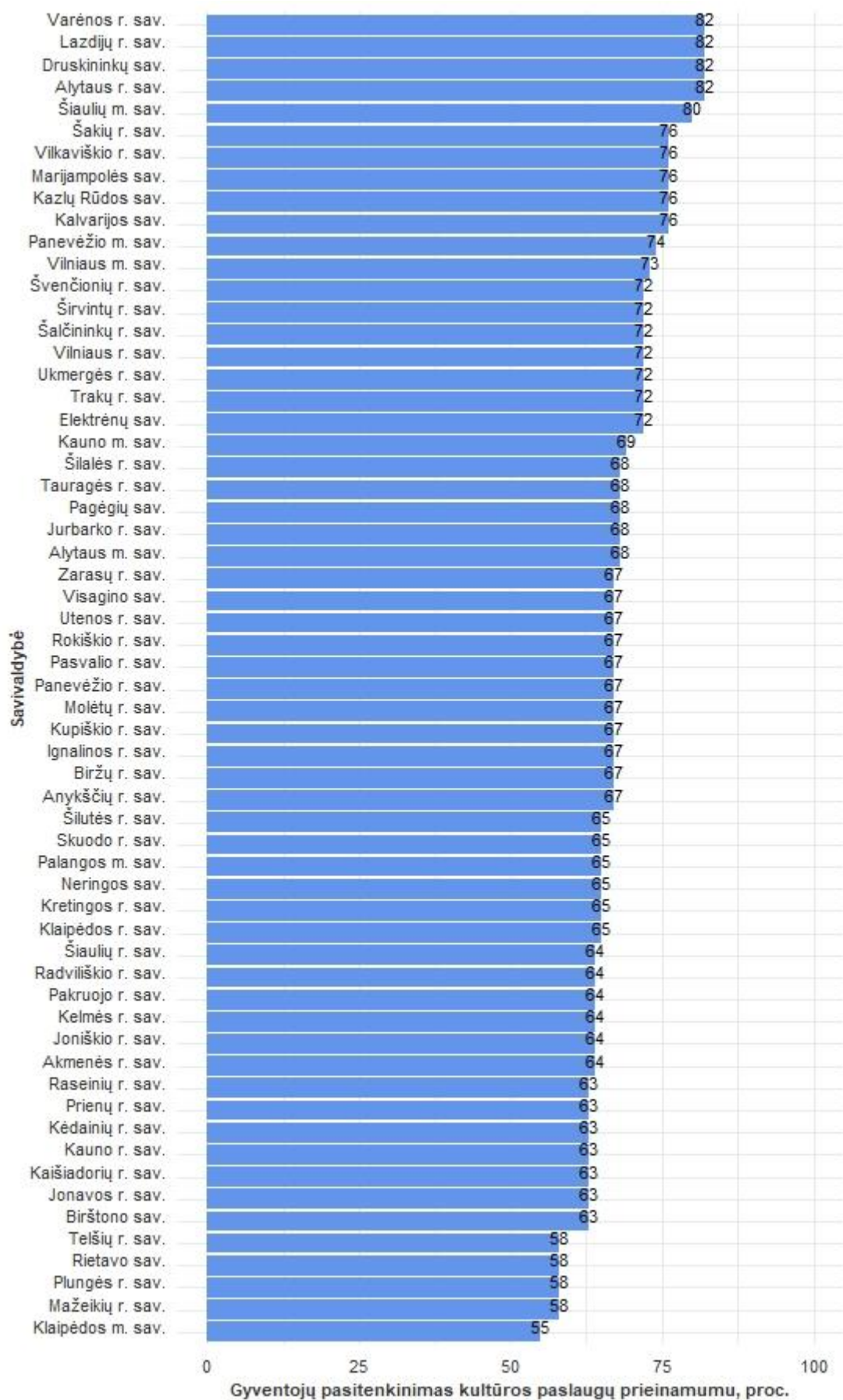
Vertinamas rodiklis: asmenys, kurie visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc. Reitingo viršuje – Panevėžio apskrities savivaldybės (išskyrus Panevėžio m. sav.), reitingo apačioje – Telšių apskrities savivaldybės. Rodiklio reikšmės svyruoja nuo 38 iki 13 proc. Paprastai atvirumas siejamas ir su lengviau priimamomis naujovėmis bei potencialu diegti naujus procesus įmonėse. Tad Telšių, Marijampolės, Alytaus apskričių bendruomenės gali būti suprantamos kaip gana uždaros, o vertybinis pokytis visuomenėje galėtų būti pasiektas tik per gana ilgą laiką, pasitelkiant tikslingą edukaciją.

74 pav. Savivaldybių reitingas pagal visuomenės dalį, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc. (sudaryta autorės, remiantis Ambrazevičienė ir Matulaitienė, 2021, duomenimis)

4.5.6. Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu

Vertinamas rodiklis: gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc. Reitingo viršuje – Alytaus apskrities savivaldybės (išskyrus Alytaus m. sav.), reitingo apačioje – Telšių apskrities savivaldybės bei Klaipėdos m. sav. Rodiklis svyruoja nuo 82 iki 55 proc.

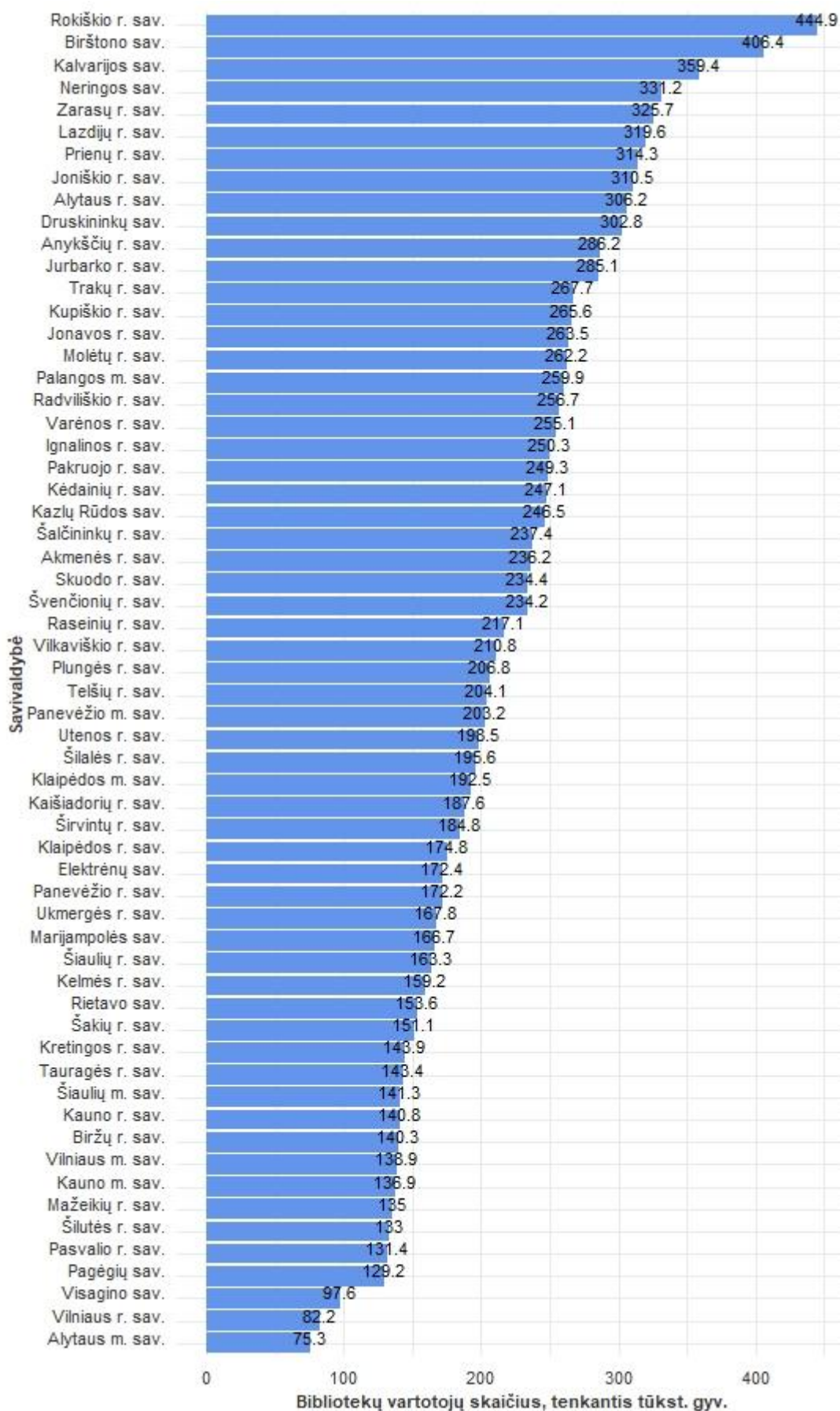

75 pav. Savivaldybių reitingas pagal gyventojų pasitenkinimą kultūros paslaugų prieinamumu, proc. (sudaryta autorės, remiantis Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021, duomenimis)

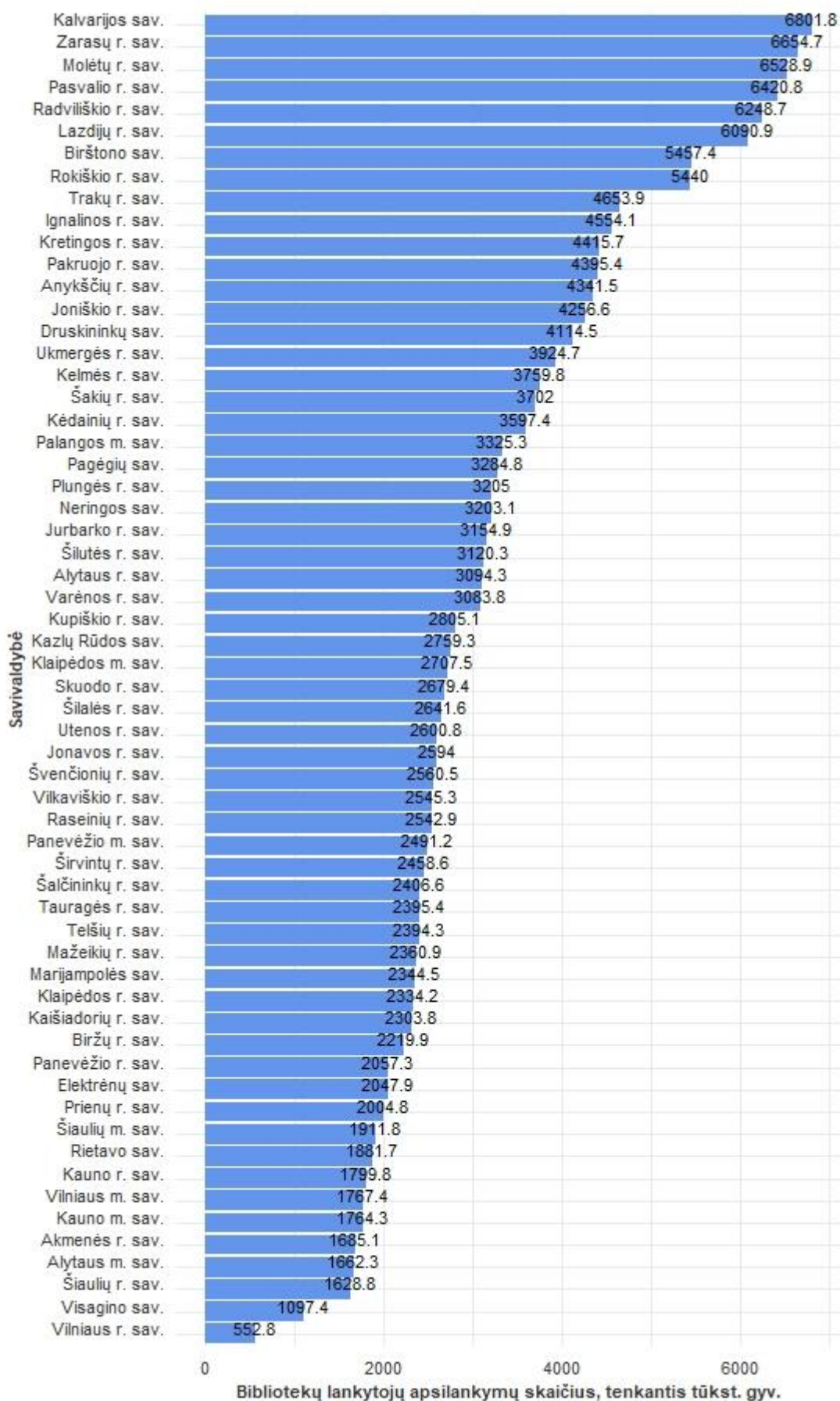
4.5.7. Bibliotekų registruoti vartotojai ir lankytojai

Vertinami rodikliai: bibliotekų vartotojų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv., ir bibliotekų lankytojų apsilankymų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv. Pagal bibliotekų vartotojų skaičių reitingo viršuje 2021 m. atsidūrė Rokiškio r., Birštono, Kalvarijos sav. Mažiausiai vartotojų užfiksuota Alytaus m. ir Vilniaus r. sav. Dėl duomenų spragų Utenos r. ir Kėdainių r. savivaldybėms priskirtos 2020 m. reikšmės (2021 m. duomenų nėra). Iš viso Lietuvoje suskaičiuota 499 640 bibliotekų vartotojų.

Kadangi esama duomenų spragų, papildomai įtraukiamas bibliotekų lankytojų skaičiaus rodiklis. Pagal pastarąjį teigiamai išsiskiria Kalvarijos, Zarasų r. ir Molėtų r. sav. Mažiausiu bibliotekų lankytojų skaičiumi išsiskiria Vilniaus r. sav.

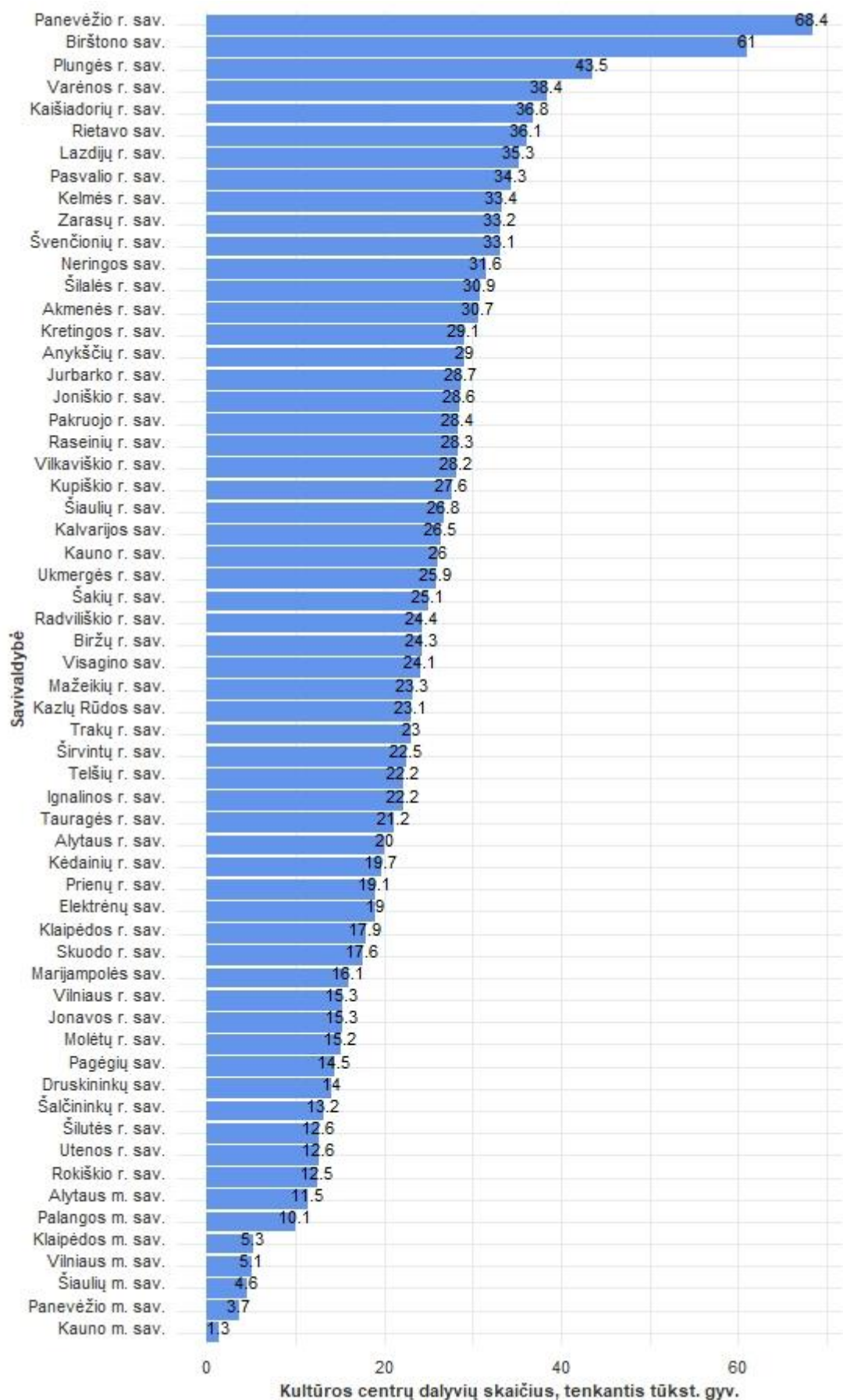
76 pav. Savivaldybių reitingas pagal bibliotekų vartotojų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv. (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos duomenimis)

77 pav. Savivaldybių reitingas pagal apsilankymų bibliotekose skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv. (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos duomenimis)

4.5.8. Kultūros centrų dalyviai

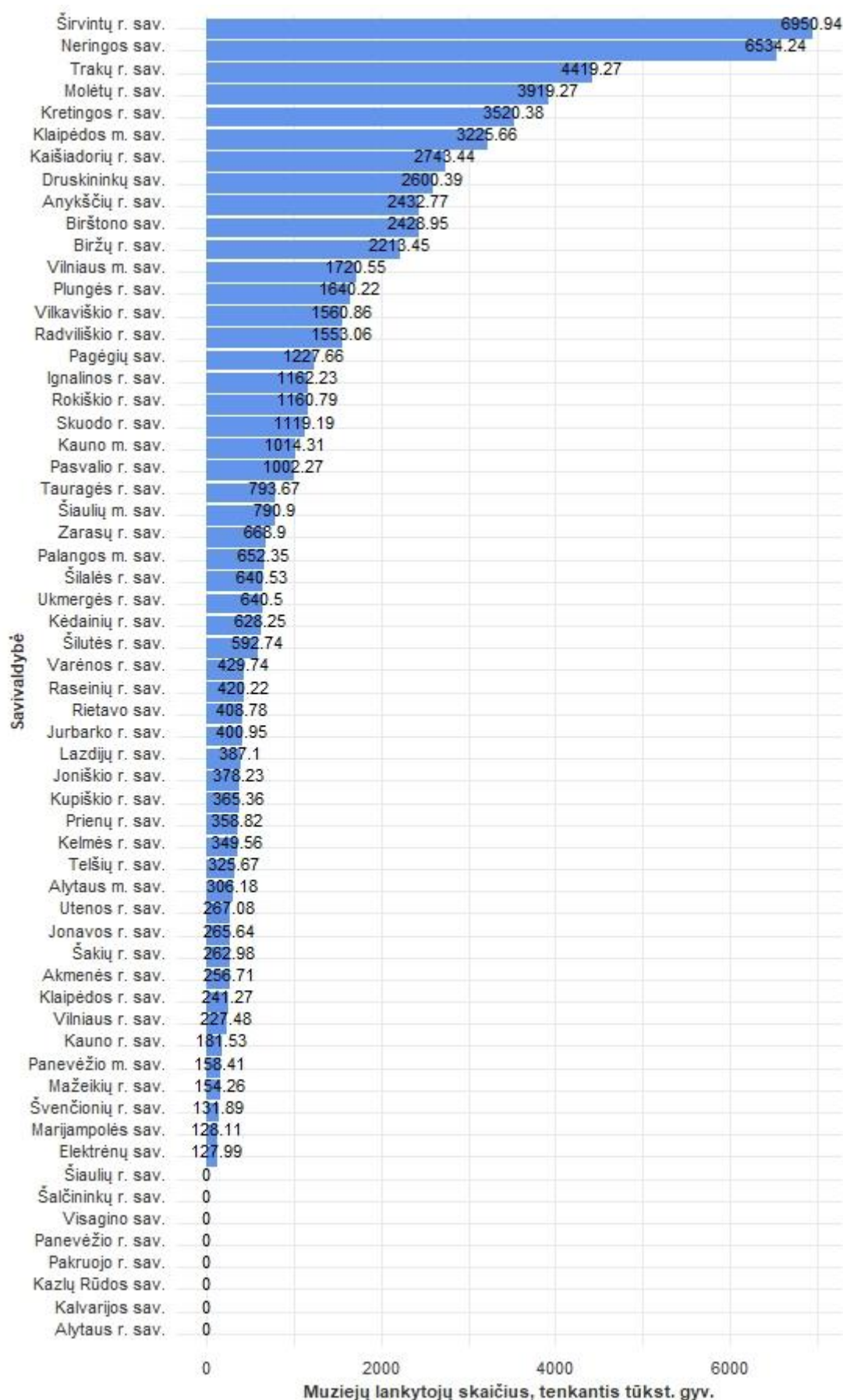
Įvertinus kultūros centrų dalyvių skaičiaus rodiklį matoma, kad 2021 m. daugiausiai dalyvių (santykinai, tenkančių 1 tūkst. gyv.) pritraukė Panevėžio r. sav., Birštono sav., Plungės r. sav. Mažiausiai Kauno m. sav. – vos 1 kultūros centro dalyvis, tenkantis 1 tūkst. gyv. Reitingo apačioje yra ir kitos didžiųjų miestų savivaldybės: Klaipėdos m. sav., Vilniaus m. sav., Šiaulių m. sav., Panevėžio m. sav. Iš viso per 2021 metus buvo 43 544 kultūros centrų dalyvių Lietuvoje.

78 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros centrų dalyvių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.5.9. Muziejų lankytojai

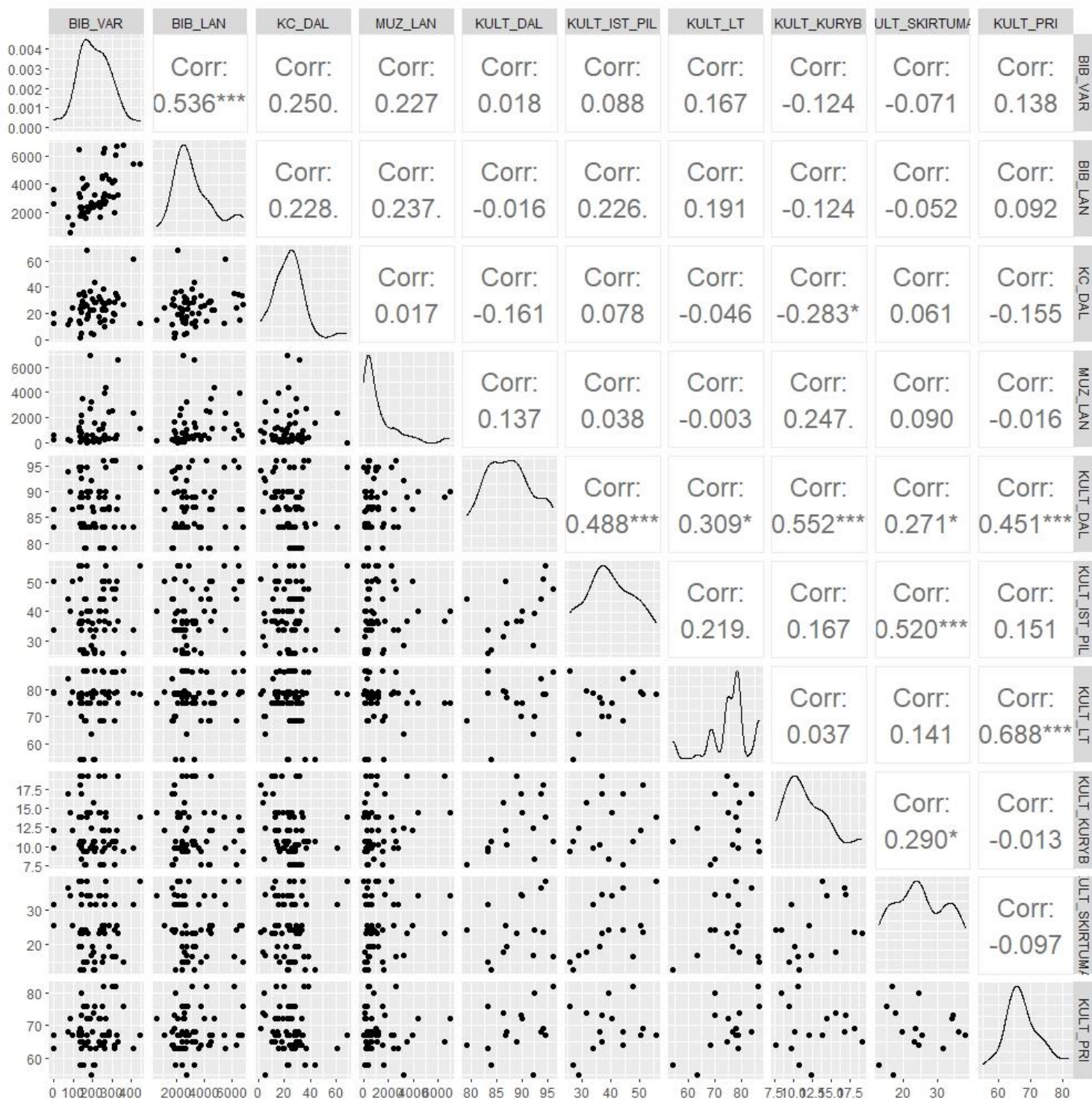
Vertinamas rodiklis – muziejų lankytojų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv. Pagal šį rodiklį išsiskiria Širvintų r. sav., Neringos sav. Stipriausiai atsilieka Elektrėnų ir Marijampolės sav. Taip pat dalyje savivaldybių rodiklis nefiksuojamas, nes savivaldybėse nėra muziejų. Iš viso per 2021 metus muziejus aplankė 3 183 000 lankytojų.

79 pav. Savivaldybių reitingas pagal muziejų lankytojų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.5.10. Dalyvavimo ir socialinio kapitalo duomenų statistinė analizė ir korelacių matrica

Šioje grupėje dominuoja rodikliai, kurie neturi statistiškai reikšmingo koreliacinio ryšio tarpusavyje. Kiek išsiskiria tik kultūros vartojimo ir visuomenės dalies, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji yra sudaryta iš skirtingoms kultūrinėms grupėms priklausančių žmonių, rodikliai, turintys teigiamą silpną arba vidutinio stiprumo koreliacinį ryšį su kitais dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo rodikliais, įtrauktais iš Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo. Tad šios grupės rodikliai neturi bendrų dėsningumų, atliepia skirtingus aspektus savivaldybėse ir yra vieni kitus pakeičiantys, o ne papildantys (ar pastiprinantys poveikį).

80 pav. Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo rodiklių sklaidos diagramos, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę (, *** – 0.001, **, ** – 0.01, *, * – 0.05, ., . – 0.1)

4.5.11. SUBINDEKSAS „DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS“

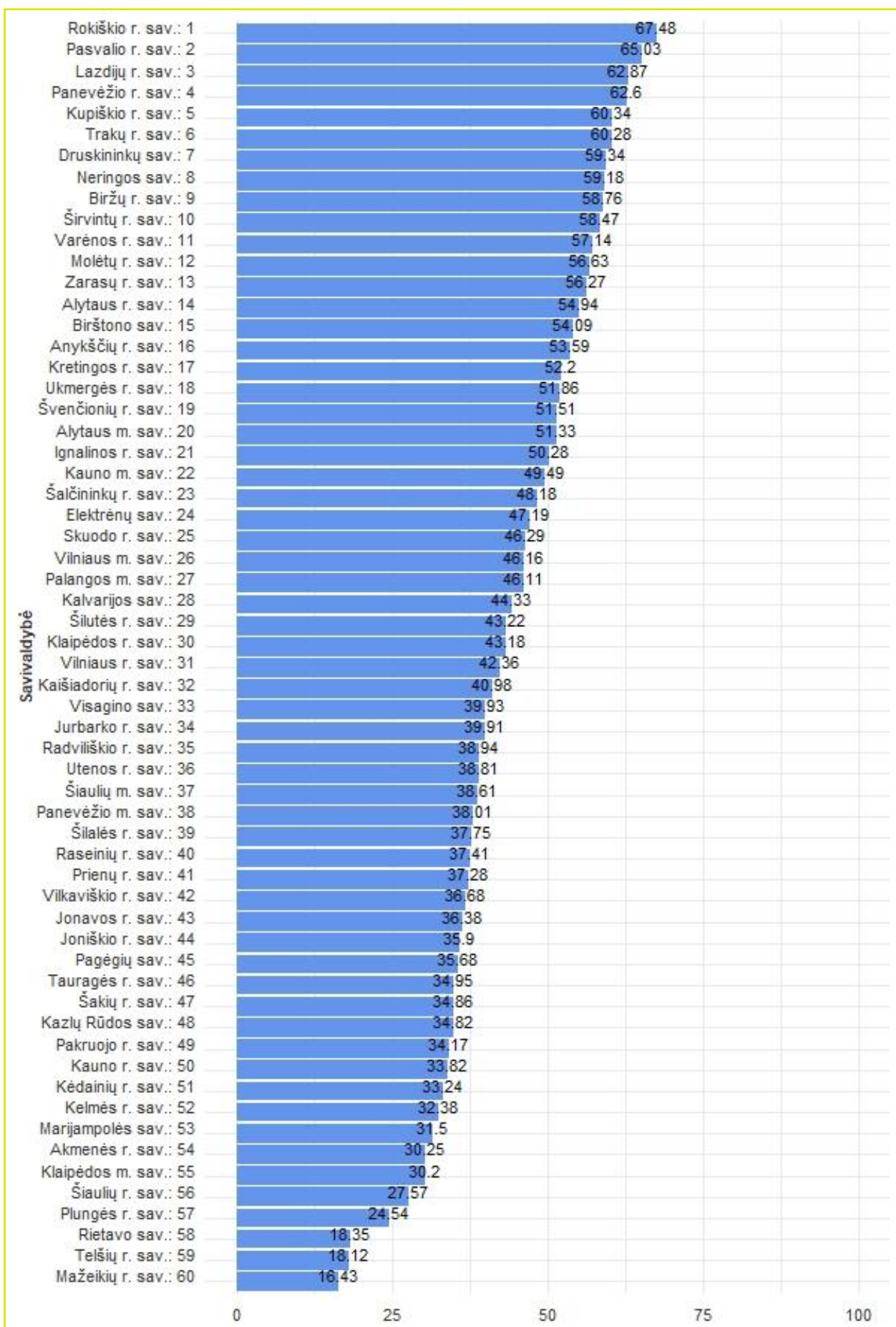
Subindeksą „dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas“ sudaro 10 rodiklių, t. y. kultūros centrų dalyvių skaičius, muziejų lankytojų skaičius, bibliotekų vartotojų skaičius, bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, gyventojai (≥ 15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartoję kultūros produktus / pasinaudoję kultūros paslaugomis, dalyvaujantys istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjantys pilietinį ir tautinį tapatumą, gyventojai, kuriems asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis, visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu. Normalizavus šiuos rodiklius suskaičiuojamas aritmetinis vidurkis ir gaunama galutinė subindekso reikšmė.

Įvertinus minėtus rodiklius, savivaldybių reitingo viršuje atsidūrė Rokiškio r. sav., surinkusi 67,5 balo iš 100 galimų. Antroje pozicijoje yra Pasvalio r. sav., trečioje – Lazdijų r. sav. Net ir pirmaujančios savivaldybės yra gana reikšmingai nutolusios nuo maksimalios subindekso reikšmės, tad akivaizdu, kad skatinant aktyvesnį gyventojų dalyvavimą kultūroje galėtų pasitempti visos savivaldybės. Visgi reitingo apačioje esanti Mažeikių r. sav. surinko vos 16,43 balo. Atotrūkis yra reikšmingas. Šioje savivaldybėje susiduriama tiek su gyventojų pasyvumu dalyvaujant kultūroje, tiek su silpnesniu socialiniu kapitalu. Kitose Telšių apskrities savivaldybėse, tokiose kaip Rietavo sav. ar Telšių r. sav., situacija taip pat yra įtempta – surinkta tik kiek daugiau nei 18 balų.

12 lentelė. Subindekso „dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas“ bei jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės ir jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės)

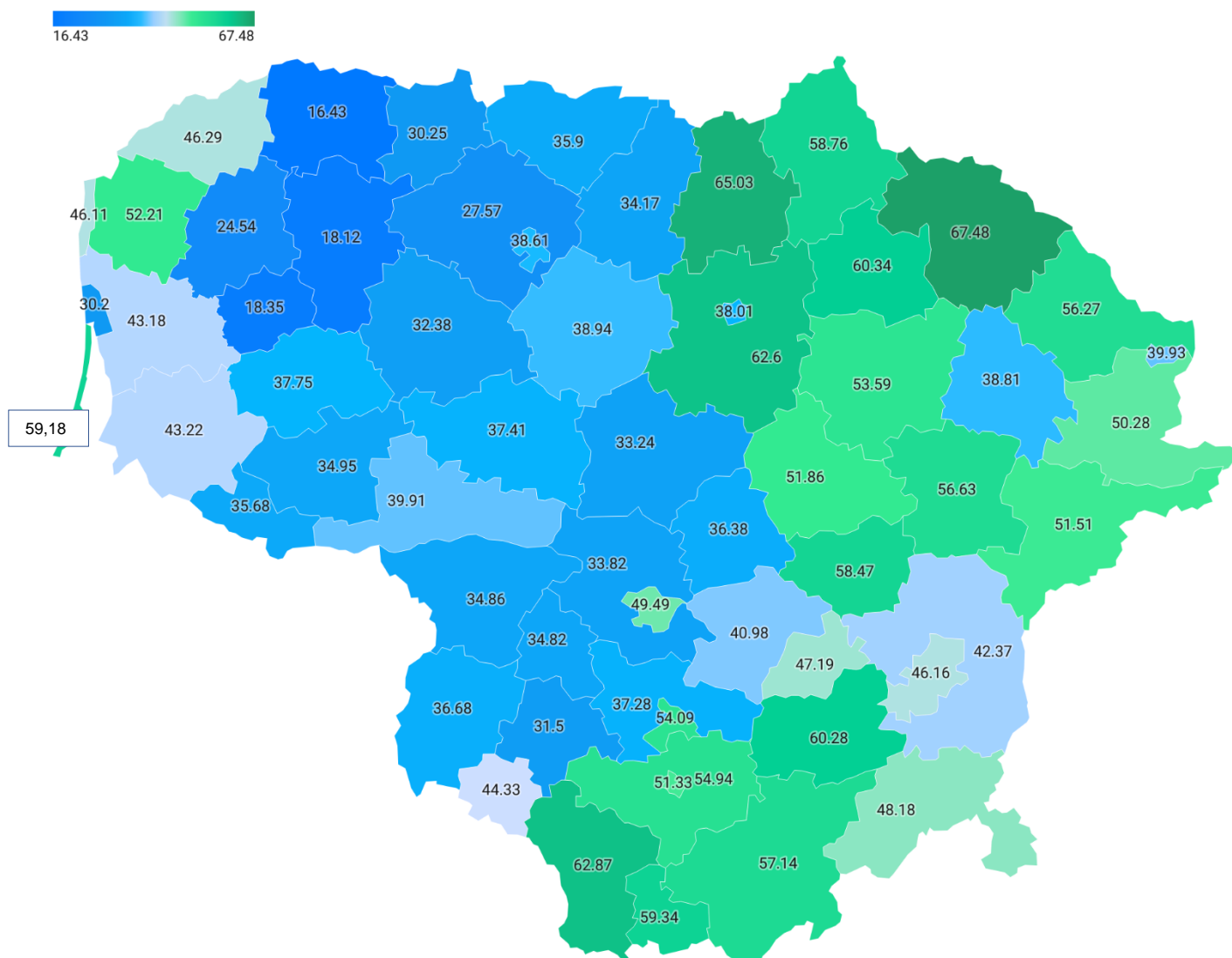
Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Kultūros centrų dalyvių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Panevėžio r. sav.	68,4	Kauno m. sav.	1,3
Muziejų lankytojų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Širvintų r. sav.	6950,94	Šiaulių r. sav., Šalčininkų r. sav., Visagino sav., Panevėžio r. sav., Pakruojo r. sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav., Alytaus r. sav.	0
Bibliotekų vartotojų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Rokiškio r. sav.	444,9	Alytaus m. sav.	75,3

Bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Kalvarijos sav.	6801,8	Vilniaus r. sav.	552,8
Gyventojai (≥ 15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartoję kultūros produktus / naudojęsi kultūros paslaugomis, proc.	Varėnos r. sav., Lazdijų r. sav., Druskininkų sav., Alytaus r. sav.	96,12	Šiaulių r. sav., Radviliškio r. sav., Pakruojo r. sav., Kelmės r. sav., Joniškio r. sav., Akmenės r. sav.	79,01
Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, proc.	Rokiškio r. sav., Pasvalio r. sav., Panevėžio r. sav., Kupiškio r. sav., Biržų r. sav.	55,63	Šakių r. sav., Vilkaviškio r. sav., Marijampolės sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav.	25,62
Visuomenės dalis, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, proc.	Šakių r. sav., Vilkaviškio r. sav., Marijampolės sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav.	86,88	Telšių r. sav., Rietavo sav., Plungės r. sav., Mažeikių r. sav.	54,36
Visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis, proc.	Šilutės r. sav., Skuodo r. sav., Palangos m. sav., Neringos sav., Kretingos r. sav., Klaipėdos r. sav.	19,19	Šiaulių r. sav., Radviliškio r. sav., Pakruojo r. sav., Kelmės r. sav., Joniškio r. sav., Akmenės r. sav.	7,73
Visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc.	Rokiškio r. sav., Pasvalio r. sav., Panevėžio r. sav., Kupiškio r. sav., Biržų r. sav.	38,41	Telšių r. sav., Rietavo sav., Plungės r. sav., Mažeikių r. sav.	12,75
Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.	Varėnos r. sav., Lazdijų r. sav., Druskininkų sav., Alytaus r. sav.	82	Klaipėdos m. sav.	55
SUBINDEKSAS: DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS	Rokiškio r. sav.	67,48	Mažeikių r. sav.	16,43

81 pav. Savivaldybių reitingas pagal subindeksą: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas (sudaryta autorės)

SKI: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, 2021

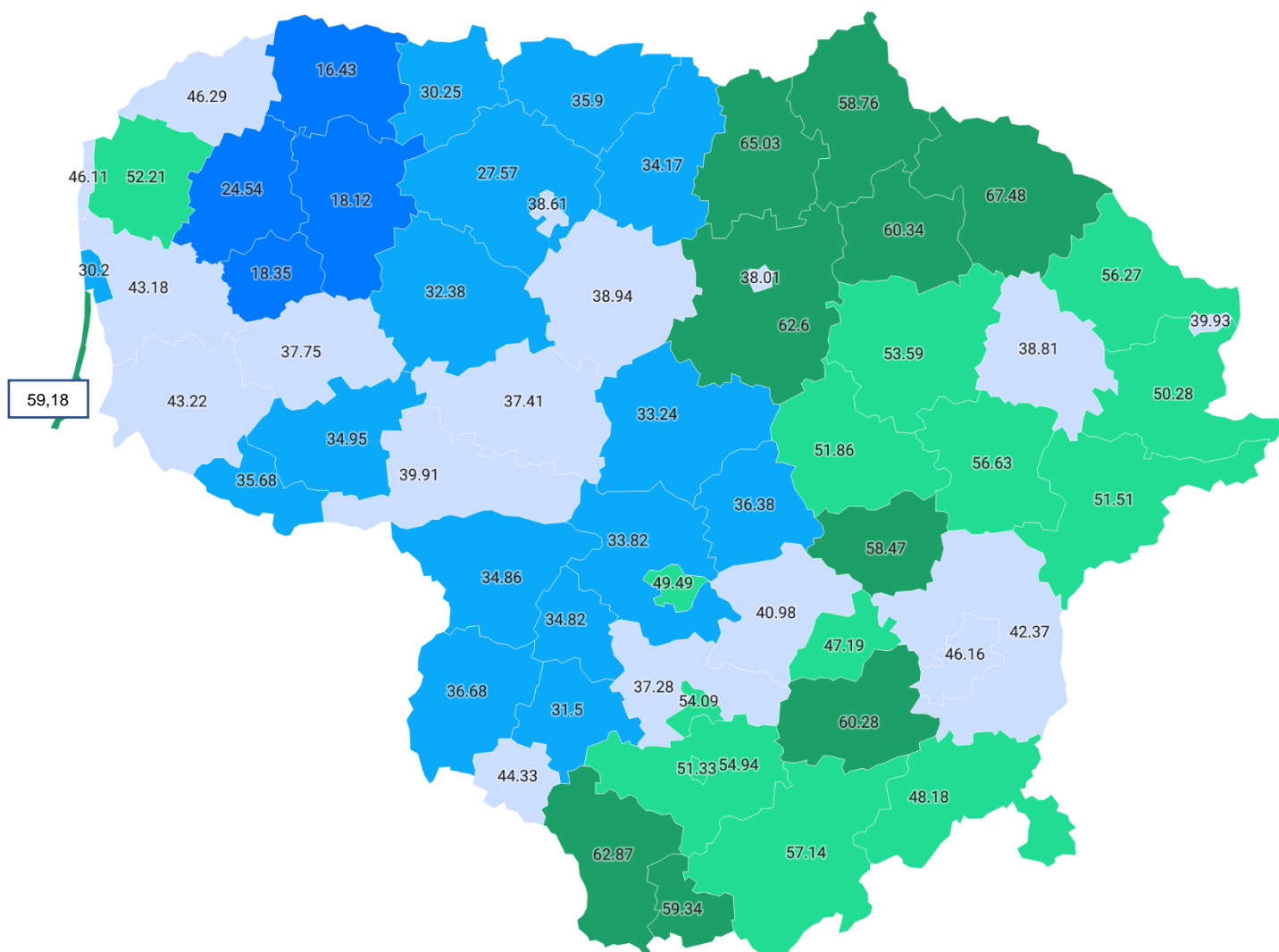

82 pav. Savivaldybių reitingas pagal dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksą (sudaryta autorės)

Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksas Lietuvos žemėlapyje dalija tarsi į dvi dalis: Rytų Lietuvoje fiksuojamos aukštesnės indekso reikšmės nei Vakarų Lietuvoje. Pozityviau išsiskiria Alytaus, Panevėžio, Utenos, Vilniaus apskritys. Iš Vakarų Lietuvos išsiskiria tik Kretingos r. sav. ir Neringos sav., kurios surinko 52 ir 59 subindekso balus atitinkamai. Telšių apskritis išsiskiria žemiausiomis subindekso reikšmėmis: Mažeikių sav. surinko vos 16,43 balo, Telšių r. sav. bei Rietavo sav. – po 18 balų.

SKI: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, 2021

■ < 26.64 ■ 26.64–36.85 ■ 36.85–47.06 ■ 47.06–57.27 ■ ≥ 57.27

83 pav. Savivaldybių reitingas pagal dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Vertinant sugrupuotus duomenis, galima dar aiškiau matyti, į kokius blokus pasidalija Lietuvos savivaldybės. Aukščiausioje subindekso balų grupėje yra Panevėžio apskrities savivaldybės (išskyrus Panevėžio m. sav.), Lazdijų r. bei Druskininkų savivaldybės, taip pat Trakų r. ir Širvintų r. sav. bei Neringos sav. Gana aukštas subindekso reikšmes (nuo 47 iki 52 balų) surinko Utenos apskrities savivaldybės (išskyrus Visagino sav. ir Utenos r. sav.), dalis Vilniaus ir Alytaus apskričių savivaldybių, Kretingos r. sav. Iš trijų didžiųjų miestų pozityviausiai išsiskiria Kauno m. sav. (surinko 49,5 balo) ir aplenkė Vilniaus m. sav. (46 balai) ir Klaipėdos m. sav. (30 balų).

4.6 ■ KULTŪROS PAVELDAS

**KULTŪROS PAVELDAS
2021 METAIS LIETUVOJE**

2 327 kultūros paveldo paminklai

25 885 nekilnojamos kultūros vertybės

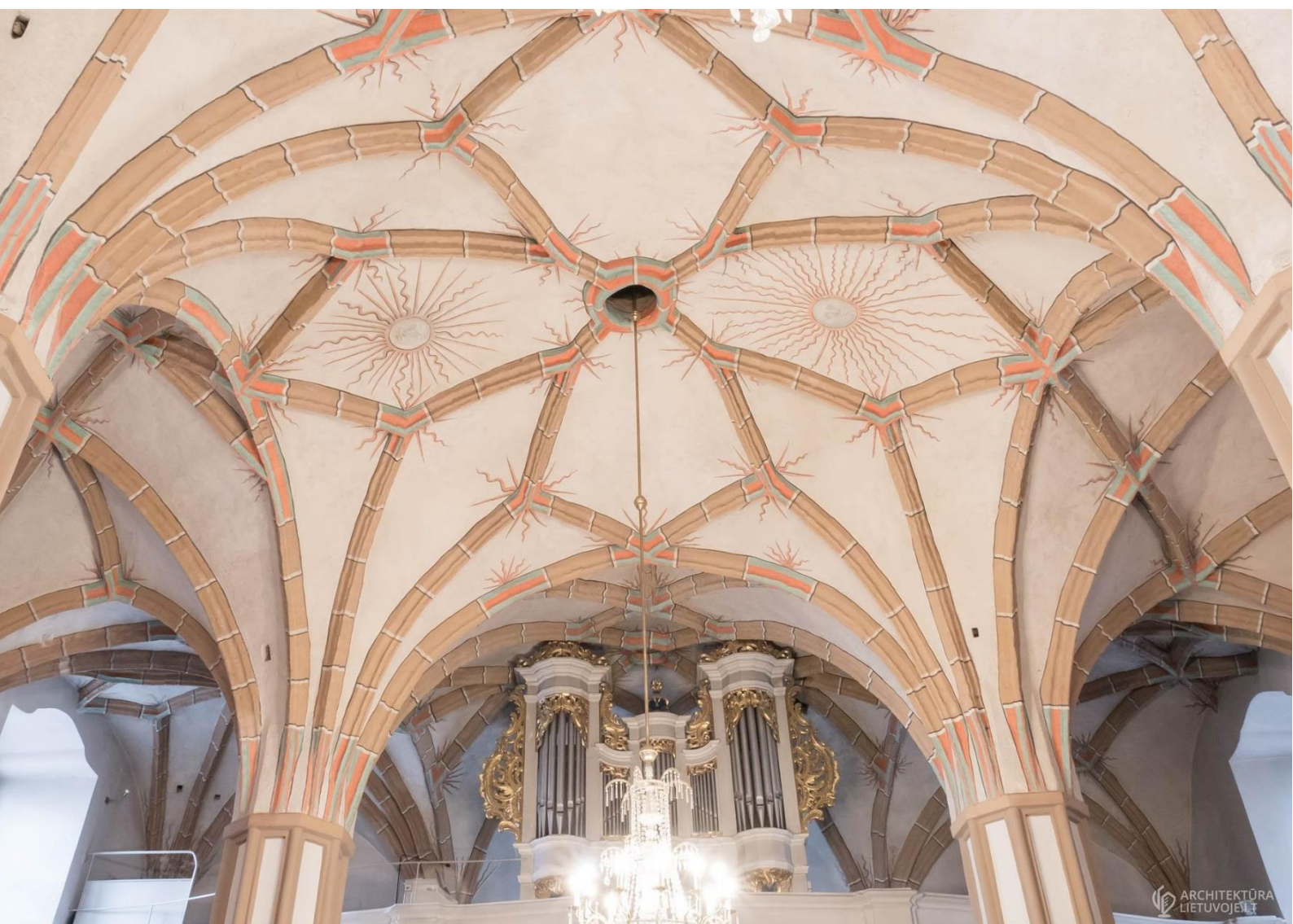
8 790 kilnojamų kultūros vertybių

91 315 783 Eur bendrai savivaldybėse skirta suma kultūros paveldo tvarkybai (šią sumą sudaro savivaldybių biudžetų, valstybės, tarptautinių fondų ir kitų šaltinių lėšos) nuo 2019 iki 2021 metų

Kultūros paveldo rodiklių grupę sudaro:

1. kultūros paveldo paminklų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.;
2. nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.;
3. nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius, tenkantis 1 000 gyv.;
4. kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.;
5. vidutinis finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai, 2019–2021 m., Eur / gyv.

84 pav. Kultūros paveldo paminklas – Šv. Mikalojaus bažnyčios kompleksas, Vilniaus m. sav.⁶⁵

⁶⁵ Šaltinis: <https://architekturalietuvoje.lt/lankytinos-vietos/sv-mikalojaus-baznycia/>

4.6.1. Kultūros paveldo (nekilnojamieji) paminklai

Lietuvoje 2021 m. suskaičiuoti 2 327 kultūros paveldo paminklai. Daugiausiai kultūros paveldo paminklų yra Vilniaus m., Kauno m. ir Švenčionių r. sav. – nuo 159 iki 111 (atitinkamai). Mažiausiai kultūros paveldo paminklų Neringos sav. bei Kazlų Rūdos sav. – po 2. Nė vieno kultūros paveldo paminklo nėra Visagino sav.

Taip pat labai skiriasi pats kultūros paveldo paminklų pobūdis. Tai iliustruoja ir pateikiami paveikslai. Pavyzdžiui, sostinėje nemažai architektūros, regioninėse savivaldybėse daugiau kultūros paveldo paminklus reprezentuoja piliakalniai.

Perskaičiavus kultūros paveldo paminklų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., nustatyta, kad daugiausiai jų tenka Zarasų r., Molėtų r. bei Švenčionių r. sav. gyventojams. Mažiausiai – Šiaulių ir Panevėžio m. gyventojams. Kaip minėta, Visagino sav. gyventojams netenka nė vieno kultūros paveldo paminklo.

Kultūros paveldo paminklų rodiklis yra mažai kintantis. Pastarąjį kartą kultūros paveldo paminklų sąrašas buvo papildytas 2016 m. Nors rodiklis yra daugiau konstanta lyginant savivaldybes tarpusavyje, jis vis tiek gali prasmingai atskleisti skirtumus tarp kultūrinių sąlygų skirtingose savivaldybėse. Šiuo atveju savivaldybės galimybės pagerinti šį rodiklį yra ribotos, tačiau įvertinus, kad yra mažesnis, palyginti su kitomis savivaldybėmis, kultūros paveldo paminklų skaičius, savivaldybė gali ieškoti būdų, kaip kitomis priemonėmis kompensuoti šį stygių gyventojams: galbūt aktyviau investuoti į nevyriausybinių sektorių ir kurti didesnę kultūrinių veiklų pasiūlą ar investuoti į vietas kūrėjus, kurie galėtų reprezentuoti kultūrinę savivaldybės pusę.

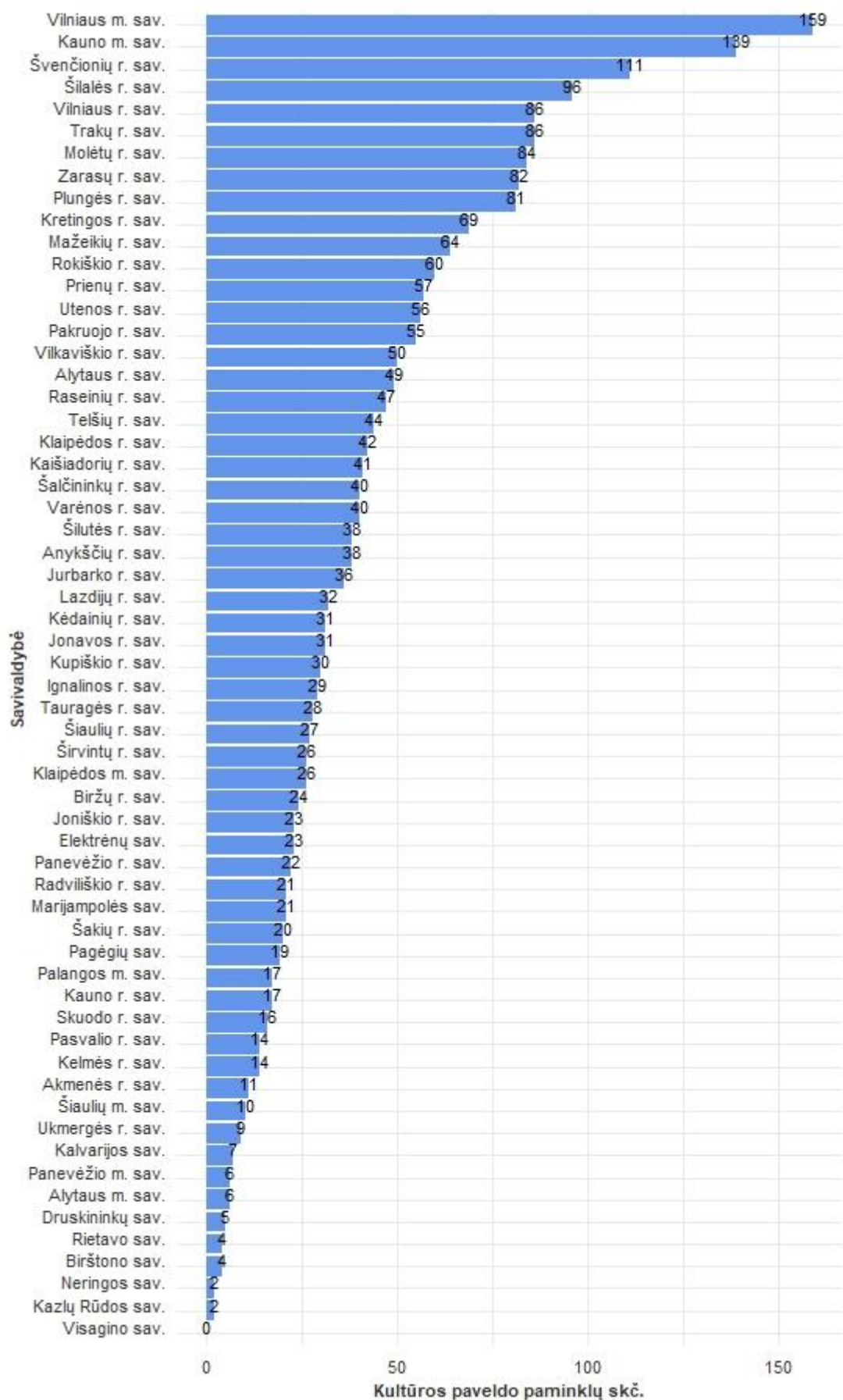
85 pav. Kultūros paveldo paminklas – Pervalkos švyturys, Neringos sav.⁶⁶

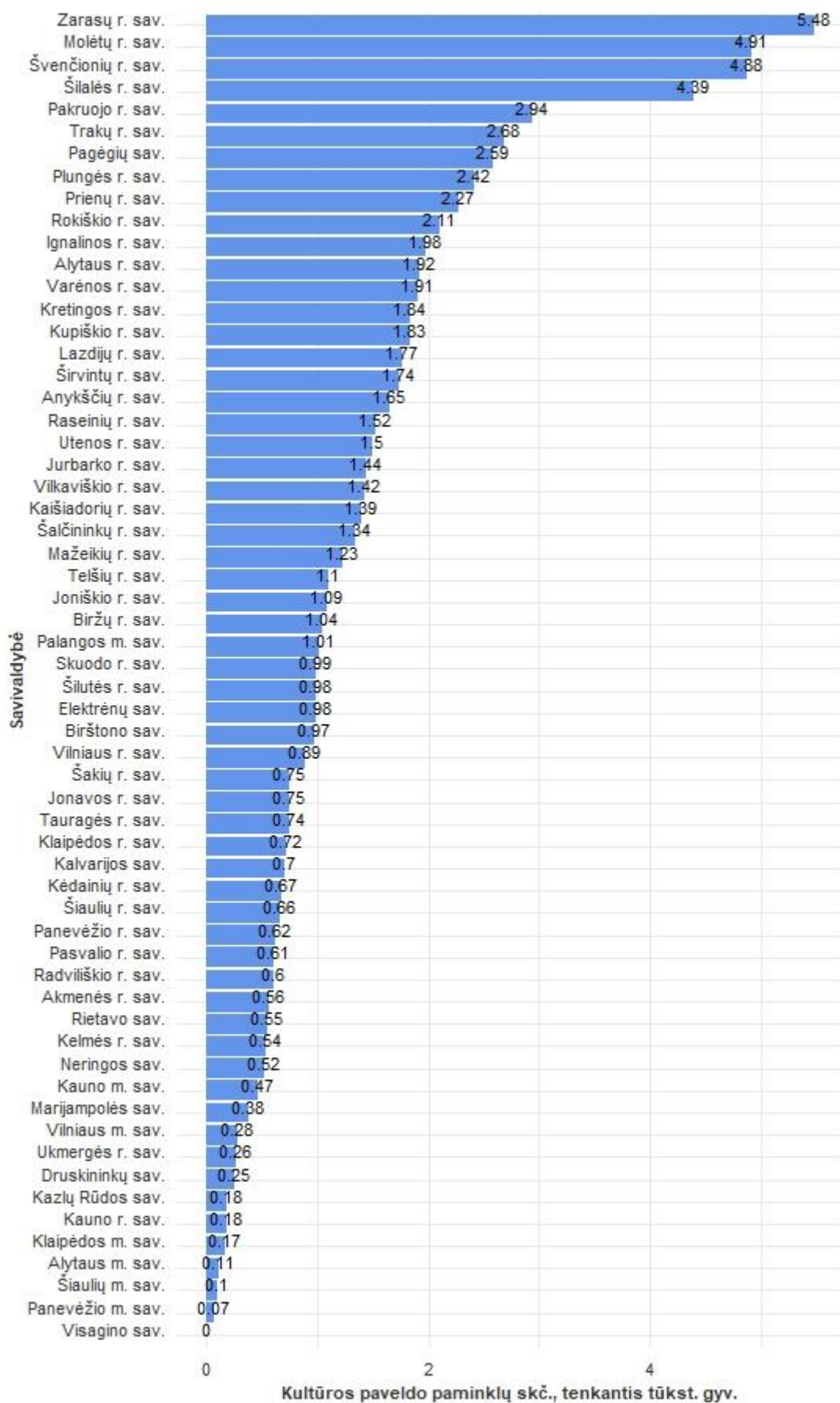
86 pav. Kultūros paveldo paminklas – Papilės pirmasis piliakalnis iš rytų pusės, Akmenės r. sav.⁶⁷

⁶⁶ Šaltinis: <https://neringa.lt/gyventojui/naujienos/57/neringos-savivaldybes-globoje-pervalkos-svyturys:275?lang=lt>

⁶⁷ Šaltinis: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-detail/61b3a972-e233-4cf0-9fce-cb61b1c276f4>

87 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros paveldo paminklų skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

88 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros paveldo paminklų skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

89 pav. Kultūros paveldo paminklas – Šturaičių piliakalnis su gyvenviete, Rietavo. sav.⁶⁸

⁶⁸ Šaltinis: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-detail/087297bc-ceb5-4192-9ed5-a8d690d2bd1d>

4.6.2. Nekilnojamosios kultūros vertybės

Nekilnojamoji kultūros vertybė⁶⁹ – kultūros paveldo objekto⁷⁰ ar vietovės⁷¹ reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių, visuomenei svarbių kaip jos kultūrinis turtas, visuma, neatsižvelgiant į tai, kam nuosavybės teisė objektas ar vietovė priklauso (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 1994).

Nekilnojamųjų kultūros vertybių sąrašas yra papildomas. Pastarasis atnaujinimas buvo atliktas 2023 m. Tad šis rodiklis nėra galutinai fiksuotas. Pavyzdžiui, 2021 metais šis sąrašas pasipildė 325 vertybėmis.

Lietuvoje 2021 m. suskaičiuotos 25 885 nekilnojamosios kultūros vertybės. Daugiausiai jų 2021 m. suskaičiuota (absoliutine išraiška) Vilniaus m. sav. (3 185), Kauno m. (1 601), Kretingos r. sav. (755), Klaipėdos r. sav. (753). Mažiausiai – Kazlų Rūdos (65), Birštono (55), Visagino sav. (11).

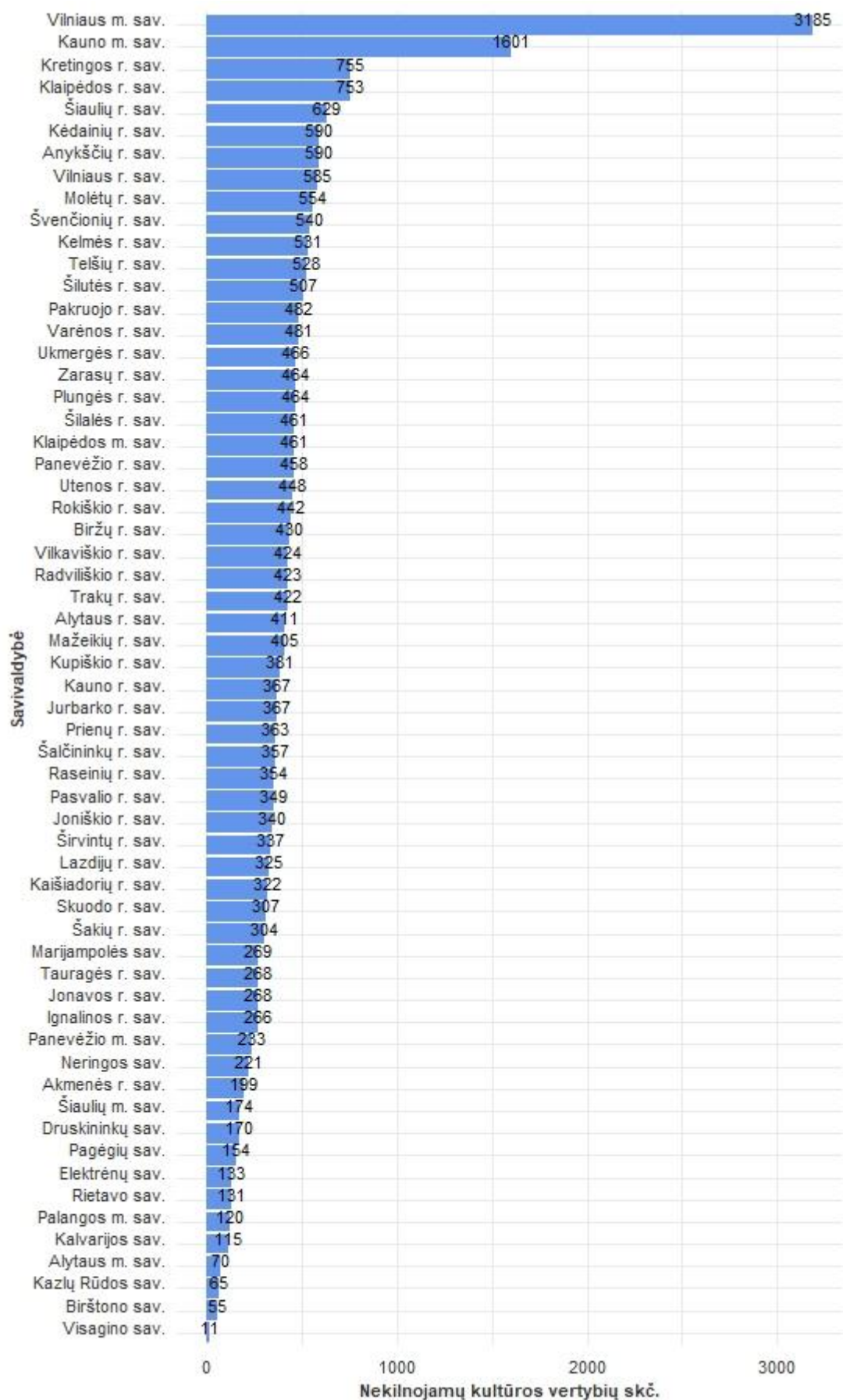
Perskaičiavus nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., nustatyta, kad daugiausiai jų tenka Neringos, Molėtų r., Zarasų r. sav. gyventojams – nuo 57 iki 31 (atitinkamai). Mažiausiai – Šiaulių m., Alytaus m., Visagino sav. gyventojams – nuo 1,7 iki 0,56 (atitinkamai).

Kaip ir kultūros paveldo paminklų atveju, skirtingose savivaldybėse fiksuojamos labai skirtingos nekilnojamosios kultūros vertybės, tokios kaip piliakalniai, kapavietės, gyvenviečių pėdsakai ar bažnyčios ir rūmai. Toliau pridedami paveikslai su kelių nekilnojamųjų kultūros vertybių pavyzdžiais Visagino sav.

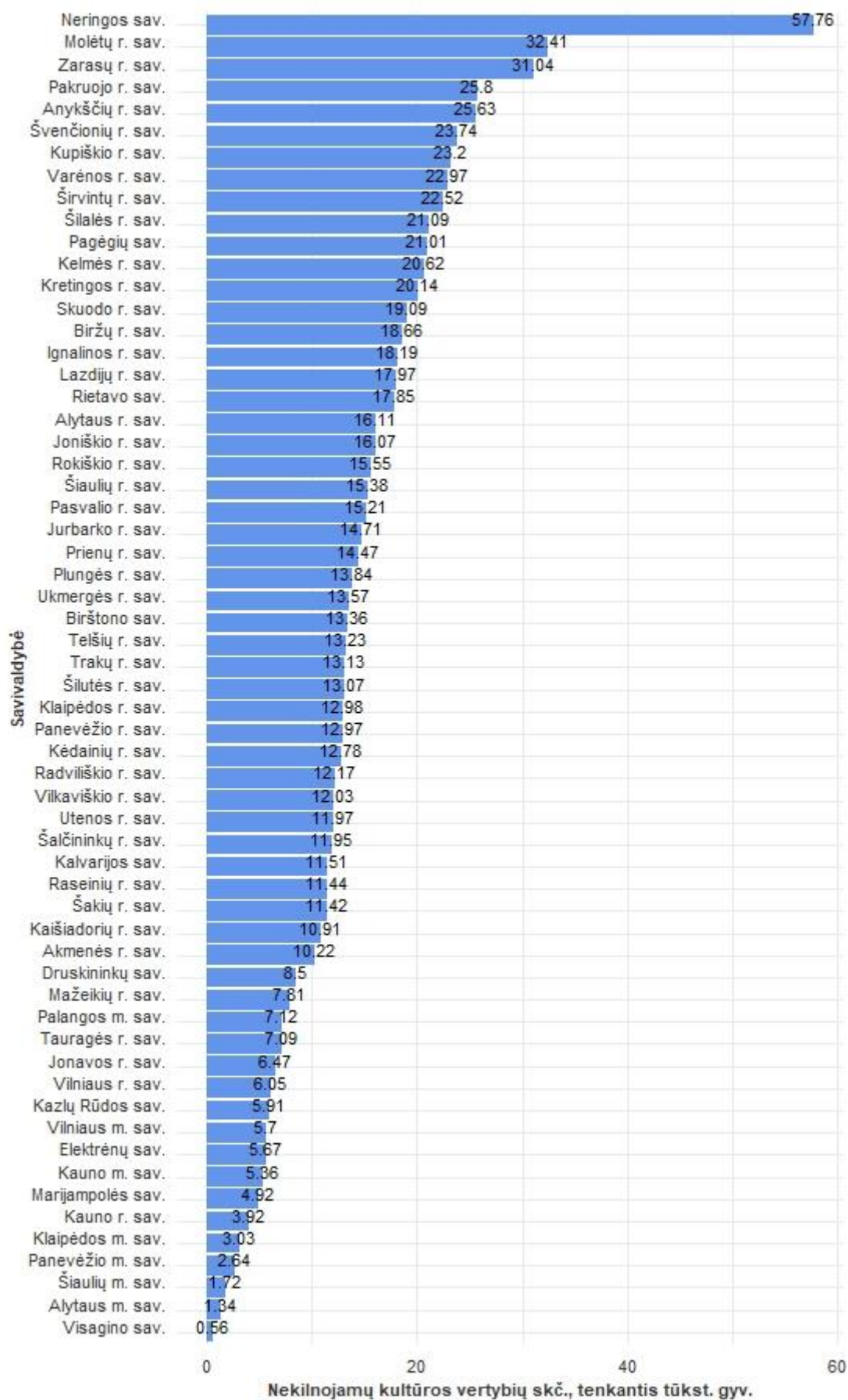
⁶⁹ Daugiau: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>

⁷⁰ Kultūros paveldo objektai – pavieniai, kompleksiniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jiems priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 1994).

⁷¹ Kultūros paveldo vietovė – teritorija, kuri pasižymi istoriškai susiformavusiais ypatumais, visumos darna ir (ar) derme su gamtine aplinka ir kurioje yra kultūros paveldo objektų (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 1994).

90 pav. Savivaldybių reitingas pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Kultūros paveldo departamento duomenimis)

91 pav. Savivaldybių reitingas pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Kultūros paveldo departamento duomenimis)

92 pav. Nekilnojamoji kultūros vertybė – Grikiniškės senovės gyvenvietė. Šiaurės vakarų dalis iš vakarų pusės, Visagino sav.⁷²

93 pav. Nekilnojamoji kultūros vertybė – Stabatiškės dvarvietės tyrimai. Pastato pamatai centrinėje dalyje iš pietvakarių pusės, Visagino sav.⁷³

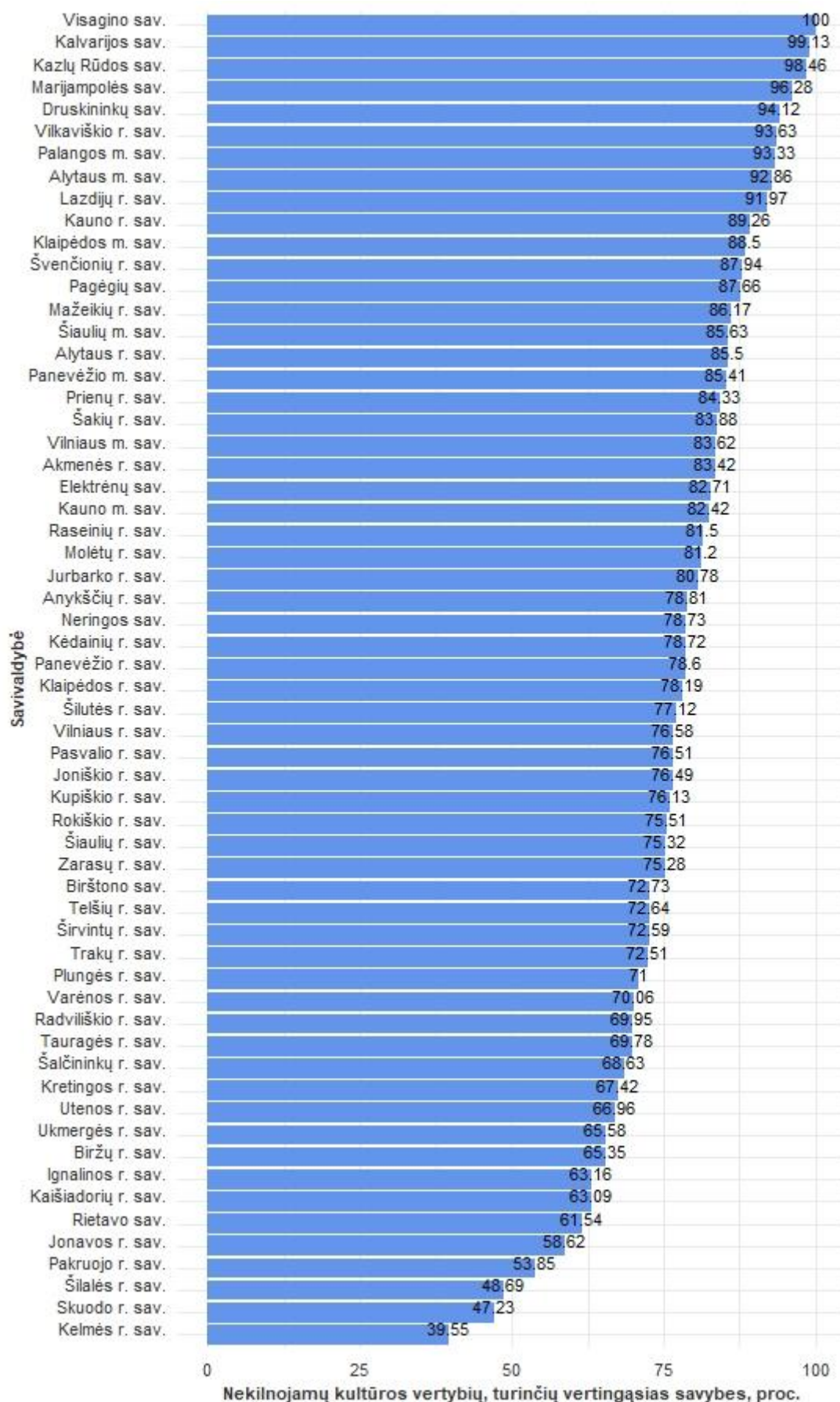
⁷² Šaltinis: <https://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/6d05ab41-35f9-42a7-8aa0-6a9d054ab777>

⁷³ Šaltinis: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-detail/8ff9f2a4-57ec-450a-94a5-0e69b0ff9bb3>

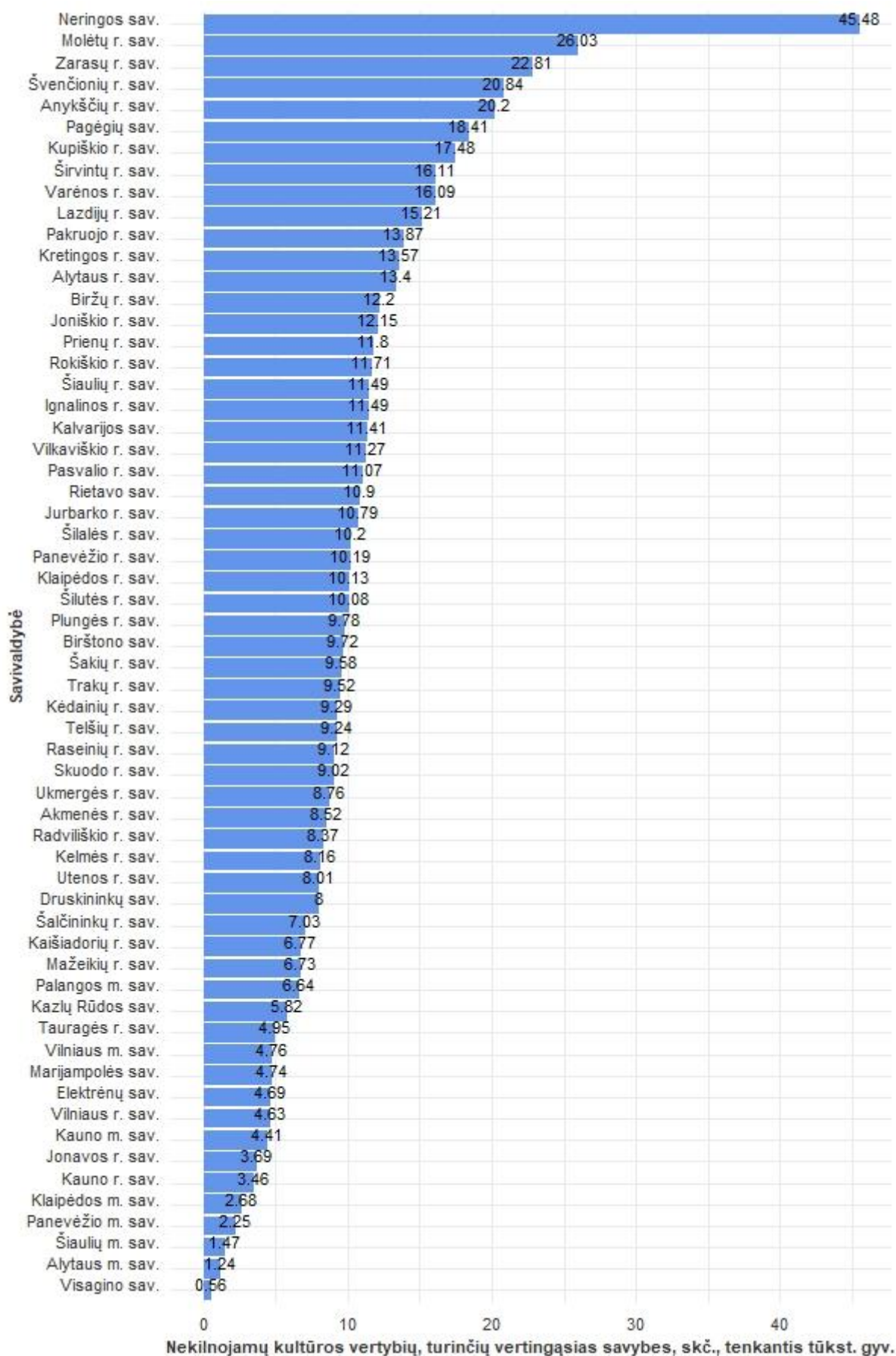
4.6.3. Nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius

Kaip jau minėta, nekilnojamosios kultūros vertybės ir jų pobūdis skiriasi kiekvienoje savivaldybėje. Todėl siekiant bent minimaliai įvertinti kokybinį aspektą įtraukiamas nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius, tenkančio 1 000 gyv., rodiklis. Vertinant, kokią dalį nekilnojamųjų kultūros vertybių savivaldybėse sudaro vertingųjų savybių turinčios vertybės, matoma, kad visgi daugelyje jų dominuoja būtent vertingųjų savybių turinčios vertybės. Reitingo apačioje išsiskiria tik Kelmės r. sav., kur vertingųjų savybių turinčių nekilnojamųjų kultūros vertybių dalis tesiekia 40 proc. Kitose savivaldybėse ši dalis siekia pusę ir daugiau. Reitingo viršuje yra Visagino sav., kurioje nėra daug nekilnojamųjų kultūros vertybių, tačiau visos jos turi vertingųjų savybių.

Visgi aktualiau įvertinti, kiek nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, tenka 1 tūkst. gyventojų. Savivaldybių reitingo viršuje yra Neringos sav., kur 1 tūkstančiui gyventojų tenka 45 vertingųjų savybių turinčios vertybės. Reitingo apačioje atsidūrė didžiųjų miestų savivaldybės: Klaipėdos m., Panevėžio m., Šiaulių m. ir Alytaus m. sav. Žemiausioje reitingo pozicijoje lieka Visagino sav., kur bendras nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičius yra mažiausias visoje Lietuvoje.

94 pav. Savivaldybių reitingas pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičių, proc. (lyginant su visu vertybių skaičiumi) (sudaryta autorės, remiantis KPD duomenimis)

95 pav. Savivaldybių reitingas pagal nekilnojamoji kultūros vertybių, turinčių vertingąsias savybes, skaičių, proc. (lyginant su visu vertybių skaičiumi) (sudaryta autorės, remiantis KPD duomenimis)

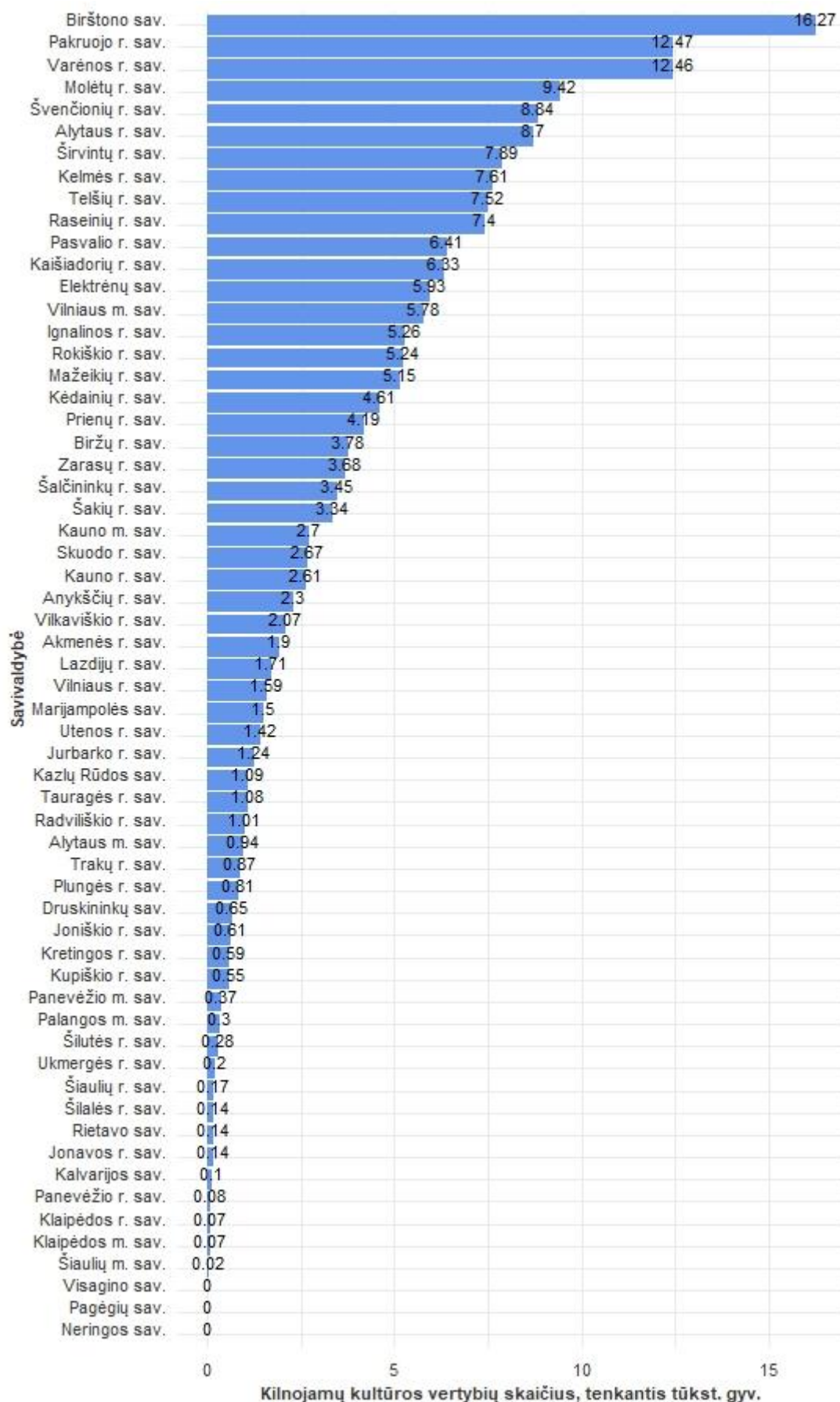
4.6.4. Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius

Kultūros paveldo grupę galima papildyti kilnojamųjų kultūros vertybių skaičiaus, tenkančio 1 tūkst. gyv., rodikliu. Lietuvoje (įskaitant 2021 metus) suskaičiuota 8 790 kilnojamųjų kultūros vertybių. Per 2021 metus šių vertybių sąrašas buvo papildytas 459 vertybėmis. Tad rodiklis nėra fiksuotas ir nuolat auga. Kilnojamosios kultūros vertybės apima labai platų spektrą vertybių, tai kryžiai, liturginių rūbų komplektai, paveikslai, skulptūros, arbatinukai, bufetai, būgnai, žemėlapiai ir kt.

Visgi net 3 savivaldybės nėra užfiksavusios kilnojamųjų kultūros vertybių, tai Visagino sav., Neringos sav., Pagėgių sav. Be minėtų savivaldybių, reitingo apačioje yra Šiaulių m. sav., Klaipėdos m. ir r. savivaldybės. Daugiausiai absoliutine reikšme kilnojamųjų kultūros vertybių yra Vilniaus m. sav., tačiau perskaičiavus jų dalį, tenkančią 1 tūkst. gyv., Vilniaus m. sav. nukrenta į 14 reitingo poziciją. Pagal kilnojamųjų kultūros vertybių skaičių 1 tūkstančiui gyventojų pirmąja Birštono sav. (daugiau nei 16 vertybių / 1 tūkst. gyv.). Antroje ir trečioje pozicijoje rikiuojasi Pakruojo r. ir Varėnos r. sav. (po 12,5 vertybių / 1 tūkst. gyv.).

96 pav. Savivaldybių reitingas pagal kilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis KPD duomenimis)

97 pav. Savivaldybių reitingas pagal kilnojamųjų kultūros vertybių skaičių, tenkanti 1 tūkst. gyv., 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis KPD duomenimis)

4.6.5. Vidutinis finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai

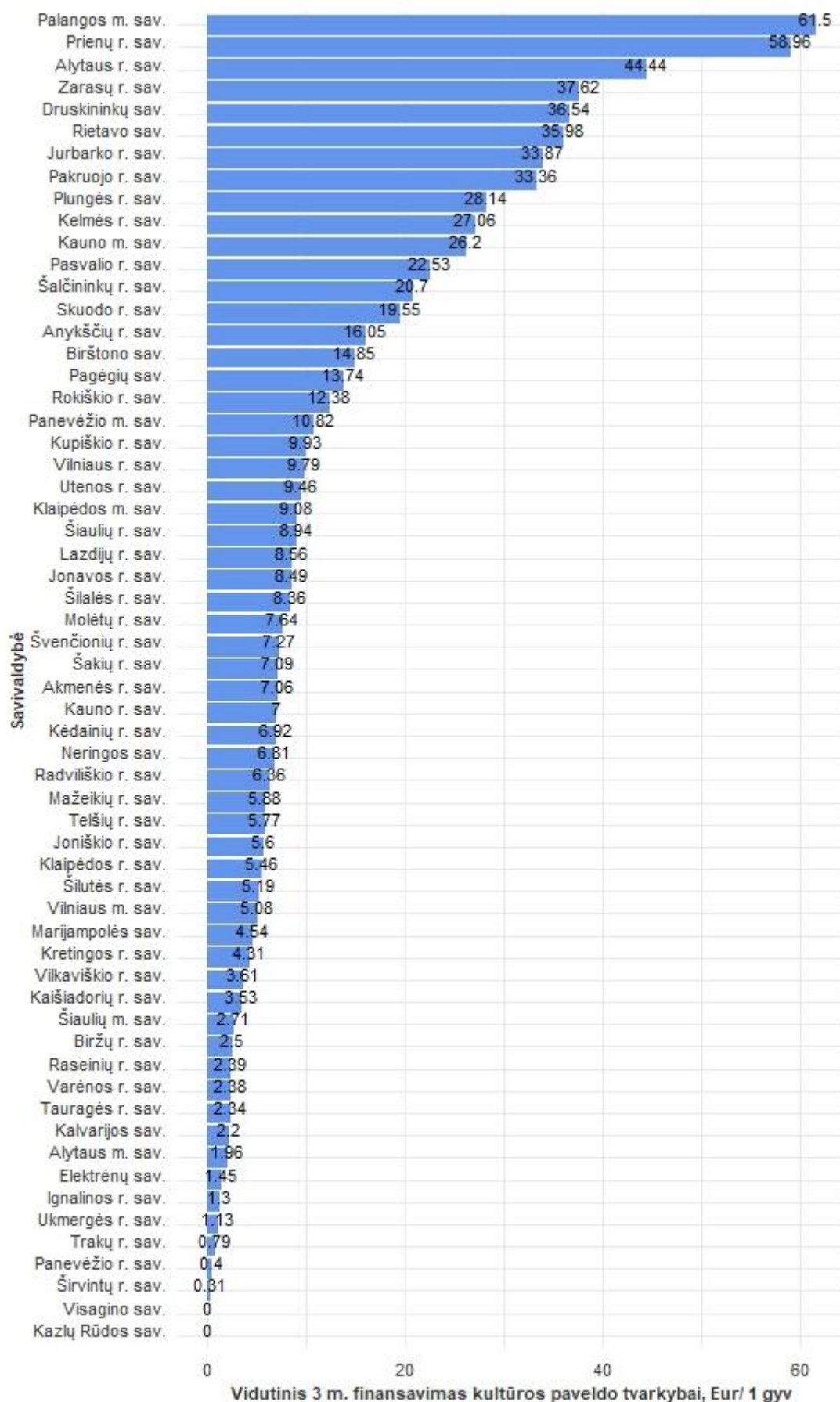
Dar vienas aktualus rodiklis, vertinant kultūros paveldo grupę, – tai finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai. Šiuos duomenis, nuosekliai vykdydama savivaldybių apklausą, renka ir sistemina Valstybinė kultūros paveldo komisija. Į indeksą įtraukiamas finansavimas kultūros paveldo tvarkybai apima ne tik savivaldybės biudžeto išlaidas, bet ir kitų fondų ar vyriausybės skirtas lėšas. Be to, įtraukiamas ne einamųjų metų rodiklis, o trejų metų vidurkis. Taip daroma, nes atskiram objektui tvarkyti gali būti skiriamos labai didelės lėšos. Siekiama, kad kitais metais ta pati savivaldybė vėl neinvestuotų analogiškos lėšų sumos. Todėl trejų metų vidurkis kokybiškiau atskleidžia pastovų savivaldybės įsitraukimą į kultūros paveldo tvarkybą ir sumažina metinius finansavimo šuolius.

2019–2021 m. kultūros paveldo tvarkybai bendrai savivaldybėse buvo skirta 91 315 783 Eur (šią sumą sudaro savivaldybių biudžetų, valstybės, tarptautinių fondų ir kitų šaltinių lėšos). Daugiausiai vidutiniškai per metus kultūros paveldo tvarkybai skyrė Kauno m. sav. – 7,6 mln. Eur. Vilniaus m. sav. skyrė apie 2,8 mln. Eur. Mažiausiai vidutiniškai per trejus metus skyrė Širvintų r. sav. – 4,67 tūkst. Eur. Visagino ir Kazlų Rūdos sav. kultūros paveldo tvarkybai per trejus metus lėšų neskyrė.

Atsakydamos į Valstybinės kultūros paveldo komisijos apklausą, savivaldybės nurodo išlaidas, susijusias su labai plačiu kultūros paveldo lauku: finansuojamas ne tik nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymas, bet ir leidinių leidyba, renginiai, edukacinės veiklos ir pan., tai atskirais atvejais susiję ir su nematerialiu kultūros paveldu. Todėl standartizuojant rodiklį į indeksą įtraukiamas tvarkybai skirtų lėšų dydis, tenkantis 1 gyv. Pagal jį pirmauja Palangos m. sav., kurios paveldo tvarkybai skirtos sumos dydis, tenkantis 1 gyv., viršijo 60 Eur. Nedaug nuo jos atsilieka Prienų r. sav. Reitingo apačioje (be minėtų finansavimo tvarkybai visai neskyrusių savivaldybių) yra Širvintų sav. – joje kultūros paveldo tvarkybai skirtų lėšų dydis 1 gyv. nesiekia 10 Eur.

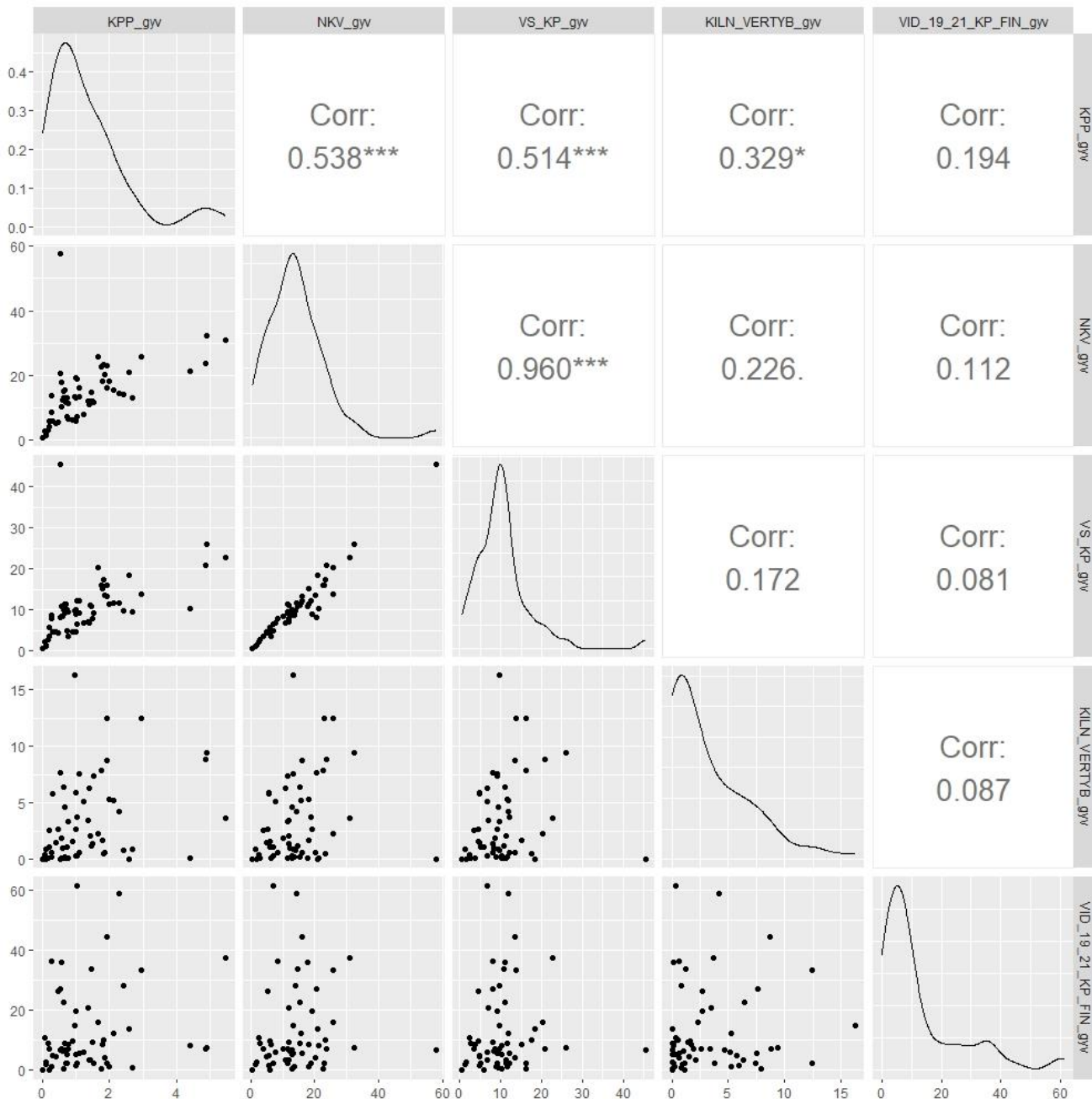
98 pav. Savivaldybių reitingas pagal vidutinį 2019–2021 m. finansavimą kultūros paveldo tvarkybai, Eur (sudaryta autorės, remiantis VKPK duomenimis)

99 pav. Savivaldybių reitingas pagal vidutinį 2019–2021 m. finansavimą kultūros paveldo tvarkybai, Eur / 1 gyv. (sudaryta autorės, remiantis VKPK duomenimis)

4.6.6. Kultūros paveldo rodiklių duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica

Kultūros paveldo rodiklių grupėje labai stipriu teigiamu koreliaciniu ryšiu yra susiję du rodikliai: nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičius ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius. Tad šie du rodikliai pastiprina vienas kito įtaką subindekse. Kiti rodikliai yra tarpusavyje susiję silpnu koreliaciniu ryšiu arba ryšio neturi, tad labiau yra vienas kitą papildantys (reprezentuojantys skirtingą informaciją) nei perdengiantys.

100 pav. Kultūros paveldo rodiklių sklaidos diagramos, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę („***“ – 0.001, „**“ – 0.01, „*“ – 0.05, „.“ – 0.1)

4.6.7. SUBINDEKSAS „KULTŪROS PAVELDAS“

Kultūros paveldo subindekso rodiklių grupę sudaro kultūros paveldo paminklų skaičiaus, nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičiaus, nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, kilnojamųjų kultūros vertybių skaičiaus ir vidutinio 3 m. finansavimo kultūros paveldo tvarkybai rodikliai. Visi 5 rodikliai normalizuojami ir skaičiuojamas jų aritmetinis vidurkis, kuris ir nurodo kultūros paveldo subindekso reikšmę.

Reitingo apačioje yra Visagino sav. Pirmą kartą, lyginant su kitais subindeksais, savivaldybė įgyja nulio reikšmę. Tai reiškia, kad pagal visus į šią grupę įtrauktus rodiklius Visagino sav. buvo žemiausioje pozicijoje. Nors nekilnojamųjų kultūros vertybių Visagino sav. santykinai nedaug (11), o kilnojamųjų neužfiksuota, savivaldybė galėtų skirti dėmesio esamų vertybių priežiūrai. Taip pat Visagino sav. gyventojai, palyginti su kitų savivaldybių gyventojais, „nukenčia“ dėl menkesnės kultūros paveldo aplinkos, taigi savivaldybė galėtų ieškoti būdų kompensuoti šią spragą. Taip pat kyla klausimas, ar tikrai Visagino sav. nėra nė vienos kilnojamosios kultūros paveldo vertybės, ar tiesiog nebuvo skirta žmogiškųjų resursų šioms vertybėms užfiksuoti. Reitingo apačioje taip pat atsidūrė ir didžiųjų miestų savivaldybės: Klaipėdos m. sav., Alytaus m. sav., Šiaulių m. sav. Pastarosios surinko nuo 2 iki 5,5 balo, ir tai mažas pasiekimas, turint omeny, kad maksimalus balas yra 100.

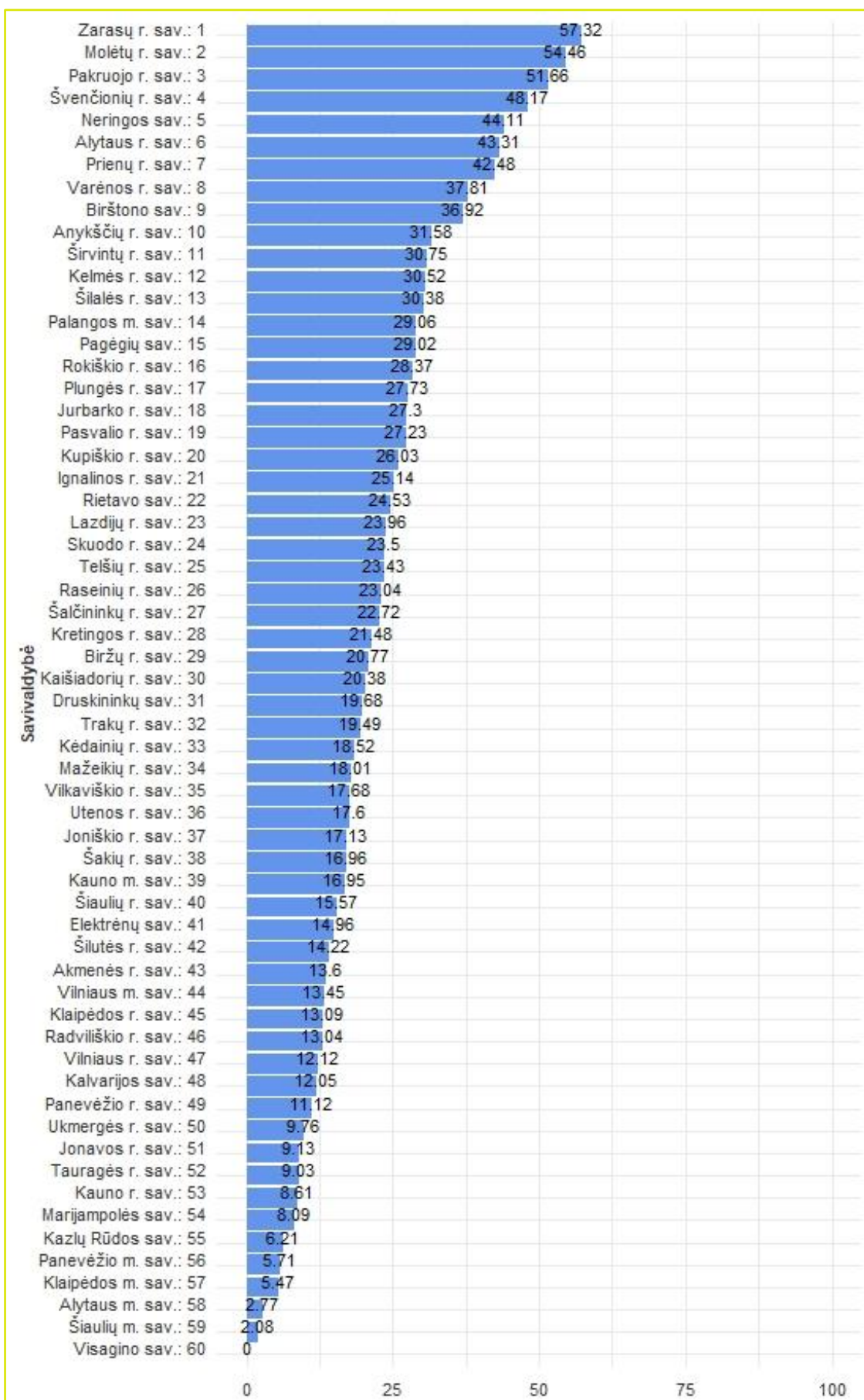
Zarasų r. sav., Molėtų r. sav., Pakruojo r. sav. kultūros paveldo subindekso grupėje surinko po daugiau nei 50 balų ir yra reitingo viršuje. Visgi lieka nemažas atotrūkis nuo maksimalios balų sumos – 100. Šiose savivaldybėse užfiksuota daugiau kultūros paveldo vertybių, tačiau reikėtų daugiau dėmesio skirti ir tvarkybai.

13 lentelė. Subindekso „kultūros paveldas“ ir jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės bei jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės)

Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Kultūros paveldo paminklų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Zarasų r. sav.	5,48	Visagino sav.	0
Nekilnojamųjų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	57,76	Visagino sav.	0,56
Nekilnojamųjų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	45,48	Visagino sav.	0,56
Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Birštono sav.	16,27	Neringos sav., Pagėgių sav., Visagino sav.	0

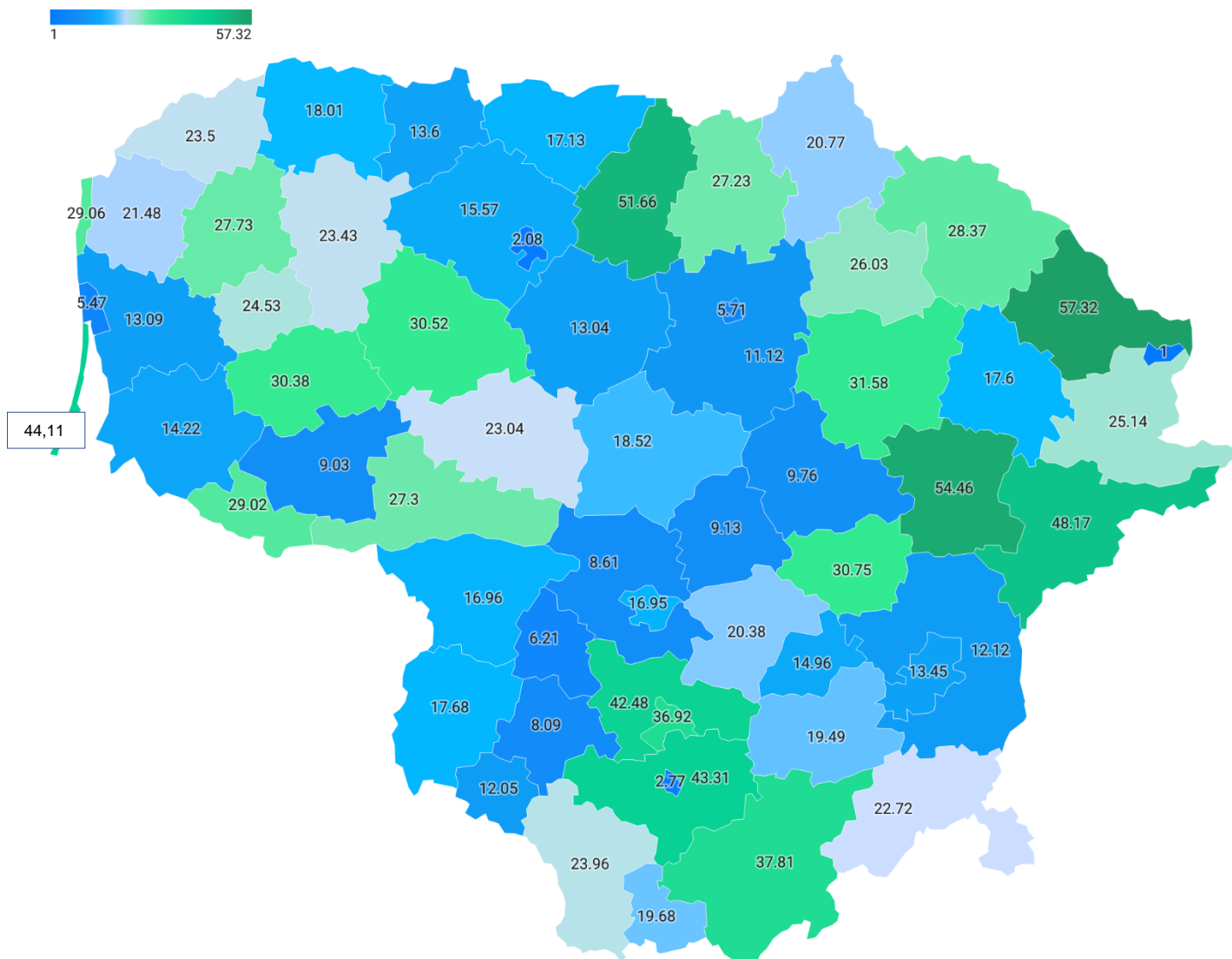
Vidutinis finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai, 2019–2021 m., Eur / gyv.	Palangos m. sav.	61,5	Kazlų Rūdos sav., Visagino sav.	0
SUBINDEKSAS: KULTŪROS PAVELDAS	Zarasų r. sav.	57,32	Visagino sav.	0 (1⁷⁴)

⁷⁴ Visaginiui buvo priskirta vieneto reikšmė kaip minimalus balas. Platesnis komentaras pateikiamas metodologijos dalyje.

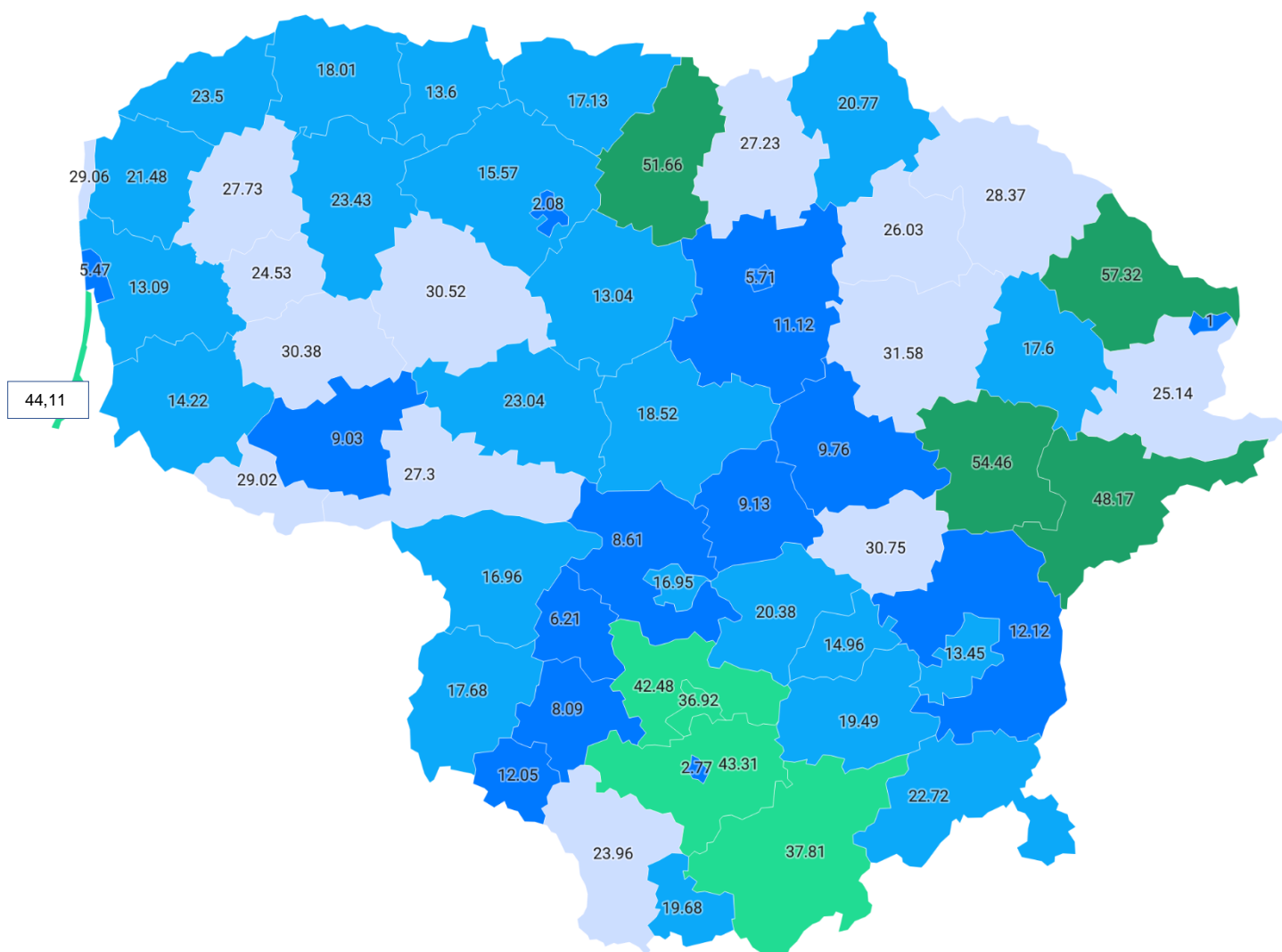
101 pav. Savivaldybių reitingas pagal subindeksą „kultūros paveldas“ (sudaryta autorės)

SKI: kultūros paveldas, 2021

SKI: kultūros paveldas, 2021

■ < 12.26 ■ 12.26–23.53 ■ 23.53–34.79 ■ 34.79–46.06 ■ ≥ 46.06

103 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros paveldo subindeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Vertindami sugrupuotus subindekso rezultatus, visgi matome didesnę Lietuvos plotą, pažymėtą mėlyna spalva. Tai reiškia, kad daugelyje savivaldybių pasiekiamos žemesnės subindekso reikšmės, arba, kitaip tariant, egzistuoja savivaldybės, turinčios didesnę kultūros paveldo koncentraciją. Geriausia kultūros paveldo situacija, tenkanti vienam gyventojui, yra Pakruojo r. sav., Molėtų r. sav., Švenčionių r. sav., Zarasų r. sav.

4.7 ■ POKYČIŲ GRUPĖ

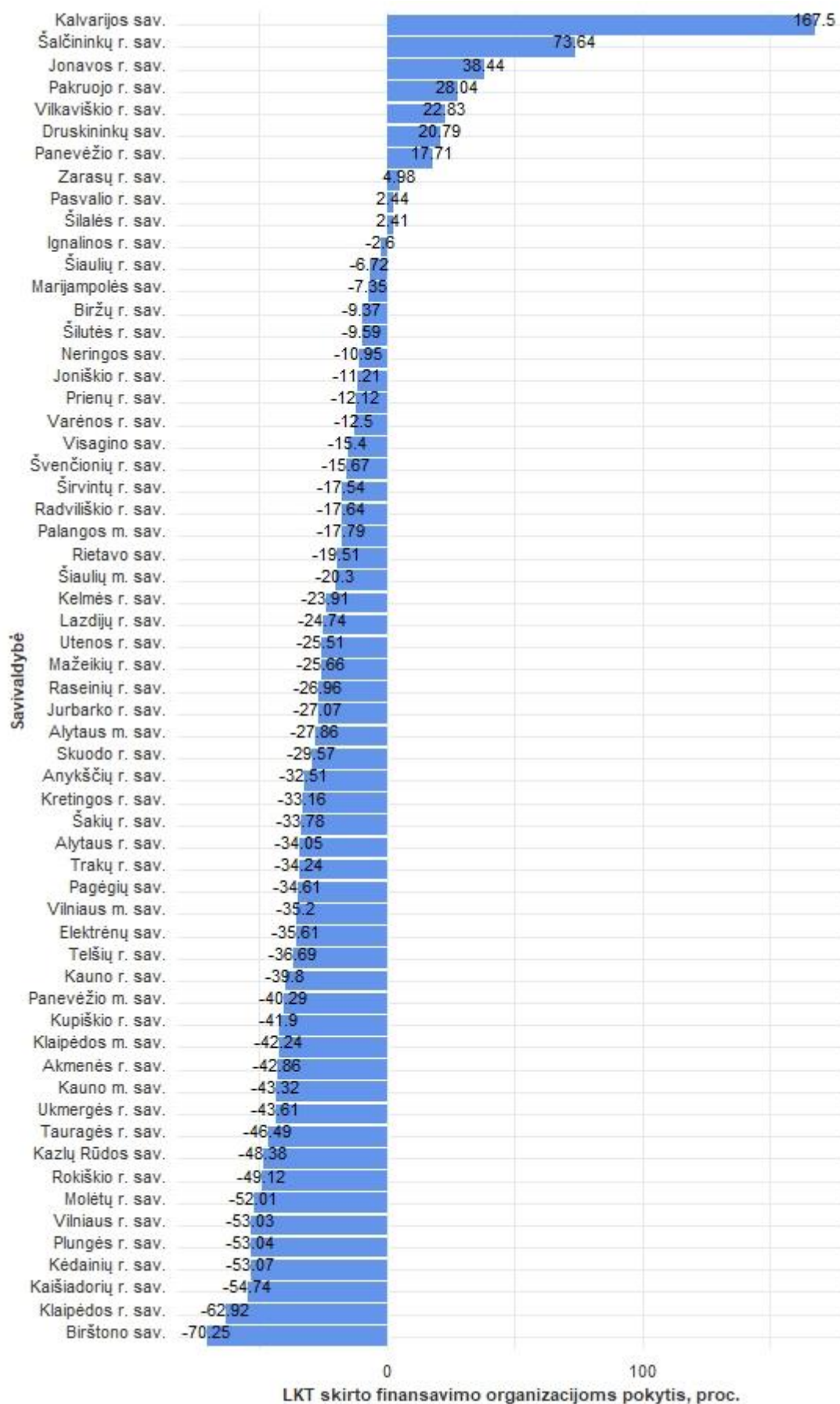

Pokyčių grupės rodiklius sudaro:

1. **LKT skirto finansavimo organizacijoms bei kultūros ir meno kūrėjams pokytis 2020–2021 m., proc.;**
2. **tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m., proc.;**
3. **naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m., proc.;**
4. **savivaldybių biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms pokytis 2020–2021 m., proc.**

4.7.1. LKT skirto finansavimo organizacijoms pokytis

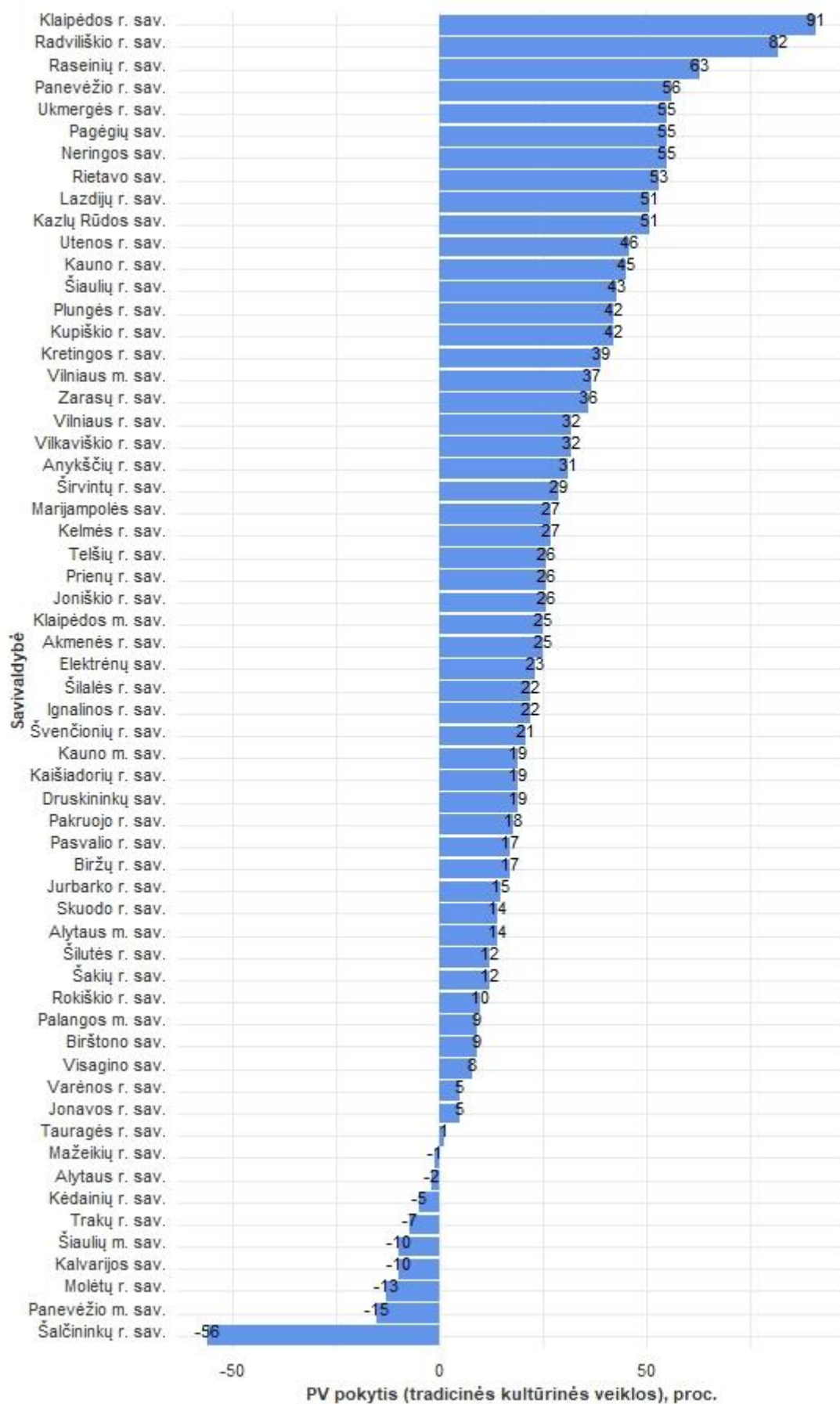
Vertinant LKT skirto finansavimo kultūros organizacijoms bei kultūros ir meno kūrėjams pokytį 2020–2021 metais matoma, kad finansavimas augo tik 10 savivaldybių. Tai Kalvarijos sav., Šalčininkų r. sav., Jonavos r. sav., Pakruojo r. sav., Vilkaviškio r. sav., Druskininkų sav., Panevėžio r. sav., Zarasų r. sav., Pasvalio r. sav., Šilalės r. sav. Tai visos rajoninės savivaldybės. Likusiose savivaldybėse 2021 m. LKT finansavimo suma, palyginti su 2020 m., mažėjo.

104 pav. Savivaldybių reitingas pagal LKT skirto finansavimo organizacijoms pokytį, proc., 2020–2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LKT duomenimis)

4.7.2. Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis

Vertinant tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių sukurtos pridėtinės vertės procentinį pokytį 2020–2021 metais, daugelyje savivaldybių regimos pozityvios tendencijos. Didžiausias teigiamas pridėtinės vertės pokytis užfiksuotas Klaipėdos r. sav. (91 proc.). Antroje savivaldybių reitingo pozicijoje – Radviliškio r. sav. (82 proc.), trečioje – Raseinių r. sav. (63 proc.). Stipriausias sukuriamos pridėtinės vertės kritimas matomas Šalčininkų r. sav. (neigiamas pokytis siekė 56 proc.). Šalčininkų sav. taip pat buvo reitingo apačioje pagal PV dalį, tenkančią vienam gyventojui, tad tendencijos joje šiuo metu nėra palankios.

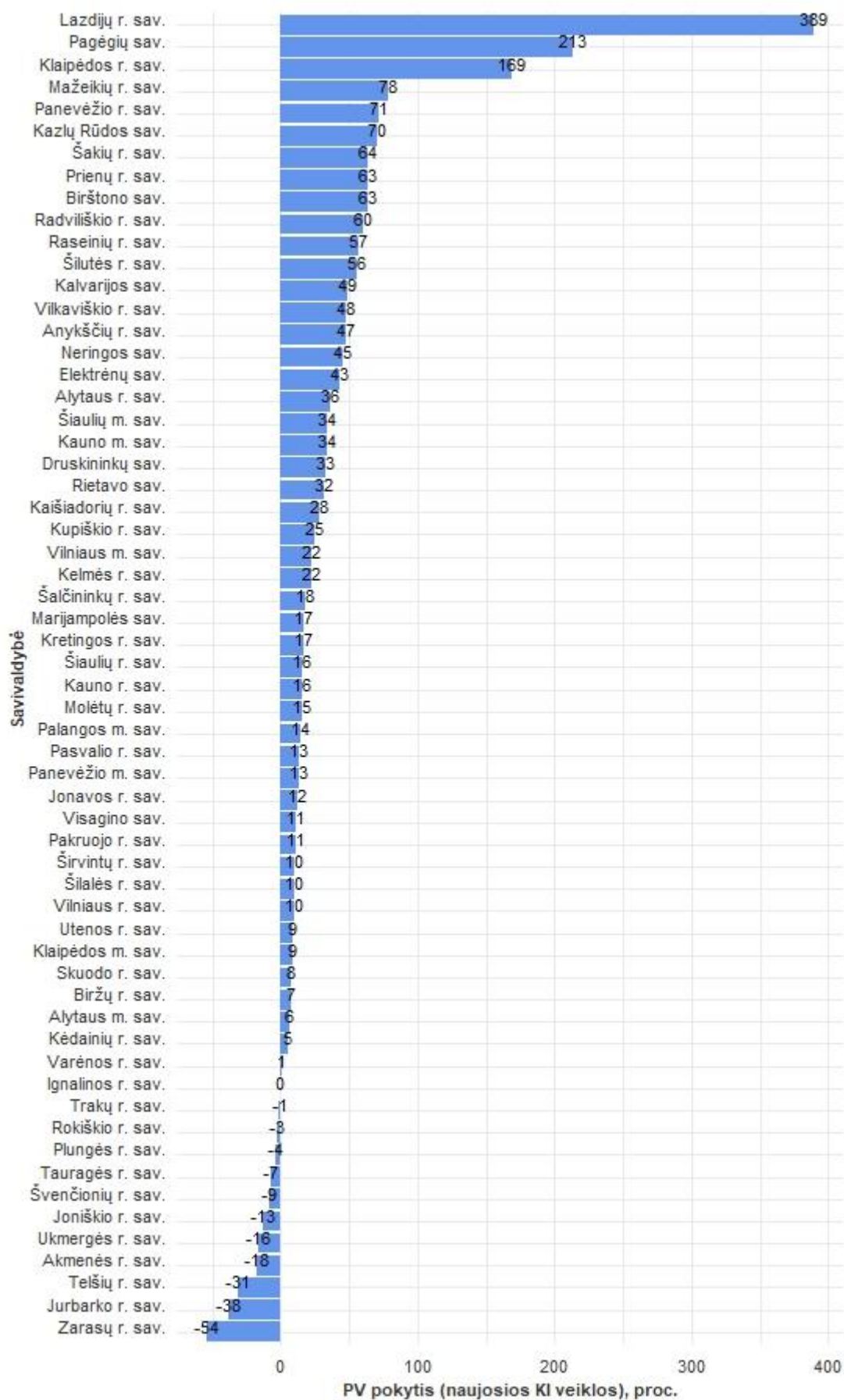

105 pav. Savivaldybių reitingas pagal sukuriamos pridėtinės vertės (tradicines kultūrinės veiklas vykdančios įmonės ir jų padaliniai) pokytį, proc., 2020–2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.7.3. Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis

Vertinant naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytį 2020–2021 m. matyti, kad daugelyje savivaldybių 2021 m. vyko PV augimas. Didžiausias teigiamas PV pokytis užfiksuotas Lazdijų r. sav. (389 proc.), Pagėgių sav. (213 proc.), Klaipėdos r. sav. (169 proc.). Pokyčių grupėje nekreipiamas dėmesys į buvusias reikšmes, ir net turėjusios labai žemą PV savivaldybės galėjo atsidurti reitingo viršuje. Taip ir nutiko su Pagėgių sav., kuri pagal naujasis KI veiklas vykdančių įmonių padalinių sukurtą PV, tenkančią 1 gyv., buvo savivaldybių reitingo apačioje, tačiau per metus būtent šioje savivaldybėje buvo pasiektas didžiausias pokytis.

Neigiamas pokytis užfiksuotas 11 savivaldybių. Didžiausias neigiamas pokytis – Zarasų r. sav. (-54 proc.).

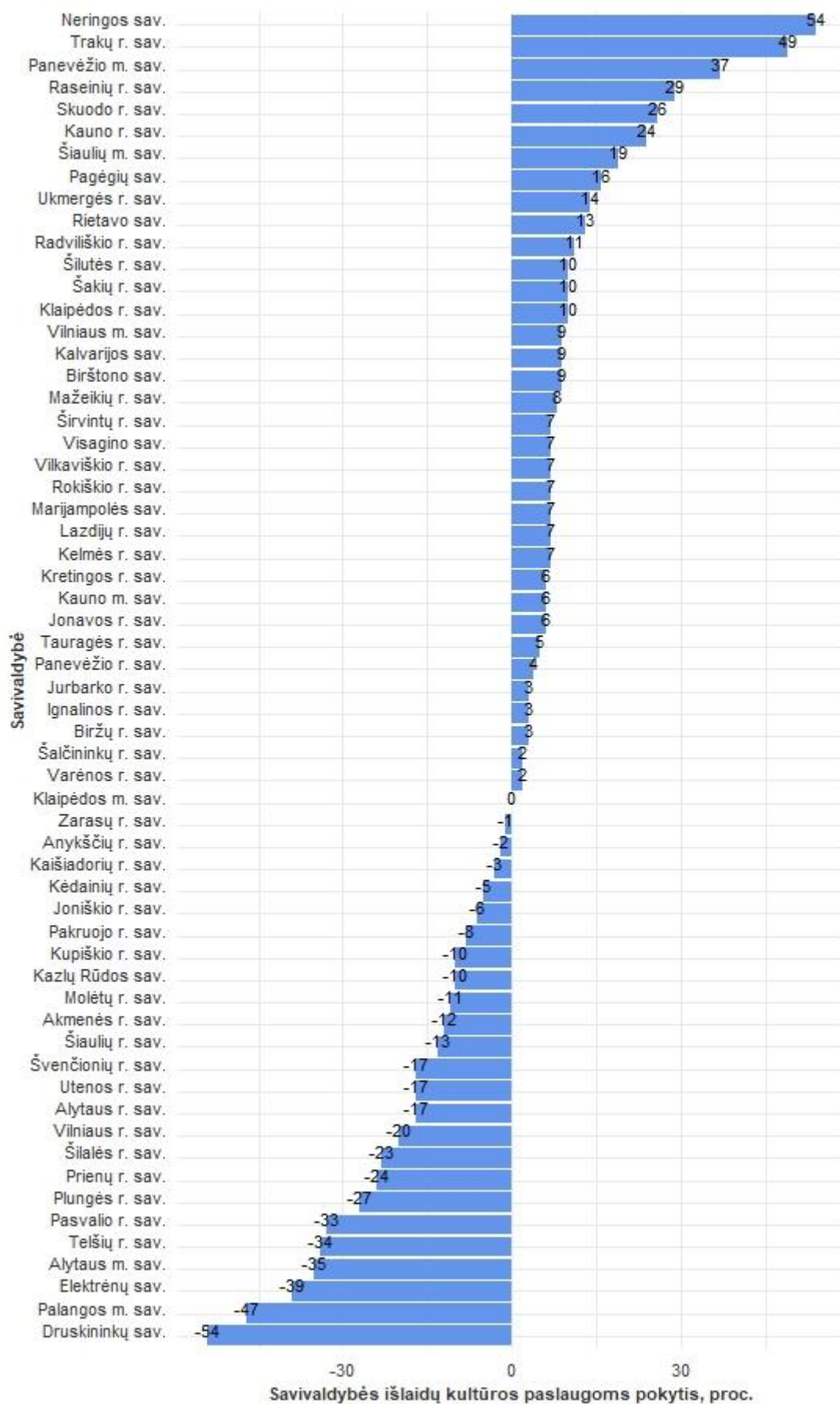

106 pav. Savivaldybių reitingas pagal sukuriamos pridėtinės vertės (naujasias KI veiklas vykdančios įmonės ir jų padaliniai) pokytį, proc., 2020–2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

4.7.4. Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis

Vertinant savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytį 2020–2021 m., didesnėje savivaldybių dalyje stebima augimo tendencija. Didžiausias teigiamas pokytis užfiksuotas Neringos sav. (54 proc.). Antroje savivaldybių reitingo pozicijoje yra Trakų r. sav. (49 proc.), trečioje – Panevėžio m. sav. (37 proc.). Daugiau nei 30 proc. išlaidos kultūros paslaugoms mažėjo Pasvalio r. sav., Telšių r. sav., Alytaus m. sav., Elektrėnų sav. Daugiau nei 40 proc. išlaidos kultūrai 2021 metais, palyginti su 2020 metais, sumažėjo Palangos m. sav. Net 54 proc. išlaidos kultūros paslaugoms 2021 metais sumažėjo Druskininkų sav.

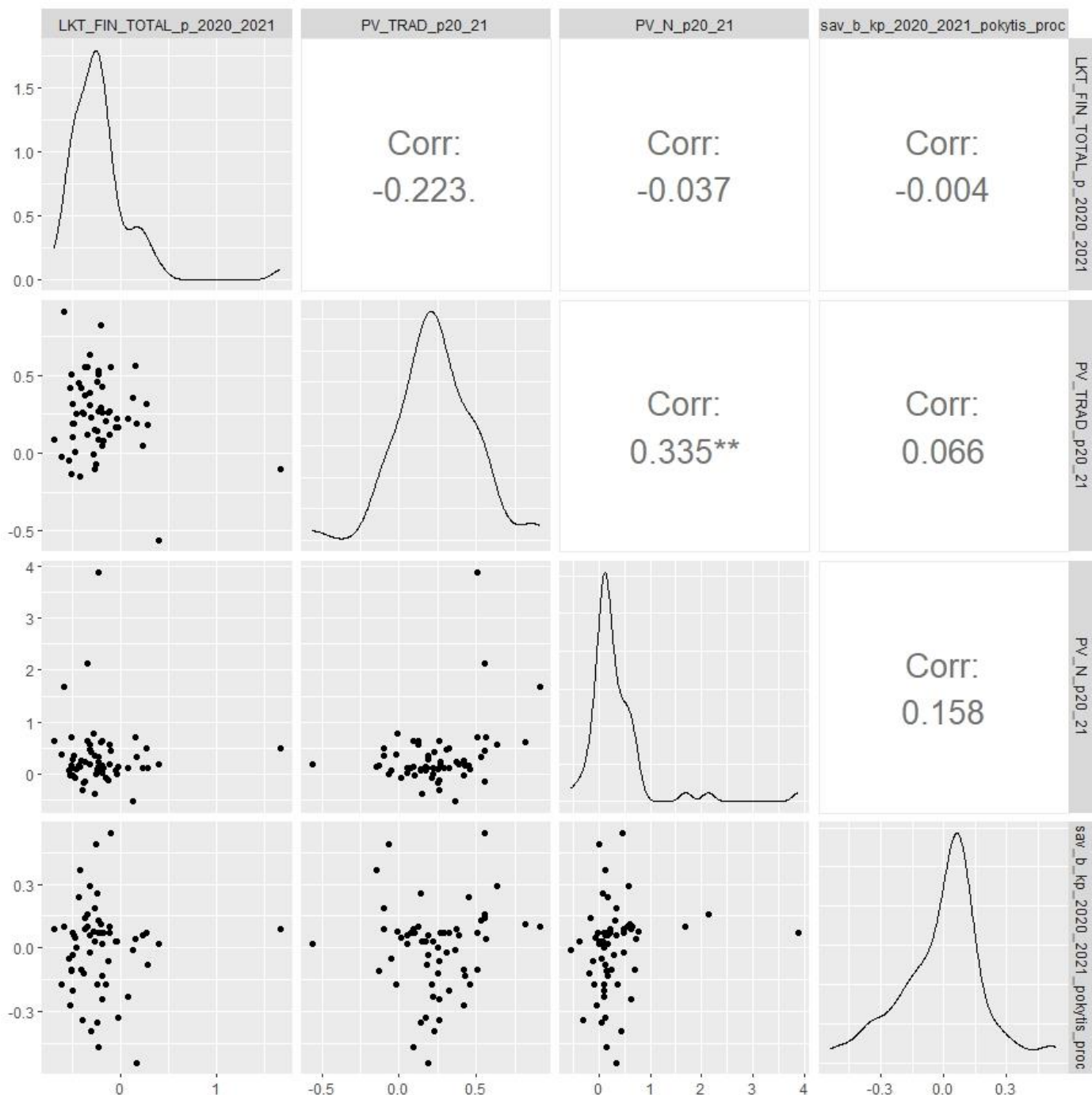
Kauno m., Klaipėdos m., Vilniaus m. sav. išsiskyrė žemiausiomis išlaidų kultūros paslaugoms sumomis, tenkančiomis 1 gyv. Vertinant pokytį matoma, kad nuo 2020 iki 2021 m. Vilniaus m. sav. išlaidos kultūros paslaugoms didėjo 9 proc., Kauno m. sav. didėjo 6 proc., Klaipėdos m. sav. – nesikeitė.

107 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytį, proc., 2020–2021 m. (sudaryta autorės, remiantis LRFM duomenimis)

4.7.5. Pokyčių grupės duomenų statistinė analizė ir koreliacijų matrica

Tarp įtrauktų rodiklių nėra statistiškai reikšmingos koreliacijos, išskyrus pridėtinės vertės pokyčius (silpnas teigiamas koreliacinis ryšys tarp naujasias KI veiklas ir tradicines kultūrinės veiklas vykdančių padalinių). Tad kiekvienas rodiklis į subindeksą įtraukia papildomos informacijos ir vienas kito poveikio nedubliuoja.

108 pav. Pokyčių grupės rodiklių sklaidos diagramos, skirstiniai ir koreliacijų matrica (sudaryta autorės)

Pastaba: * žymi koreliacijos statistinį reikšmingumą pagal p reikšmę (, **** – 0.001, **, – 0.01, *, – 0.05, ,, – 0.1)

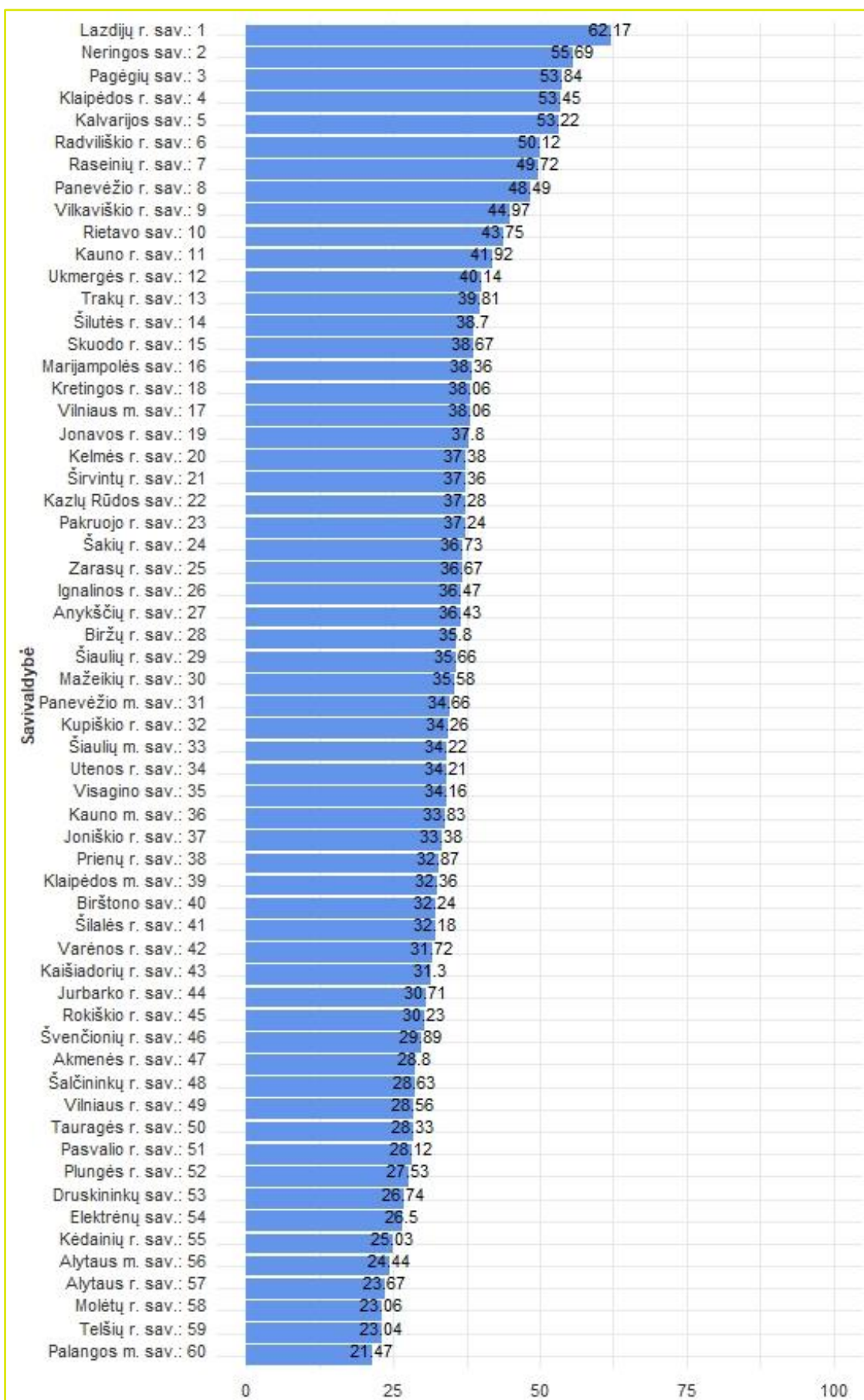
4.7.6. SUBINDEKSAS: POKYČIŲ GRUPĖ

Pokyčių grupę sudaro keturi rodikliai, kuriais vertinamas procentinis pokytis 2020–2021 m. Vertinamas savivaldybių pritraukto LKT finansavimo pokytis, pridėtinės vertės (dviejų tipų įmonių ir jų padalinių: naujasis KI veiklas vykdančių ir tradicines kultūrinės veiklas vykdančių) pokytis ir savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis. Apskaičiuotus pokyčius rodikliai yra normalizuojami. Normalizuotų rodiklių aritmetinis vidurkis sudaro subindekso reikšmes.

Pasirinkti pokyčių grupės rodikliai nurodo, kad prie savivaldybės kultūrinės aplinkos turėtų prisidėti tiek kultūros organizacijos ir kūrėjai (generuodami aktualias ir profesionalias kultūros projektų idėjas ir taip pritraukdami LKT skiriamą finansavimą arba kurdami pridėtinę vertę per įmonių veiklą), tiek savivaldybės finansiškai skatindamos kultūros sritį. Įvertinus visus šios grupės rodiklius, aukščiausioje pozicijoje atsidūrė Lazdijų r. sav., kuri surinko 62 balus iš 100. Antroje pozicijoje – Neringos sav. (55,7 balo), trečioje – Pagėgių sav. (53,8 balo). Reitingo apačioje yra Alytaus m. ir r. sav. (atitinkamai 24,4 ir 23,7 balo), Molėtų r. sav. (23,06 balo), Telšių r. sav. (23,04 balo), Palangos m. sav. (21,47 balo).

14 lentelė. Subindekso „pokyčių grupė“ ir jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės bei jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės)

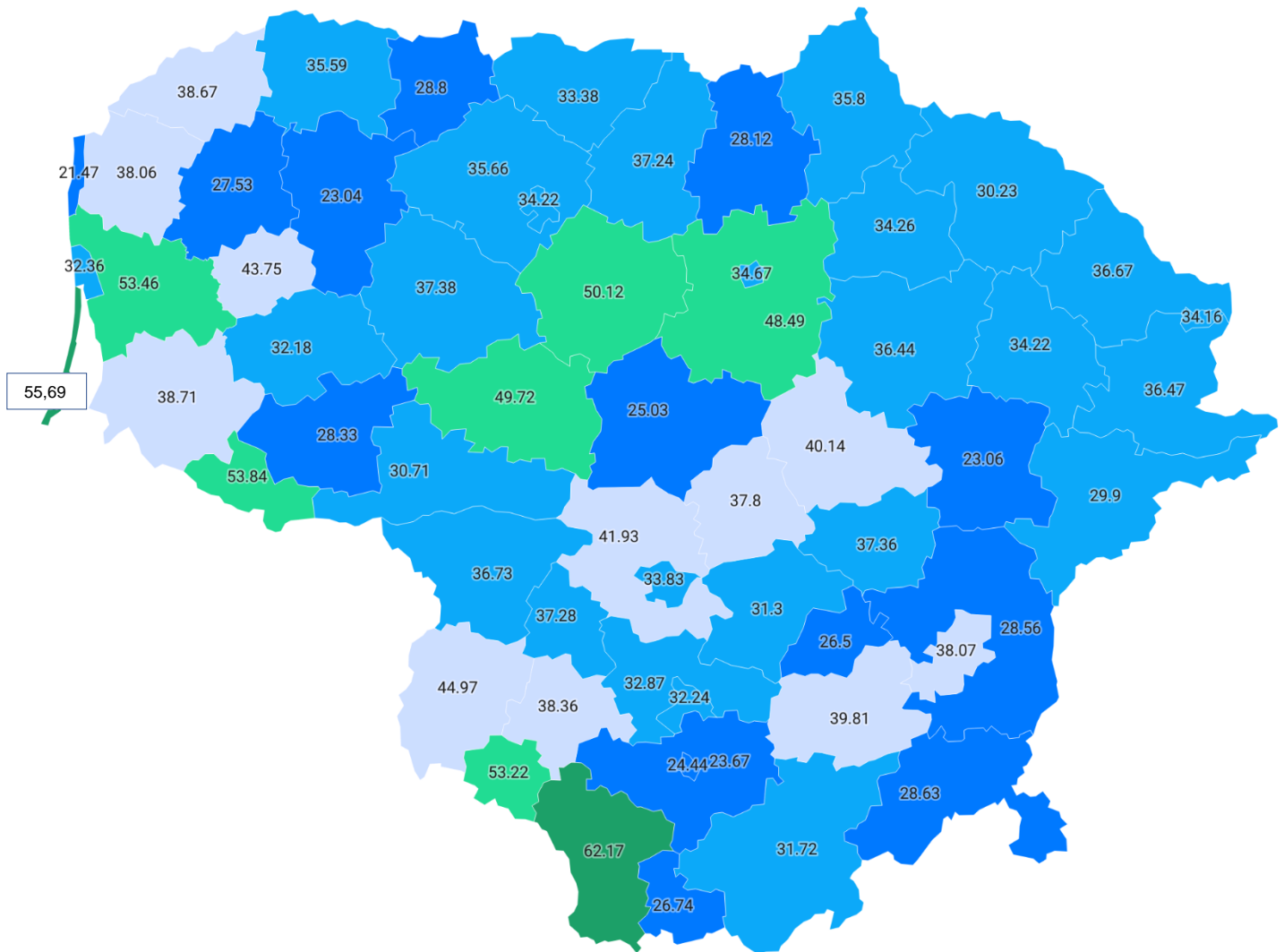
Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
LKT skirto finansavimo organizacijoms bei kultūros ir meno kūrėjams pokytis 2020–2021 m., proc.	Kalvarijos sav.	167,5	Birštono sav.	-70,25
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m., proc.	Klaipėdos r. sav.	91	Šalčininkų r. sav.	-56
Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m., proc.	Lazdijų r. sav.	389	Zarasų r. sav.	-54
Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis 2020–2021 m., proc.	Neringos sav.	54	Druskininkų sav.	-54
SUBINDEKSAS: POKYČIŲ GRUPĖ	Lazdijų r. sav.	62,17	Palangos m. sav.	21,47

109 pav. Savivaldybių reitingas pagal subindeksą „pokyčių grupė“ (sudaryta autorės)

SKI: pokyčių grupė, 2021

■ < 29.61 ■ 29.61–37.75 ■ 37.75–45.89 ■ 45.89–54.03 ■ ≥ 54.03

111 pav. Savivaldybių reitingas pagal pokyčių grupės subindeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Sugrupuoti subindekso rezultatai ryškiau atskleidžia skirtumus tarp savivaldybių. Tik 8 savivaldybės pateko į žalią zoną, t. y. surinko aukštesnius balus (> 45). Dažniau išsiskiria rajoninės sav.: Lazdijų r. sav., Pagėgių sav., Klaipėdos r. sav., Radviliškio r. sav. Aukštą balą šioje grupėje gavo ir Neringos sav., kuri buvo Lietuvos kultūros sostinė. Skaičiuojant kitų metų indeksą, bus galima įvertinti, kiek tvarūs ir ilgalaikiai šie pokyčiai, – ar pozityvios permainos bus tęsiamos ilgesniu laikotarpiu. Taip pat pozityvu, kad pokyčių grupėje teigiamai išsiskiria Pagėgių sav., kuri kituose rodikliuose neretai užėmė žemas reitingo pozicijas.

5

■ SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS

5.1.1. Subindeksų apibendrinimas

Vertinant visų savivaldybių pasiekimus pagal kiekvieną subindeksą matyti, kad blogiausia situacija yra **finansavimo kultūroje** rodiklių grupėje. Vos kelios savivaldybės surinko daugiau nei 20 balų, o likusios 56 savivaldybės žemėlapyje *nusidažė tamsiai mėlyna spalva* – neperkopė 20 balų ribos. Ypač atotrūkį tarp savivaldybių išryškino Neringos sav., kuri šioje rodiklių grupėje surinko daugiau nei 86 balus iš 100 galimų. Žemas subindekso reikšmės lemia žemos savivaldybių išlaidos kultūros paslaugoms bei neskiriamas finansavimas kūrėjams. Taip pat šioje rodiklių grupėje buvo vertinamas pačių kūrėjų bei kultūros organizacijų pritraukiamas finansavimas. Tad apibendrinant galima reziumuoti, kad daugelyje savivaldybių tiek pačios organizacijos ir kūrėjai santykinai nepritraukė finansavimo, tiek savivaldybių dėmesys kultūrai santykinai galėjo būti didesnis. Neringos sav. išsiskyrė dėl papildomo dėmesio kultūrai, kurį sąlygojo Lietuvos kultūros sostinės titulas. Todėl bus svarbu įvertinti, ar tai ilgalaikė ir tvari kultūros strategija, ar požiūris į kultūros finansavimą keisis nebesant kultūros sostine.

Reikšmingas atotrūkis tarp Vilniaus m. sav. ir likusios Lietuvos fiksuojamas ir **kultūros makroekonomikos** rodiklių grupėje. Čia, kaip ir finansavimo kultūrai rodiklių grupėje, matome beveik visą Lietuvos žemėlapi nuspalvintą tamsiai mėlyna (savivaldybės, surinkusios iki 17 balų iš 100 galimų) arba mėlyna spalvomis. Žalia spalva išsiskiria tik minėta Vilniaus m. sav. (75 balai) bei Druskininkų sav. (55 balai). Vadinasi, jei lygintume su Vilniaus m. sav. ir Druskininkų sav., likusios Lietuvos savivaldybės santykinai atsilieka. Šią rodiklių grupę sudaro kultūros įmonių rezultatai: mokamas darbo užmokestis, apyvarta, kuriama pridėtinė vertė. Tad teigiamas pokytis galimas gerinant kultūros įmonių ekonominius rezultatus. Reikėtų ieškoti būdų, kaip plėsti auditorijas ar gausinti kultūros prekių / paslaugų vartotojus, pristatyti aktualias kultūros prekes ir paslaugas.

Gana reikšmingi atotrūčiai tarp kelių savivaldybių ir likusios Lietuvos egzistuoja ir **kultūros organizacijų** rodiklių grupėje. Šiuo atveju didesnioji Lietuvos savivaldybių dalis neperžengia 38 balų ribos, o atotrūkis matuojamas nuo Ignalinos r. sav., kuri surinko 55,56 balo, iki Neringos sav., surinkusios beveik 85 balus. Šioje grupėje buvo vertinamas kultūros įstaigų skaičius, tenkantis 1 gyv., ir lyderiaujančiose pozicijose atsidūrė mažos pagal gyventojų skaičių savivaldybės. Visgi Neringos sav. ir Ignalinos r. sav. atvejai yra skirtingi. Neringos sav. visuose subindeksuose išlieka lyderiaujančiose pozicijose, tad, atrodytų, esamas kultūros įstaigų skaičius yra tinkamai išnaudojamas. Tuo tarpu Ignalinos r. sav. kituose subindeksuose (išskyrus kultūros makroekonomikos, kuris yra labiausiai susijęs su kultūros įstaigų skaičiumi) priskirtina prie žemų balų savivaldybių. Tad kultūros įstaigų skaičiaus, tenkančio 1 gyv., pranašumas nėra išnaudojamas.

Kūrėjų rodiklių grupės situacija tarp Lietuvos savivaldybių yra kiek tolygesnė nei prieš tai aptartuose subindeksuose. Šią rodiklių grupę sudarė tiek profesionalaus meno kūrėjai, tiek mėgėjų meno kolektyvai, tad buvo galima vieno rodiklio trūkumą kompensuoti kitu. Šios grupės reitingo viršuje esančios Vilniaus m. sav., Panevėžio r. sav., Birštono ir Neringos sav. puikiai iliustruoja kompensavimo momentus. Likusios Lietuvos savivaldybės buvo lyginamos pagal lyderių reikšmes. Situacija vertinama kaip santykinai tolygesnė, nes žemiausioje balų grupėje palyginti nedaug savivaldybių, o daugiausiai jų šviesiai mėlynoje ir pilkoje zonose (vidutinės subindekso reikšmės).

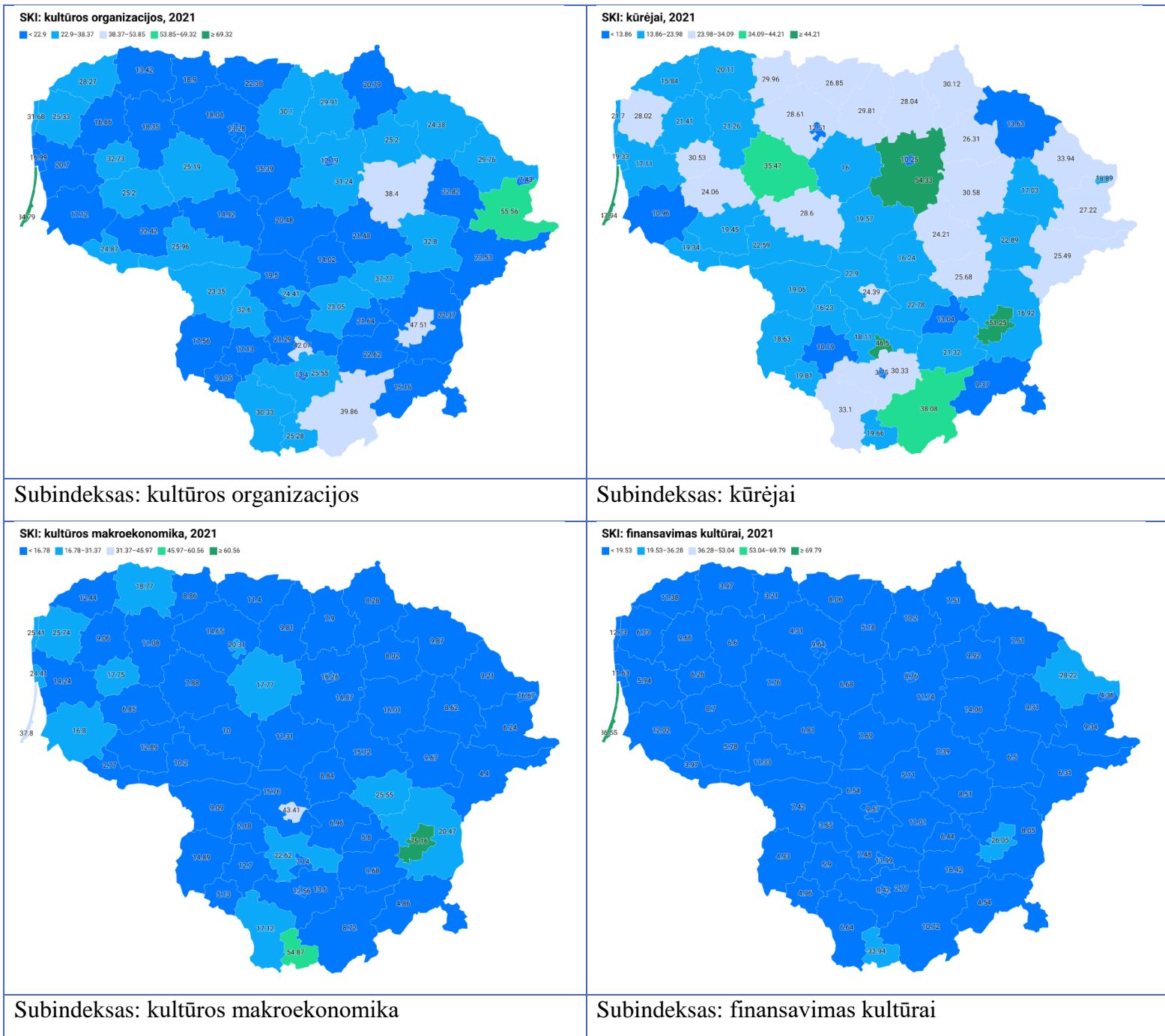
Jei lygintume su kitais subindeksais, kaip *žaliausias* išsiskiria **dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo** subindekso žemėlapis. Visgi tam įtakos turėjo ir rodiklių specifika – remiantis *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo* duomenimis, dėl ribotos imties nebuvo galimybės išskirti savivaldybių lygio, todėl visos apskrities savivaldybės gaudavo tą pačią, apskrities, reikšmę. Tikėtina, turėdami detalesnius duomenis, matytume ryškesnius skirtumus. Visgi šios rodiklių grupės žemėlapis išryškina svarbią tendenciją – besiformuojančią atskirtį tarp Rytų ir Vakarų Lietuvos. Telšių, Tauragės, Klaipėdos, Šiaulių apskričių savivaldybėms reikėtų atkreipti dėmesį į kultūros renginių auditorijų pritraukimą bei plėtrą, nes ilgainiui nedalyvavimas kultūroje gali neigiamai paveikti socialinį kapitalą – gali tapti silpnesnės bendruomenės, ne tokios pilietiškos, žmonės gali nepasitikėti aplinkiniais ir sprendimų priėmėjais, nesijausti galintys ką nors pakeisti, nesijausti esantys kūrybingi ir pan.

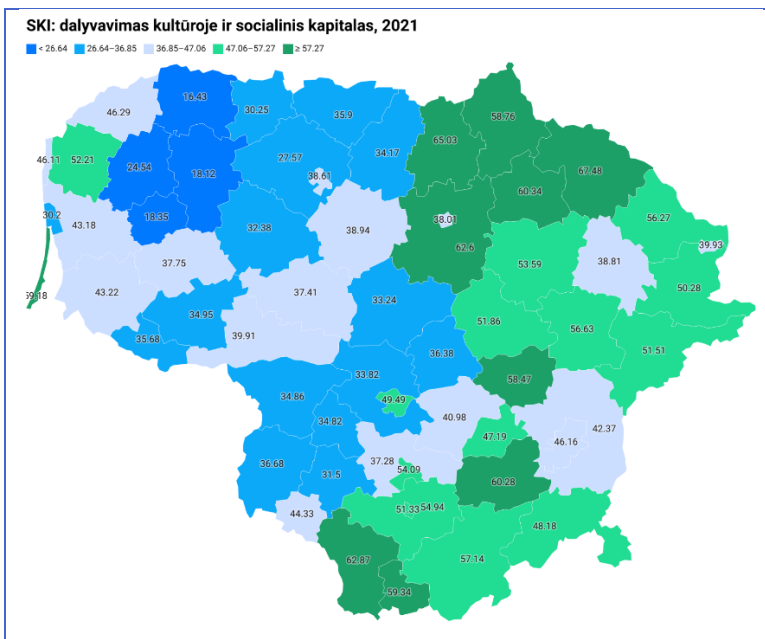
Vertinamą **kultūros paveldo rodiklių** grupę taip pat būtų galima priskirti prie santykinai tolygesnių žemėlapių: 9-ios savivaldybės patenka į žalias žemėlapių zonas, taip pat likusiose grupėse nėra ryškios savivaldybių koncentracijos. Žvelgiant į žemėlapi matoma, kad atstumas nuo savivaldybių, kuriose kultūros paveldo rodikliai žemesni, iki tų savivaldybių, kuriose stebimi aukštesni kultūros paveldo rodikliai, yra santykinai nedidelis ir, savivaldybėje stokojant kultūros paveldo objektų, jų būtų galima atrasti artimoje savivaldybėje. Visgi savivaldybėms, kurios surinko mažesnius kultūros paveldo rodiklių balus, reikėtų paieškoti būdų, kuo tapti patrauklesnėms kultūros srityje: galbūt vertėtų daugiau investuoti į kūrėjus arba bandyti juos pritraukti, pvz., per rezidencijas, arba daugiau investuoti į kultūros organizacijų kuriamą kultūrinių renginių pasiūlą. Taip pat reikėtų įsivertinti, ar tikrai nėra kultūros paveldo objektų, ar tiesiog jiems fiksuoti ar atverti visuomenei nebuvo skirta pakankamai žmogiškųjų ir finansinių resursų.

Galiausiai **pokyčių grupės** rezultatai išsiskiria tuo, kad žemėlapyje žalios zonos savivaldybių daugiau matoma vakarų pusėje (priešingai nei daugelio kitų subindeksų atveju). Galima sakyti, kad prastesnėje pozicijoje buvusios savivaldybės bandė gerinti rezultatus. Visgi prie reikšmingų išvadų šioje dalyje būtų sunku prieiti dėl turimo vieno laiko momento. Ar pokyčiai

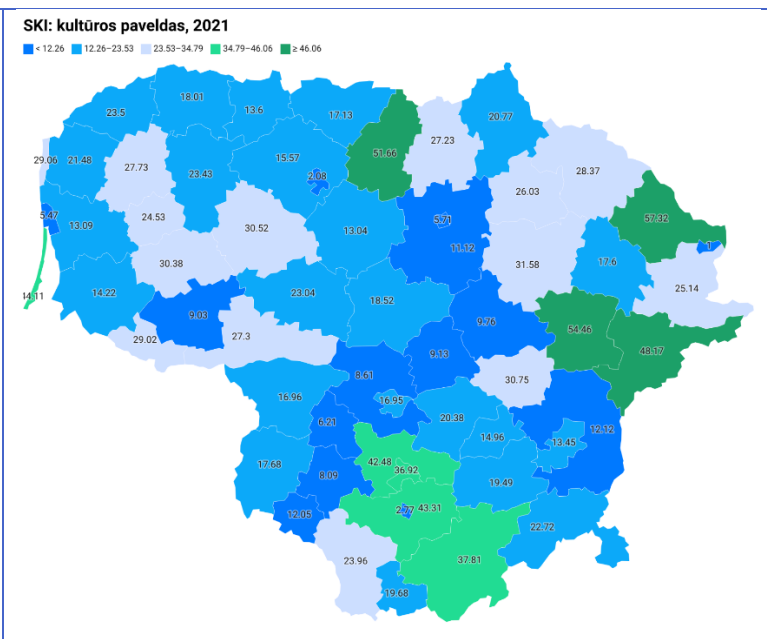
tvarūs, ar nulemti nereikšmingų atsitiktinumų, bus galima įvertinti tik turint bent dar kelerių metų rezultatus.

15 lentelė. Subindeksų ir SKI žemėlapių palyginimas (sugrupuoti duomenys) (sudaryta autorės)

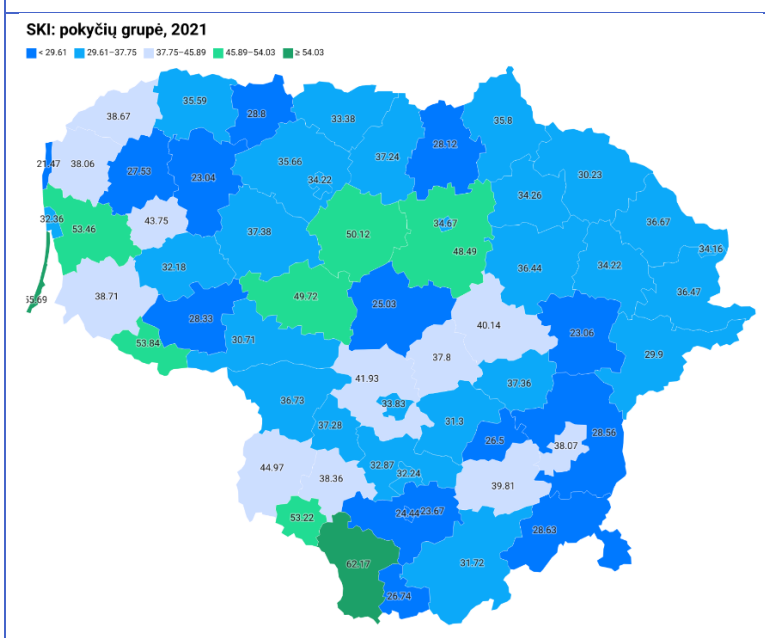

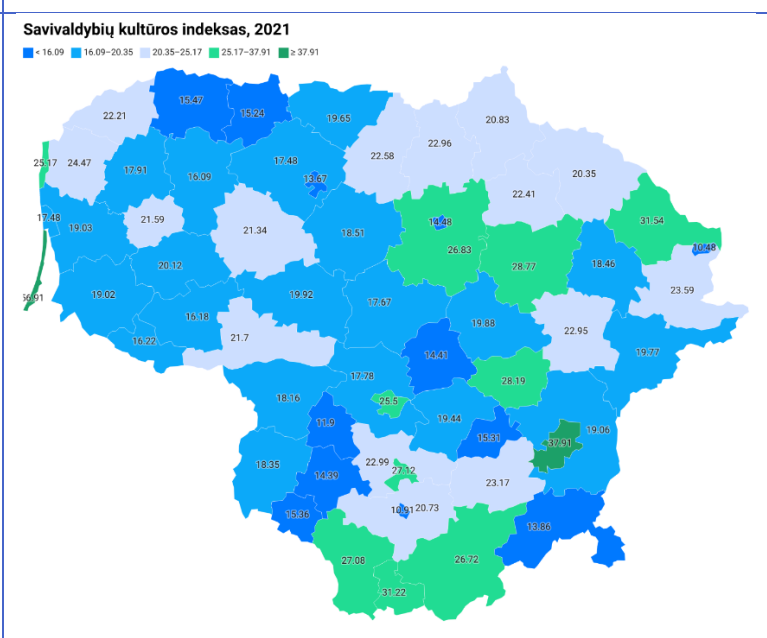
Subindeksas: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas

Subindeksas: kultūros paveldas

Subindeksas: pokyčių grupė

Savivaldybių kultūros indeksas

Toliau pateikiamas apibendrinimas pagal kiekvieną rodiklį, nurodant pirmą ir paskutinę reitingo poziciją užėmusias savivaldybes. Įvertinus visus rodiklius nustatyta, kad Neringos sav. pirmoje pozicijoje atsidūrė net 12 kartų (taip pat pirmą vietą užima dviejuose subindeksuose – kultūros organizacijų ir finansavimo kultūrai). Vilniaus m. sav. pirmoje pozicijoje tarp visų rodiklių buvo tik 7 kartus (taip pat pirmą vietą užėmė viename subindekse, t. y. kultūros makroekonomikos). Atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus m. sav. taip pat net trijuose rodikliuose užėmė ir žemiausią poziciją: tai bibliotekų skaičius, tenkančio 1 tūkst. gyv., rodiklis bei savivaldybės finansavimo kultūrai rodikliai (savivaldybių biudžeto išlaidos kultūros paslaugoms,

tenkančios 1 gyv., savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalis tarp visų išlaidų, proc.). Vilniaus m. yra stiprių kultūros organizacijų bei daug kūrėjų, kurie aktyviai veikia, tačiau pasigendama stipresnio pačios savivaldybės dalyvavimo kultūros procesuose. Tuo tarpu Neringoje, priešingai, matomos ne tik aukštos kultūros organizacijų kiekio, tenkančio 1 gyventojui, vertės, bet kartu ir savivaldybės intensyvus įsitraukimas, tad bendra kultūros ekosistema Neringos sav. yra labiau subalansuota ir visavertė. Taip pat vertinant lyderiaujančias savivaldybes galima išskirti 6 kartus pirmoje reitingo pozicijoje atsidūrusią Druskininkų sav. Ji išsiskyrė rodikliuose, susijusiuose su tradicinės kultūrinės veiklas vykdančių įmonių padalinių ekonominiais rezultatais bei dalyvavimo kultūroje rezultatais. Tačiau pagal vieną rodiklį Druskininkų sav. matoma ir reitingo apačioje – tai savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis 2020–2021 m.

Pagal žemiausias rodiklių reikšmes išsiskyrė Pagėgių sav. Pastaroji žemiausias reikšmes pasiekė net 12-oje rodiklių. Daugiausia tai susiję su mažu kultūros organizacijų ir kūrėjų skaičiumi. Visgi Pagėgių sav. nebuvo žemiausioje pozicijoje nė viename subindekse, o tai rodo, kad pagal atskirus rodiklius Pagėgiuose buvo pasiektos ir kiek aukštesnės reikšmės, kurios kompensuodavo galutinį rezultatą ir leisdavo nebūti subindekso reitingo apačioje. Dar viena savivaldybė dažnai matoma rodiklių reitingo apačioje – Visagino sav. Pastaroji 9-iose rodikliuose buvo pasiekusi žemiausias reikšmes. Daugiausia tai rodikliai, susiję su muziejais ir kultūros paveldu. Šie kultūros praradimai nėra stipriau kompensuojami kitais pasiekimais, pvz., nebuvo nė vieno menininko, kuris gautų LKT skiriamą kultūros ir meno stipendiją, finansavimo kūrėjams neskyrė ir pati savivaldybė. Be to, Visagino sav. žemiausias pozicijas užima net dviejuose subindeksuose – kultūros organizacijų ir kultūros paveldo. Žema kultūros organizacijų subindekso reikšmė dar kartą patvirtina situaciją, kad vienos kultūros infrastruktūros trūkumas (pvz., nėra muziejų) nekompensuojamas kita infrastruktūra (pvz., tradicinės ar naująsias KI vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičiumi).

16 lentelė. Subindekso finansavimas kultūrai ir jo dedamųjų aukščiausios ir žemiausios reikšmės, bei jas pasiekusios savivaldybės (sudaryta autorės) Pastaba: žaliai išskirti rodikliai pagal dvi lyderiaujančias savivaldybes, mėlynai išskirti rodikliai pagal dvi žemiausias pozicijas užimančias savivaldybes.

Rodiklis	TOP 1 savivaldybė	TOP 1 reikšmė	TOP 60 savivaldybė	TOP 60 reikšmė
Kultūros įmonių skaičius (pagal juridinio kodo registracijos vietą), tenkantis 1 000 gyv.	Vilniaus m. sav.	6,122	Šilalės r. sav.	0,595
Tradicinės kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	19,603	Pagėgių sav.	1,91
Naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	30,319	Pagėgių sav.	1,637
Nebiudžetinio sektoriaus organizacijų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	1,307	Pagėgių sav., Kalvarijos sav., Birštono sav.	0
Muziejų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	0,261	Šalčininkų r., Visagino, Pakruojo r., Kazlų Rūdos, Kalvarijos, Alytaus r.	0
Kultūros centrų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Ignalinos r. sav.	1,094	Kauno m. sav.	0,007
Bibliotekų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Molėtų r. sav.	1,462	Vilniaus m. sav.	0,036

SUBINDEKSAS: KULTŪROS ORGANIZACIJOS	Neringos sav.	84,79	Visagino sav.	7,43
Profesionalaus meno kūrėjų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.;	Vilniaus m. sav.	11	Pagėgių sav.	0,136
Meno mėgėjų kolektyvų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Panevėžio r. sav.	5,5	Kauno m. sav.	0,06
SUBINDEKSAS: KŪRĖJAI	Panevėžio r. sav.	54,33	Alytaus m. sav.	3,74
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur / 1 gyv.	Druskininkų sav.	706,71	Pagėgių sav.	29,19
Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur / 1 gyv.	Vilniaus m. sav.	5100,48	Pagėgių sav.	31,92
Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((tradicinės kultūrinės veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur / 1 darbuotojui	Druskininkų sav.	9807,81	Kazlų Rūdos sav.	322,6
Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur / 1 darbuotojui	Vilniaus m. sav.	22090	Birštono sav.	896,55
Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), tenkantis 1 000 gyv.	Druskininkų sav.	33,3	Pagėgių sav.	1,91
Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), tenkantis 1 000 gyv.	Vilniaus m. sav.	66,17	Pagėgių sav.	1,77
Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), Eur / 1 gyv.	Druskininkų sav.	492,32	Pagėgių sav.	8,46
Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), Eur / 1 gyv.	Vilniaus m. sav.	2144,7	Pagėgių sav.	16,23
SUBINDEKSAS: KULTŪROS MAKROEKONOMIKA	Vilniaus m. sav.	75,16	Kazlų Rūdos sav.	2,18
Menininkams skiriamas LKT finansavimas, tenkantis 1 gyv.	Vilniaus m. sav.	2,87	Visagino sav., Tauragės r. sav., Rietavo sav., Raseinių r. sav., Pakruojo r. sav., Kupiškio r. sav., Kelmės r. sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav., Birštono sav., Alytaus r. sav.	0
Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms, tenkančios 1 gyv.	Neringos sav.	1100,42	Vilniaus m. sav.	26,31
Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalis tarp visų išlaidų, proc.	Neringos sav.	22,94	Vilniaus m. sav.	1,77
Organizacijoms skiriamas LKT finansavimas, tenkantis 1 gyv.	Neringos sav.	68,89	Alytaus r. sav.	0,19
Iš savivaldybės biudžeto skirto finansavimo profesionaliems menininkams dalis, Eur / 1 gyv.	Neringos sav.	1,41	Švenčionių r. sav., Širvintų r. sav., Šilalės r. sav., Šiaulių r. sav., Šalčininkų r. sav., Šakių r. sav., Visagino sav., Vilkaviškio r. sav., Utenos r. sav., Skuodo r. sav., Rokiškio r. sav., Rietavo sav., Raseinių r. sav., Radviliškio r. sav., Pasvalio r. sav., Panevėžio r. sav., Pakruojo r. sav., Pagėgių sav., Molėtų r. sav., Mažeikių r. sav., Marijampolės sav., Kėdainių r. sav., Kelmės r. sav., Kretingos r. sav., Kelmės r. sav., Kazlų Rūdos sav., Kauno r. sav., Kalvarijos sav., Jurbarko r. sav., Ignalinos r. sav., Elektrėnų sav., Biržų r. sav., Birštono sav., Anykščių r. sav., Alytaus r. sav., Akmenės r. sav.	0
SUBINDEKSAS: FINANSAVIMAS KULTŪRAI	Neringos sav.	86,55	Alytaus r. sav.	2,77
Kultūros centrų dalyvių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Panevėžio r. sav.	68,4	Kauno m. sav.	1,3
Muziejų lankytojų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Širvintų r. sav.	6950,94	Šiaulių r. sav., Šalčininkų r. sav., Visagino sav., Panevėžio r. sav.,	0

			Pakruojo r. sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav., Alytaus r. sav.	
Bibliotekų vartotojų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Rokiškio r. sav.	444,9	Alytaus m. sav.	75,3
Bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Kalvarijos sav.	6801,8	Vilniaus r. sav.	552,8
Gyventojai (≥15 m.), per pastaruosius 12 mėn. vartoję kultūros produktus / naudoję kultūros paslaugomis, proc.	Varėnos r. sav., Lazdijų r. sav., Druskininkų sav., Alytaus r. sav.	96,12	Šiaulių r. sav., Radviliškio r. sav., Pakruojo r. sav., Kelmės r. sav., Joniškio r. sav., Akmenės r. sav.	79,01
Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, proc.	Rokiškio r. sav., Pasvalio r. sav., Panevėžio r. sav., Kupiškio r. sav., Biržų r. sav.	55,63	Šakių r. sav., Vilkaviškio r. sav., Marijampolės sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav.	25,62
Visuomenės dalis, kuriai asmeniškai svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, nes taip saugomas tautiškumas, proc.	Šakių r. sav., Vilkaviškio r. sav., Marijampolės sav., Kazlų Rūdos sav., Kalvarijos sav.	86,88	Telšių r. sav., Rietavo sav., Plungės r. sav., Mažeikių r. sav.	54,36
Visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis, proc.;	Šilutės r. sav., Skuodo r. sav., Palangos m. sav., Neringos sav., Kretingos r. sav., Klaipėdos r. sav.	19,19	Šiaulių r. sav., Radviliškio r. sav., Pakruojo r. sav., Kelmės r. sav., Joniškio r. sav., Akmenės r. sav.	7,73
Visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc.;	Rokiškio r. sav., Pasvalio r. sav., Panevėžio r. sav., Kupiškio r. sav., Biržų r. sav.	38,41	Telšių r. sav., Rietavo sav., Plungės r. sav., Mažeikių r. sav.	12,75
Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.	Varėnos r. sav., Lazdijų r. sav., Druskininkų sav., Alytaus r. sav.	82	Klaipėdos m. sav.	55
SUBINDEKSAS: DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS	Rokiškio r. sav.	67,48	Mažeikių r. sav.	16,43
Kultūros paveldo paminklų skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Zarasų r. sav.	5,48	Visagino sav.	0
Nekilnojamojo kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	57,76	Visagino sav.	0,56
Nekilnojamojo kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Neringos sav.	45,48	Visagino sav.	0,56
Kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 000 gyv.	Birštono sav.	16,27	Neringos sav., Pagėgių sav., Visagino sav.	0
Vidutinis finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai, 2019–2021 m., Eur / gyv.	Palangos m. sav.	61,5	Kazlų Rūdos sav., Visagino sav.	0
SUBINDEKSAS: KULTŪROS PAVELDAS	Zarasų r. sav.	57,32	Visagino sav.	0 (1)
LKT skirto finansavimo organizacijoms bei kultūros ir meno kūrėjams pokytis 2020–2021 m., proc.	Kalvarijos sav.	167,5	Birštono sav.	-70,25
Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m., proc.	Klaipėdos r. sav.	91	Šalčininkų r. sav.	-56
Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m., proc.	Lazdijų r. sav.	389	Zarasų r. sav.	-54
Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis 2020–2021 m., proc.	Neringos sav.	54	Druskininkų sav.	-54
SUBINDEKSAS: POKYČIŲ GRUPĖ	Lazdijų r. sav.	62,17	Palangos m. sav.	21,47

5.1.2. SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS

Apskaičiavus savivaldybių kultūros indeksą, 2021 metų reitingo viršuje – Neringos sav., kuri surinko 56,91 balo iš 100 galimų balų. Atotrūkis nuo maksimalaus galimo balo nurodo, kiek dar erdvės yra savivaldybėms gerinti kultūros situaciją. Antroje pozicijoje yra Vilniaus m. sav., kuri surinko kiek daugiau nei trečdalį galimų balų, t. y. 37,91 balo. Trečioje vietoje – Zarasų r. sav. (31,54 balo). Nuo jos nedaug atsilieka Druskininkų sav. (31,22 balo).

Net trys didžiųjų miestų savivaldybės rikiuojasi reitingo apačioje. Panevėžio m. sav. – 53 pozicijoje, surinkusi tik 14,48 balo, Šiaulių m. sav. – 57 pozicijoje, surinkusi 13,67 balo, Alytaus m. sav. – 59 pozicijoje, surinkusi 10,91 balo. Vertinant pagal gyventojų skaičių, šiuose miestuose pasigendama didesnės kultūrinių veiklų pasiūlos, kurią turėtų sudaryti daugiau kultūros įmonių, daugiau kultūros ir meno kūrėjų. Šiose savivaldybėse aktualus ir stipresnis savivaldybių įsitraukimas su finansavimu kultūrai, nes gyventojams neužtikrinamas kultūrinės įvairovės pasirinkimas. Paskutinėje reitingo pozicijoje yra Visagino sav., surinkusi vos 10,48 balo.

Savivaldybių indekso vidurkis, įvertinus visų savivaldybių gautus balus, yra 20,97 balo. Didesnes nei vidurkio savivaldybių kultūros indekso reikšmes surinko 24 savivaldybės (išvardijamos pagal surinktų balų eiliškumą): Neringos sav., Vilniaus m. sav., Zarasų r. sav., Druskininkų sav., Anykščių r. sav., Širvintų r. sav., Birštono sav., Lazdijų r. sav., Panevėžio r. sav., Varėnos r. sav., Kauno m. sav., Palangos m. sav., Kretingos r. sav., Ignalinos r. sav., Trakų r. sav., Prienų r. sav., Pakruojo r. sav., Kupiškio r. sav., Skuodo r. sav., Jurbarko r. sav., Rietavo r. sav. ir Kelmės r. sav.

Savivaldybės reitingo pozicija, ypač žemesnė, dar nereiškia, kad toje savivaldybėje nėra kultūros. Tam tikrą kultūrinę įvairovę galime matyti visose savivaldybėse, tą iliustruoja ir pateikiamos Neringos ir Visagino sav. kultūrinės aplinkos mozaikos⁷⁵. Tačiau reitingo pozicija gali reikšti tų renginių dažnį (ar gyventojas gali rinktis iš 10-ies renginių kas vakarą, ar kas mėnesį), gyvenančių ir savivaldybėje kuriančių kūrėjų skaičių, gyventojų norą dalyvauti kultūroje ir pan. Kartu galima atkreipti dėmesį, kad reikšmingą pokytį gali lemti vos kelių kultūros įstaigų skaičius. Pvz., savivaldybių kultūros indekso lyderės Neringos sav. atveju LKT finansavimą 2021 m. savo projektams gavo 8 kultūros įstaigos: BĮ *Neringos muziejai*, VšĮ *Šeiko šokio teatras*, BĮ *Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija*, BĮ *Neringos savivaldybės Viktoro Miliūno viešoji biblioteka*, BĮ *Liudviko Rėzos kultūros centras*, asociacija *Juodkrantės bendruomenė*, BĮ *Nidos kultūros ir turizmo informacijos centras Agila*, VšĮ *Thomo Manno kultūros centras*. Jos buvo savivaldybės

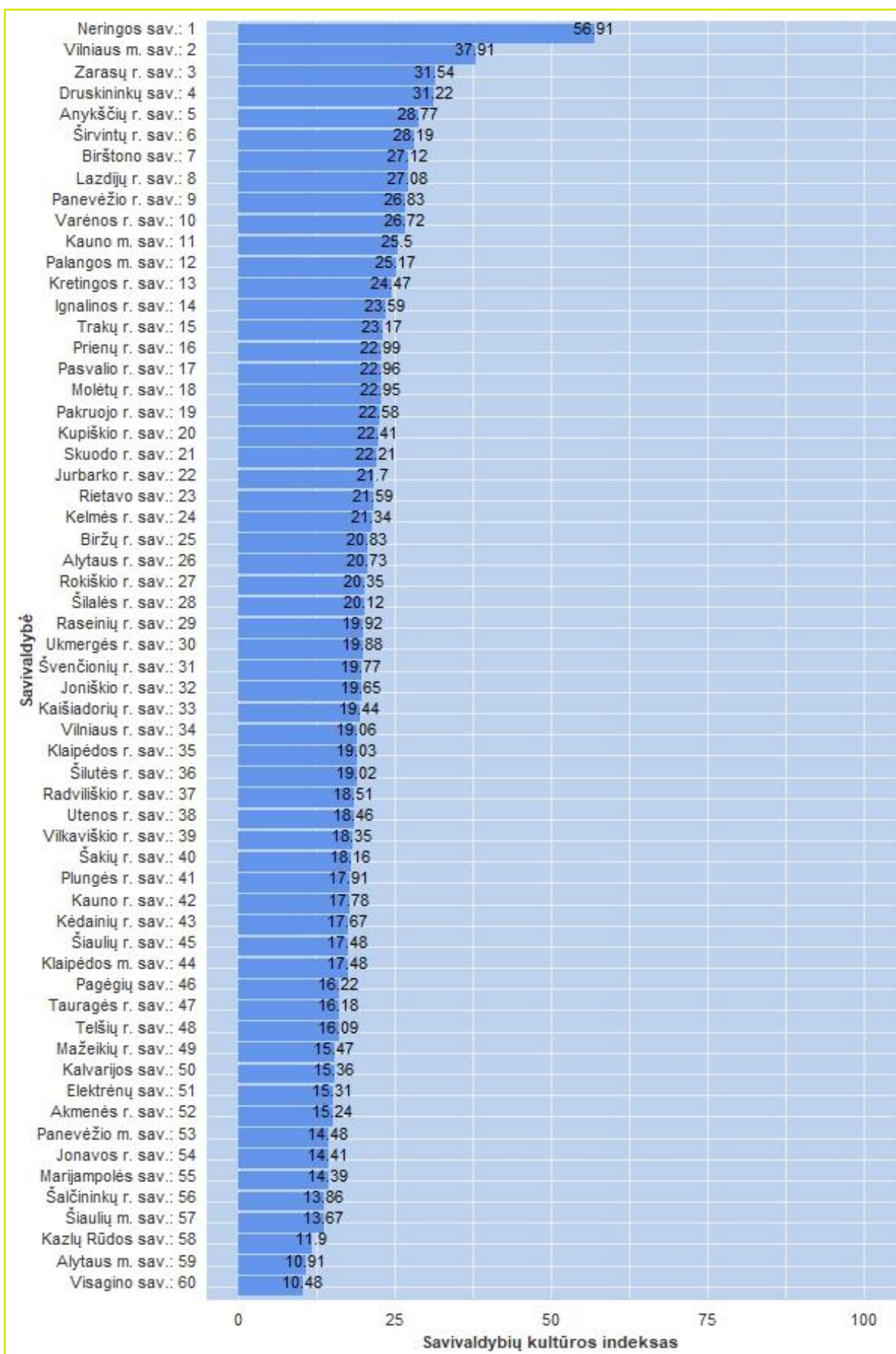
⁷⁵ Vizualinės mozaikos sudaromos per *google* vaizdų paiešką, ieškant „Neringa kultūra“, „Visaginas kultūra“.

kūrėjų dalimi, prisidėjusia prie pirmosios SKI reitingo pozicijos. Visagine finansavimą gavo perpus mažiau kultūros įstaigų (4), tai BĮ *Visagino kultūros centras*, VšĮ *Visagino atspindys*, VšĮ *Urbanistinės istorijos*, asociacija *Tarptautinio muzikos festivalio Visagino country centras*. Kultūros įstaigų skaičiaus skirtumas nėra didelis, ir kultūros sektoriuje įprastai asmenybės ar kelios stiprios iniciatyvos gali reikšmingai pakeisti savivaldybės kultūros situaciją. Tačiau, žinoma, didelę įtaką turi ir nusistovėjusi bendra aplinka. Neringos sav. yra daug palankesnėje situacijoje ir dėl geografinės padėties, gamtinio paveldo, pritraukiamų aukštesnes pajamas turinčių turistų, o kartu ir auditorijos srautų, kultūrinio palikimo, Nidoje įsikūrusios VDA *Nidos meno kolonijos* ir pan.

112 pav. Neringos savivaldybės kultūrinės aplinkos mozaika (sudaryta autorės)⁷⁶

⁷⁶ Nuotraukų šaltiniai: <https://lrm.lrv.lt/lt/naujienos/2021-uju-lietuvas-kulturos-sostine-neringa-kviecia-i-kulturos-sala>, <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1430900/neringa-neri-i-kulturos-sostines-metus-atidarymo-renginys-ant-nidos-molu-ir-vandenyje>, <https://www.lrytas.lt/kultura/meno-pulsas/2021/05/04/news/lietuvas-kulturos-sostine-neringa-keliasi-i-vilniu-19251255>, <https://tvrc.lt/neringa-lietuvas-kulturos-sostine-2021-atidarymo-renginys/>, <https://www.lrytas.lt/kultura/scena/2021/07/29/news/festivalyje-kursiu-nerija-operos-neringa-jura-kopos-pusys-premjera-20253864>, <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1550567/kulturos-sostineje-neringoje-klausiamo-katurime-padaryti-kad-kultura-lietuvoje-klestetu>

113 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių kultūros indeksą (sudaryta autorės)

bendradarbiauti, o Vilniaus r. labiau išnaudoti Vilniaus m. kaimynystės teikiamus pranašumus (pavyzdžiui, aukštesnes pajamas generuojančią kultūros renginių auditoriją).

Kauno apskrityje pozityviau išsiskiria Kauno m. sav., Prienų r. sav. ir Birštono sav., surinkusios 23–27 balus. Kauno apskrityje, kaip ir Vilniaus, taip pat egzistuoja atskirtis tarp centro ir rajono – Kauno m. sav. 1,4 karto lenkia Kauno r. sav. pagal SKI. Visgi atskirtis nėra tokia stipri kaip Vilniaus apskrityje.

Vertinant Klaipėdos m. ir Klaipėdos r. sav. situaciją, matoma priešinga tendencija – šiek tiek didesnę SKI reikšmę pasiekė rajoninė savivaldybė. Visgi abi savivaldybės neperžengė 20 balų ribos ir atsilieka nuo Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybių.

Vertinant kitus didžiuosius miestus ir jų santykį su rajoninėmis savivaldybėmis, matoma tendencija, kad rajoninės savivaldybės lenkia miestų savivaldybes kultūros indekso reikšmėmis. Skirtumai itin ryškūs tarp Alytaus m. ir Alytaus r. savivaldybių bei Panevėžio m. ir Panevėžio r. savivaldybių. Vadinasi, miestų savivaldybių kultūros infrastruktūra, jos finansavimas ir kultūros veiklų pasiūla neatliepia miesto dydžio ir gyventojų skaičiaus.

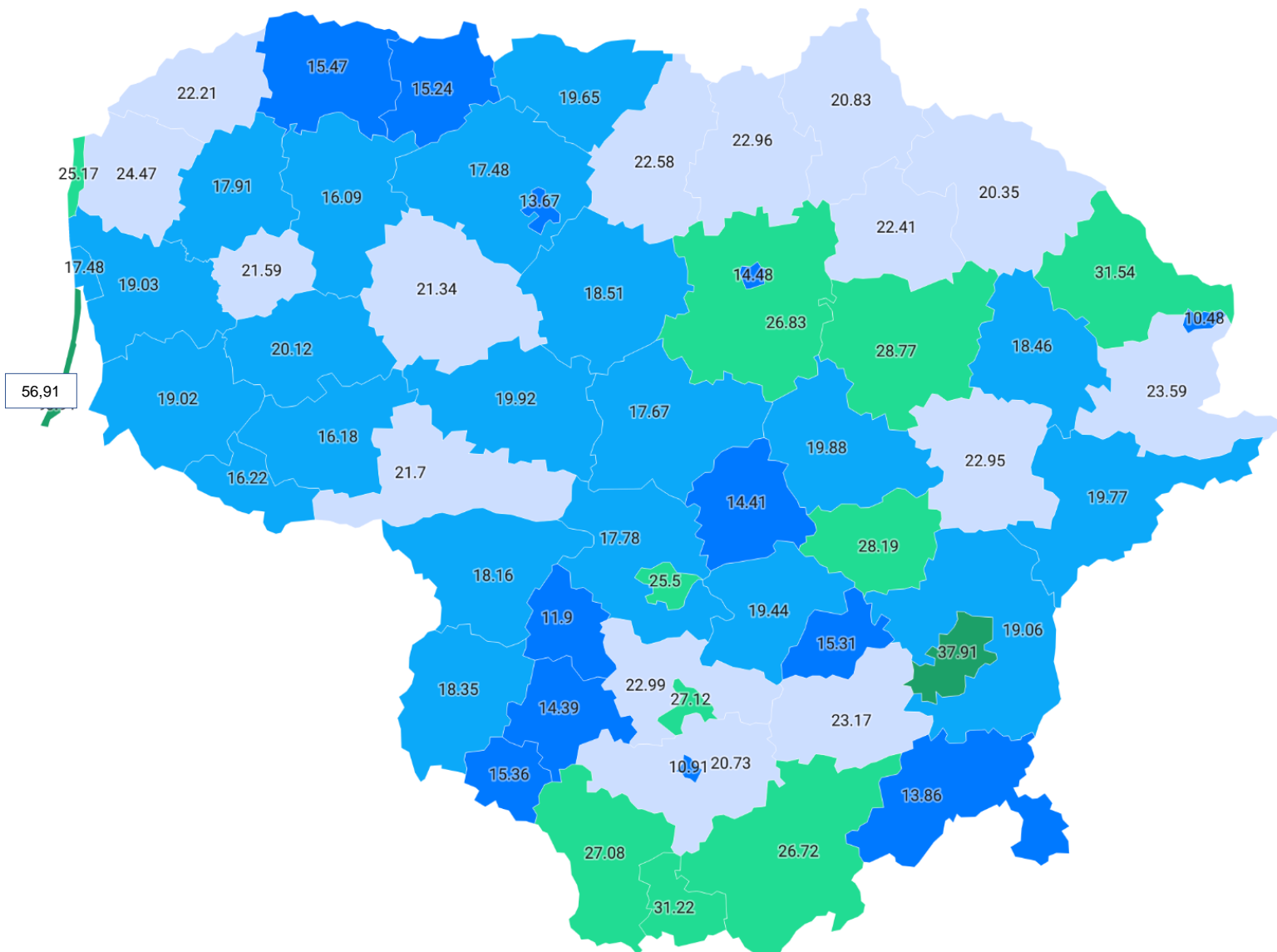
Šios tendencijos matomos ir detaliau pažvelgus į apskričių savivaldybių kultūros indekso vidurkius bei atskirų apskrities savivaldybių reikšmes. Pavyzdžiui, Alytaus apskrityje stipriausiai neigiamai nutolusi yra Alytaus m. sav. Pastaroji, kaip minėta, neužtikrina kultūrinės pasiūlos, kuri atlieptų gyventojų skaičių, nepritraukia kūrėjų (tiek profesionalaus meno, tiek mėgėjų meno), savivaldybės finansavimas taip pat atsilieka nuo kitų apskrities savivaldybių (pvz., Alytaus m. sav. išlaidos kultūros paslaugoms sudarė 3,7 proc. nuo viso savivaldybės biudžeto, tuo tarpu visų kitų apskrities savivaldybių išlaidos kultūros paslaugoms buvo didesnės: Alytaus r. sav. – 4,3 proc., Lazdijų r. sav. – 5,6 proc., Varėnos r. sav. – 6,7 proc., Druskininkų sav. – 20 proc.).

17 lentelė. Savivaldybių kultūros indekso reikšmės pagal apskritis (sudaryta autorės) Pastaba: žalios rodyklės išskiria savivaldybes, didinančias apskrities vidurkį, raudonos rodyklės – mažinančias.

Apskritis ir savivaldybės	Savivaldybių kultūros indekso vidurkis	Apskritis ir savivaldybės	Savivaldybių kultūros indekso vidurkis
Klaipėdos	26,33	Kauno	20,60
Neringos sav.	▲ 56,91	Birštono sav.	▲ 27,12
Palangos m. sav.	▼ 25,17	Kauno m. sav.	▲ 25,50
Kretingos r. sav.	▼ 24,47	Prienų r. sav.	▲ 22,99
Skuodo r. sav.	▼ 22,21	Raseinių r. sav.	■ 19,92
Klaipėdos r. sav.	▼ 19,03	Kaišiadorių r. sav.	■ 19,44
Šilutės r. sav.	▼ 19,02	Kauno r. sav.	▼ 17,78
Klaipėdos m. sav.	▼ 17,48	Kėdainių r. sav.	▼ 17,67
Alytaus	23,33	Jonavos r. sav.	▼ 14,41
Druskininkų sav.	▲ 31,22	Tauragės	18,56
Lazdijų r. sav.	▲ 27,08	Jurbarko r. sav.	▲ 21,70
Varėnos r. sav.	▲ 26,72	Šilalės r. sav.	▲ 20,12
Alytaus r. sav.	■ 20,73	Pagėgių sav.	▼ 16,22
Alytaus m. sav.	▼ 10,91	Tauragės r. sav.	▼ 16,18
Utenos	22,63	Šiaulių	18,35
Zarasų r. sav.	▲ 31,54	Pakruojo r. sav.	▲ 22,58
Anykščių r. sav.	▲ 28,77	Kelmės r. sav.	▲ 21,34
Ignalinos r. sav.	■ 23,59	Joniškio r. sav.	▲ 19,65
Molėtų r. sav.	■ 22,95	Radviliškio r. sav.	■ 18,51
Utenos r. sav.	■ 18,46	Šiaulių r. sav.	■ 17,48
Visagino sav.	▼ 10,48	Akmenės r. sav.	▼ 15,24
Vilniaus	22,14	Šiaulių m. sav.	▼ 13,67
Vilniaus m. sav.	▲ 37,91	Telšių	17,77
Širvintų r. sav.	■ 28,19	Rietavo sav.	▲ 21,59
Trakų r. sav.	■ 23,17	Plungės r. sav.	■ 17,91
Ukmergės r. sav.	▼ 19,88	Telšių r. sav.	▼ 16,09
Švenčionių r. sav.	▼ 19,77	Mažeikių r. sav.	▼ 15,47
Vilniaus r. sav.	▼ 19,06	Marijampolės	15,63
Elektrėnų sav.	▼ 15,31	Vilkaviškio r. sav.	▲ 18,35
Šalčininkų r. sav.	▼ 13,86	Šakių r. sav.	▲ 18,16
Panevėžio	21,31	Kalvarijos sav.	■ 15,36
Panevėžio r. sav.	▲ 26,83	Marijampolės sav.	■ 14,39
Pasvalio r. sav.	▲ 22,96	Kazlų Rūdos sav.	▼ 11,90
Kupiškio r. sav.	■ 22,41	Šalies vidurkis	20,97
Biržų r. sav.	■ 20,83		
Rokiškio r. sav.	■ 20,35		
Panevėžio m. sav.	▼ 14,48		

Savivaldybių kultūros indeksas, 2021

■ < 16.09 ■ 16.09–20.35 ■ 20.35–25.17 ■ 25.17–37.91 ■ ≥ 37.91

115 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių kultūros indeksą. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Vertinant savivaldybių kultūros indekso sugrupuotus rezultatus matyti, kad didesnioji Lietuvos dalis patenka į žemesnių savivaldybių kultūros indekso reikšmių diapazoną, t. y. dominuoja savivaldybės, surinkusios iki 20 balų iš 100 galimų (mėlyna spalva). Teigiamai pagal savivaldybių kultūros indekso reikšmes išsiskiria visi Lietuvos kurortai: Neringos sav., Birštono, Druskininkų, Palangos m. savivaldybės (visos surinko daugiau nei 25 balus) bei kelios kurortinės teritorijos – Zarasai ir Anykščiai (> 28 balai)⁷⁷. Taip pat galima išskirti Širvintų r. sav., kuri lenkia visas likusias Vilniaus apskrities savivaldybes ir tik kiek mažiau nei 10 balų atsilieka nuo sostinės.

⁷⁷ Terminas pagal LR ekonomikos ir inovacijų ministeriją: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/turizmas/kurortai-ir-kurortines-teritorijos>

116 pav. Visagino savivaldybės kultūrinės aplinkos mozaika (sudaryta autorės)⁷⁸

⁷⁸ Nuotraukų šaltiniai: <https://www.lrytas.lt/kultura/meno-pulsas/2019/08/23/news/festivalio-visagino-country-dalyviai-isijaus-ikaubojiska-dvasia-11556723>, <https://weloelithuania.com/muziejai-visagine/>, <https://www.muzikusajunga.lt/mokyklos/visagino-kulturos-centras>, [https://www.visaginas.lt/buvusios-sedulinos-mokyklos-pastato-pritaikymas-visagino-kulturos-centro-ir-bendruomenes-reikmems-irengiant-kulturos-turizmo-ir-kurybinio-verslo-miestu-po-vienu-stogu/194](https://www.visaginas.lt/buvusios-sedulinos-mokyklos-pastato-pritaikymas-visagino-kulturos-centro-ir-bendruomenes-reikmoms-irengiant-kulturos-turizmo-ir-kurybinio-verslo-miestu-po-vienu-stogu/194), <https://aina.lt/visagino-gimtadienio-svente-papilde-inovatyvios-idejos-harmoningai-persipyne-bendruomeniniai-renginiai-ir-profesionalioji-kultura/>, <https://visaginokultura.lt/naujienos/jonines-2022/>

Toliau pateikiama lentelė su visų savivaldybių kiekviename subindekse pasiektomis reikšmėmis bei papildoma lentelė, kurioje galima susipažinti su kiekvienos savivaldybės reitingo pozicija (rangu) pagal subindeksus ir savivaldybių kultūros indeksą. Čia kiekviena savivaldybė galės matyti apibendrintą kultūros situaciją pagal atskiras rodiklių grupes, įsivertinti savo stipriąsias ir silpnąsias puses. Vertinant atskiros savivaldybės subindekso reikšmę, aktualu atkreipti dėmesį į lentelės apačioje pateikiamas vidurkio, medianos, bei minimalias ir maksimalias subindeksų reikšmes. Pavyzdžiui, matoma, kad Visagino sav. pagal du subindeksus surinko minimalias reikšmes. Taip pat tik pagal vieną subindeksą, t. y. kultūros makroekonomikos, gavo kiek aukštesnę balą nei vidurkis. Likusių subindeksų atveju matoma, kad Visagino sav. neviršijo vidurkio. Taip pat Visagino sav. reikėtų atkreipti dėmesį į finansavimo kultūrai subindeksą, čia surinktas labai mažas balų skaičius. Tai, kad savivaldybė atsidūrė savivaldybių kultūros indekso reitingo žemutinėje pozicijoje, lėmė bendra kultūrinė situacija, aprašyta skirtingais rodikliais.

18 lentelė. Savivaldybių kultūros indekso ir jo dedamųjų reikšmės (sudaryta autorės). Pastaba: kuo tamsesnė mėlyna spalva, tuo aukštesnis balas surinktas.

Savivaldybė	Subindeksas: kultūros organizacijos	Subindeksas: kūrėjai	Subindeksas: kultūros makroekonomika	Subindeksas: finansavimas kultūrai	Subindeksas: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas	Subindeksas: kultūros paveldas	Subindeksas: pokyčių grupė	Savivaldybių kultūros indeksas	Nr.
Akmenės r. sav.	18,90	29,96	8,86	3,21	30,25	13,60	28,80	15,24	52
Alytaus m. sav.	13,40	3,75	12,56	8,42	51,33	2,77	24,44	10,91	59
Alytaus r. sav.	25,55	30,33	13,60	2,77	54,94	43,31	23,67	20,73	26
Anykščių r. sav.	38,40	30,58	16,01	14,06	53,59	31,58	36,44	28,77	5
Birštono sav.	42,07	46,50	7,14	11,99	54,09	36,92	32,24	27,12	7
Biržų r. sav.	20,79	30,12	8,28	7,51	58,76	20,77	35,80	20,83	25
Druskininkų sav.	25,28	19,66	54,87	33,94	59,34	19,68	26,74	31,22	4
Elektrėnų sav.	21,64	13,04	5,80	6,44	47,19	14,96	26,50	15,31	51
Ignalinos r. sav.	55,56	27,22	6,24	9,34	50,28	25,14	36,47	23,59	14
Jonavos r. sav.	14,02	16,24	8,84	5,11	36,38	9,13	37,80	14,41	54
Joniškio r. sav.	22,36	26,85	11,40	8,06	35,90	17,13	33,38	19,65	32
Jurbarko r. sav.	25,96	22,59	10,20	11,33	39,91	27,30	30,71	21,70	22
Kaišiadorių r. sav.	23,05	22,78	6,96	11,01	40,98	20,38	31,30	19,44	33
Kalvarijos sav.	14,05	19,81	5,13	4,96	44,33	12,05	53,22	15,36	50
Kauno m. sav.	24,41	24,39	43,41	9,57	49,49	16,95	33,83	25,50	11
Kauno r. sav.	19,50	22,90	15,76	6,54	33,82	8,61	41,93	17,78	42
Kazlų Rūdos sav.	32,60	16,23	2,18	3,65	34,82	6,21	37,28	11,90	58
Kėdainių r. sav.	20,48	19,57	11,31	7,69	33,24	18,52	25,03	17,67	43
Kelmės r. sav.	25,19	35,47	7,88	7,76	32,38	30,52	37,38	21,34	24
Klaipėdos m. sav.	16,99	19,33	24,41	11,63	30,20	5,47	32,36	17,48	44
Klaipėdos r. sav.	20,70	17,11	14,24	5,94	43,18	13,09	53,46	19,03	35
Kretingos r. sav.	25,33	28,02	25,74	6,73	52,21	21,48	38,06	24,47	13
Kupiškio r. sav.	25,20	26,31	8,02	9,92	60,34	26,03	34,26	22,41	20
Lazdijų r. sav.	30,33	33,10	17,12	6,64	62,87	23,96	62,17	27,08	8
Marijampolės sav.	17,13	10,19	12,70	5,90	31,50	8,09	38,36	14,39	55
Mažeikių r. sav.	13,42	20,11	18,77	3,97	16,43	18,01	35,59	15,47	49
Molėtų r. sav.	32,80	22,89	9,67	6,50	56,63	54,46	23,06	22,95	18
Neringos sav.	84,79	47,94	37,80	86,55	59,18	44,11	55,69	56,91	1

Pagėgių sav.	24,87	19,34	2,77	3,97	35,68	29,02	53,84	16,22	46
Pakruojo r. sav.	30,10	29,81	9,81	5,18	34,17	51,66	37,24	22,58	19
Palangos m. sav.	31,68	21,70	25,41	12,73	46,11	29,06	21,47	25,17	12
Panevėžio m. sav.	12,19	10,25	16,26	8,76	38,01	5,71	34,67	14,48	53
Panevėžio r. sav.	31,24	54,33	14,87	11,74	62,60	11,12	48,49	26,83	9
Pasvalio r. sav.	29,91	28,04	7,90	10,20	65,03	27,23	28,12	22,96	17
Plungės r. sav.	16,86	21,41	9,06	9,66	24,54	27,73	27,53	17,91	41
Prienų r. sav.	21,29	18,11	22,62	7,48	37,28	42,48	32,87	22,99	16
Radviliškio r. sav.	15,39	16,00	17,77	6,68	38,94	13,04	50,12	18,51	37
Raseinių r. sav.	14,92	28,60	10,00	6,81	37,41	23,04	49,72	19,92	29
Rietavo sav.	32,73	30,53	17,75	6,26	18,35	24,53	43,75	21,59	23
Rokiškio r. sav.	24,38	13,63	9,87	7,61	67,48	28,37	30,23	20,35	27
Skuodo r. sav.	28,27	15,84	12,44	11,38	46,29	23,50	38,67	22,21	21
Šakių r. sav.	23,35	19,06	9,09	7,42	34,86	16,96	36,73	18,16	40
Šalčininkų r. sav.	15,16	9,37	4,86	4,54	48,18	22,72	28,63	13,86	56
Šiaulių m. sav.	13,28	12,51	20,31	9,64	38,61	2,08	34,22	13,67	57
Šiaulių r. sav.	18,04	28,61	14,65	4,31	27,57	15,57	35,66	17,48	45
Šilalės r. sav.	25,20	24,06	6,85	8,70	37,75	30,38	32,18	20,12	28
Šilutės r. sav.	17,12	10,96	16,80	12,02	43,22	14,22	38,71	19,02	36
Širvintų r. sav.	37,77	25,68	25,55	8,51	58,47	30,75	37,36	28,19	6
Švenčionių r. sav.	22,53	25,49	4,40	6,31	51,51	48,17	29,90	19,77	31
Tauragės r. sav.	22,42	19,45	12,89	5,78	34,95	9,03	28,33	16,18	47
Telšių r. sav.	18,35	21,26	11,08	6,60	18,12	23,43	23,04	16,09	48
Trakų r. sav.	22,62	21,32	9,68	16,42	60,28	19,49	39,81	23,17	15
Ukmergės r. sav.	21,48	24,21	15,72	7,39	51,86	9,76	40,14	19,88	30
Utenos r. sav.	22,82	17,03	8,62	9,31	38,81	17,60	34,22	18,46	38
Varėnos r. sav.	39,86	38,08	8,72	10,72	57,14	37,81	31,72	26,72	10
Vilkaviškio r. sav.	17,56	18,63	14,89	4,93	36,68	17,68	44,97	18,35	39
Vilniaus m. sav.	47,51	51,25	75,16	26,05	46,16	13,45	38,07	37,91	2
Vilniaus r. sav.	22,37	16,92	20,47	8,05	42,37	12,12	28,56	19,06	34
Visagino sav.	7,43	18,89	16,67	4,36	39,93	1,00	34,16	10,48	60
Zarasų r. sav.	29,76	33,94	9,21	28,22	56,27	57,32	36,67	31,54	3
Vidurkis	25,14	23,79	15,12	10,25	43,80	22,10	35,93	20,97	
Mediana	22,72	22,14	11,92	7,65	42,77	20,03	35,13	19,83	
Maksimali reikšmė	84,79	54,33	75,16	86,55	67,48	57,32	62,17	56,91	
Minimali reikšmė	7,43	3,75	2,18	2,77	16,43	1,00	21,47	10,48	

Atkreiptinas dėmesys į žemose pozicijose esančius didžiuosius miestus (Šiaulių m. sav. (57), Alytaus m. sav. (59), Klaipėdos m. (44), Panevėžio m. sav. (53)). Pagal toliau pateiktą lentelę galima įvertinti, kurie subindeksai nulėmė santykinai žemas pozicijas. Visose minėtose savivaldybėse pagal gyventojų skaičių yra per mažas kultūros organizacijų ir kūrėjų skaičius. Taip pat šios savivaldybės surinko gana žemus balus iš kultūros paveldo subindekso. Visi šie subindeksai reprezentuoja kultūros pasiūlos, infrastruktūros dimensijas. Kiekviena jų galėtų veikti tarpusavyje kaip pakaitalai, tačiau visos yra neužtikrintos. Klaipėdos m. sav. taip pat santykinai žemi dalyvavimo kultūroje ir kuriamo socialinio kapitalo rezultatai.

19 lentelė. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių kultūros indeksą ir subindeksus (nurodomi rangai – eilės numeriai pagal kiekvieną kategoriją) (sudaryta autorės). Pastaba: kuo tamsesnė žalia spalva, tuo aukštesnė vieta buvo pasiekta.

Savivaldybė	subindeksas: kultūros organizacijos: rangas	subindeksas: kūrėjai: rangas	subindeksas: kultūros makro- ekonomika: rangas	subindeksas: finansavimas kultūrai: rangas	subindeksas: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas: rangas	subindeksas: kultūros paveldas: rangas	subindeksas: pokyčių grupė: rangas	SKI: rangas
Neringos sav.	1	3	4	1	8	5	2	1
Vilniaus m. sav.	3	2	1	4	26	44	17	2
Zarasų r. sav.	16	7	40	3	13	1	25	3
Druskininkų sav.	21	37	2	2	7	31	53	4
Anykščių r. sav.	6	9	19	6	16	10	27	5
Širvintų r. sav.	7	22	6	25	10	11	21	6
Birštono sav.	4	4	51	9	15	9	40	7
Lazdijų r. sav.	13	8	15	39	3	23	1	8
Panevėžio r. sav.	12	1	23	10	4	49	8	9
Varėnos r. sav.	5	5	45	15	11	8	42	10
Kauno m. sav.	26	24	3	20	22	39	36	11
Palangos m. sav.	11	31	7	7	27	14	60	12
Kretingos r. sav.	20	18	5	37	17	28	18	13
Ignalinos r. sav.	2	19	54	21	21	21	26	14
Trakų r. sav.	31	33	38	5	6	32	13	15
Prienų r. sav.	38	45	9	33	41	7	38	16
Pasvalio r. sav.	15	17	49	16	2	19	51	17
Molėtų r. sav.	8	28	39	42	12	2	58	18
Pakruojo r. sav.	14	14	37	49	49	3	23	19
Kupiškio r. sav.	22	21	48	17	5	20	32	20
Skuodo r. sav.	17	52	30	12	25	24	15	21
Jurbarko r. sav.	18	30	34	13	34	18	44	22
Rietavo sav.	9	10	14	45	58	22	10	23
Kelmės r. sav.	24	6	50	29	52	12	20	24
Biržų r. sav.	39	12	47	32	9	29	28	25
Alytaus r. sav.	19	11	26	60	14	6	57	26
Rokiškio r. sav.	27	53	36	31	1	16	45	27
Šilalės r. sav.	23	26	53	24	39	13	41	28
Raseinių r. sav.	53	16	35	36	40	26	7	29
Ukmergės r. sav.	37	25	21	35	18	50	12	30
Švenčionių r. sav.	32	23	58	44	19	4	46	31
Joniškio r. sav.	35	20	31	27	44	37	37	32
Kaišiadorių r. sav.	29	29	52	14	32	30	43	33
Vilniaus r. sav.	34	48	10	28	31	47	49	34
Klaipėdos r. sav.	40	46	25	46	30	45	4	35
Šilutės r. sav.	48	56	16	8	29	42	14	36
Radviliškio r. sav.	51	51	13	38	35	46	6	37
Utenos r. sav.	30	47	46	22	36	36	34	38
Vilkaviškio r. sav.	46	44	22	52	42	35	9	39
Šakių r. sav.	28	42	41	34	47	38	24	40
Plungės r. sav.	50	32	42	18	57	17	52	41
Kauno r. sav.	42	27	20	41	50	53	11	42
Kėdainių r. sav.	41	38	32	30	51	33	55	43
Klaipėdos m. sav.	49	41	8	11	55	57	39	44
Šiaulių r. sav.	45	15	24	55	56	40	29	45
Pagėgių sav.	25	40	59	57	45	15	3	46
Tauragės r. sav.	33	39	27	48	46	52	50	47
Telšių r. sav.	44	34	33	40	59	25	59	48
Mažeikių r. sav.	56	35	12	56	60	34	30	49
Kalvarijos sav.	54	36	56	51	28	48	5	50
Elektrėnų sav.	36	54	55	43	24	41	54	51
Akmenės r. sav.	43	13	43	59	54	43	47	52

Panevėžio m. sav.	59	57	18	23	38	56	31	53
Jonavos r. sav.	55	49	44	50	43	51	19	54
Marijampolės sav.	47	58	28	47	53	54	16	55
Šalčininkų r. sav.	52	59	57	53	23	27	48	56
Šiaulių m. sav.	58	55	11	19	37	59	33	57
Kazlų Rūdos sav.	10	50	60	58	48	55	22	58
Alytaus m. sav.	57	60	29	26	20	58	56	59
Visagino sav.	60	43	17	54	33	60	35	60

5.1.3. Savivaldybių kultūros indeksas savivaldybių klasteriuose

Sudarant savivaldybių kultūros indekso reitingą, papildomai klasifikuojamos savivaldybės. Išskiriami šių savivaldybių grupių reitingai: didžiųjų miestų savivaldybės (6 savivaldybės), kaimiškosios savivaldybės (38 sav.), kurortų savivaldybės (4 sav.), kitos savivaldybės (12 sav.). Savivaldybių klasterizavimas paremtas LR FM⁷⁹ siūlomu principu. Savivaldybių klasteriai sudaromi laikantis principo, kad klasterio viduje būtų kuo mažesni skirtumai, o tarp skirtingų klasterių – kuo didesni (17-ame priede pateikiami LR FM nurodyti klasterius atskiriantys rodikliai).

Vertinant kultūros situaciją klasteriuose, matyti kurortų dominavimas. Kurortinėse savivaldybėse pasiekama vidutiniškai aukščiausia savivaldybių kultūros indekso reikšmė (35,11), taip pat kurortinė savivaldybė (Neringos sav.) pasiekė aukščiausią SKI reikšmę, jei lygintume su visomis savivaldybėmis.

Atkreiptinas dėmesys, kad vertinant klasterių vidutines SKI reikšmes nebelyka reikšmingų skirtumų tarp didžiųjų miestų ir kaimiškų savivaldybių – abiejuose klasteriuose vidutinė SKI reikšmė sudaro apie 20 balų, reikšmingai nesiskiria ir maksimalios bei minimalios surinktų indeksų reikšmės. Kitų savivaldybių pasiektas SKI vidurkis yra žemiausias (17,9), žemiausia ir maksimali SKI reikšmė (28,2). Tuo tarpu minimali SKI reikšmė panaši kaip ir didžiųjų miestų bei kaimiškų savivaldybių.

20 lentelė. Savivaldybių kultūros indekso reikšmės pagal savivaldybių klasterius (sudaryta autorės)

Savivaldybių klasteris	SKI vidurkis	SKI maksimali reikšmė	SKI minimali reikšmė
Didieji miestai	19,99	37,91	10,91
Kaimiškosios savivaldybės	20,62	31,54	11,9
Kitos savivaldybės	17,89	28,19	10,48
Kurortai	35,11	56,91	25,17

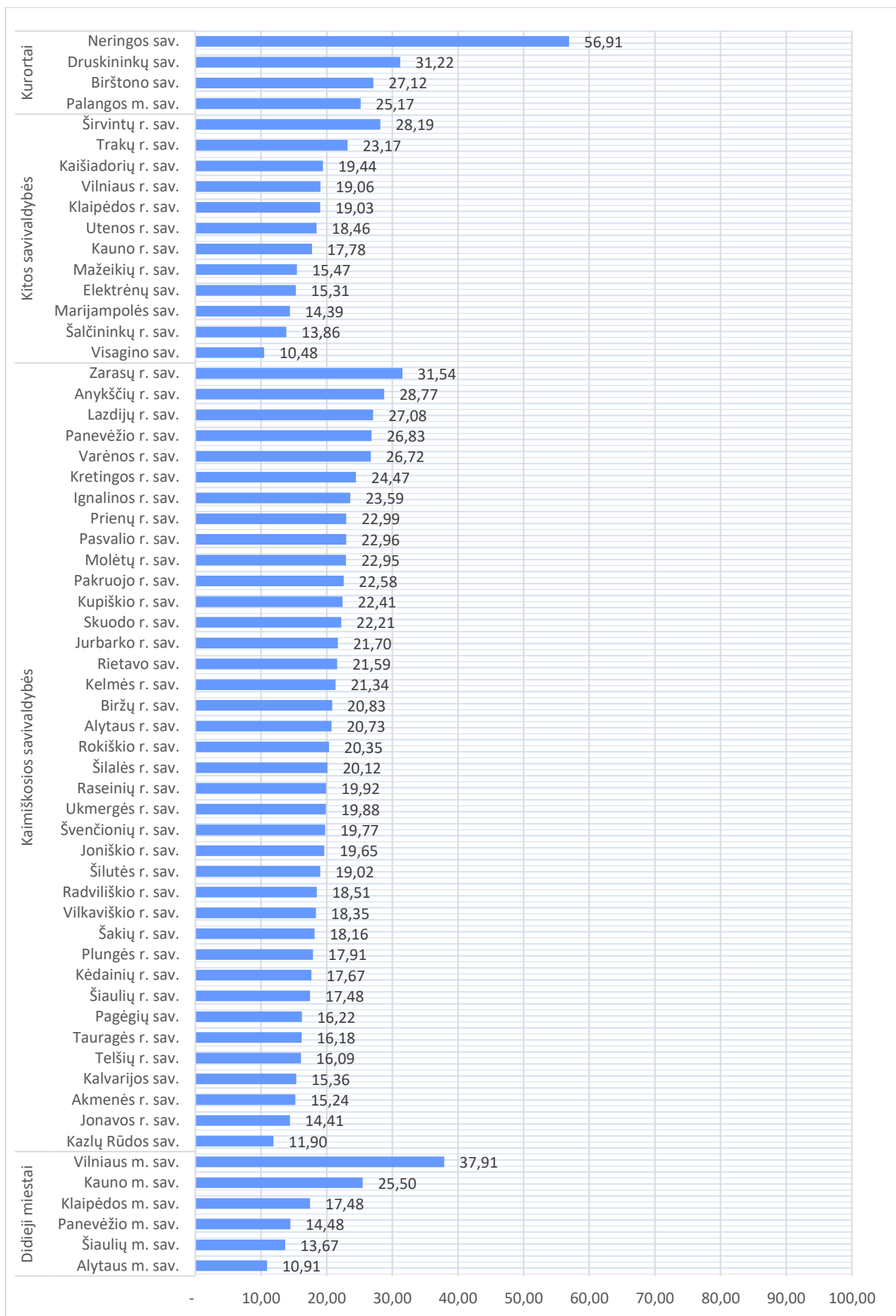
⁷⁹ Šaltinis: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-klasterizavimas/>

Iš kaimiškų savivaldybių klasterio išsiskiria Zarasų r. sav., kuri surinko 31,54 balo ir yra klasterio lyderė. Bendrame savivaldybių reitinge Zarasų r. užima 3 vietą. Žemiausiose pozicijoje tarp kaimiškų savivaldybių atsidūrė Kazlų Rūdos sav. (11,9 balo), bendrame reitinge likusi 58 pozicijoje.

Kitų savivaldybių grupės rezultatai gana panašūs į kaimiškų savivaldybių. Čia pirmoje pozicijoje yra Širvintų r. sav., surinkusi 23,19 balo. Bendrame reitinge Širvintų r. sav. yra 6-oje pozicijoje. Kitų savivaldybių klasterio bei bendro savivaldybių reitingo apačioje yra Visagino sav.

Didžiųjų miestų klasteris nelenkia kurortinių savivaldybių, kurios sukuria patrauklesnę kultūrinę aplinką. Klasterio viduje išsiskiria tik Vilniaus m. (37,9) ir Kauno m. sav. (25,5). Kitos savivaldybės neperžengė 20 balų (klasterio vidurkio) ribos ir neretai kultūrinė aplinka, tenkanti jų gyventojams, nėra palankesnė nei kaimiškose savivaldybėse. Skaičiuojant SKI buvo labai ribotos galimybės įvertinti kokybinius kultūros parametrus (pavyzdžiui, renginių profesionalumą, jų įvairovę ar pan.), ir suprantama, kad didieji miestai gali pasiūlyti kokybiškesnius renginius, tačiau vertinant tokius rodiklius kaip kultūros organizacijų ar kūrėjų skaičiai, kultūros dalyvių skaičiai nustatyta, kad didžiosios savivaldybės, atsižvelgusios į jose gyvenančių žmonių skaičių, turėtų kurti didesnę kultūros pasiūlą, siekti didesnio gyventojų dalyvavimo. Kitaip tariant, vertinant didžiųjų miestų potencialą, kultūrinės aplinkos skirtumas nuo kaimiškų savivaldybių galėtų būti reikšmingesnis.

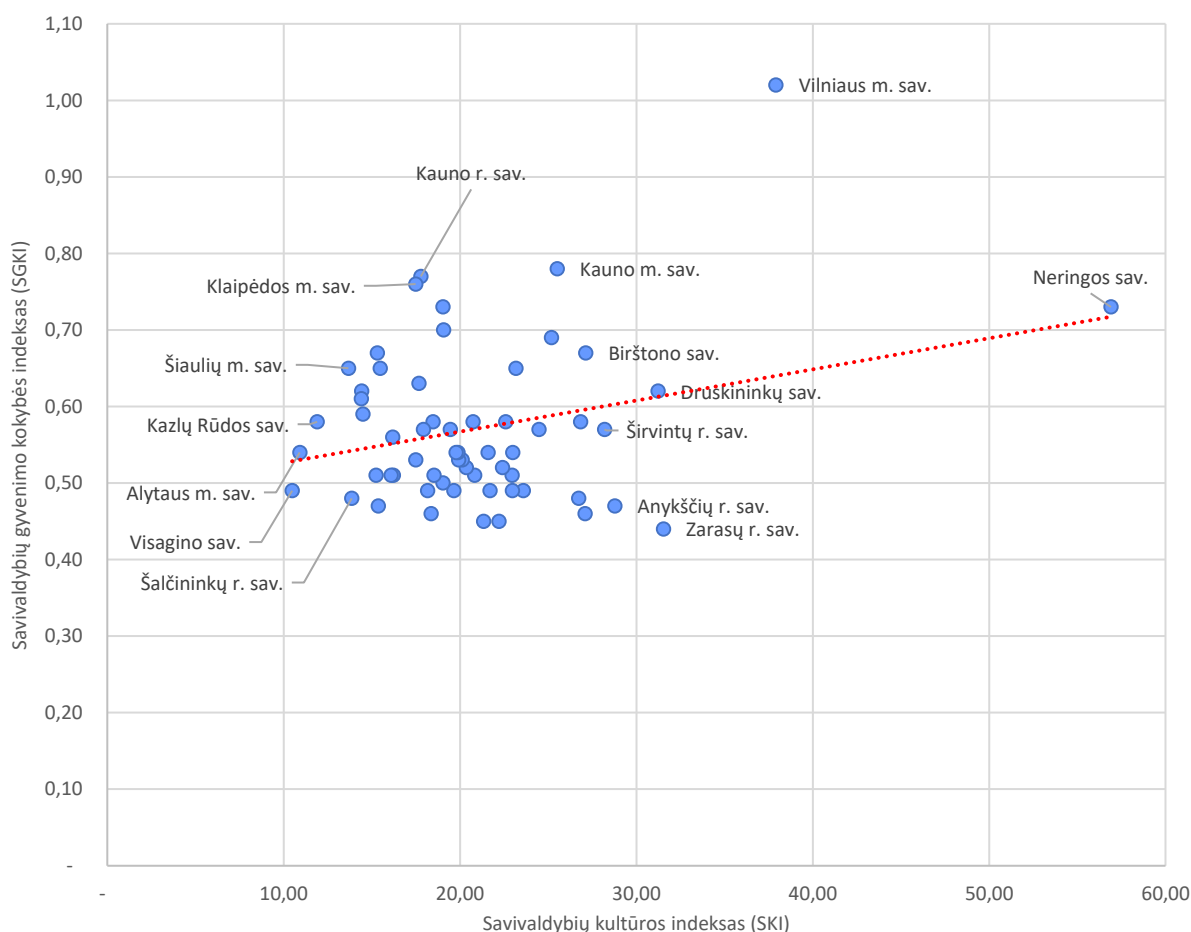
Kuriant Tolygios kultūrinės raidos modelį (2018 m.) buvo svarstoma, kurias savivaldybes priskirti prie regionų, o kurias prie miestų, nedalyvaujančių regioniniame modelyje. Po svarstymų buvo pasirinktas trijų didžiųjų miestų atskyrimas, likusias savivaldybes priskiriant regionams. Vertinant iš SKI perspektyvos matoma, kad šis sprendimas buvo racionalus. Panevėžio ir Šiaulių m. sav. ar Alytaus m. sav. pernelyg stipriai atsilieka nuo, pvz., Vilniaus m. ir pernelyg nesiskiria nuo kitų, regioninių savivaldybių.

117 pav. Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių kultūros indeksą klasteriuose (sudaryta autorės)

5.1.4. Savivaldybių kultūros indeksas ir savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas

Sudarytą savivaldybių kultūros indeksą galima palyginti su LR FM skaičiuojamu savivaldybių gyvenimo kokybės indeksu. Palyginus 2021 m. rezultatus tarp dviejų indeksų nustatytas silpnas koreliacinis ryšys (apie 0,3). Iš duomenų sklaidos taip pat matome, kad nebūtinai aukštesnės gyvenimo kokybės indekso reikšmės yra susijusios su aukštesnėmis savivaldybių kultūros indekso reikšmėmis (pvz., Klaipėdos m. sav., Kauno r. sav.). Visgi savivaldybių kultūros indekso lyderės Neringos sav. ir Vilniaus m. sav. išsiskiria ir aukštesnėmis gyvenimo kokybės indekso reikšmėmis, ir atvirkščiai, pavyzdžiui, Visagino, Šalčininkų r. sav. pasižymi abiejų indeksų žemesnėmis reikšmėmis.

118 pav. Savivaldybių sklaidos diagrama pagal gyvenimo kokybės (skaičiuoja LR FM) ir savivaldybių kultūros indeksus (sudaryta autorės)

Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas vertina tokius aspektus kaip demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas, gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas, materialinės gyvenimo sąlygos, sveikatos paslaugos, švietimo paslaugos, viešoji infrastruktūra bei gyvenamosios

aplinkos kokybė ir saugumas. Tos savivaldybės, kurios įgyja aukštesnes gyvenimo kokybės indekso reikšmes, galėtų būti vertinamos kaip turinčios daugiau potencialo sustiprinti ir kultūros dedamąją. Tai, pavyzdžiui, Šiaulių m. sav., Kauno r. sav.

Tose savivaldybėse, kur užfiksuotos žemos gyvenimo kokybės indekso reikšmės, tikėtina, ir kultūros tolesnis vystymas gali būti lėtesnis. Visgi politikos formuotojai šiuo atveju galėtų atkreipti dėmesį į stipresnės kultūrinės aplinkos teikiamą naudą: susiformuoja stipresnės bendruomenės, gyvenama aplinka labiau patenkintus gyventojus, pritraukiamus kultūros turistus ir pan., tai taip pat galėtų padėti pasiekti aukštesnes reikšmes ir ekonominiuose bei socialiniuose rodikliuose.

21 lentelė. Savivaldybių kultūros indekso ir gyvenimo kokybės indekso (LR FM) palyginimas (sudaryta autorės). Pastaba: SGKI įgijo pasikartojančias reikšmes, tokioms reikšmėms priskirtas vienodas rangas. Maksimali rango reikšmė – 27.⁸⁰

Savivaldybė	Savivaldybių kultūros indeksas (SKI)	Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas (SGKI)	Rangas pagal SKI	Rangas pagal SGKI
Neringos sav.	56,91	0,73	1	5
Vilniaus m. sav.	37,91	1,02	2	1
Zarasų r. sav.	31,54	0,44	3	27
Druskininkų sav.	31,22	0,62	4	11
Anykščių r. sav.	28,77	0,47	5	24
Širvintų r. sav.	28,19	0,57	6	15
Birštono sav.	27,12	0,67	7	8
Lazdijų r. sav.	27,08	0,46	8	25
Panevėžio r. sav.	26,83	0,58	9	14
Varėnos r. sav.	26,72	0,48	10	23
Kauno m. sav.	25,50	0,78	11	2
Palangos m. sav.	25,17	0,69	12	7
Kretingos r. sav.	24,47	0,57	13	15
Ignalinos r. sav.	23,59	0,49	14	22
Trakų r. sav.	23,17	0,65	15	9
Prienų r. sav.	22,99	0,54	16	17
Pasvalio r. sav.	22,96	0,49	17	22
Molėtų r. sav.	22,95	0,51	18	20
Pakruojo r. sav.	22,58	0,58	19	14
Kupiškio r. sav.	22,41	0,52	20	19
Skuodo r. sav.	22,21	0,45	21	26
Jurbarko r. sav.	21,70	0,49	22	22
Rietavo sav.	21,59	0,54	23	17
Kelmės r. sav.	21,34	0,45	24	26
Biržų r. sav.	20,83	0,51	25	20
Alytaus r. sav.	20,73	0,58	26	14
Rokiškio r. sav.	20,35	0,52	27	19
Šilalės r. sav.	20,12	0,53	28	18
Raseinių r. sav.	19,92	0,53	29	18
Ukmergės r. sav.	19,88	0,54	30	17

⁸⁰ SGKI duomenų šaltinis: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/gki-savivaldybese/>

Švenčionių r. sav.	19,77	0,54	31	17
Joniškio r. sav.	19,65	0,49	32	22
Kaišiadorių r. sav.	19,44	0,57	33	15
Vilniaus r. sav.	19,06	0,70	34	6
Klaipėdos r. sav.	19,03	0,73	35	5
Šilutės r. sav.	19,02	0,50	36	21
Radviliškio r. sav.	18,51	0,51	37	20
Utenos r. sav.	18,46	0,58	38	14
Vilkaviškio r. sav.	18,35	0,46	39	25
Šakių r. sav.	18,16	0,49	40	22
Plungės r. sav.	17,91	0,57	41	15
Kauno r. sav.	17,78	0,77	42	3
Kėdainių r. sav.	17,67	0,63	43	10
Klaipėdos m. sav.	17,48	0,76	44	4
Šiaulių r. sav.	17,48	0,53	45	18
Pagėgių sav.	16,22	0,51	46	20
Tauragės r. sav.	16,18	0,56	47	16
Telšių r. sav.	16,09	0,51	48	20
Mažeikių r. sav.	15,47	0,65	49	9
Kalvarijos sav.	15,36	0,47	50	24
Elektrėnų sav.	15,31	0,67	51	8
Akmenės r. sav.	15,24	0,51	52	20
Panevėžio m. sav.	14,48	0,59	53	13
Jonavos r. sav.	14,41	0,62	54	11
Marijampolės sav.	14,39	0,61	55	12
Šalčininkų r. sav.	13,86	0,48	56	23
Šiaulių m. sav.	13,67	0,65	57	9
Kazlų Rūdos sav.	11,90	0,58	58	14
Alytaus m. sav.	10,91	0,54	59	17
Visagino sav.	10,48	0,49	60	22

IŠVADOS

1. Savivaldybių kultūros indeksas įvertina kultūros situaciją iš 7-ių perspektyvų: 1) **kultūros organizacijų** (vertinamas ne tik atminties institucijų ar kultūros centrų pasiskirstymas, bet ir naujas kūrybinių industrijų veiklas vykdančių įmonių pasiskirstymas per savivaldybes), 2) **kūrėjų** (tiek profesionalaus meno, tiek mėgėjų meno kolektyvų), 3) **kultūros makroekonomikos** (kitaip tariant, kultūros organizacijų pasiektų rezultatų ir sukurtos pridėtinės vertės), 4) **finansavimo kultūrai** (tiek skiriamo iš savivaldybių biudžetų, tiek pritraukiamo iš LKT per kultūros organizacijas bei kultūros ir meno kūrėjus), 5) **dalyvavimo kultūroje ir sukuriama socialinio kapitalo** (vertinama, kiek aktyviai vietos gyventojai yra linkę dalyvauti kultūroje, kokios jų pilietinės nuostatos, atvirumas tautinei įvairovei, kūrybiškumas), 6) **kultūros paveldo** (kultūros paveldas vertinamas iš skirtingų pusių: ne tik per objektų kiekį (nekilnojamųjų ir kilnojamųjų), bet ir kokybę (turinčių vertingųjų savybių) bei savivaldybės dėmesį kultūros paveldui, – jo tvarkybai pritraukiamos ir skiriamos lėšos), 7) vykstančių **pokyčių** (ši sritis apima tiek kultūros organizacijų ir kūrėjų pritraukto finansavimo, tiek kultūros organizacijų sukurtos pridėtinės vertės, tiek savivaldybių skirto finansavimo pokyčius) perspektyvos. Kaip matoma iš rodiklių įvairovės, ir tai norima pabrėžti šiuo indeksu, – už kultūros situaciją kiekvienoje savivaldybėje yra atsakingi visi subjektai: savivaldybės meras su komanda, kultūros organizacijos, kultūros kūrėjai, vietos gyventojai. Todėl galvojant apie kultūros situaciją kiekvienoje savivaldybėje kviečiama ją būtent ir vertinti iš šios visavertės ekosistemos perspektyvos: kultūros organizacijos turi siekti sudaryti aktualią kultūros pasiūlą vietos gyventojams, gyventojai turi turėti galimybių dalyvauti kultūros veiklose, savivaldybė turi skatinti gyventojų dalyvavimą kultūroje ir organizacijų kuriamą pasiūlą.
2. Savivaldybių kultūros indeksas įvertina kultūros situaciją savivaldybėse iš skirtingų perspektyvų. Susumavus visų rodiklių įtaką nustatyta, kad idealios situacijos nėra nė vienoje savivaldybėje – nė viena nesurinko maksimalaus savivaldybių kultūros indekso balo. Daugiausia balų surinko Neringos sav. (56,9). Tačiau Neringos sav. pasiekti balai sudaro tik kiek daugiau nei pusę maksimalios savivaldybių kultūros indekso vertės. Tad potencialo gerinti kultūros situaciją turi visos savivaldybės. Visgi daugelis savivaldybių surinko vos trečdalį ar mažiau galimų balų, o tai rodo reikšmingus atotrūkius tarp kelių lyderiaujančių savivaldybių ir likusios Lietuvos.
3. Vertinant rodiklius absoliutiniais dydžiais, nemažoje dalyje jų lyderiauja Vilnius ir kiti didieji miestai. Pavyzdžiui, vertinant savivaldybių išlaidas kultūros paslaugoms matoma, kad Vilniaus m. sav. išleido daugiau nei 14 mln. Eur, ir tai artima suma visoms LKT išlaidoms, skirtoms kultūros organizacijoms finansuoti per metus. Tačiau perskaičiuojant santykinius dydžius – rodiklius, tenkančius vienam gyventojui, – didieji miestai neretai smunka į žemesnes pozicijas.

Minėtu atveju savivaldybės biudžeto išlaidos kultūros paslaugoms, tenkančios vienam gyventojui, yra pačios mažiausios būtent Vilniaus mieste. Panaši situacija ir su investicijomis į kūrėjus. Nors Vilniaus mieste gyvena ir kuria didžioji dalis Lietuvos kūrėjų, 2021 m. jiems skatinti buvo skirta tik 9 000 Eur (skirtos premijos). Tai reiškia, kad didieji miestai nepakankamai įvertina turimą kultūros ekosistemą (tiek auditorijos, miesto gyventojų atžvilgiu, tiek kūrėjų, organizacijų atžvilgiu) ir ją palaiko nepakankamai. Kita vertus, naudojamosi tuo, kad didžiuosiuose miestuose skiriamos reikšmingos nacionalinės investicijos į kultūrą, tačiau, siekiant kurti patrauklesnę kultūrinę aplinką vietos gyventojams, savivaldybės galėtų taip pat prisidėti stipriau, papildydamos nacionalinį finansavimą. Pvz., galėtų skirti stipendijas vietos kūrėjams, negavusiems LKT ar LKC stipendijos, galėtų prisidėti prie nacionalinių idėjų savivaldos infrastruktūros elementais. (Pvz., LRKM sudaro galimybes nemokamai lankyti muziejus paskutinį mėnesio sekmadienį. Visgi atlikus *Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimą* buvo nustatyta, kad sekmadienio „akcija“ pasinaudoja tie gyventojai, kurie ir taip linkę lankytis kultūros renginiuose, o naujų lankytojų nepritraukia. Galbūt siekdama plėsti auditorijas savivaldybė šiais sekmadieniais galėtų pasiūlyti nemokamą viešąjį transportą ir taip paskatinti atvykti gyventojus į muziejus.) Tad apibendrinant darytina išvada, kad didžiųjų miestų savivaldybės neužtikrina gyventojų skaičių atitinkančios kultūrinės aplinkos, jos įvairovės ir prieinamumo.

4. Indekso reikšmę (turima omeny, lyderiaujančių savivaldybių atveju) reikėtų vertinti ir kaip galimą potencialą. Gali būti, kad savivaldybė yra aukštesnėje pozicijoje, nes joje daugiau kultūros infrastruktūros, tenkančios 1 gyv., tačiau tai dar nereiškia, kad ši infrastruktūra visiškai užpildyta aktualiomis kultūrinėmis veiklomis, kad jau yra užtektinai įtraukiamos bendruomenės ir pan. Tad aukštesnius balus surinkusias savivaldybes būtų galima apibūdinti kaip palankesnes spartesnei tolesnei kultūros raidai.
5. Įvertinus savivaldybių kultūros indekso rezultatus matoma, kad nėra reikšmingų skirtumų tarp dalies didžiųjų miestų ir kaimiškojo tipo savivaldybių. Turtingesne kultūrine aplinka, tenkančia 1 gyv., ryškiausiai išsiskiria kurortinės savivaldybės.
6. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad savivaldybių kultūros indeksas labai ribotai vertina kokybinius parametrus – daugiau per gyventojų dalyvavimą ar kuriamą socialinį kapitalą. Apskritai kokybinius aspektus (pvz., kultūros renginių kokybę, gyventojų pasitenkinimą) įvertinti per kiekybinius duomenis galimybės yra ribotos. Nors didesniuose miestuose, pvz., Šiaulių m. ar Alytaus m., vyksta daugiau profesionalaus meno, aukštesnės meninės vertės renginių negu gretimose rajoninėse ar kaimiškojo tipo savivaldybėse, šis kokybinis skirtumas indekso kontekste neatsispindi. Visgi didžiųjų miestų savivaldybėms reikėtų paieškoti būdų,

kaip užtikrinti kultūrinę aplinką, atliepiančią gyventojų skaičių. Nepaisant esamų renginių kokybės, panašu, kad jų kiekis ir įvairovė yra per maži, kad paskatintų pasilikti kūrėjus, įkvėptų auditorijos augimą, aktyvesnę nevyriausybinių sektoriaus veiklą ir pan.

7. Beveik visi didieji miestai (Klaipėdos m., Šiaulių m., Alytaus m., Panevėžio m. sav.) atsidūrė santykinai žemose savivaldybių kultūros indekso reitingo pozicijose. Tai lėmė per maža pagal gyventojų skaičių kultūros infrastruktūra: esant santykinai žemesnei situacijai kultūros paveldo srityje, reikėtų daugiau dėmesio skirti esamoms kultūros įstaigoms palaikyti, naujoms atsirasti ir profesionalaus meno kūrėjams skatinti.
8. Žemiausioje pozicijoje atsidūrusi Visagino sav., palyginti su pirmoje pozicijoje esančia Neringos sav., yra ir reikšmingai sudėtingesniame aplinkos kontekste. Neringa yra patraukli aukštesnių pajamų turistams, jos ypatinga lokacija, kultūrinis palikimas, veikia Nidos meno kolonija. Visaginui, norint stiprinti kultūros situaciją, ypač svarbus ir didesnis savivaldos dėmesys (šiuo metu skiriamas finansavimas kultūros paslaugoms santykinai yra žemas). Kitu atveju pačioms kultūros organizacijoms greitai pasiekti didelių kultūrinių pokyčių gali būti sudėtinga.
9. Neringos sav., užėmusi pirmą vietą pagal savivaldybių kultūros indeksą, 2021 metais buvo Lietuvos kultūros sostinė. Natūralu, kad tai reikšmingai prisidėjo prie kultūros suaktyvinimo Neringos sav. Skaičiuojant kitų metų indeksus bus aktualu įvertinti, kiek ilgai savivaldybė išliks lydere ar aukštose reitingo pozicijose. Kita vertus, 2022 m. Lietuvos kultūros sostinė – Alytaus m. sav. Bus galima įvertinti, kokį postūmį Alytaus m. sav. tai duos ir kiek pasikeis savivaldybių kultūros indekso reikšmė. Tas pats paminėtina ir apie Tauragės sav. – 2023 m. Lietuvos kultūros sostinė. Ir, žinoma, aktualu įvertinti, kokie pokyčiai vyko Kauno m. ir Kauno r. savivaldybėse Kauno miestui tapus Europos kultūros sostine. Kartu svarbu, įvertinti, kiek kultūros sostinės titulo paskatinti pokyčiai yra tvarūs ir paliekantys pėdsaką ilgesnėje perspektyvoje.
10. Savivaldybėms reikėtų atkreipti dėmesį į pokyčių grupės kintamuosius. Tai kanalas, per kurį galima stipriau paveikti savivaldybių kultūros indekso galutinę reikšmę. Pavyzdžiui, jei būtų didinamos savivaldybės išlaidos kultūros paslaugoms, jos kilstelėtų savivaldybę ne tik subindekse „finansavimas kultūrai“, bet ir subindekse „pokyčių grupė“.
11. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ atsispiriama nuo kiekvieno nario kūrybiškumo ir indėlio prisidedant, kad Lietuva taptų modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi. Kitaip tariant, kultūra plačiąja prasme ir kūrybiškus sprendimus galintis priimti individas suprantami kaip dedamosios, skatinančios tolesnį šalies vystymąsi. Tad kiekviena savivaldybė ir kiekvienos savivaldybės gyventojas gali

prisidėti prie šalies raidos. Svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad Lietuvoje nuo 2018 m. įgyvendinama regioninė kultūros politika, kuria siekiama skatinti kiekvieno regiono kultūrinį savitumą ir aktyvumą. Deja, iki šiol nebuvo detalių, vienoje vietoje prieinamų kultūros duomenų savivaldos lygiu, kurie suteiktų galimybę vykdyti aktualią kultūros procesų stebėseną, identifikuoti kritinius momentus ar ryškesnius pasiekimus. Sudarytas savivaldybių kultūros indeksas savivaldybėms leis ne tik sistemingiau planuoti kultūros procesus, taip kurti patrauklesnę kultūrinę aplinką vietos gyventojams, prisidėti prie bendros šalies raidos ir tapti „kuriančia savivaldybe“, bet ir pamatuoti savo progresą. Kartu savivaldybių kultūros indeksas galės tapti aktualiu įrankiu ir Kultūros ministerijai, planuojančiai nacionalinius kultūros politikos prioritetus.

REKOMENDACIJOS

1. Savivaldybių kultūros indeksas visapusiškai įvertina kultūros situaciją savivaldybėje. Pasiektos aukštesnės savivaldybių kultūros indekso reikšmės gali būti savivaldybių pasitelkiamos kaip legitimus ženklas, rodantis, kad atitinkama savivaldybė yra turtinga kultūriškai. Indeksas galėtų būti suprantamas kaip „kultūros ženkliukas“, įteikiamas savivaldybei lyderei. Kitaip tariant, indekso reitingas gali būti pasitelkiamas vadybos strategijose, siekiant pritraukti kitų savivaldybių gyventojus / vietos turistus į atitinkamą savivaldybę, o kartu galėtų pritraukti ir pačius kūrėjus bei sustiprinti kultūros įstaigų aktyvumą, pasitikėjimą pasiektais rezultatais.
2. Aktualu užtikrinti savivaldybių kultūros indekso atnaujinimą, nes tik reguliariai atnaujinamas savivaldybių kultūros indeksas galėtų nuolat atkreipti savivaldybių dėmesį į esamą kultūros situaciją, padėti įvertinti vykdomos politikos poveikį ir pasiektus rezultatus. Be to, dalies rezultatų (pvz., pokyčių grupės) vertinimas yra ribotas neturint ilgesnės laiko eilutės. Tad ilgesnė perspektyva leistų objektyviau įvertinti savivaldybių skirtumus, pasiekimus ir iššūkius. Duomenų reguliarus atnaujinimas aktualus ir dėl to, kad turint laiko eilutę SKI būtų galima plačiau įtraukti į kitas analizes ar kitų institucijų tyrimuose.
3. Verta atkreipti dėmesį ne tik į galutinę savivaldybių kultūros indekso reikšmę, bet ir kiekvieną rodiklį atskirai. Kiekvienas rodiklis tam tikra prasme yra atskiras indeksas, simbolizuojantis pasiekimus atitinkamoje srityje. Plačiai vienoje vietoje pristatomi duomenys gali padėti sprendimų priėmėjams pasirinkti opiausias, aktualiausias jų savivaldybei sritis ir koncentruotis į jų sprendimą. Šie duomenys taip pat aktualūs regioninių kultūros tarybų nariams, kurie turi paruošti 2024–2026 m. Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo regionuose prioritetus. Parengus prioritetus savivaldybių kultūros indekso rodiklių reikšmės galėtų būti prioritetų įgyvendinimo rezultatų indikatoriai.
4. Sudarant indeksą, buvo įvertintos skirtingų institucijų duomenų bazės. Toliau pateikiamos rekomendacijos įvertinant esamus duomenis ir jų trūkumus:
 - a. **Lietuvos kultūros taryba** generuoja didelius duomenų srautus (kultūros organizacijų paraiškų, sutarčių ir ataskaitų duomenys, kultūros ir meno kūrėjų paraiškų, sutarčių ir ataskaitų duomenys), tačiau šie duomenys išlieka lokalūs ir sunkiai pritaikomi statistiniuose skaičiavimuose. Trūksta informacinės sistemos, kuri galėtų būti aprobuota (tai palengvintų duomenų integraciją į Valstybės duomenų agentūros bazes) bei sumažintų klaidų tikimybę rankiniu būdu siejant duomenis. Taip pat LKT renkami duomenys nėra tikrinami, tikslinami, pvz., nėra tikslinama statistika dėl mirusių kūrėjų. Duomenų tikslumą būtų galima užtikrinti jungiant LKT statistinę duomenų bazę su registru centro duomenimis ar pan. Galiausiai statistiniuose skaičiavimuose nėra pasitelkiami LKT teikiamų ataskaitų duomenys. Mat nėra aiškios duomenų

siejimo sistemos, nėra aktualaus atnaujinimo, taip pat projektų vykdytojai nurodo netikslūs duomenis teikdami ataskaitas, o pateikti duomenys nėra tikrinami. Visgi, jei lygintume su kitomis institucijomis, LKT yra viena pažangesnių įstaigų, galinti pateikti duomenų apie kultūrą. Todėl rekomenduojama toliau tobulinti duomenų administravimo sritį ir plačiau atverti duomenis visuomenei (pvz., šiuo metu duomenys atnaujinami LKT statistikos skiltyje, tačiau dalis nurodomų filtrų neveikia, duomenų pjūviai labai riboti ir mažai aktualūs), plačiau pristatyti, įtraukti dalį jų į oficialios statistikos rodiklių bazę (pvz., kultūros organizacijų statistika, nevyriausybinio sektoriaus statistika ar profesionalaus meno kūrėjų statistika). Kartu LKT lyderystė galėtų paskatinti ir kitas institucijas imtis atitinkamų veiksmų su turimais duomenimis. Pavyzdžiui, rengiant šį indeksą buvo bendrauta su LKC, pristatytas LKT renkamų duomenų principas, kalbėta, kad LKC taip pat galėtų skirti daugiau dėmesio duomenims sisteminti.

- b. Valstybės duomenų agentūra teikia plačiausius ir detaliausius duomenis apie kultūrą (palyginti su kitais prieinamais duomenų šaltiniais). Visgi teikiamiems rodiklių pjūviams trūksta nuoseklumo ir aktualumo. Būtų galima teigti, kad rodiklių struktūra neatliepia šiuolaikinio kultūros veikimo modelio (nesuderinta su vykdoma kultūros politika, nereprezentuoja kultūros pasiūlos kūrėjų bei kultūros paklausos pusės). Kultūros rodiklių skilties peržiūrą būtų galima pradėti suvienodinant teikiamų rodiklių pjūvius (pavyzdžiui, kultūros centrų ar muziejų skaičiai pateikiami ir savivaldybių pjūviu, tuo tarpu bibliotekų skaičiai ar teatrų skaičiai pateikiami pagal jų tipą (pvz.: valstybinių teatrų skaičius ir nevalstybinių teatrų skaičius). Savivaldybių lygio duomenys aktualūs, nes LRKM įgyvendina regioninę kultūros politiką, todėl svarbu politines kryptis įvertinti aktualiais duomenimis. Taip pat bendrame kultūros rodiklių rinkinyje stokojama dėmesio profesionalaus meno kūrėjams (prieinami tik mėgėjų meno kolektyvų skaičiaus duomenys) bei platesniam kultūros organizacijų pristatymui (dabar pristatomi duomenys, susiję su atminties institucijomis, kultūros centrais, tačiau neatsispindi didelė dalis organizacijų, kurios taip pat reikšmingai prisideda prie kultūros ir meno raidos (pvz., LKT pareiškėjai, nevyriausybinis sektorius ir pan.)). Esant galimybėms plėsti kultūros rodiklių sąrašą, būtų siūloma kiek įmanoma sinchronizuoti rodiklių pjūvius, pavyzdžiui, įtraukiant savivaldybių lygį, taip pat pildyti rodiklių sąrašą (dėl rodiklių sąrašo plėtros būtų iš dalies galima remtis Mažeikaitės ir kt. (2022) parengtu Lietuvos kultūros statistikos rodiklių sąrašu).
- c. Sudarant indeksą pasigesta duomenų, kurie galėtų reprezentuoti nematerialų kultūros paveldą. **Lietuvos nacionalinis kultūros centras** kaip ekspertinė nematerialaus

kultūros paveldo institucija galėtų inicijuoti duomenų apie nematerialaus kultūros paveldo puoselėtojus rinkimą. Ateityje, jei būtų pradėti rinkti duomenys apie nematerialų kultūros paveldą, jais būtų galima papildyti savivaldybių kultūros indekso subindeksą „kultūros paveldas“.

- d. Kuriant indeksą, dėl duomenų kreiptasi į **Lietuvos kino centrą**. LKC negalėjo pateikti susistemintų duomenų apie kultūros kūrėjus, gaunančius LKC stipendiją, ar kultūros organizacijas, gaunančias LKC finansavimą. Jei LKC turėtų galimybių, būtų prasminga duomenis pradėti sisteminti, išlaikant panašią struktūrą kaip LKT duomenų rinkiniuose. Tuomet būtų galima sieti duomenis tarp dviejų finansavimą skiriančių institucijų, o kartu SKI duomenis papildyti LKC dedamąja.
- e. Įvertinus kultūros politikos strateginius dokumentus, buvo išskirtas tarptautiškumo dedamosios aktualumas, tačiau išsamių duomenų, kurie kokybiškai reprezentuotų tarptautiškumo aspektą (bendrai visų kultūros sričių, o ne vienos srities, pavyzdžiui, literatūros vertimų), šiuo metu nėra prieinamų. Galbūt šiuos duomenis su platesnėmis veiklos funkcijomis galėtų sisteminti Lietuvos kultūros institutas. Be to, būtų aktuali duomenų sisteminimo sinchronizacija tarp LKT, LKC ir LKI.

5. Aktualus tarpinstitucinis savivaldybių kultūros indekso pristatymas. Šiuo metu ne kultūros institucijos paprastai apsiriboja gana siauru supratimu apie kultūros lauką ir prieinamus duomenis (pavyzdžiui, LRFM rengiamas savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas). Savivaldybių kultūros indeksas pateikia platų kultūros rodiklių sąrašą ir atveria galimybes pasitelkti šiuos duomenis. Tikimasi, kad tai aktualiai praplės kultūros sampratą ir padės kultūros dedamąsias plačiau įtraukti į kitų sričių apžvalgas, pavyzdžiui, švietimo srities, socialinės srities ir pan.

LITERATŪROS SARAŠAS

- Ambrazevičienė, A., & Matulaitienė, R. (2021). *Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis. 2020 m.* <https://www.kulturostyrimai.lt/visos-temos/kulturos-politika/gyventoju-dalyvavimas-kulturoje-ir-pasitenkinimas-kulturos-paslaugomis-2020/>
- Barbieri, D., Karu, M., Riobóo Lestón, I., Mollard, B., Reingardė, J., & European Institute for Gender Equality. (2017). *Gender Equality Index 2017. Methodological report.* European Institute for Gender Equality.
- Commission, J. R. C.-E. (2008). *Handbook on constructing composite indicators: methodology and user guide.* OECD publishing.
- European Institute for Gender Equality. (2022). *Gender Equality Index. Lithuania. 2022.* <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/LT>
- LKT. (2021). *Nutarimas dėl kvotų apskritims nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo* (Nr. 4LKT-27(1.3E)). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9527f28268e711ecb2fe9975f8a9e52e?jfwid=q8i88lp51>.
- LLRI. (2016). *Lietuvos savivaldybių indeksas.* <https://www.llri.lt/tyrimai/lietuvos-savivaldybiu-indeksas>
- Nutarimas dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo, Pub. L. No. XI–2015 (2012). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.5EE74F9648A5>
- LR FM. (2022a). *Gyvenimo kokybės indekso struktūra.* <https://lietuvosfinansai.lt/gki/gki-struktura/>
- LR FM. (2022b). *Savivaldybių reitingai.* <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-reitingai/>
- LR KM. (2018). *Isakymas dėl Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo regionuose tvarkos aprašo patvirtinimo Nr. IV-488* (IV-488). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b428e8506f4011e89bb0cb50d0500eab/asr>
- LRKM. (2023). *Atviri duomenys.* <https://lrkm.lrv.lt/lt/administracine-informacija/atviri-duomenys-1>
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Pub. L. No. Nr. Į-733 (1994).
- LRS. (2010). *Nutarimas dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo* (Xi–977). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9BE55C402B71>

- LRV. (2019). *Nutarimas Dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo* (Nr. 665).
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6aa23a109d4d11e9878fc525390407ce>
- LRV. (2020). *Nutarimas dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo* (Nr. 998). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d492e050f7dd11eaa12ad7c04a383ca0/asr>
- LRV. (2021). *Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo* (Nr. 789). <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/563c5570267011ecad73e69048767e8c/asr>
- Mažeikaitė, K., Šulskutė, K., & Pečiulytė, M. (2022). *Lietuvos kultūros statistika. Kultūros stebėsenos ir analizės modeliavimo sistemos (SAMS) sukūrimo studija*.
- Michalos, A. C., Scott, N., Moore, K., Dunning, L., Graham, B., Guhn, P., Gadermann, M., Morgan, A. M., Brooker, A., & Hyman, A.-S. (2011). *The Canadian Index of Wellbeing. Technical Report 1.0*.
- Valstybės duomenų agentūra. (2023). *LSD. Kultūros palydovinės sąskaitos*.
<https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/5118910/Kult%C5%ABros+s%C4%85skaitos+%5B LT%5D+5781.html>
- UNESCO. (2009). *Framework for Cultural Statistics*. <http://www.uis.unesco.org>
- VPAI. (2022a). *Savivaldybių gerovės indeksas*. www.vilniusinstitute.lt
- VPAI. (2022b). *Savivaldybių gerovės indeksas 2019*. <https://vilniusinstitute.lt/savivaldybiu-geroves-indeksas-2019/>
- Žalalytė, V. (2020). *Kultūros paslaugų prieinamumas regionuose: erdvinė kultūros paslaugų tinklo analizė*.

Fotografijų sąrašas

Puslapis	Fotografijos autorius ir pavadinimas
1 p.	Priekulės kultūros centras, <i>Vilhelmo teatro festivalis</i> . Nuotrauka: Robertas Dveržeckas
2 p.	VšĮ Verpėjos, <i>Verpėjų kūrybinės ganyklos</i> . Nuotrauka: Mar Serinyà Gou iš ciklo „Trapi pusiausvyra“
6 p.	VšĮ Verpėjos, <i>žemės meno paroda „Pėdsakai“</i> . Nuotrauka: Žilvinas Višinskas
12 p.	VšĮ Samanukės, <i>Nykstančios šilinių dzūkų audimo tradicijos perdavimas</i> . Nuotrauka: Robertas Pledas
17 p.	VšĮ Samanukės, <i>Dzūkų kultūros festivalis Čiulba ulba</i> . Nuotrauka: Augustas Černiauskas
35 p.	Kaišiadorių kultūros centras, <i>Kaišiadorių kraštas dailininko akimis</i> . Nuotrauka: Asta Sabonytė
46 p.	Alytaus kultūros centras, <i>2022 Tarptautinis Dainavos šalies muzikos festivalis</i> . Nuotrauka: Alytaus kultūros centro archyvas
82 p.	Alytaus kultūros centras, <i>2022 Dainų ir šokių šventė</i> . Nuotrauka: Misko Mote
84 p.	Raseinių krašto istorijos muziejus, <i>Pasandravys. J. M-M. 160</i> . Nuotrauka: Sigitas Gudaitis
85 p.	Raseinių krašto istorijos muziejus, <i>Pasandravys. J. M-M. 160</i> . Nuotrauka: Sigitas Gudaitis
114 p.	VšĮ Samanukės, <i>Dzūkų kultūros festivalis Čiulba ulba</i> . Nuotrauka: Augustas Černiauskas
115 p.	Mažeikių vaikų ir jaunimo daugiafunkcis centras, <i>Kul vyksmas</i> . Nuotrauka: Mažeikių vaikų ir jaunimo daugiafunkcio centro archyvas
128 p.	VšĮ Sielai, <i>Jaunimo muzikos festivalis „Šiauliai gyvai 2022“</i> . Nuotrauka: Edvardas Tamošiūnas
129 p.	Telšių r. sav. Žemaitės dramos teatras, <i>profesionalaus šokio festivalis „Šokas“</i> . Nuotrauka: Mindaugas Drimba
156 p.	VšĮ Verpėjos, <i>Lavkė. Lėta smėlėta ekspedicija. Živilės Lukšytės „Dzūkų valiuta“</i> . Nuotrauka: Vitalij Červiakov
157 p.	VšĮ Sielai, <i>Jaunimo muzikos festivalis „Šiauliai gyvai 2022“</i> . Nuotrauka: Edvardas Tamošiūnas
183 p.	Mažeikių vaikų ir jaunimo daugiafunkcis centras, <i>Kul vyksmas</i> . Nuotrauka: Mažeikių vaikų ir jaunimo daugiafunkcio centro archyvas
184 p.	Anykščių r. sav. L. ir S. Didžiulių viešoji biblioteka, <i>Vaikų knygų fiesta</i> . Nuotrauka: Lina Jakubauskaitė-Dunauskienė
212 p.	VšĮ Tytuvėnų piligrimų centras, <i>Tytuvėnų kultūros paveldas ir jo pėdsakai istorijoje</i> . Nuotrauka: VšĮ Tytuvėnų piligrimų centro archyvas
213 p.	Vilniaus etninės kultūros centras, <i>Rudens lygiadienis „Laumių dovanos“</i> . Nuotrauka: Vilniaus etninės kultūros centro archyvas
239 p.	Asociacija Muzikos ir teatro projektai, <i>Bijotų dvaro festivalis 2022</i> . Nuotrauka: Lina Laučiuvienė
253 p.	Priekulės kultūros centras, <i>Vilhelmo teatro festivalis</i> . Nuotrauka: Robertas Dveržeckas
279 p.	VšĮ Samanukės, <i>Dzūkų kultūros festivalis Čiulba ulba</i> . Nuotrauka: Gedvilė Baniulienė
284 p.	VšĮ Sielai, <i>Jaunimo muzikos festivalis „Šiauliai gyvai 2022“</i> . Nuotrauka: Edvardas Tamošiūnas
288 p.	Alytaus miesto teatras, <i>People Power Partnership</i> . Nuotrauka: Misko Mote
292 p.	Alytaus miesto teatras, <i>2022 COMMEDIA – UŽDARYMAS</i> . Nuotrauka: Misko Mote
315 p.	Anykščių Angelų muziejus, <i>Surask... Angelų kelias</i> . Nuotrauka: Anykščių meno centro archyvas

PRIEDAI

1 priedas Kanados gerovės indekso subindekso Kultūra ir laisvalaikis rodiklių vertės ir bendra subindekso reikšmė (Michalos ir kt., 2011)

Leisure and Culture

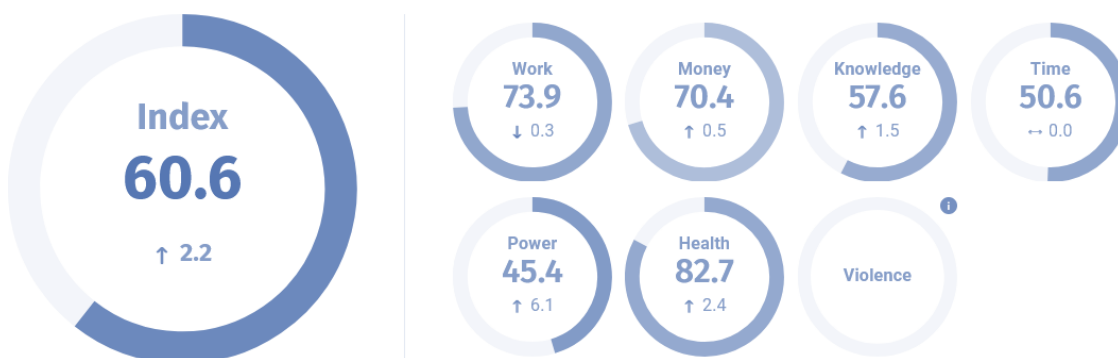
Average percentage of time spent on the previous day in social leisure activities	-18.5
Average percentage of time spent on the previous day in arts and culture activities	-5.4
Average number of hours in the past year volunteering for culture and recreation organisations	-19.5
Avg. monthly frequency of participation in physical activity lasting over 15 minutes	24.5
Average attendance per performance in past year at all performing arts performances	0.5
Average visitation per site in past year to all National Parks and National Historic Sites	-21.4
Average number of nights away per trip in the past year on vacation trips to destinations over 80 km from home	11.3
Expenditures in past year on all aspects of culture and recreation as a percentage of total household expenditures	4.2
Domain Average	-3.0

Pastaba: subindeksas apskaičiuojamas kaip rodiklių reikšmių vidurkis.

2 priedas Lyčių lygybės indeksas. Lietuvos atvejis (European Institute for Gender Equality, 2022)

Lithuania in 2022 edition Download this country profile

The data for 2022 Index is mostly from 2020. The UK is not included.
The Gender Equality Index gives the EU and the Member States a score from 1 to 100. A score of 100 would mean that a country had reached full equality between women and men.

3 priedas Savivaldybių gyvenimo kokybės indekso sudedamosios dalys rodikliai ir svoriai (LR FM, 2022a)

Sub-indeksas	Sub-indekso svoris	Rodiklis	Rodiklio svoris	Rodiklio svoris GKI
A - Materialinės gyvenimo sąlygos	0,3	A1 - Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis	0,3	0,09
A - Materialinės gyvenimo sąlygos	0,3	A2 - Užimtų gyventojų dalis tarp darbingo amžiaus gyventojų	0,2	0,06
A - Materialinės gyvenimo sąlygos	0,3	A3 - Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis	0,1	0,03
A - Materialinės gyvenimo sąlygos	0,3	A4 - Gyvenamasis fondas: naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui	0,1	0,03
A - Materialinės gyvenimo sąlygos	0,3	A5 - Asmenų (šeimų), buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, skaičius tenkantis 1 tūkst gyventojų metų pabaigoje	0,15	0,045
A - Materialinės gyvenimo sąlygos	0,3	A6 - Renovuotų daugiabučių dalis	0,15	0,045
B - Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas	0,2	B7 - Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,03
B - Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas	0,2	B8 - Materialinės investicijos tenkančios 1 tūkst. gyventojų	0,2	0,04
B - Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas	0,2	B9 - Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios 1 gyventojui metų pabaigoje	0,25	0,05
B - Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas	0,2	B10 - Įmonių apyvarta tenkanti 1 tūkst. gyventojų	0,1	0,02
B - Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas	0,2	B11 - Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, tenkanti 1 tūkst. gyventojų	0,3	0,06
C - Sveikatos paslaugos	0,1	C12 - Praktikuojančių sveikatos priežiūros specialistų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų	0,2	0,02
C - Sveikatos paslaugos	0,1	C13 - Paliatyvios pagalbos, globos, slaugos ir palaikomojo gydymo lovų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,015
C - Sveikatos paslaugos	0,1	C14 - Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,015
C - Sveikatos paslaugos	0,1	C15 - Lovų ligoninėse (be slaugos lovų) skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų	0,15	0,015
C - Sveikatos paslaugos	0,1	C16 - Stacionaro ligonių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,015
C - Sveikatos paslaugos	0,1	C17 - Mirtingumas nuo neužkrečiamų ligų skaičius 100 tūkst gyventojų	0,2	0,02
D - Švietimo paslaugos	0,1	D18 - Vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalis tarp 1-6 metų amžiaus gyventojų	0,2	0,02
D - Švietimo paslaugos	0,1	D19 - Dėl socialinių, psichologinių ir kitų priežasčių nesimokantys mokyklinio amžiaus vaikai, tenkantys 1 tūkst. nuolatinių mokyklinio amžiaus	0,1	0,01

Pastaba: lentelės tęsinys kitame puslapyje

D - Švietimo paslaugos	0,1	D20 - Profesinių mokymo įstaigų mokinių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,1	0,01
D - Švietimo paslaugos	0,1	D21 - Lietuvių kalbos brandos egzaminą laikiusių absolventų, kurių egzamino rezultatai įvertinti 86–100 taškų, dalis	0,1	0,01
D - Švietimo paslaugos	0,1	D22 - Matematikos brandos egzaminą laikiusių absolventų, kurių egzamino rezultatai įvertinti 86–100 taškų, dalis	0,1	0,01
D - Švietimo paslaugos	0,1	D23 - Aukštos kvalifikacijos mokytojų dalis	0,1	0,01
D - Švietimo paslaugos	0,1	D24 - Universitetų ir kolegijų studentų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,2	0,02
D - Švietimo paslaugos	0,1	D25 - Geltonais autobusiukais į mokyklą vežiojamų mokinių dalis savivaldybėje	0,1	0,01
E - Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas	0,15	E26 - Savivaldybių tarybų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų skaičius, palyginti su visu rinkėjų skaičiumi	0,25	0,0375
E - Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas	0,15	E27 - Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pabaigoje tenkantis gyventojų skaičius 100 gyventojų	0,2	0,03
E - Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas	0,15	E28 - Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis	0,25	0,0375
E - Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas	0,15	E29 - Atvykusių ir išvykusių asmenų skaičius (neto migracija), tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,0225
E - Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas	0,15	E30 - Kultūros centrų dalyvių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,0225
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F31 - Į paviršinius vandenis išleistų užterštų (nevalytų) ir nepakankamai išvalytų ūkio, buities ir gamybos nuotekų dalis bendrame nuotekų sraute	0,15	0,0225
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F32 - Teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių tenkančių 1 tūkst. gyventojų	0,15	0,0225
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F33 - Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų	0,15	0,0225
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F34 - Kelių eismo įvykių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,1	0,015
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F35 - Automobilių kelių su patobulinta dangą dalis bendrame kelių tinkle	0,1	0,015
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F36 - Dviračių takų ilgis metų pabaigoje tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,05	0,0075
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F37 - Keleivių apyvarta kelių transportu tenkanti 1 tūkst. gyventojų	0,1	0,015
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F38 - Visų tipų apgyvendinimo įstaigose suteiktų nakvynių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,05	0,0075
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F39 - Muziejų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,05	0,0075
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F40 - Savivaldybių viešosios bibliotekos tenkančios 1 tūkst. gyventojų	0,05	0,0075
F - Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas	0,15	F41 - Kultūros centrų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	0,05	0,0075

4 priedas Savivaldybių gerovės indekso sudedamosios dalys ir rodikliai (VPAI, 2022a)

Komponentas	Komponento sudėtinės dalys	Rodiklio pavadinimas / Metodologinės pastabos
1. Socialinis saugumas	1.1. Socialinės paramos gavėjų skaičius (–) 1.2. Nemokamą maitinimą gaunančių vaikų skaičius (–) 1.3. Ilgalaikių bedarbių skaičius (–) 1.4. Moterų / vyrų užimtumo santykis 1.5. Skurdo rizikos lygis (nuo 2020 m.)	1.1. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius (2020 m.). Rodiklis normalizuotas pagal gyventojų skaičių savivaldybėse. 1.2. Nemokamai maitinamų moksleivių skaičius pagal savivaldybes (proc., 2020 m.). (Švietimo valdymo informacinė sistema). 1.3. Ilgalaikių bedarbių skaičius metų pabaigoje (proc. nuo bedarbių, 2020 m.). Ilgalaikis bedarbis - asmuo iki 25 metų amžiaus, kurio nedarbo trukmė viršija 6 mėn., ir asmuo virš 25 metų amžiaus, kurio nedarbo trukmė viršija 12 mėn. (Lietuvos darbo biržos informacija) 1.4. Užimtumo lygis (16 – 65 m./proc). Užimtų darbo rinkoje moterų / vyrų santykis savivaldybėse (2020 m.). Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas / Rodiklių duomenų bazė: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/ . 1.5 Skurdo rizikos lygis – asmenų, kurių ekvivalentinės piniginės disponuojamosios pajamos mažesnės už skurdo rizikos ribą, dalis. Skurdo rizikos riba – sąlyginis pajamų dydis, už kurį mažesnes disponuojamąsias pajamas gaunantys namų ūkiai priskiriami prie skurstančiųjų. Skurdo rizikos rodikliai apskaičiuoti naudojant skurdo rizikos ribą, lygią 60 proc. ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų medianos. (2019 m. vienam gyvenančiam – 445 EUR; namų ūkiui (2 suaugę + 2 vaikai iki 14 metų) – 934 EUR). (rodiklis indekse naudojamas nuo 2020 m.) Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos: https://uzt.lt Švietimo valdymo informacinė sistema: http://svis.emokykla.lt/
2. Fizinis saugumas	2.1. Saugumas keliuose (–) 2.2. Nusikalstamumas (–) 2.3. Medicinos pagalbos prieinamumas 2.4. Mirštamumas nuo neužkrečiamų ligų (–)	2.1. Kelių eismo įvykiuose sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius (2020 m.). Rodiklis normalizuotas pagal gyventojų skaičių savivaldybėse. 2.2. Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų (2020 m.) 2.3. Praktikuojančių gydytojų, odontologų ir slaugytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų. (2020 m.) 2.4. Mirtingumo nuo neužkrečiamų ligų (pagal TLK-10 klasifikatorių) skaičius 100 tūkst. gyventojų, 2020 m. (Lietuvos Higienos institutas). Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas / Rodiklių duomenų bazė: https://osp.stat.gov.lt Higienos institutas: http://www.hi.lt
3. Ekonomikos gyvybingumas	3.1. Vidutinis (NETTO) atlyginimas 3.2. Smuklių ir vidutinių įmonių skaičius 3.3. Bendras veikiančių įmonių skaičius 3.4. Tiesioginės užsienio investicijos 3.5. Užimtumo lygis (16 – 65 m.)	3.1. Darbo užmokestis (neto mėnesinis, 2020 m.). 3.2. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje (2020 m.). Rodiklis normalizuotas pagal gyventojų skaičių savivaldybėse. 3.3. Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje (2020 m.). Rodiklis normalizuotas pagal gyventojų skaičių savivaldybėse. 3.4. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, laikotarpio pabaigoje (2020 m.). Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas). 3.5. Užimtumo lygis, proc. (16 – 65 m. amžiaus kohorta, 2020 m.) Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas / Rodiklių duomenų bazė: https://osp.stat.gov.lt
4. Švietimo kokybė	4.1. Mokyklos nelankymas (–) 4.2. 4-6 metų vaikų ugdymo aprėptis 4.3. Dalyvauja NVŠ programose arba lanko BUM būrelius 4.4. Abiturijos egzamino balai – matematika 4.5. Abiturijos egzamino balai – lietuvių kalba 4.6. Procentas įstojusiujų į universitetus ir kolegijas	4.1. Nelankančių mokyklos privalomo mokytis amžiaus vaikų dalis. (2020 m. proc. Santykis tarp nelankančių mokyklos privalomo mokytis amžiaus vaikų skaičiaus / Atitinkamo amžiaus gyventojų skaičiaus.) 4.2. 4-6 metų vaikų ugdymo aprėptis (proc., 2020 m. Santykis: 4-6 m. amžiaus ugdymų/mokomų vaikų skaičius / 4-6 m. amžiaus savivaldybės gyventojų skaičius). 4.3. Mokiniai dalyvaujantys neformaliojo vaikų švietimo programose arba lanko bendrojo ugdymo mokyklų būrelius (proc., 2020 m.) 4.4. Abiturientų, gavusių 51-100 brandos egzamino įvertinimo balų, dalis – matematika (proc., 2020 m. Santykis abiturientų, gavusių 51-100 balų brandos egzamino įvertinimą, skaičius / Bendras abiturientų, laikusių brandos egzaminą, skaičius). 4.5. Abiturientų, gavusių 51-100 brandos egzamino įvertinimo balų, dalis – lietuvių kalba (proc., 2020 m. Santykis abiturientų, gavusių 51-100 balų brandos egzamino įvertinimą, skaičius / Bendras abiturientų, laikusių brandos egzaminą, skaičius). Šaltiniai: Švietimo valdymo informacinė sistema: http://svis.emokykla.lt Lietuvos statistikos departamentas / Rodiklių duomenų bazė: https://osp.stat.gov.lt
5. Demografija	5.1. Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje (–) 5.2. NETTO migracija	5.1. Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje (2020 m.) Demografinės senatvės koeficientas – pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų (0–14 metų amžiaus). 5.2. Neto migracija (balansas tarp atvykusiųjų ir išvykusiųjų asmenų, 2020 m.). Rodiklis normalizuotas pagal gyventojų skaičių savivaldybėse. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas / Rodiklių duomenų bazė: https://osp.stat.gov.lt

 (–) ženklu pažymėti rodikliai turi neigiamą poveikį indeksui, todėl skaičiuojant indeksą yra apverčiami ($x_i^{\text{inverted}} = 1 - x_i$)

5 priedas Lietuvos savivaldybių indekso sudedamosios dalys, svoriai ir rodikliai (LLRI, 2016)

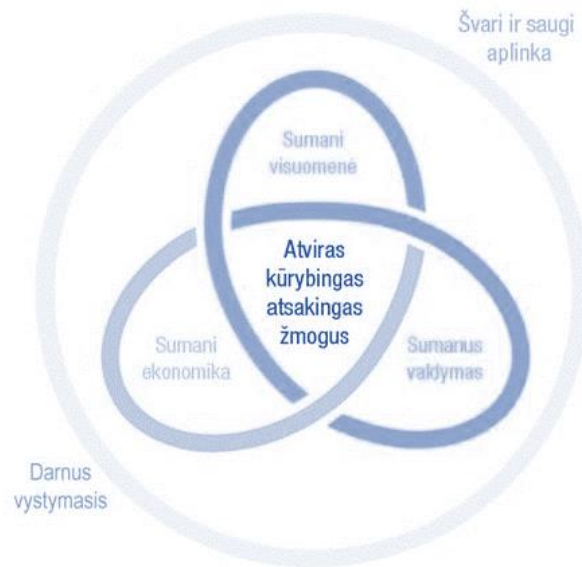
Rodiklių grupės	Rodiklių grupės svoris indekse	Sritis	Srities svoris indekse	Rodikliai
 Savivaldybė gyventojui	50%	 Komunalinės paslaugos. Geriau vertinamos savivaldybės, kurios šilumos, vandens, atliekų surinkimo, daugiabučių administravimo paslaugų teikimą patiki privačiam sektoriumi, arba teikia nenuostolingai. Taip pat tos, kurios užtikrina galimybę tiekėjus pasirinkti patiems gyventojams ir taip skatina konkurenciją, pigesnę paslaugų teikimą.	39%	Kokią dalį centralizuotai teikiamos šilumos pagamina nepriklausomi gamintojai? Ar savivaldybėje veikia privataus kapitalo šilumos tiekėjai? Ar specialiajame šilumos ūkio plane yra numatyta „konkurencinė zona“? Savivaldybei priklausančios/-ių centralizuoto šilumos tiekimo paslaugą teikiančios/-ių įmonės/-ių (jei tokia/-ios yra) nuostolingumas 2015 m. Savivaldybėje galiojusi šilumos kaina 2015 m. ir jos pokytis lyginant su 2014 m. Savivaldybei priklausančios/-ių centralizuoto vandens tiekimo paslaugą teikiančios/-ių įmonės/-ių (jei tokia/-ios yra) nuostolingumas 2015 m. Savivaldybėje galiojusi geriamojo vandens kaina 2015 m. ir jos pokytis lyginant su 2014 m. Kokia dalis atliekų surinkimo paslaugų teikėjų buvo pasirinkti taikant konkurenciją užtikrinančią procedūrą? Kokią dalį buitinių atliekų surinko privatus sektorius? Savivaldybei priklausančios/-ių atliekų surinkimo paslaugą teikiančios/-ių įmonės/-ių (jei tokia/-ios yra) nuostolingumas 2015 m. Savivaldybės įmonių administruojamų daugiabučių ploto dalis nuo visų daugiabučių 2015 m. Savivaldybei priklausančios/-ių daugiabučių administravimo paslaugą teikiančios/-ių įmonės/-ių (jei tokia/-ios yra) nuostolingumas 2015 m.
		 Transportas. Geriau vertinamos savivaldybės, kurios susisiekimo paslaugas teikia bendradarbiaudamos su privačiu sektoriumi, skatindamos konkurenciją šioje srityje, nes tai užtikrina pigesnes paslaugas. Taip pat teigiamai vertinamas viešųjų pirkimų atlikimas atvirais būdais (skelbiant), vykdamas kelių priežiūros funkciją.	18%	Kokiai daliai viešojo transporto maršrutų buvo skelbti viešieji konkursai? Kokią dalį viešojo transporto maršrutų vežė ne savivaldybei priklausantys vežėjai? Savivaldybei priklausančios/-ių viešojo transporto paslaugas teikiančios/-ių įmonės/-ių (jei tokia/-ios yra) nuostolingumas 2015 m. Ar savivaldybė taiko integracinius transporto sprendimus, tokius kaip galimybė naudotis suderintais maršrutais, vieningu bilietu ir kt.? ² Kokia dalis viešųjų pirkimų, skirtų kelių priežiūros funkcijai įgyvendinti, 2015 m. buvo atlikta atvirais būdais (skelbiami)? Kokią dalį išlaidų (viešieji pirkimai ir vidaus sandoriai), skirtų kelių priežiūros funkcijai įgyvendinti, sudarė vidaus sandoriai 2015 m.?
		 Švietimas. Geriau vertinamos savivaldybės, kurios efektyviai naudoja infrastruktūrą bei kuriose moksleiviai pasiekia aukštesnius rezultatus.	10%	Vidutinis valstybinių brandos egzaminų rezultatyvumas 2015 m. Savivaldybės skiriamų aplinkos išlaikymo lėšų santykis su mokinio krepšelio lėšomis 2015 m. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose vienam mokiniui tenkantis vidutinis plotas 2015 m. Nevalstybinėse mokyklose besimokančių mokinių (neįskaitant priešmokyklinukų ir ikimokyklinukų) dalis 2015 m. ²
		 Sveikata ir socialinė rūpyba. Geriau vertinamos savivaldybės, kuriose savivaldybei priklausančios gydymo įstaigos veikia nenuostolingai, taip pat jei veikia privačių pirminės sveikatos priežiūros centrų. Geresnis įvertinimas skiriamas tomis savivaldybėms, kuriose mažiau nedirbančių ir pašalpas gaunančių žmonių.	34%	Nenuostolingai 2015 m. veikusių savivaldybei priklausančių pirminės sveikatos priežiūros centrų (PSPC) dalis. Nenuostolingai 2015 m. veikusių savivaldybei priklausančių antrinės sveikatos priežiūros centrų dalis. Gyventojų, registruotų privačiuose PSPC, dalis 2015 m. Natūrali gyventojų kaita 2015 m. Socialinę pašalpą gavusių gyventojų dalis 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Būsto šildymo kompensaciją gavusių gyventojų dalis 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Bedarbių dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Ilgalaikių bedarbių dalis nuo visų bedarbių 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Išlaidų dalis perant NVO paslaugas nuo savivaldybės skirtos sumos soc. paslaugoms 2015 m.

 Savivaldybė investuotojui	30%	 Investicijos ir plėtra. Geriau vertinamos savivaldybės, kuriose pritraukiamos tiek vietinės, tiek užsienio investicijos, bei kuriose didesnis ekonomikos aktyvumas. Internetinės svetainės pritaikymas investuotojams ir Konkurencijos įstatymo nepažeidimas taip pat pagerina šios srities vertinimą.	62%	Materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, kiekis 2014 m. ir pokytis lyginant su 2013 m. Tiesioginių užsienio investicijų kiekis, tenkantis vienam gyventojui 2014 m. ir pokytis lyginant su 2013 m. Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Verslo liudijimus įsigijusiųjų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Išduotų statybos leidimų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Savivaldybės internetinės svetainės vertinimas pagal patogumą investuotojui (pagal „Investuok Lietuvoje“ metodiką). Ar savivaldybė Konkurencijos tarybos sprendimu 2015 m. buvo pripažinta pažeidusi Konkurencijos įstatymą (4str.)? Grynoji migracija 2015 m.
	 Mokesčiai. Geriau vertinamos savivaldybės, nustatydamos žemus mokesčių tarifus, nes tai padeda pritraukti investicijas, skatina žmones imtis verslo.	38%	Pagrindinis nekilnojamojo turto mokesčio tarifų dydis 2015 m. Koks mokestis buvo taikomas nenaudojamam nekilnojamajam turtui 2015 m.? Vidutinis fiksuoto pajamų mokesčio už verslo liudijimus dydis 2015 m. Vidutinis žemės mokesčio tarifų dydis 2015 m. Koks žemės mokesčio tarifas buvo taikomas nenaudojamai žemei 2015 m.?	
 Savivaldybės valdymas	20%	 Biudžetas. Geriau vertinamos savivaldybės, kurios skaidriai ir tikslingai naudoja turimas biudžeto lėšas, neprasiskolina ir gyvena pagal pajamas.	19%	Savivaldybės biudžeto skola lyginant su pajamomis 2015 m. ir pokytis lyginant su 2014 m. Savivaldybės skelbtų viešųjų pirkimų dalis (pagal kiekį), nuo visų atliktų viešųjų pirkimų 2015 m. Savivaldybės valdymo (išlaidų) išlaidų dalis nuo visų išlaidų, 2015 m.
		 Turto valdymas. Geriau vertinamos savivaldybės, taupiai valdančios turimą ir padruodančios tą turta, kuris nėra būtinas pagrindinėms savivaldybės funkcijoms vykdyti, nes neefektyvus turto valdymas yra papildoma našta mokesčių mokėtojams.	50%	Įmonių/įstaigų, kurių steigėja arba dalininkė (nuo 10 proc.) yra savivaldybė, skaičius (AB, UAB, biudžetinės įstaigos, savivaldybės įmonės, VS), išskyrus švietimo, socialinės paramos ir sveikatos priežiūros sektorių) 2015 m. Savivaldybei ar jos įmonėms priklausančių pirtų, laidojimo namų, viešbučių, kenkėjų naikinimo įstaigų, vaistinių, knygynų skaičius 2015 m. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių pastatų ir patalpų plotas, tenkantis 100 gyventojų 2015 m. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių nenaudojamų pastatų ir patalpų plotas, tenkantis 100 gyventojų 2015 m. Savivaldybėje 2015 m. parduotų nuosavų pastatų ir patalpų ploto santykis su 2014 m. parduodamų objektų sąraše esančiu patalpų plotu. Parduodamų objektų sąraše esančių savivaldybei priklausančių pastatų ir patalpų ploto santykis su visu savivaldybei priklausančių pastatų plotu 2015 m. Savivaldybės turimų ar nuomojamų lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 100 savivaldybės administracijos darbuotojų 2015 m. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarčių, kurių viena šalių yra privataus kapitalo, skaičius 2015 m.
		 Administracija. Geriau vertinamos savivaldybės, veikiančios skaidriai, greitai sprendžiančios gyventojų prašymus bei sugebančios tai padaryti nedidindamos darbuotojų skaičiaus, nes taip užtikrinamas taupus mokesčių mokėtojų pinigų panaudojimas.	31%	Savivaldybių e. valdymo tyrimo įvertinimas, kategorija „Pilietis ir atgalinis ryšys“ ⁹ Laiku neišnagrinėtų gyventojų prašymų dalis nuo visų gautų prašymų 2015 m. Savivaldybės interneto svetainės atitikimas Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms apraše išdėstytais nuostatomis 2015 m. Užimtų savivaldybės administracijos pareigybių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų 2015 m. Ar savivaldybėje numatomos administracinės naštos mažinimo priemonės, kaip įtvirtinta Administracinės naštos mažinimo įstatyme?

6 priedas Kultūros paslaugų indekso dedamųjų reikšmių apskaičiavimas pagal savivaldybės tipą (LRV, 2021) (Pastaba: lentelės tęsinys kitame puslapyje)

Lygiai			Tolygumas			Soc. Vertė			Apsilankymai				Biudžetas				Plotas kultūrinei veiklai				Darbuotojai							
Savivaldybė	Klasifikatoriai	Tipas	Būtinai	Dažnas	Retas	Iš jų: vaikų ir jaunimo (iki 19 metų)	Iš jų: senjorų (65+ metų) skaičius	Iš jų: neįgalųjų skaičius	Mediana	3	2	1	Mediana	3	2	1	Mediana	3	2	1	Mediana	3	2	1				
Vilniaus m. sav.	1	Miesto	40% < B < 50%	22% < D < 32%	23% < R < 33%	x=680	x>=90	x>=41	x=20699	25000<x	20000<x<=25000	15000<x<=20000	x=427306	450000<x	350000<x<=450000	250000<x<=350000	x=321	360<x	320<x<=360	x<=300	x=14	16<x	12<x<=16	x<=12	x=0.86	0.9<x	0.7<x<=0.9	x<=0.7
Kauno m. sav.	1	Miesto																										
Klaipėdos m. sav.	1	Miesto																										
Birštono sav.	2	Tarpinio tipo	79% < B < 89%	10% < D < 20%	0% < R < 1%	x=60	x>=20	x>=6	x=2162	2500<x	2000<x<=2500	1500<x<=2000	x=15680	16000<x	11000<x<=16000	7000<x<=11000	x=100	120<x	100<x<=120	x<=90	x=1	3<x	2<x<=3	x<=2	x=0.06	0.07<x	0.05<x<=0.07	x<=0.05
Biržų r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Druskininkų sav.	2	Tarpinio tipo																										
Alytaus m. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Panevėžio m. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Šiaulių m. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Marijampolės sav.	2	Tarpinio tipo																										
Mažeikių r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Neringos sav.	2	Tarpinio tipo																										
Palangos m. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Trakų r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Rokiškio r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Tauragės r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Telšių r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Ukmergės r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Utenos r. sav.	2	Tarpinio tipo																										
Visagino sav.	2	Tarpinio tipo																										

7 priedas Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ svarbios vertybės. (Nutarimas dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo, 2012)

8 priedas Lietuvos kultūros politikos strategijos tikslai ir jų įvertinimo kriterijai (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo, 2019)

1 tikslas Stiprinti valstybinio, savivaldos ir nevyriausybinų sektorių bendradarbiavimą, mažinant kultūrinę atskirtį ir netolygumus.	2 tikslas Skatinti kurti ir dalyvauti kultūroje.	3 tikslas Formuoti savo tapatumą kuriančios visuomenės kritinį mąstymą ir pilietiškumą.	4 tikslas Kurti tvarią socialinę ir ekonominę kultūros vertę nacionalinei pažangai.
Tikslų vertinimo kriterijai ir jų reikšmės			
Savivaldybių, išitraukusių įgyvendinant „bazinį“ kultūros paslaugų paketą, dalis (proc.): - (2019 m.), 0 (2020 m.), 100 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Kultūros ministerija</i>	Kultūroje dalyvaujančių gyventojų dalis (proc.): 22,5 (2017 m.), 25 (2020 m.), 57 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“</i>	Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygis (proc.): 37,8 (2017 m.), 39 (2020 m.), 45 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimas</i>	Kultūros sektoriaus sukurta pridėtinė vertė (proc.): 2,3 (2016 m. išankstiniai duomenys), 2,4 (2020 m.), 3 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)</i>
Kultūrinėse veiklose mažuose miesteliuose ir kaimuose dalyvaujančių gyventojų dalis (proc.): 40,4 (2017 m.), 42,1 (2020 m.), 50 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“</i>	Kultūros vartojimo lygis (proc.): 44,6 (2017 m.), 47,6 (2020 m.), 55 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“</i>	Visuomenės dalis, kuri labai didžiuojasi savo šalies tapatybe (proc.): 23 (2008 m.), 50 (2020 m.), 60 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Europos vertybių tyrimas (angl. European Values Study)</i>	Dosnumo indeksas (proc.): 19 (2018 m.), 19 (2020 m.), 30 (2030 m.) <i>Duomenų šaltinis: Pagalbos labdaros organizacijoms fondas (Pasaulio dosnumo indekso ataskaita) (angl. Charities Aid Foundation (World Giving Index Report))</i>

9 priedas Kultūros rodiklių prieinamumas pagal sritis (Mažeikaitė ir kt., 2022)

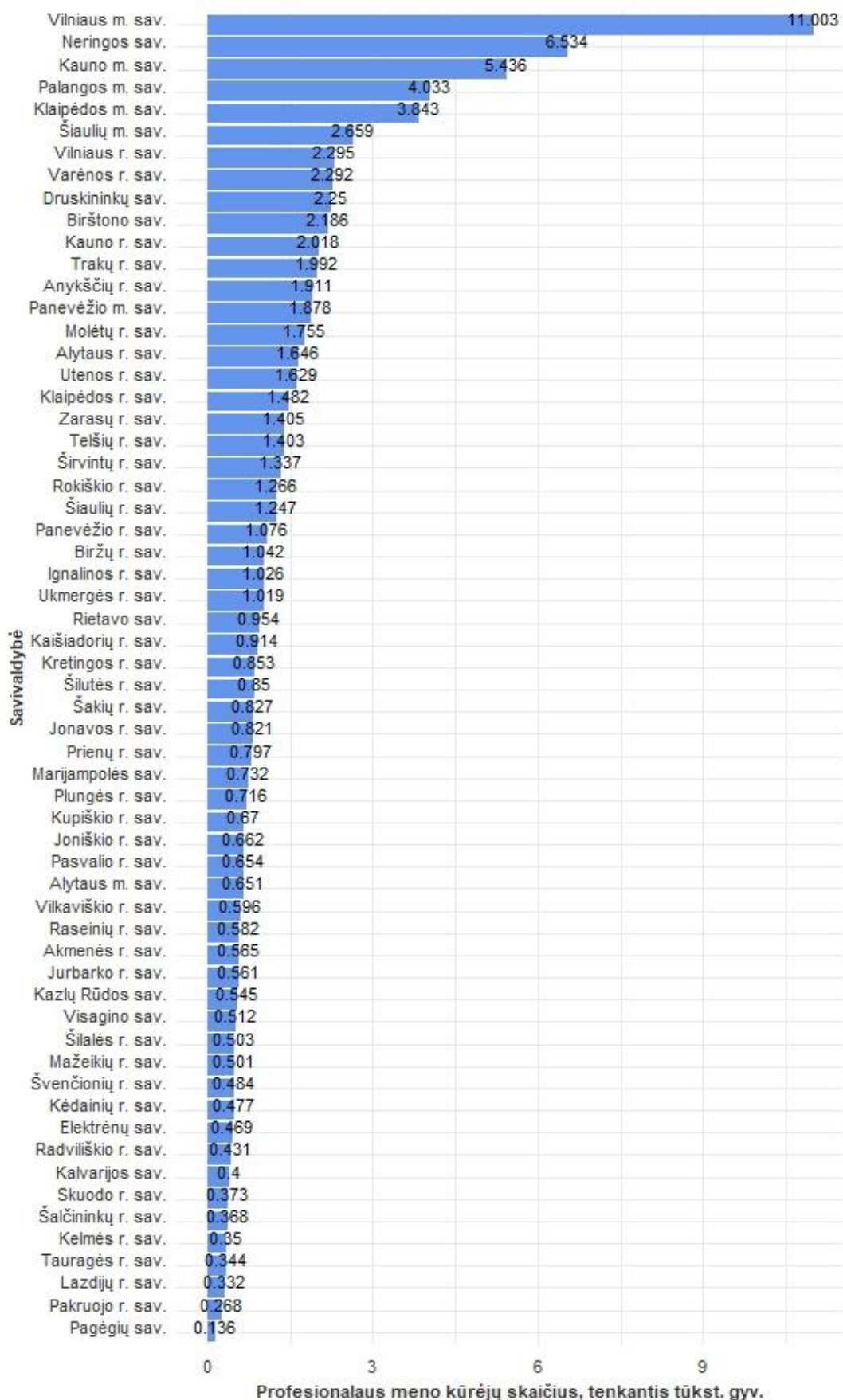
Kultūros demografija	Kultūros ekonomika ir finansai	Kultūros objektai	Kultūros socialinis poveikis
Architektūra	Architektūra	Architektūra	Architektūra
Archyvai	Archyvai	-	Archyvai
Bibliotekos	Bibliotekos	-	Bibliotekos
Cirkas	Cirkas	Scenos meno objektai	Cirkas
Dailė	Dailė	Vizualaus meno objektai	Dailė
Dizainas	Dizainas	-	Dizainas
Etninė kultūra	Etninė kultūra	-	Etninė kultūra
Fotografija	Fotografija	Vizualaus meno objektai	Fotografija
Kinas	Kinas	Kinas	Kinas
Kultūros paveldas	Kultūros paveldas	Kultūros paveldo objektai	Kultūros paveldas
Literatūra	Literatūra	Literatūra	Literatūra
Muziejai	Muziejai	Muziejai	Muziejai
Muzika	Muzika	Scenos meno objektai	Muzika
Šokis	Šokis	Scenos meno objektai	Šokis
Tarpdisciplininis menas	Tarpdisciplininis menas	Vizualaus meno objektai	Tarpdisciplininis menas
Teatras	Teatras	Scenos meno objektai	Teatras

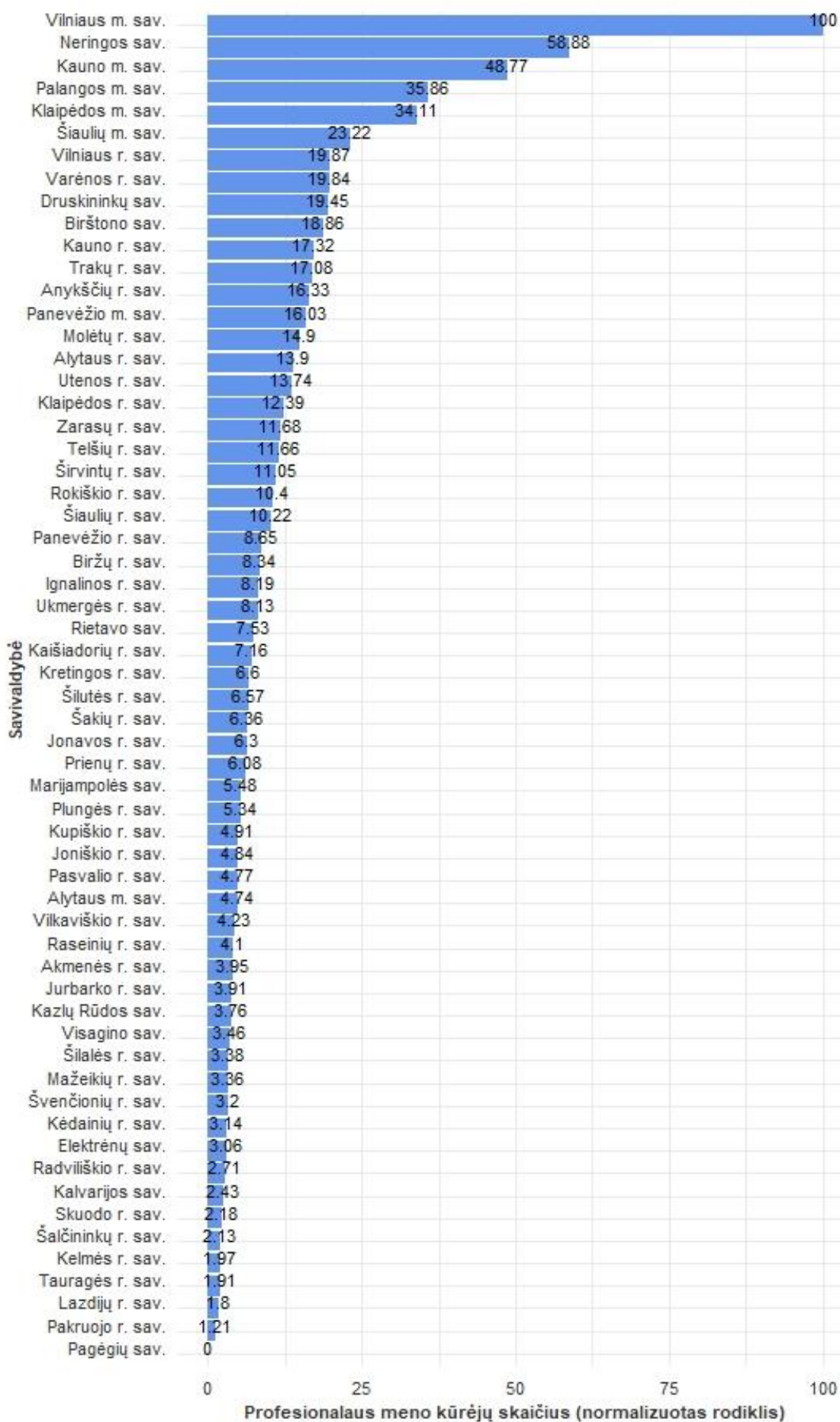
10 priedas EVRK kodų, kuriais remiantis identifikuotos kultūros įmonės, sąrašas (šaltinis: Valstybės duomenų agentūra)

Kūrybinių industrijų UNCTAD klasifikacija			KI veiklos pagal EVRK veiklų klasifikatorių	EVRK 2 Kodas
1. Tradicinės kultūrinės veiklos	1.1. Paveldas	1.1.1. Kultūrinės vietos	Bibliotekų ir archyvų veikla	91.01
			Muziejų veikla	91.02
			Istorinių vietų ir pastatų bei panašių turistų lankomų vietų eksploatavimas	91.03
		1.1.2. Amatai	Suvenyrų, meno dirbinių ir religinių reikmenų specializuota mažmeninė prekyba	47.78.10
			Keraminių buities ir puošybos gaminių bei dirbinių gamyba	23.41
			Akmens pjaustymas, tašymas ir apdailinimas	23.70
			Dirbtinės bižuterijos ir panašių dirbinių gamyba	32.13
			Žaidimų ir žaislų gamyba	32.40
			Papuošalų, juvelyrinių ir panašių dirbinių gamyba	32.12
		1.1.3. Tradicinės kultūrinės išraiškos	Atrakcionų ir teminių parkų veikla	93.21
	Kita pramogų ir poilsio organizavimo veikla		93.29	
	Ekskursijų organizatorių veikla		79.12	
	1.2. Menai	1.2.1. Vaizduojamieji menai	Fotografavimo veikla	74.20
			Meninė kūryba	90.03
		1.2.2. Scenos menai	Scenos pastatymų veikla	90.01
			Scenos pastatymams būdingų paslaugų veikla	90.02
	2. Naujosios kūrybinių industrijų veiklos	2.1.1. Knygos ir spauda	Knygų leidyba	58.11
Laikraščių leidyba			58.13	
Žinytų, katalogų ir adresų sąrašų leidyba			58.12	
Žurnalų ir periodinių leidinių leidyba			58.14	
Kita leidyba			58.19	
2.1.2. Audiovizualinės		Garso įrašymas ir muzikos įrašų leidyba	59.20	
		Kino filmų rodymas	59.14	
		Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba	59.11	
		Naujienu agentūrų veikla	63.91	
		Radio programų transliavimas	60.10	
		Televizijos programų rengimas ir transliavimas	60.20	
		Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų platinimas	59.13	
		Viešųjų ryšių ir komunikacijos veikla	70.21	
2.1.3. Naujosios medijos		Kompiuterinių žaidimų leidyba	58.21	
		Kompiuterių programavimo veikla	62.01	
		Kita programinės įrangos leidyba	58.29	
		Interneto vartų paslaugų veikla	63.12	
2.1.4. Dizainas		Pagamintų kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų meninis apipavidalinimas	59.12	
		Kraštovaizdžio tvarkymas	81.30	

	2.2. Taikomoji kūryba	2.2.1. Kūrybinės paslaugos	Antikvarinių daiktų mažmeninė prekyba	47.79.10
			Architektūros veikla	71.11
			Atstovavimas žiniasklaidai	73.12
			Inžinerijos veikla ir su ja susijusios techninės konsultacijos	71.12
			Kita, niekur kitur nepriskirta, profesinė, mokslinė ir techninė veikla	74.90
			Kiti gamtos mokslų ir inžinerijos moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla	72.19
			Meno įrenginių eksploatavimo veikla	90.04
			Reklamos agentūrų veikla	73.11
			Rinkos tyrimas ir viešosios nuomonės apklausa	73.20
			Socialinių ir humanitarinių mokslų moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla	72.20
			Specializuota projektavimo veikla	74.10
			Švietimui būdingų paslaugų veikla	85.60

II priedas Kintamojo (Savivaldybių reitingas pagal profesionalaus meno kūrėjų skaičių, tenkantis tūkst. gyv. 2021 m. (1 paveikslas) ir normalizuotas rodiklis (2 paveikslas) (sudaryta autorės, remiantis LKT, MKO ir VMI duomenimis))

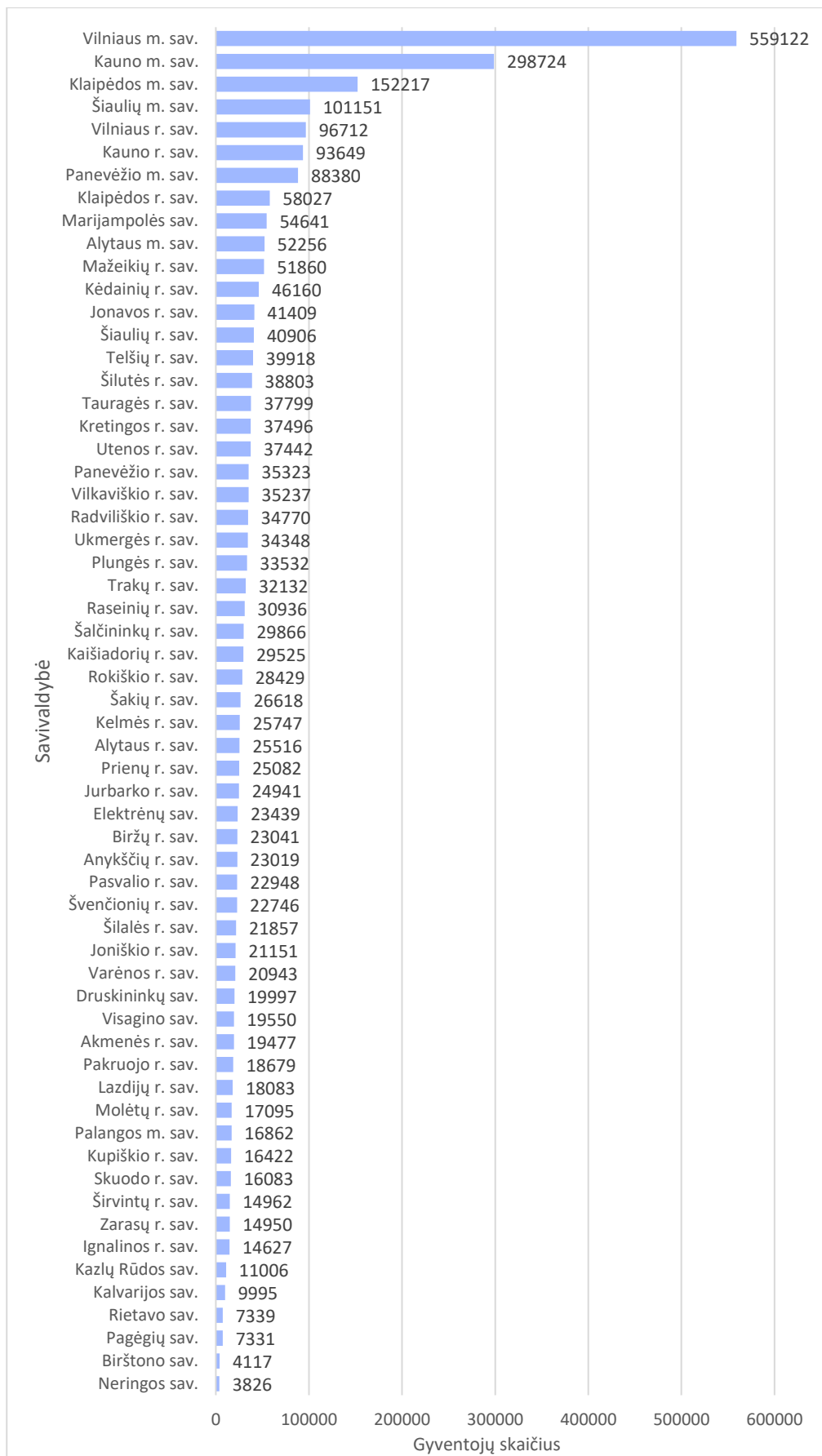

12 priedas Kultūros įmonių skaičius (be padalinių) pagal registracijos vietas (sudaryta autorės)

Apskritis	Savivaldybė	Įmonių skaičius, 2020	Įmonių skaičius, 2021	Įmonių skaičius, 2022
Alytaus	Alytaus m.	85	81	87
Alytaus	Alytaus r.	35	34	48
Alytaus	Druskininkų	40	40	41
Alytaus	Lazdijų r.	21	17	28
Alytaus	Varėnos r.	26	24	29
Kauno	Birštono	12	11	12
Kauno	Jonavos r.	41	40	47
Kauno	Kaišiadorių r.	34	35	36
Kauno	Kauno m.	972	947	1047
Kauno	Kauno r.	132	129	176
Kauno	Kėdainių r.	46	50	54
Kauno	Prienų r.	31	31	36
Kauno	Raseinių r.	30	29	36
Klaipėdos	Klaipėdos m.	342	336	375
Klaipėdos	Klaipėdos r.	79	81	107
Klaipėdos	Kretingos r.	63	62	64
Klaipėdos	Neringos	18	17	17
Klaipėdos	Palangos m.	45	42	46
Klaipėdos	Skuodo r.	17	16	16
Klaipėdos	Šilutės r.	48	51	58
Marijampolės	Kalvarijos	7	6	8
Marijampolės	Kazlų Rūdos	17	15	16
Marijampolės	Marijampolės	62	62	67
Marijampolės	Šakių r.	39	39	41
Marijampolės	Vilkaviškio r.	23	22	25
Panevėžio	Biržų r.	24	21	22
Panevėžio	Kupiškio r.	17	19	24
Panevėžio	Panevėžio m.	144	141	157
Panevėžio	Panevėžio r.	40	41	51
Panevėžio	Pasvalio r.	18	18	20
Panevėžio	Rokiškio r.	36	40	42
Šiaulių	Akmenės r.	19	18	28
Šiaulių	Joniškio r.	14	14	21
Šiaulių	Kelmės r.	31	30	31
Šiaulių	Pakruojo r.	18	18	19
Šiaulių	Radviliškio r.	30	32	35
Šiaulių	Šiaulių m.	168	156	173
Šiaulių	Šiaulių r.	34	31	37
Tauragės	Jurbarko r.	28	28	36
Tauragės	Pagėgių	10	10	11
Tauragės	Šilalės r.	12	13	15
Tauragės	Tauragės r.	37	37	44
Telšių	Mažeikių r.	65	65	67

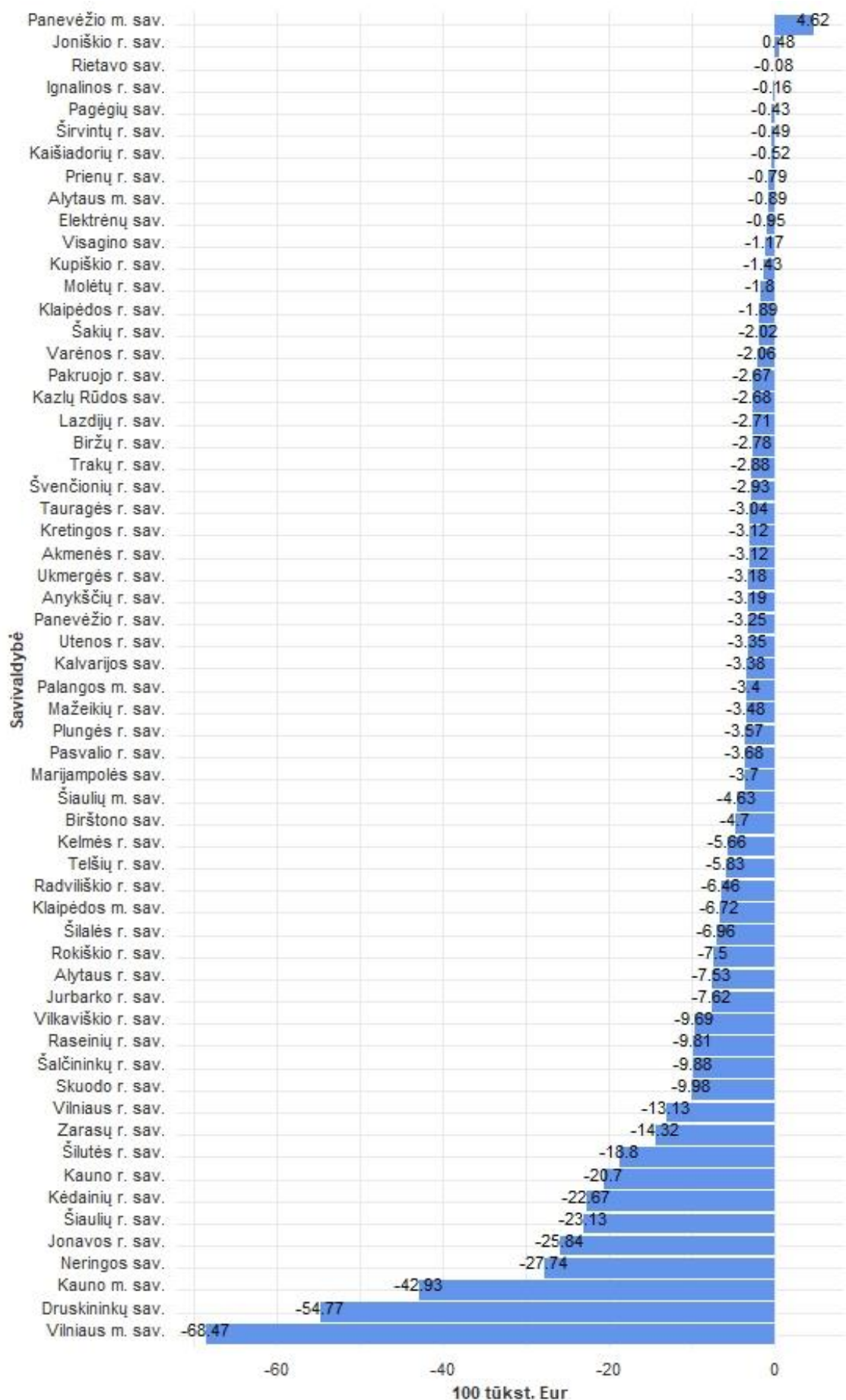
Telšių	Plungės r.	41	39	47
Telšių	Rietavo	11	13	13
Telšių	Telšių r.	51	45	48
Utenos	Anykščių r.	35	39	45
Utenos	Ignalinos r.	24	23	31
Utenos	Molėtų r.	32	32	35
Utenos	Utenos r.	56	56	58
Utenos	Visagino	19	18	24
Utenos	Zarasų r.	26	27	31
Vilniaus	Elektrėnų	22	22	28
Vilniaus	Šalčininkų r.	21	18	26
Vilniaus	Širvintų r.	24	24	30
Vilniaus	Švenčionių r.	27	27	28
Vilniaus	Trakų r.	52	52	56
Vilniaus	Ukmergės r.	33	35	38
Vilniaus	Vilniaus m.	3514	3423	3852
Vilniaus	Vilniaus r.	163	162	196
Iš viso:		7161	7004	7936

13 priedas Savivaldybių reitingas pagal gyventojų skaičių, 2021 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

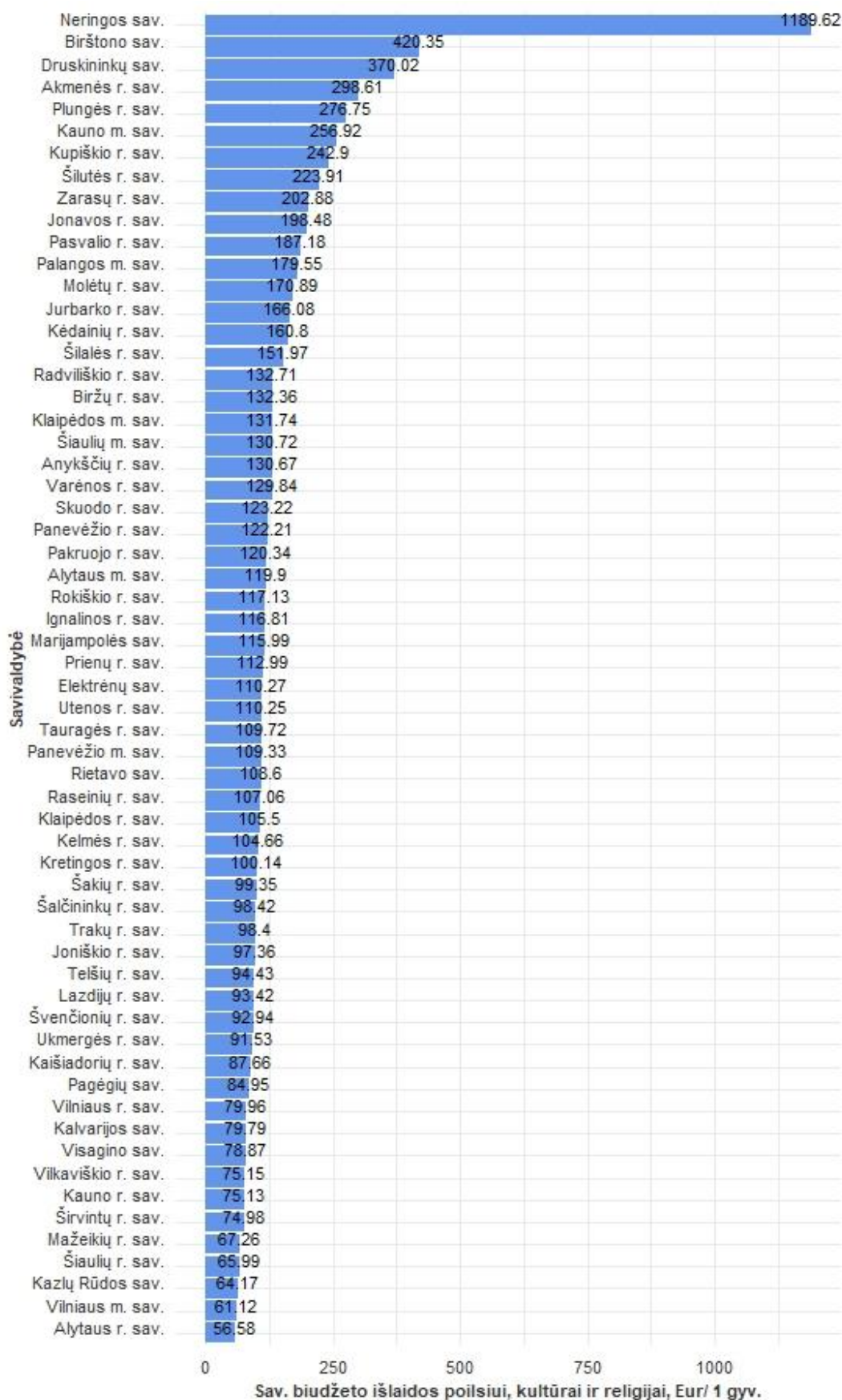

14 priedas Savivaldybių apklausos rezultatų palyginimas su faktiniais duomenimis (sudaryta autorės)

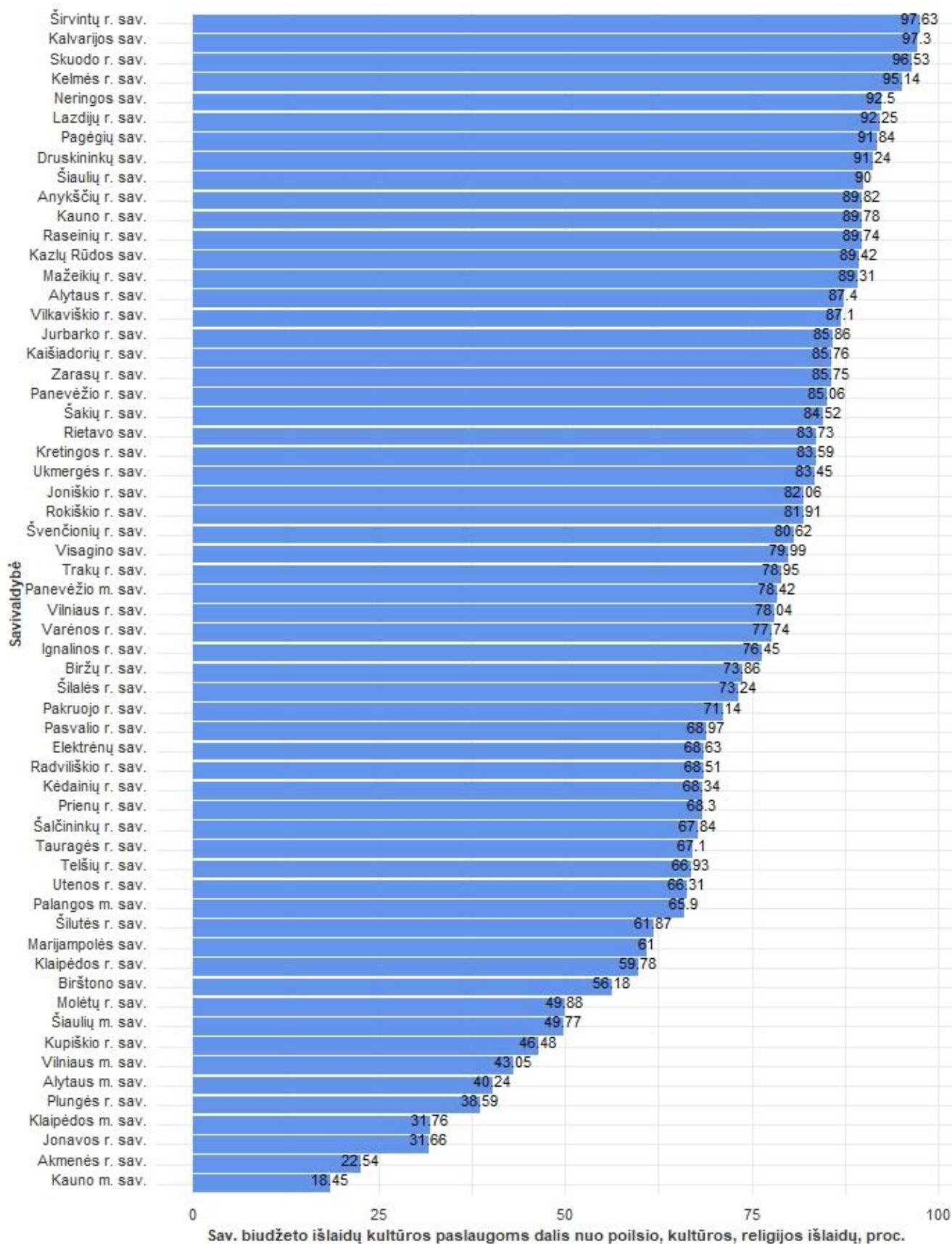
KOMENTARAS DĖL DUOMENŲ. Savivaldybių apklausos ir Finansų ministerijos teikiamų duomenų apie savivaldybių išlaidas kultūros paslaugos palyginimas. Skaičiuotas skirtumas tarp savivaldybių apklausoje nurodyto finansavimo įstaigoms, projektams bei menininkams, ir finansų ministerijos teikiamos informacijos apie savivaldybių išlaidas kultūros paslaugoms. Daugeliu atvejų savivaldybės administracijos pildydamos apklausos duomenis nurodė mažesnę finansavimą nei nurodyta finansų ministerijos duomenyse. Nedidelėje dalyje savivaldybių skirtumai nėra reikšmingi. Panevėžio m. sav. išsiskyrė nurodžiusi didesnę finansavimą nei teikiama finansų ministerijos duomenyse (apklausoje didesnė suma nei visos išlaidos kultūros paslaugoms). Panašiai būtų išsiskyrus ir Tauragės sav., tačiau matant reikšmingą išskirtį 2021 m. duomenys Tauragės sav. buvo interpoliuoti.

15 priedas Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių biudžetų išlaidas poilsiui, kultūrai ir religijai, tenkančias 1 gyv., 2021 m. (sudaryta autorės)

16 priedas Savivaldybių reitingas pagal savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalį nuo išlaidų poilsiui, kultūrai ir religijai, proc. 2021 m. (sudaryta autorės)

17 priedas Savivaldybių klasterių kriterijai. Kiekvieną klasterį atskiriantys rodikliai pažymėti pagal klasterio spalvą (šaltinis: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-klasterizavimas/>)

Klasteris	Savivaldybių skaičius klasteryje	Gyventojų sk.	Gyventojų tankumas	Turistų skaičius, tenkantis 1 gyv.	Turizmo informacijos centrų lankytojų skaičius, tenkantis 1 gyv.	Žemės ūkio paskirties, miško žemė ir vandenys (proc. nuo bendro ploto)	Vaikai ir pensinio amžiaus gyv. / darbingo amžiaus gyv. (proc.)
1 Didieji miestai	6	205 723	1 526,41	0,91	0,28	45,82	63,85
2 Kitos savivaldybės	12	45 313	64,00	0,36	0,32	88,52	62,17
3 Kaimiškosios savivaldybės	38	27 025	21,10	0,24	0,13	92,46	71,77
4 Kurortai	4	10 710	74,23	20,53	4,96	84,57	63,79

Kultūra^τ

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA